APDOVANOTAS EUROPOS KRIMINALINĖS LITERATŪROS ŽVAIGŽDE

HÅKAN NESSER

★★★★★

LŪŽIO TAŠKAS

Tyloje slypi svarbiausios užuominos...

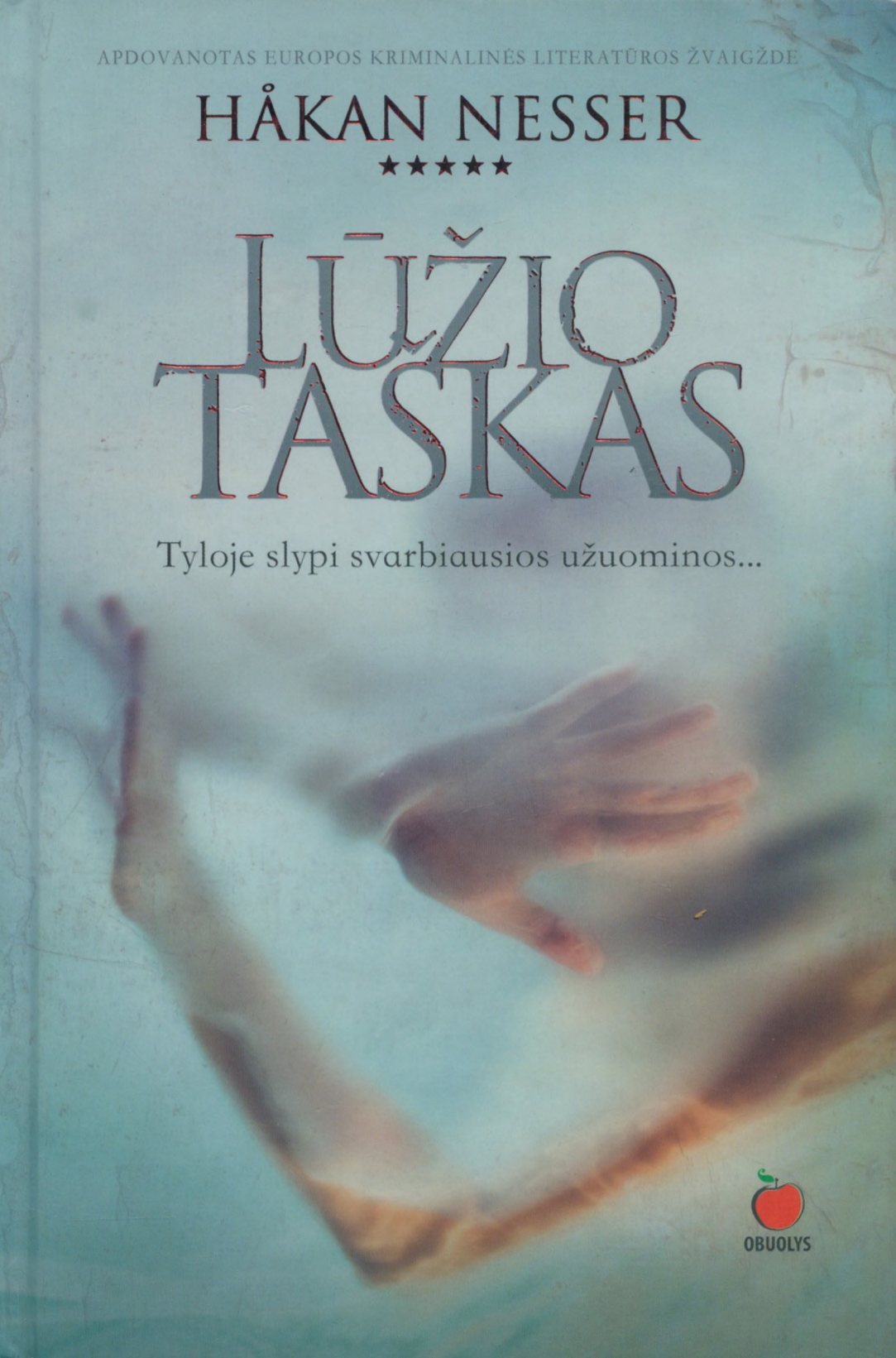

OBUOLYS

HÅKAN NESSER

LŪŽIO TAŠKAS

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
HELGA GAVĖNAITĖ

OBUOLYS

UDK 821.113.6-31
Ne-157

Versta iš: Håkan Nesser
Borkmann's Point
2012

ISBN 978-609-04-0167-5

Original Swedish title: *Borkmanns punkt*
Copyright © **Håkan Nesser**, 2003
First published by Albert Bonniers Förlag, Stockholm, Sweden
Published in the Lithuanian language by arrangement with Bonnier Rights, Stockholm, Sweden and Banke, Goumen & Smirnova Literary Agency, Sweden
© Vertimas į lietuvių kalbą, Helga Gavėnaitė, 2016
© Viršelio adaptacija, Andrius Morkeliūnas, 2016
© UAB MEDIA INCOGNITO, 2016

Skiriu Sanai ir Johanesui

Suprantama, kad būtinybė niekada negali tapti nei priežastimi, nei dingstimi. Tik motyvu.

C. V. Vundermasas,
buvęs detektyvas vyriausiasis inspektorius

PIRMA DALIS

Rugpjūčio 31-oji – rugsėjo 10-oji

1

Jeigu Ernstas Zimelis būtų žinojęs, jog taps antrąja Kirvažmogio auka, be jokios abejonės, „Mėlynajame laive“ būtų išmaukęs dar porą taurių.

Taip jau nutiko, kad prie baro girsnodamas brendį su kava, jis nesėkmingai pamėgino užmegzti akių kontaktą su tolimame kampe sėdinčia blondine, tačiau didesnio dėmesio jai neparodė. Ernstas nusprendė, kad čia veikiausiai būsianti viena iš naujųjų konservų fabriko darbuotojų. Niekada anksčiau akyse nebuvo tos moters regėjęs, o apie lengvai prieinamas žaviąsias būtybes turėjo susidaręs savo nuomonę.

Ernstui iš dešinės sėdėjo Hermanas Šalkė, laikraščio *De Journaal* reporteris, bandęs jį sudominti pigia savaitgalio kelione į Kaliningradą ar kokią nors panašią vietovę. Kai galiausiai prireikė atkurti paskutinio Ernsto vakaro įvykius, susidarė įspūdis, jog, ko gero, Šalkė buvo paskutinis žmogus kalbėjęsis su Zimeliu.

Žinoma, taip galima tvirtinti tik jei darysime prielaidą, kad prieš pribaigdamas Zimelį Kirvažmogis nepanoro perduoti jam

kokios nors žinutės. Būtent taip ir galėjo nutikti, nes, kaip ir ankstesniuoju atveju, smogta įstrižai, užsimojus kiek iš apačios, prie aukos prisiartinus iš nugaros, todėl vargu ar tarp jų galėjo užsimegzti koks trumpas pašnekesys.

– Ką gi, – atsiduso Zimelis, iš stiklinės išvarvinęs paskutiniuosius lašus. – Verčiau jau trauksiu atgal pas savo senutę.

Na, maždaug taip, jeigu Šalkės atmintis teisingai atkūrė to vakaro įvykius. Bet kuriuo atveju, Šalkė bandė atkalbėti jį sakydamas, jog dar tik vienuolikta valanda ir kad vakaras dar tik įsibėgėja. Tačiau Zimelis buvo nepalaužiamas.

Būtent toks žodis čia tinka labiausiai. Nepalaužiamas. Tiesiog pasikėlė nuo baro kėdės. Pasitaisė akinius ir, kaip visuomet, ranka perbraukė apgailėtiną plaukų sruogą, turėjusią pridengti plikę, – tarsi šitaip būtų galima ką nors apkvailinti, – sumurmėjo kelis žodžius, o paskui patraukė į lauką. Paskutinis dalykas, kurį pastebėjo Šalkė – tarpduryje subolavęs Zimelio nugaros siluetas, kai vyras trumpam sustojo tarsi nežinodamas, kuria kryptimi pasukti.

Mintimis sugrįžus į ano vakaro įvykius, toji akimirka iš tikrųjų atrodo keistokai. Dievaži, juk Zimelis tikrai žinojo kelią į namus?

O gal tik pastovėjo keletą sekundžių, kol plaučiai prisipildė gaivaus nakties oro. Dieną kepindavo karštis – vasara dar nebuvo iškeliavusi, o vakarais ore pasklisdavo švelnumas, praturtintas ilgų vasaros mėnesių saulėkaita. Praturtintas ir rafinuotas.

„Tarsi sutvertos tam, kad galėtum mėgautis tais giliais gaivaus oro gurkšniais, – kažkas yra pasakęs. – Tos naktys."

Tiesą sakant, jeigu apskritai galima leisti šitokiai minčiai užgimti, tuomet naktis pasitaikė visai nebloga kelionei į Anapus. Savo skyrelyje *De Journaal* laikraštyje Šalkė dažniausiai rašydavo apie sportą, atskiestą tam tikromis folkloro priemaišomis, tačiau atsidūręs tokioje padėtyje, kai tapo paskutiniuoju žmogumi, mačiusiu Zimelį gyvą, reporteris pamanė turįs parašyti nekrologą nekilnojamojo turto vystytojui, taip netikėtai išplėštam iš mūsų tarpo... galima sakyti, mūsų visuomenės veikėjui, ką tik sugrįžusiam į gimtąjį miestą po kelerių užsienyje pragyventų metų (Kosta del Sol* pakrantėje praleistų kartu su kitais bendraminčiais, linkusiais efektyviai planuoti mokesčius, tačiau galbūt dabar ne pati geriausia proga apie tai užsiminti). Nekrologą, skirtą vyrui, palikusiam žmoną ir du suaugusius vaikus, žmogui, sulaukusiam penkiasdešimtmečio, bet vis dar tryškusiam gyvenimo pilnatve.

* * *

Vakaro dvelksmas teikė daugybę vilčių; kiek dvejodamas Ernstas stabtelėjo tarpduryje.

Ar būtų geras sumanymas pamažėle nužingsniuoti iki Žvejo aikštės, o paskui patraukti uosto link?

Kokia prasmė taip anksti sugrįžti namo? Galvoje sušmėžavus mintims apie salsvą miegamojo kvapą ir tuklų Gretės kūną, Zimelis nusprendė dar kurį laiką paslampinėti. Tik trumpai. Net jeigu ir nepavyks nieko pasigauti, šiltas nakties oras vertas tokių pastangų.

---

* Costa del Sol – pietinė Andalūzijos pakrantės dalis. *Vert. past.*

Perėjęs Ilgąją gatvę, Ernstas pasuko link Bungės bažnyčios. Tuo metu, Leisnerio parke išlindęs iš liepų paunksmės, žudikas ėmė sekti jam įkandin. Tyliai ir atsargiai, saugiu atstumu, guminiais padais nesukeldamas nė menkiausio garso. Tąnakt vyko trečiasis bandymas, tačiau net ir tokiu atveju žudikas nejautė jokio nekantrumo. Žmogžudys puikiai žinojo, ką reikia padaryti, todėl jam net nesukirbėjo mintis kaip nors paskubinti įvykių tėkmę.

Toliau pėdindamas Aukštąja gatve Zimelis pasuko link uosto. Priėjęs ištuštėjusią Žvejo aikštę, prilėtino žingsnius ir akmeniniu grindiniu palengva patraukė link dengtojo turgaus. Prie Lemties skersgatvio kampo garsiai plepėjo dvi moteriškės, tačiau Zimelis nekreipė į jas dėmesio. Gal nebuvo tikras dėl jų reputacijos, o galbūt galvoje sukosi kitokios mintys.

Arba tiesiog neturėjo ūpo. Priėjęs krantinę ir užsižiūrėjęs į valčių prieplaukoje besisupančius laivelius, stabtelėjo kelioms minutėms surūkyti cigaretės. Pasinaudojęs proga ir nė mažiausiai akimirkai nenuleisdamas akių nuo aukos, kitapus esplanados*, sandėlio šešėlyje, žudikas irgi traukė dūmą, kruopščiai slėpdamas cigaretę saujoje, kad žybsinti liepsnelė jo neišduotų.

Kai švystelėjęs nuorūką į vandenį Zimelis pasuko link municipalinio miškelio, žudikas suprato, jog išmušė lemtingoji valanda.

Tiesa, tarp esplanados ir Rikeno – prašmatnaus naujojo viduriniosios klasės rajono, kuriame gyveno Zimelis – vos trys

* Esplanada – plati gatvė pasivaikščiojimams, ypač pajūrio miestuose. *Vert. past.*

šimtai metrų giraitės, o palei takus prismaigstyta daugybė žibintų, tačiau degė ne visi, o trys šimtai metrų, pasirodo, gali būti visai netrumpas atstumas. Šiaip ar taip, kai už nugaros Zimelis išgirdo menkutį žingsnių šlepsėjimą, jis buvo nuėjęs vos kokius penkiasdešimt metrų, o iš visų pusių jį gaubė tamsa.

Kaip jau sakyta, šilta ir teikianti daugybę vilčių, tačiau tiršta.

Zimelis veikiausiai net nesuspėjo išsigąsti. O jeigu ir suspėjo, tai tik paskutiniąją sekundės nuotrupą. Aštrūs tarytum skustuvas ašmenys įsmigo iš nugaros tarp antrojo ir ketvirtojo slankstelių, įstrižai per patį stuburą perrėždami trečiąjį slankstelį, stemplę ir miego arteriją. Kirviui smigus dar kokį centimetrą giliau, galva veikiausiai būtų visiškai atsiskyrusi nuo kūno.

Toks reginys būtų atrodęs įspūdingai, tačiau būtų menkai pakeitęs galutinį rezultatą.

Vadovaujantis visais įsivaizduojamais kriterijais, Ernstas Zimelis turėjo būti negyvas dar prieš nukrisdamas ant žemės. Jo veidas sunkiai tėškėsi į kietai suminto tako žvyrą, o dūžtantys akiniai paliko antrinių pažeidimų pėdsakus. Iš gerklės ir sprando plūstelėjo kraujas, o žudikas, atsargiai tempdamas kūną į krūmus, girdėjo menkutį burbuliavimą. Tyliai patūnojęs, kol pro šalį praeis keturių ar penkių jaunuolių kompanija, žudikas švariai nušluostė ginklą į žolę ir ramiausiai patraukė atgal į uosto pusę.

Po dvidešimties minučių žudikas sėdėjo virtuvėje, rankose laikydamas garuojančios arbatos puodelį ir klausydamasis, kaip pamažu vonia prisipildo vandens. Jeigu žmona dar gyventų su juo, savaime suprantama, būtų pasiteiravusi, ar būta sunkios dienos, ar jaučiasi pavargęs.

„Neypatingai, – veikiausiai būtų atsakęs jis. – Prireiks laiko, tačiau viskas vyksta pagal planą.“

„Malonu girdėti, brangusis, – tikriausiai būtų pasakiusi žmona, uždėdama ranką vyrui ant peties. – Miela girdėti, kad...“

Linktelėjęs galvą, jis pakėlė puodelį prie lūpų.

2

Smėlis – be galo, be krašto.

Kiek akys užmato, visur – smėlis. Kaip visuomet. Rami pilka jūra, apgobta balzgano dangaus marška. Prie pat vandens – kietai suplakto smėlio ruožas, kuriuo žengiant galima paspartinti žingsnį. Einant palei sausą pilkai balkšvą platybę, kurioje viešpatauja paplūdimio žolės ir vėjo nugairinti krūmokšniai. Tolumoje viršum druskožemio didelius ratus tingiai suka paukščiai, pripildydami orą melancholiško kryksmo.

Dirstelėjęs į laikrodį, Van Vėterenas trumpam stabtelėjo. Akimirką padvejojo. Ūkanose skendinčioje tolumoje sugebėjo įžiūrėti Greivino bažnyčios smailę, tačiau kelias iki jos tolimas. Jeigu tęstų žygį, tikrai prireiktų bent valandos, kol prisėdęs aikštės kavinėje galėtų pasimėgauti bokalu alaus.

Gal ir vertėtų pasistengti, bet stabtelėjus pasidarė sunku save įtikinti. Trečia valanda. Į kelią išsiruošė pavalgęs priešpiečius – arba vėlyvus pusryčius, nelygu, kaip pažiūrėsi. Vienaip ar kitaip, laikrodis rodė maždaug pirmą. Po dar vienos nakties, kai

anksti nuėjęs gulti niekaip nesugebėjo sudėti bluosto iki paryčių. Sunku pasakyti, kur glūdėjo pagrindinės tokių rūpesčių ir nerimo šaknys, bet artinantis pirmiesiems blankios šviesos spinduliams jis vis dar blaškėsi ir vartėsi įdubusioje dvigulėje lovoje... sunku pasakyti.

Atostogos tęsėsi jau tris savaites. Vertinant pagal Van Vėtereno standartus, išties ilgokai, tačiau šis atvejis nėra išskirtinis. Laikui bėgant, bent jau pastarąją savaitę, truputį užsivilkino nusistovėjęs dienos režimas. Prabėgs dar keturios dienos, ir tuomet vėl ateis laikas sugrįžti į savo kabinetą. Jis aiškiai suvokė, kad sugrįžus į darbą energingos spyruokliuojančios eisenos nebeliks. Nors, tiesą sakant, per atostogas nepavyko daug ko nuveikti. Tik pailsėti. Pasivartyti paplūdimyje, paskaitinėti. Pasėdėti Greivino kavinėje arba artimesnėje vietoje, Helensraute. Ir pasivaikščioti beribiu smėlynu pirmyn ir atgal.

Nusprendęs pirmąją savaitę praleisti su Eriku, padarė klaidą. Tą abu suprato jau po pirmosios dienos, tačiau pakeisti planus nelengva. Pasitikėdami duotu garbės žodžiu, Eriką išleido su sąlyga, kad vaikinas visą laiką praleis su tėvu šioje atokioje pakrantėje. Erikui liko dar dešimt bausmės mėnesių. Paskutinį kartą, kai buvo išleistas pasikliovus garbės žodžiu, viskas baigėsi toli gražu ne taip, kaip norėjosi.

Jis spoksojo į jūrą. Kaip ir visą pastarąją savaitę, jūra atrodė rami ir neaprėpiama. Tarsi iš tiesų niekas, net ir vėjas, negalėtų sukelti stipraus įspūdžio. Po ilgos kelionės paplūdimyje natūraliai sugūrančios bandos atrodė nuilsusios, nebeturinčios nei gyvybės, nei vilties.

„Toji jūra – ne maniškė“, – mintyse sau tarė Van Vėterenas.

Liepą, atėjus atostogų laikui, Van Vėterenas nekantravo sulaukti tų dienų, kurias galės praleisti drauge su Eriku. Tačiau atvykęs čionai, jis vos ištvėrė laukdamas, kada visa tai pasibaigs: geidė ramybės, o dabar, po tuzino vienatvės dienų ir naktų, labiau už viską vėl norėjo sugrįžti į darbą.

Argi viskas taip tiesmuka? Gal čia tik patogus būdas apibūdinti tai, kas vyksta iš tikrųjų – jis ėmė savęs klausinėti, ar gyvenime prieinama prie tokio taško, kurį peržengus daugiau nieko nesitikima iš ateities, tik stengiamasi pasprukti nuo to, kas praėjo. Pasprukti. Užsisklęsti ir judėti pirmyn nelaukiant, jog vėl kas nors prasidės. Tarsi išsiruošus į kelionę, kurios įspūdžiai mažėja tiesiogiai proporcingai įveiktam atstumui, kurios saldumas vis labiau ir labiau apkarsta, kuo labiau artėjama prie tikslo...

„Pasprukti, – pagalvojo jis. – Užbaigti. Užmiršti."

Ko gero, tai vadinama leidimusi į nuokalnę. O dar viena jūra visuomet laukia priešaky.

Atsiduses jis nusivilko megztinį. Užsirišęs jį ant pečių, pasuko atgal tuo pačiu taku, kuriuo buvo atėjęs. Žingsniuodamas prieš vėją jis suvokė, kad grįžimas namo pareikalaus daugiau laiko... kaip, beje, ir tai, jog šįvakar prireiks kelių papildomų valandų. Teks sutvarkyti namą, ištuštinti šaldytuvą, išjungti telefoną. Jis planavo išvykti anksti ryte. Nėra prasmės be reikalo dykinėti.

Jis paspyrė numestą butelį, ir šis nusirito per smėlį.

„Rytoj ateis ruduo", – nusmelkė mintis.

* * *

Priėjęs prie vartelių, jis išgirdo skambant telefoną. Čiupinėdamas raktus, automatiškai sulėtino žingsnius, ėmė kėblinti

koja už kojos, vildamasis, kad telefonas liausis skambėjęs, kol įeis į namus. Veltui. Atkakliai netylantis garsas skrodė niūrią tylą. Van Vėterenas pakėlė ragelį.

– Alio?

– Van Vėterenas?

– Kaip čia pasakius.

– Cha, cha... čia Hileris. Kaip sekasi?

Van Vėterenas užgniaužė norą nutrenkti ragelį.

– Ačiū, puikiai. Tik buvo susidaręs įspūdis, kad atostogos nesibaigs be pirmadienio.

– Būtent! Pamaniau, gal norėtum dar kelių dienų?

Van Vėterenas neištarė nė žodžio.

– Galiu lažintis, kad turėdamas galimybę pajūryje mielai pasiliktum truputį ilgėliau. Tiesa?

– ?..

– Gal dar kokią savaitėlę? Alio?

– Būčiau dėkingas, pone, jeigu pereitumėte prie reikalo esmės, – paragino Van Vėterenas.

Policijos viršininką, atrodo, ištiko kosulio priepuolis, o Van Vėterenas atsiduso.

– Na, tiesą sakant, Kalbringene atsitiko toks dalykėlis. Nežinau, ar tau pažįstama ta vietovė, ji vos už trisdešimties ar penkiasdešimties kilometrų nuo trobelės, kurioje esi apsistojęs. Bet kuriuo atveju, prašoma mūsų pagalbos.

– Apie ką eina kalba?

– Apie žmogžudystes. Dvi. Tenai siautėja kažkoks beprotis, kuris kirviu ar dar kažkuo kapoja žmonėms galvas. Viskas parašyta šiandienos laikraščiuose, bet galbūt tu ne...

– Tris savaites akyse neregėjau jokio laikraščio, – nukirto Van Vėterenas.

– Antroji žmogžudystė įvykdyta vakar, tiksliau sakant, užvakar. Šiaip ar taip, turime nusiųsti pastiprinimą, todėl pamaniau, jeigu jau esi tose apylinkėse, gal...

– Labai ačiū.

– Kol kas viską perduodu tavo žinion. Kitą savaitę atsiųsiu Miunsterį arba Reinhartą. Žinoma, jeigu dar nebūsi išsiaiškinęs.

– Kas tenai dirba policijos viršininku? Turiu omenyje Kalbringeną.

Hileris vėl užsikosėjo.

– Jo pavardė – Bauzenas. Nemanau, kad pažįsti. Tiesą sakant, jam liko mėnuo iki pensijos ir jis visai neatrodo sužavėtas gavęs tokią dovanėlę.

– Žiauriai keista, – tarstelėjo Van Vėterenas.

– Jeigu teisingai suprantu, rytoj tenai nuvyksi? – Hileris pamėgino užbaigti pokalbį. – Tai reikštų, kad nereikės be reikalo keliauti du kartus. Beje, ar vanduo dar pakankamai šiltas maudynėms?

– Kiauras dienas praleidžiu pliuškendamasis.

– Aišku... aišku. Na, paskambinsiu ir pasakysiu, jog pasirodysi rytojaus popietę. Ar gerai?

– Noriu, kad atvažiuotų Miunsteris, – pasakė Van Vėterenas.

– Pažiūrėsiu, ką galiu padaryti.

Padėjęs ragelį, Van Vėterenas kurį laiką stovėjo spoksodamas į telefoną, o paskui jį atjungė. Staiga dingtelėjo mintis, jog pamiršo nusipirkti maisto. Prakeikimas!

Kodėl ši mintis šovė į galvą būtent dabar? Jis net nesijautė alkanas, todėl veikiausiai tai bus kažkaip susiję su Hileriu. Iš

šaldytuvo pačiupęs skardinę alaus Van Vėterenas nupėdino į vidinį kiemelį ir įsitaisė šezlonge.

Žudikas, užkapojantis aukas kirviu?

Van Vėterenas atidarė skardinę. Pildamas alų į aukštą stiklinę, pamėgino prisiminti, ar kada nors anksčiau yra tekę susidurti su tokiomis smurto apraiškomis. Policijos pareigūnu jis dirbo jau tris dešimtmečius, net dar ilgiau, tačiau kad ir kaip atkakliai rausėsi po atmintį, bandydamas atkasti ką nors panašaus, net ir tamsiausiuose atminties užkaboriuose niekaip nepavyko atkapstyti nė vieno tokio atvejo, kai žudikas būtų užkapojęs auką kirviu.

„Sakyčiau, turbūt atėjo laikas“, – pamanė jis, siurbteldamas šlakelį alus.

3

– Ponia Zimel?

Namo duris pravėrė apkūni moteriškė.

– Prašom užeiti.

Beatė Miork padarė tai, ko buvo paprašyta, ir visomis išgalėmis stengėsi nutaisyti užuojautos kupiną miną. Atvykėlė padavė apsiaustą poniai Zimel, kuri drebančiom rankom pakabino drabužį ant prieškambario kabyklos. Tada šeimininkė palydėjo viešnią vidun, nervingai timpčiodama savo per ankštą juodą suknelę, kadaise tikrai mačiusią geresnių dienų. Kava buvo patiekta didžiulėje svetainėje ant tamsinto stiklo staliuko, pastatyto tarp dviejų ištaigingų oda apmuštų sofų. Ponia Zimel šleptelėjo ant vienos iš jų.

– Jei teisingai suprantu, esate policijos pareigūnė?

Atsisėdusi Beatė Miork šalimais ant sofos pasidėjo lagaminėlį. Prie tokio klausimo ji buvo įpratusi. Tiesą sakant, jį ir tikėjosi išgirsti. Matyt, žmonėms nesudėtinga priimti uniformą dėvinčią policininkę, tačiau žymiai sunkiau susitaikyti su faktu,

jog uniforma nėra būtinas šio darbo atributas. Ar moteris gali vilkėti kokį nors madingą ir patrauklų drabužį ir vis dar atlikti policininkės pareigas?

Nejau tai vaidina lemiamą vaidmenį? Gal todėl su moterimis kalbėtis sunkiau? Vyrai neretai būna sutrikę, tačiau jie atviresni. Moterys eina tiesiai prie reikalo, tačiau jos mažiau linkusios atsiverti.

Visgi pareigūnė tikėjosi, kad dėl ponios Zimel problemų nekils. Sunkiai alsuodama moteris sėdėjo ant sofos. Stambi ir nerangi. Jos akys atrodė užtinusios, tačiau naivios.

– Taip, esu policijos inspektorė. Beatė Miork. Labai apgailestauju, kad turiu sukelti jums nepatogumų tuoj po... to, kas atsitiko. Ar kas nors būna su jumis?

– Mano sesuo, – atsakė ponia Zimel. – Ji trumpam išėjo į parduotuvę.

Linktelėjusi galvą Beatė Miork iš lagaminėlio išsitraukė užrašų knygelę. Ponia Zimel įpylė kavos.

– Cukraus?

– Ačiū, ne. Ar galite papasakoti, kas nutiko praėjusio antradienio vakarą?

– Aš jau... aš vakar apie tai jau kalbėjausi su kitu policijos pareigūnu.

– Taip, su vyriausiuoju inspektoriumi Bauzenu. Tačiau būčiau dėkinga, jeigu galėtumėte dar kartą viską išsamiai papasakoti.

– Nesuprantu, kodėl... Nieko ypatingo negaliu pasakyti.

– Kiek suprantu, minėjote, kad iš namų vyras išėjo maždaug aštuntą.

Ponia Zimel sukūkčiojo, tačiau netrukus vėl suėmė save į rankas.

– Taip.

– Kodėl išėjo?

– Jis buvo suplanavęs verslo susitikimą. Manau, „Mėlynajame laive“.

– Ar dažnai vyras tenai tvarkydavo verslo reikalus?

– Retkarčiais. Jis yra... buvo... įsitraukęs į nekilnojamojo turto verslą.

– Mes manome, kad „Mėlynajame laive“ jūsų sutuoktinis lankėsi vienas.

– Gal tas žmogus neatvyko.

– Kas?

– Žmogus, su kuriuo vyras palaikė verslo ryšius.

– Taip, matyt, neatėjo. Tačiau nepasirodžius tam žmogui, jūsų sutuoktinis į namus nesugrįžo?

– Ne... ne, spėju, kad nusprendė pavalgyti, nes vis tiek jau buvo nuėjęs.

– Ar jis dar nebuvo pavalgęs?

– Ne, jis nevakarieniavo.

– Ar žinote, kas tas žmogus?

– Atsiprašau?

– Su kuo ketino susitikti?

– Ne... ne, niekuomet nesikišu į vyro verslą.

– Suprantu.

Rankos mostu parodžiusi į saldumynų lėkštę, ponia Zimel pasiėmė šokoladinį sausainį.

– Kokiu metu tikėjotės jo sulaukti?

– Apie... na, sakyčiau, apie vidurnaktį.

– Kada nuėjote miegoti?

– Kodėl jums tai rūpi?

– Atsiprašau, ponia Zimel, nužudytas jūsų vyras. Tiesiog turime užduoti visokiausių klausimų. Jeigu neklausinėsime, niekada nesugebėsime sugauti žmogaus, kuris tai padarė.

– Manau, čia tas pats.

– Tas pats?

– Tas, kuris birželį nužudė tą Egersą.

Galvos linktelėjimu Beatė Miork pritarė savo pašnekovei.

– Esama įrodymų, leidžiančių manyti, kad taip ir yra. Kita vertus, galbūt kas nors ... hm... pasinaudojo anuo įvykiu.

– Pasinaudojo?

– Taip, kažkas, pritaikė tą patį metodą. Niekada negali žinoti, ponia Zimel.

Nutilusi ponia Zimel pasiėmė dar vieną sausainį.

– Ar jūsų vyras turėjo priešų?

Ponia Zimel papurtė galvą.

– Daug draugų ir pažįstamų?

– Taip...

– Galbūt nemažai tokių, su kuriais vyrą siejo verslas, ir kurių gerai nepažinojote?

– Taip, daugybė.

Norėdama gurkštelėti kavos, Beatė Miork padarė nedidelę pauzę. Kava buvo silpna ir gerokai praskiesta. Pasekus šeimininkės pavyzdžiu ir įsidėjus du gabalėlius cukraus, būtų neįmanoma pasakyti, koks čia gėrimas.

– Esu priversta paprašyti leidimo užduoti keletą klausimų, kurie gali pasirodyti kiek netaktiški. Viliuosi, jog suprantate,

koks sudėtingas šitas reikalas ir atsakysite kiek įmanoma sąžiningiau.

Ponia Zimel nervingai brūkštelėjo puodeliu per lėkštutę.

– Kaip apibūdintumėte savo santuoką?

– Atsiprašau?

– Koks buvo jūsų santuokinis gyvenimas? Jeigu neklystu, buvote vedę trisdešimt metų.

– Trisdešimt dvejus.

– Trisdešimt dvejus, taip. Vaikai jau išlėkę iš gimtojo lizdo. Ar vis dar palaikėte artimus ryšius?

– Su vaikais? Ar tai turite omenyje?

– Ne, su vyru.

– Na... taip, sakyčiau, taip.

– Kas jūsų artimiausi draugai?

– Draugai? Bodelsenai, Lejnesai... ir, žinoma, Klingfortai. Savaime suprantama, dar giminės. Mano sesuo su vyru. Ernsto brolis ir sesuo... Mūsų vaikai. Kodėl norite apie juos žinoti?

– Gal žinote, ar jūsų vyras buvo užmezgęs artimus santykius su kokia nors kita moterimi?

Nustojusi kramtyti ponia Zimel nutaisė tokią miną tarsi būtų nesupratusi klausimo.

– Su kita moterimi?

– Arba keliomis. Gal, pavyzdžiui, jis buvo neištikimas.

– Ne... – ji lėtai papurtė galvą. – Kas tai galėtų būti? Kam būtų jo prireikę?

„Žinoma, čia vienas iš požiūrių," – mėgindama užgniaužti šypseną, Beatė Miork gurkštelėjo šlakelį kavos.

– Ar pastaruoju metu ką nors pastebėjote? Turiu galvoje, ką nors neįprasto sutuoktinio elgesyje.

– Ne.

– Gal šiaip kas nors ateina į galvą?

– Ne. O ką turėčiau atsakyti?

– Nežinau, ponia Zimel, tačiau labai mums padėtumėte, jeigu nuodugniai perkratytumėte pastarųjų kelių savaičių įvykius. Gal ką nors prisimintumėte. Na, pavyzdžiui, ar buvote kur nors išvykę šią vasarą?

– Ilsėjomės dvi savaites liepą. Viskas. Su kelionių agentūra, tik... na, mes važiavome į skirtingas vietas. Aš su drauge vykau į Kosą*. Ernstas buvo išvykęs su vienu iš savo bičiulių.

– Į Kosą?

– Ne, ne į Kosą.

– O kur?

– Neprisimenu.

– Aišku... O daugiau visą laiką buvote namie?

– Taip, išskyrus tas dienas, kai išrūkdavome su „Vanesa“... Tai mūsų laivelis. Kartais išplaukiame ir kur nors apsistojame nakvynei.

Beatė Miork linktelėjo galvą.

– Suprantu. Ar pastaruoju metu nenutiko ko nors ypatingo, dėl ko vyras būtų nerimavęs?

– Ne... ne, nemanau.

– Jokių naujų draugų ar pažįstamų?

– Ne...

---

* Kosas – Graikijai priklausanti sala. *Vert. past.*

– Nieko jums nepasakojo? O gal užsiminė apie kokį neįprastą dalyką?

– Ne.

Atsidususi Beatė Miork nuleido rašiklį. Pareigūnė atsilošė į sofos atkaltę.

– O kaip ėjosi verslas?

– Puikiai, – kiek sutrikusi atsakė ponia Zimel. – Manau, puikiai...

„Tarsi nebūtų kitų variantų“, – pamanė Beatė Miork, nuo sijono nubraukdama kelis trupinius.

– Ar jūs dirbate, ponia Zimel?

Susidarė įspūdis, kad moteris sudvejojo.

– Kartais padedu vyrui biure. Retkarčiais.

– Ką darote?

– Šį bei tą... patvarkau. Prižiūriu gėles, išvalau, atlieku visokius darbelius...

– Suprantu. Biuras įsikūręs Didžiojoje aikštėje? Taip?

Ponia Zimel pritariamai linktelėjo galvą.

– Kada paskutinį kartą buvote ten nuėjusi?

– Paskutinį kartą? Hm, manau, gal gegužę.

„Garbės žodis, esi tikra vargo bitė!“ – pamanė Beatė Miork.

* * *

Inspektorė apžiūrėjo namus. Iš esmės todėl, kad taip padaryti buvo nurodęs Bauzenas. Namus ponia Zimel aprodė pūkšdama ir šnopuodama, Beatei Miork beveik pagailo tos suplukusios moteriškės, kuriai tenka prižiūrėti šiuos didžiulius kambarius. Galvoje sukosi mintis, kad be valytojos pagalbos čia tikrai neišsiversi.

Nelengva suprasti, kokia iš to nauda, tačiau tiriant žmogžudystes visuomet taip daroma. Tikslas – pririnkti įvairiausių faktų ir išgauti visą įmanomą informaciją – kuo daugiau, tuo geriau – ir laikyti sudėtą segtuvuose, kol bus pasiektas proveržis. Tuomet staiga net nuo mažiausios smulkmenos gali būti sudėliota visa dėlionė... išnarpliota byla... atskleista paslaptis, nesvarbu, kaip tai pavadintum.

Daugiau nei šešerius metus Beatė Miork nebuvo įtraukta į jokį žmogžudystės tyrimą: nuo tada, kai Giorliche dirbo stažuotoja, tuomet jos vaidmuo buvo ne ką reikšmingesnis už pasiuntinės: pasibelsti į duris, perduoti pranešimus, sustirusiai iš šalčio sėdėti automobiliuose ir laukti, bet niekuomet nesulaukti, kol kas nors įvyks.

O dabar pareigūnai susidūrė su žudiku, kuris savo aukas užkapoja kirviu. Beatė, Kropkė ir detektyvas vyriausiasis inspektorius Bauzenas. Nenuostabu, kad viskas atrodo kiek keistokai. Kažkoks rimtas asas siunčiamas jiems į pagalbą, tačiau iš esmės tos bylos tyrimas priklauso vietiniams. Savaime suprantama, žmonės tikisi, kad būtent vietos policija viską išsiaiškins.

Suims tą beprotį.

O pagalvojusi apie Kropkę ir Bauzeną, Beatė suvokė, kad tyrimo sėkmė didele dalimi priklauso nuo jos indėlio.

– Ar rūsį irgi norėtumėte apžiūrėti?

Ji linktelėjo galvą, ir ponia Zimel pūkšdama ir šnopuodama ėmė leistis laiptais.

Birželį, kai įvyko pirmoji žmogžudystė, Beatė su Janosu atostogavo namelyje Tatrų kalnuose. Po to nutraukė santykius, bent jau kuriam laikui juos įšaldė. Nors niekada to nepripažins, pirmosiomis dienomis Beatė jo ilgėjosi ir gerokai graužėsi.

Haincas Egersas. Žinoma, Beatė viską perskaitė ir susipažino su informacija. Visą likusią vasarą ji dalyvavo pokalbiuose ir apklausose, braižė schemas, sprendė dėliones. Tačiau toli pasistūmėti nepavyko, ir jinai pirmoji tai pripažino. Tiesą sakant, atrodo, kad per ilgas apklausų ir svarstymų valandas nepavyko atkapstyti nė menkiausio įtarimų šešėlio. Ir Beatė, ir Kropkė dirbo daugybę viršvalandžių, todėl jiems priklausytų mažiausiai vienas papildomas laisvas mėnuo – juo inspektorė puikiausiai pasinaudotų, jeigu tik pirma pavyktų sugauti tą prakeiktąjį Kirvažmogį.

Taip žudikas buvo pramintas laikraščiuose – Kirvažmogis.

O dabar nusikaltėlis smogė dar kartą.

Mintims klaidžiojant kažkur kitur, Beatė Miork leidosi į ekskursiją po ponios Zimel namus. Jeigu pavyko teisingai suskaičiuoti, šeši kambariai ir virtuvė – dviem žmonėms. Dabar tik vienam. O rūsyje – dar biliardinė ir sauna. Miško pusėje – vidinis kiemelis bei didžiulis sodas. Nekilnojamasis turtas? Bauzenas buvo nurodęs Kropkei pasiknaisioti po Zimelio bendrovę. Tiesą sakant, visai neblogas sumanymas. Tikriausiai bus ką nors atkapstę?

Po galais, ką bendro gali turėti Haincas Egersas ir Ernstas Zimelis?

Nereikia nė sakyti, kad šitas klausimas nedavė Beatei ramybės nuo tada, kai buvo rastas Zimelio kūnas, tačiau pareigūnei vis dar nepavyko sugalvoti nieko, kas bent kiek panėšėtų į versiją.

O gal sąsajų išvis nėra?

O gal žudoma atsitiktinai?

Visiškai jokio motyvo, ir mėnuo tarp išpuolių. Žudė, kada panorėjęs? O gal iš tiesų, kaip kažkas bando įpiršti mintį, policija turi reikalą su pamišėliu? Su bepročiu?

Beatė nusipurtė, iš siaubo ant rankų pastiro plaukeliai.

„Susitvardyk, Beate!" – liepė pati sau.

* * *

Stabtelėjusi ant akmenimis grįsto keliuko į garažą, Beatė atsisveikino su Grete Zimel. Trumpindama kelią pareigūnė patraukė tiesiai per išpuoselėtą veją ir peržengė žemą dirbtinių polisandramedžių tvorelę. Sėdusi į automobilį ji ėmė svarstyti, ar nevertėtų užsirūkyti, tačiau vis dėlto užgniaužė šią begalinę pagundą. Be cigarečių išgyvenus daugiau negu keturias savaites, ne Kirvažmogio nosiai palaužti jos valią.

Žiūrėdama, kaip iš kiemo išvažiuoja policininkė, ant keliuko stovėjo ponia Zimel – pajuodusi, liūdesio prislėgta milžinė, ant kurios pečių staiga užkrautas milijono vertės namas, laivas ir nekilnojamojo turto bendrovė.

Ir dar dievaižin kas.

Vis dėlto apsilankius tuose namuose išaiškėjo kai kurie dalykai.

Ne Gretė Zimel tykojo miškelyje su kirviu rankoje – Beatė Miork buvo šimtu procentų garantuota.

Pareigūnė neabejojo ir tuo, jog aukos sutuoktinė nepasamdė nieko, kas galėtų įvykdyti tokį išpuolį. Ji manė, kad žmona apskritai niekaip nesusijusi su nužudymu. Nereikia nė sakyti, kad nerasta jokių akivaizdžių įrodymų, galinčių pagrįsti šias

išvadas; bet kodėl nenusilenkus sveikai nuovokai ir intuicijai, jeigu esi gausiai apdovanotas šiomis savybėmis?

Iš tiesų, kodėl nenusilenkus?

Dirstelėjusi į laikrodį, Beatė nusprendė, jog laikas vykti namo, nusiprausti po dušu ir pradėti ruoštis susitikimui su tuo asu.

4

Van. Vėterenas sustabdė automobilį šalia peraugusio sodo. Prie vartų pamatęs apšiurusią pašto dėžutę, pasitikrino, ar jos numeris iš tikrųjų sutampa su krūtinės kišenėlėje ant popiergalio užrašytu adresu.

Taip. Jokių abejonių.

„Rasite lengvai, – buvo sakęs policijos viršininkas Bauzenas. – Kitos tokios vietos nėra visame mieste!“

Iš tiesų, nė kiek neperdėta. Išlipęs iš automobilio pabandė ką nors įžiūrėti per lanksvų gyvatvorę. Sodas skendėjo tamsoje. Sunkios, nusvirusios negenėtų vaismedžių šakos, maždaug krūtinės aukštyje susivijusios su metro aukščio žole, erškėčių ūgliais bei įvairiausiu neaiškios prigimties dygliuotu šabakštynu sukūrė daugiau ar mažiau neįžengiamas džiungles. Nuo šaligatvio nepavyko įžiūrėti jokio namo, tačiau smarkiai sumintas takelis leido numanyti, kad namas turėtų kažkur stovėti. „Čia puikiai pasitarnautų mačetė, – pamanė Van Vėterenas. – Tam vyrukui veikiausiai pasimaišęs protas.“

Atkėlęs vartelius Van Vėterenas pasilenkė ir išdrįso įkelti kojį. Vos už kokių dešimties metrų prieš akis išniro namo siena. Atvykėlio pasitikti atėjo kresno sudėjimo vyras. Jo veidas atrodė grublėtas, išvagotas raukšlių ir smarkiai įdegęs – vasaros būta karštos. Išretėjusiais, beveik pražilusiais plaukais – Van Vėterenui dingtelėjo mintis, kad šis žmogus jau kurį laiką turėtų būti pensijoje. Jeigu reikėtų nuspėti to vyro amžių, tai jam veikiausiai bus gerokai daugiau nei šešiasdešimt, turėtų artėti prie septyniasdešimtmečio. Tačiau akivaizdžiai dar ganėtinai vikrus ir tvirtas. Drabužiai sakė, kad dabar jis karaliauja namų teritorijoje – įsispyręs į šlepetes, nudrengtomis velveto kelnėmis, languotais flanelės marškiniais, paraitytomis rankovėmis.

– Vyriausiasis inspektorius Van Vėterenas, drįstu manyti?

Šeimininkas ištiesė raumeningą ranką. Pakratęs ją, Van Vėterenas patvirtino savo tapatybę.

– Dovanokite už sodą! Prieš kelerius metus pradėjau auginti rožes ir dar vieną kitą augalą, bet paskui pabodo. Siaubingai keista, kad viskas taip sparčiai auga! Neturiu žalio supratimo, kaip dabar su viskuo susidoroti.

Jis išskėtė rankas ir nusišypsojo prasikaltusia šypsena.

– Viskas gerai, – pratarė Van Vėterenas.

– Na, šiaip ar taip, sveiki atvykę! Eime čionai; anapus namo stovi kelios nedidelės kėdės. Kiek suprantu, alų geriate?

– Gausiai, – patikino Van Vėterenas.

* * *

Pro stiklinės briauną įdėmiai tyrinėdamas svečią, Bauzenas kilstelėjo antakį.

– Tikiuosi, atleisite man, – tarė jis. – Jaučiau turįs savo akimis įsitikinti, su kokiu žmogumi turiu reikalą. Prieš supažindindamas su kitais. Į sveikatą!

– Į sveikatą! – atsakė Van Vėterenas.

Atsilošęs pintoje kėdėje, jis vienu mauku ištuštino pusę butelio. Važiuojant čionai visą kelią plieskė saulė; tiesą sakant, vos valandą, tačiau vis tiek Van Vėterenas juto, kaip marškiniai ima lipti prie nugaros.

– Manau, ši karščio banga užsitęs.

Pasilenkęs policijos viršininkas pro šakų raizginį pamėgino įžvelgti lopinėlį dangaus.

– Taip, – tarė Van Vėterenas. – Gyvenate labai gražioje vietoje.

– Nebloga vietelė, – sutiko Bauzenas. – Pagaliau prasibrovęs į džiungles, iš tiesų esi paliekamas ramybėje.

Būtent taip viskas ir atrodė. Be jokios abejonės, gerai užmaskuota gūžta. Nuo saulės sauganti purvinai geltona stoginė. Išdrikę krūmų kuokštai ir pinučiais besirangančios rožės. Aukšta vešli žolė. Aštrus besibaigiančios vasaros aromatas, dūzgiančios bitės... o ir pats vidinis kiemelis: septyni ar aštuoni kvadratiniai metrai, akmeninės grindinio plokštės, nušiuręs virvinis kilimėlis, dvi aplamdytos pintos kėdės, laikraščiais ir knygomis nukrautas stalas, pypkė ir tabakas. Prie namo sienos – sukiužusi knygų lentyna, prikrauta dažų skardinių, teptukų, gėlių vazonų, žurnalų ir visokio kitokio šlamšto... po keliomis tuščių butelių dėžėmis kyšo šachmatų lenta. Taip, šioje vietoje iš tiesų esama kažko ypatingo. Susiradęs dantų krapštuką Van Vėterenas įsikišo jį tarp priekinių dantų.

– Gal sumuštinį? – pasiūlė Bauzenas.

– Jeigu turėsiu kuo jį nuplauti. Šitas, deja, tuščias.

Jis pastatė butelį ant stalo. Iškratęs pypkę, Bauzenas pakilo ant kojų.

– Nagi, pažiūrėkim, ką galiu surasti.

Šeimininkas pradingo name, o Van Vėterenas girdėjo, kaip jis barškinasi virtuvėje dainuodamas kažkokią melodiją, primenančią boso ariją iš „Perlų žvejų".

„Hm, – mąstė jis, rankas sunėręs už galvos. – Pradžia galėjo būti blogesnė. Tas vyrukas dar turi parako!"

Ir tada dingtelėjo mintis, kad juodu skiria ne daugiau nei aštuoneri ar dešimt metų.

* * *

Smarkiai apgailestaudamas Van Vėterenas atsisakė priimti Bauzeno pasiūlymą apsistoti jo namuose ir užsiminė, kad ateityje galįs persigalvoti. Šiaip ar taip, jis vylėsi, kad gerbiamas kolega laikys praviras duris... jeigu šis reikalas tęstųsi be galo be krašto...

Užuot apsistojęs pas Bauzeną, jis išsinuomojo kambarį „Jūrų prieplaukoje". Ketvirtajame aukšte su balkonu ir vakarine saule. Su vaizdu į uostą, prieplaukas ir įlanką bei už jos plytinčius bekraščius jūros tolius. Teko pripažinti, kad toji vieta irgi visai nebloga. Bauzenas atkreipė dėmesį į jūrą.

– Pažvelgęs tiesiai galite įžiūrėti „Lange Piirs" švyturį, bet tik giedrais rytmečiais. Praėjusiais metais tokių išaušo keturi. O štai ten, viršuje ant uolų, įsikūręs „Žvejo draugas", gurmanų restoranas. Galbūt kurį vakarą galėtume pasivaišinti, jeigu nesugalvosime nuveikti nieko geresnio.

Van Vėterenas pritariamai linktelėjo galvą.

– Galbūt jau laikas truputį padirbėti?

Bauzenas patraukė pečiais.

– Jeigu primygtinai reikalaujate, vyriausiasis inspektoriau, – policijos viršininkas pažiūrėjo į laikrodį. – Ak, velnias, atrodo, jie laukia mūsų jau visą pusvalandį!

* * *

Kalbringeno policijos nuovada buvo dviejų aukštų pastatas Didžiojoje aikštėje. Priimamasis, bufetas, persirengimo kambariai ir keletas kamerų rūsyje; viršutiniame aukšte – konferencijų salė ir keturi kabinetai. Dėl užimamos padėties policijos viršininkui Bauzenui, žinoma, priklausė didžiausias kabinetas su tamsaus ąžuolo rašomuoju stalu, knygų spintomis, nušiurusia odine sofa ir į aikštę atsiveriančiu vaizdu. Ir inspektorė Miork, ir inspektorius Kropkė dirbo mažesniuose kabinetuose, pro kurių langus buvo matyti kiemas. O ketvirtąjį užėmė policininkai Bangas ir Muzeras.

– Leiskite pristatyti vyriausiąjį inspektorių Van Vėtereną, atvykusį pas mus išaiškinti bylos, – pasakė Bauzenas.

Miork ir Kropkė atsistojo.

– Viskam vadovauja Bauzenas. Aš čia tik pagalbininkas... jeigu ir kai prireiks.

– Labai smarkiai jūsų prireiks, – patikino Bauzenas. – Štai čia visos Kalbringeno pajėgos. Be to, dar ir pareiginiai laipsniai žemesni. Jumis dėtas, nepuoselėčiau pernelyg didelių vilčių.

– Inspektorius Kropkė, – išsitempęs tarytum styga išbėrė Kropkė.

„Kvailys," – prisistatydama pamanė Beatė Miork.

– Inspektorė Miork, atsakinga už visą čionykštį žavesį ir intuiciją, – pristatė Bauzenas. – Pataręiau jos pernelyg nenuvertinti.

– Nė neketinu, – patikino Van Vėterenas.

– Puiku, ar galime tęsti? – Bauzenas pradėjo raitotis marškinių rankoves. – Ar turime kavos?

Beatė Miork parodė į kampe ant stalo pastatytą padėklą. Kropkė pirštais persibraukė šviesius trumpai kirptus plaukus ir ėmė grabalioti po kaklaraiščio mazgu paslėptą viršutinę marškinių sagą. Akivaizdu, kad jam dažnai kliūna dėl pernelyg ilgų postringavimų.

„Ko gero, pradėsime nuo naujoko, – nusprendė Van Vėterenas. – Matyt, Bauzenas užsiima jo mokymu."

Tiesą sakant, atrodė, jog tai padaryti būtina.

5

– Pamaniau, pradėsiu nuo Egerso bylos, – įjungdamas projektorių pradėjo Kropkė, – iš anksto norėdamas trumpai informuoti vyriausiąjį inspektorių Van Vėtereną ir visiems kitiems pateikti nedidelę situacijos santrauką. Kad būtų lengviau, paruošiau keletą naujų skaidrių...

Vildamasis sulaukti pritariamos reakcijos, jis pažvelgė į Bauzeną, tada – į Van Vėtereną.

– Puiku, – pratarė Beatė Miork.

Kropkė kostelėjo.

– Ankstyvą birželio aštuntosios rytą kieme už geležinkelio stoties rastas vyro lavonas. To žmogaus pavardė – Haincas Egersas. Vyras nužudytas smogus į pakaušį kažkokiu kirviu. Geležtė perskrodė stuburo slankstelius, arteriją – viską. Tuoj po šeštos valandos ryto kūną aptiko laikraščius išnešiojantis berniukas. Lavonas buvo pragulėjęs nuo keturių iki penkių valandų.

– Koks žmogus buvo Haincas Egersas? – garsiai pasiteiravo Van Vėterenas.

Kropkei parodžius naują skaidrę, Van Vėterenas galėjo perskaityti, kad aukai buvo trisdešimt ketveri, kai staiga buvo nutrauktas jo gyvenimas. Gimęs ir visą gyvenimą praleidęs Zelštate, vos už kelių kilometrų nuo jūros kranto, šių metų balandį vyras apsigyveno Kalbringene.

Nei Kalbringene, nei Zelštate, nei niekur kitur jis neturėjo nuolatinio darbo. Jo įvykdytų nusikaltimų sąrašas ilgas: nusikaltimai dėl narkotikų, smurtavimas ir sumušimas, seksualiniai nusikaltimai, sukčiavimas. Pradėjęs nuo šešiolikos metų, iš viso įvairiuose kalėjimuose ir kitose sulaikymo institucijose jis buvo praleidęs apie dešimt metų. Vietos valdžia nežinojo, kad jis atsikėlė į Kalbringeną. Egersas gyveno dviejų kambarių bute Andriejaus gatvėje. Buto savininkas buvo geras jo bičiulis, šiuo metu atliekantis palyginti neilgą bausmę už iššaginimą ir pavojingus veiksmus kito asmens atžvilgiu. Egersas planavo įsikurti Kalbringene, čia susirasti rimtą darbą ir taip toliau, tačiau jam nelabai sekėsi.

– Iš kur šita informacija? – pasiteiravo Van Vėterenas.

– Iš kelių šaltinių, – paaiškino Beatė Miork. – Daugiausia iš merginos.

– Merginos?

– Taip. Būtent taip ji prisistatė, – patikino Bauzenas. – Jinai gyveno bute kartu su Egersu. Toji mergina jo tikrai nenužudė, nors neatrodė ypatingai susikrimtusi dėl Egerso mirties.

– Niekas nebuvo susikrimtęs, – pridūrė Miork.

– Šiaip ar taip, mergina turėjo alibi, – paaiškino Bauzenas. – Tvirtą kaip plienas.

– Kaip vyksta tyrimas? – pasidomėjo Van Vėterenas, kitu galu atgal į burną įsikišdamas dantų krapštuką.

Norėdamas sulaukti pagalbos, Kropkė atsigręžė į Bauzeną, tačiau nesulaukė nieko išskyrus padrąsinantį linktelėjimą.

– Apklausėme maždaug penkiasdešimt žmonių, – tęsė jis. – Dauguma – tokios pat padugnės kaip ir pats Egersas. Didžioji dalis jo draugų ir pažįstamų – smulkūs vagišiai, narkomanai ir panašaus plauko veikėjai. Kalbringene jo draugų ratas nebuvo didelis, nes čia pragyveno vos keletą mėnesių. Gal koks tuzinas, visi mums gerai žinomi. Galima sakyti, įprastinės visuomenės atmatos, kiauras dienas parke ant suolelio girsnojantys alų. Šniaukščiantys kurio nors bute ir pardavinėjantys savo mergšes Uosto bulvare ir Žvejo aikštėje. Reaguodami į anonimines užuominas apklausėme ir daugybę kitų žmonių, tačiau paaiškėjo, kad nė vienas niekaip nesusijęs su šita byla.

Van Vėterenas linktelėjo galvą.

– Kiek Kalbringene gyventojų?

– Keturiasdešimt penki tūkstančiai, daugiau ar mažiau tiek, – pasakė Beatė Miork. – Vasaros mėnesiais šis skaičius išauga keliais tūkstančiais.

– O kaip nusikalstamumas?

– Kontroliuojamas, – atsakė Bauzenas. – Retkarčiais namų aplinkoje pasitaiko vienas kitas smurto atvejis, per vasarą pavagiamos keturios ar penkios valtys. Kartkartėmis kas nors susipeša, retsykiais kas nors parduoda narkotikų. Kiek suprantu, jūsų nedomina finansiniai nusikaltimai?

– Ne, – atsakė Van Vėterenas. – Bent kol kas. Beje, ką žinote apie Egersą? Šiandien nėra reikalo pateikti visų smulkmenų. Man labiau norėtųsi pačiam atidžiau pastudijuoti, jeigu prireiks, užduosiu klausimų.

Beatė Miork ryžosi atsakyti į neparankų klausimą.

– Nieko, – tarė ji. – Nė velnio nežinome. Manau, buvome bepradedą daryti prielaidą – na, dar prieš tą įvykį su Zimeliu, kad veikiausiai bus pasidarbavęs kas nors iš saviškių. Vienas narkomanas dėl kažko nugalabija kitą narkomaną. Haliucinacijos, piniginė skola ar dar kas nors panašaus...

– Juk niekas nenužudomas dėl skolos, – įsiterpė Kropkė. – Jeigu nužudysi, pinigų niekuomet neatgausi.

– Atvirkščiai, inspektoriau, – atsiduso Miork.

Kropkė suraukė kaktą.

„Dievulėliau," – pamanė Van Vėterenas.

– Kavos? – Bauzeno klausimas nuskambėjo kiek retoriškai; puodeliai jau keliavo per rankas.

– Jeigu tai, ką sako inspektorė Miork, yra teisybė, – samprotavo Van Vėterenas, – tuomet labai galimas daiktas, kad žudiką jau apklausėte. Tai yra, jeigu gerai perkratėte visas... padugnes.

– Veikiausiai, – tarė Bauzenas. – Bet dabar išlindo Zimelis. Mano galva, tai gerokai keičia situaciją.

– Tikrai taip, – pritarė Miork.

Kropkė atvertė naują skaidrę. Nekilo abejonių, kad joje rodoma Egerso radimo vieta –paliktas gulėti už kažkokių šiukšliadėžių, užpakaliniame daugiabučio kieme. Sprendžiant iš vaizdo, galima teigti, kad pastatas laukia savo eilės, kol bus nugriautas.

– Ar Egersas žuvo vietoje? – pasiteiravo Van Vėterenas.

– Daugiau ar mažiau, – atsakė Kropkė. – Daugiausia galėjo žengti keletą žingsnių.

– Ką jis tenai veikė?

– Nenutuokiu, – tarė Bauzenas. – Peršasi mintis, kad prekiavo narkotikais.

– Kokiu metu?

– Pirmą, gal antrą nakties, maždaug tokiu metu.

– Ar buvo apsvaigęs?

– Nežymiai.

– Kodėl šiukšliadėžės laikomos prie daugiabučio, kurį numatyta nugriauti?

Bauzenas kurį laiką mąstė.

– Nežinau... tiesą sakant, neturiu žalio supratimo.

Van Vėterenas linktelėjo. Kropkė išpilstė kavą, o Beatė Miork atidarė dėžutę, sklidinai prikrautą daniškų pyragaičių.

– Puikumėlis, – nudžiugo Van Vėterenas.

– Jie iš „Silvi", iš pačios geriausios kepyklėlės ir kavinukės.

– Rekomenduoju ten užsukti. Gausite dvidešimties procentų nuolaidą, jeigu pasakysite, kad esate policininkas. Užeigėlė įsikūrusi čia pat, už kampo.

Išsitraukęs iš burnos dantų krapštuką, Van Vėterenas pasivaišino pyragaičiu.

– Šiaip ar taip, – tęsė Kropkė, – dėl Egerso, tai galima sakyti, kad iriamės prieš srovę.

– O kaip ginklas? – kalbėdamas pilna burna, paklausė Van Vėterenas. – Ką sako gydytojas?

– Luktelkit minutėlę.

Kropkė pateikė naują skaidrę, kurioje buvo pavaizduota schema, kaip kirvio arba kažkokio kito daikto geležtė susminga į Egerso sprandą perskrosdama stuburą, arteriją, stemplę – viską.

– Smogta smarkiai užsimojus? – paklausė Van Vėterenas.

– Nebūtinai, – atsakė Beatė Miork. – Viskas priklauso nuo geležtės. Atrodo, kad jos būta itin aštrios. – Ir plonos.

– Tai reiškia, kad neprireikė labai didelės jėgos, – pridūrė Kropkė.

– Taip pat matyti, – tarė Beatė Miork, – kad smogta gana įžambiai, tačiau tai nebūtinai reiškia ką nors ypatingo. Tai galėtų reikšti, kad žudikas ganėtinai žemo ūgio arba aukštokas. Viskas priklauso nuo to, kaip laikė ginklą. Ir, žinoma, nuo paties ginklo.

– Tik pamąstykite, keliais būdais galima smogti į teniso kamuoliuką, – samprotavo Kropkė.

Van Vėterenas pasiėmė dar vieną danišką pyragaitį.

– Peršasi mintis, kad tas ginklas – kirvis? – paklausė jis.

– Kažkoks, – atsakė Bauzenas. – Manau, pats laikas pereiti prie Zimelio. Gal inspektorė Miork galėtų pateikti informaciją?

Atsikosėjusi Beatė Miork ėmė sklaidyti savo užrašus.

– Na, kol kas nepavyko smarkiai pasistūmėti. Tik užvakar vienas pabėgioti sumanęs žmogus aptiko jį municipaliniame miškelyje. Pirmiausia pastebėjo krauju nutaškytą taką, tada sustojęs atidžiau apžiūrėti tos vietos vos už kelių metrų aptiko kūną. Susidaro įspūdis, kad žudikas perdėm nesistengė paslėpti kūno. O jis – na, tas bėgikas – tučtuojau paskambino policijai. Į įvykio vietą mudu su vyriausiuoju inspektoriumi Bauzenu vykome drauge. Ir mums pavyko nustatyti, kad, ko gero, susidūrėme su tuo pačiu žudiku, kaip ir aną kartą.

– Kirsta iš nugaros, – pridūrė Bauzenas. – Smogus kiek tvirčiau, galva būtų nusiritusi nuo pečių. Atrodė velniškai baisiai.

– Tas pats ginklas?

– Devyniasdešimties procentų garantija, – pasakė Kropkė.

– Šimtaprocentinė būtų geriau, – pastebėjo Van Vėterenas.

– Tikriausiai, – pasakė Bauzenas. – Mes nekalbame apie įprastą kirvį. Atrodo, kad geležtės plotis gerokai viršija aukštį. Ko gero, aštuoniolikos, o gal ir dvidešimties centimetrų. Nei Egerso, nei Zimelio kūne neaptikta geležtės galo žymių. Bent jau taip teigia patologas. O Zimelis turėjo tikrą buliaus sprandą.

– Gal mačetė? – iškėlė prielaidą Van Vėterenas.

– Domėjausi tuo klausimu, – atsakė Bauzenas. – Knietėjo išsiaiškinti, ar gali būti toks peilis ar kardas su labai tvirta geležte. Bet kirčio kampas tiesus, o ne lenktas kaip smogiant mačete.

– Hm, – tarstelėjo Van Vėterenas. – Gal šiame etape ne tai svarbiausia. Kas sieja Egersą ir Zimelį?

Niekas neištarė nė žodžio.

– Gerai paklausta, – atsakė Bauzenas.

– Kol kas dar nenustatėme jokių sąsajų, – paaiškino Kropkė. – Bet, savaime suprantama, ieškome...

– Abu sukčiai ir niekšai, – samprotavo Bauzenas. – Bet, galima sakyti, priklausantys skirtingoms lygoms. Manau, Zimelio darbeliai ne tokie, kurie aiškiai išlįstų į dienos šviesą, jie labiau sudomintų mokesčių inspekcijos specialistus, o ne tokius eilinius mirtinguosius kaip mes. Jis niekuomet nebuvo įsivėlęs į jokią nusikalstamą veiklą. Noriu pasakyti, kitaip negu Egersas.

– Arba bent jau nebuvo pričiuptas, – pridūrė Miork.

– Narkotikai? – bandė spėti Van Vėterenas. – Šie paprastai sujungia princus ir varguolius.

– Neturime duomenų, bylojančių apie tokį įsipainiojimą, – paaiškino Kropkė.

„Būtų visai neblogai, jeigu išaiškintume tą reikalą prieš pradedant dirbti naujam policijos viršininkui," – mąstė Van Vėterenas.

– Ką jis veikė miškelyje?

– Ėjo į namus, – paaiškino Beatė Miork.

– Iš kur?

– Iš „Mėlynojo laivo". Restorano. Tenai Zimelis buvo maždaug nuo pusės devynių iki vienuoliktos. Turime kelis liudininkus. Susidaro įspūdis, kad ėjo pasivaikščioti po miestą. Paskutinės, mačiusios jį gyvą – pora moterų Žvejo aikštėje, maždaug dvidešimt minučių po vienuolikos. Gali būti keliom minutėm anksčiau arba vėliau.

– Kas apie mirties laiką sakoma patologo ataskaitoje?

– Galutinio atsakymo laukiame rytoj, – atsakė Bauzenas. – Kol kas atrodo, kad tarp vienuolikos ir pirmos. Na, sakyčiau, tarp pusės dvylikos ir pirmos.

Van Vėterenas atsilošė ir pakėlė akis į lubas.

– Tai reiškia, jog egzistuoja dvi galimybės, – pasakė jis laukdamas kolegų reakcijos.

– Būtent, – tarė Beatė Miork. – Arba žudikas tykojo prie tako, pasirengęs pulti bet ką, einantį pro šalį, arba nuo restorano sekė Zimeliui iš paskos.

– Galėjo sutikti jį atsitiktinai, – spėjo Kropkė. – Kitaip tariant, netyčia...

– Ir netyčia nešėsi kirvį? – pastebėjo Miork.

„Gerai, – mintyse svarstė Van Vėterenas. – Įdomu, ar Bauzenas kada nors susimąstė, kad jo įpėdine galėtų tapti moteris? Nors tai, žinoma, sprendžia ne jis."

6

Priimamajame tykojo keturi reporteriai, tačiau Bauzenas, be jokių abejonių, buvo įpratęs siuntinėti juos į visas puses.

– Spaudos konferencija rytoj ryte, lygiai vienuoliktą. Iki tol neišgirsite nė žodžio!

Van Vėterenas atmetė Bauzeno pasiūlymą kur nors kukliai pavalgyti ir po to vykti į viešbutį.

– Noriu įkvėpti šviežio oro. Ir dar pamaniau, kad reikėtų nusipirkti laikraščių.

Bauzenas pritariamai linktelėjo galvą.

– Jeigu persigalvotumėte, čia mano telefono numeris. Ketinu visą vakarą būti namie.

Bauzenas įteikė savo vizitinę kortelę Van Vėterenui, o šis įsikišo ją į kišenėlę ant krūtinės. Įsiropštęs į kiek aplamdytą „Toyotą“, policijos viršininkas nuvažiavo savais keliais. Van Vėterenas stebėjo tolumoje išnykstantį automobilį.

„Šaunus vyrukas, – pagalvojo jis. – Įdomu, ar Bauzenas irgi žaidžia šachmatais.“

Van Vėterenas dirstelėjo į laikrodį. Pusė šešių. Keletą valandų padirbėjus savo kambaryje, ateis laikas vakarieniauti. Atrodo, šitoks laiko praleidimo būdas visai neblogas. Tai bene vienintelis įgūdis, susiformavęs per daugybę metų: gebėjimas užmušinėti laiką.

Na, ir dar, žinoma, šioks toks talentas surasti įstatymų pažeidėjus.

Paėmęs portfelį, Van Vėterenas patraukė uosto link.

* * *

Keturiolika kasečių ir trys segtuvai.

Štai ir visa medžiaga apie Egerso bylą. Padėjęs dokumentus ant lovos, Van Vėterenas akimirką sudvejojo. Tada paskambinęs į registratūrą užsisakė alaus, pasikišo bylas po pažastimi ir išėjo prisėsti į balkoną.

Van Vėterenui prireikė kelių minučių, kol pakreipė skėtį taip, kad nevargintų vakarinė saulė, tada, sutvarkęs šį reikalą ir sulaukęs, kol mergina atnešė alų, prasėdėjo balkone tol, kol perskaitė kiekvieną žodį.

Išvadą padarė trumpą ir aiškią, bene geriausiai nusakomą inspektorės Miork žodžiais: „Nė velnio nežinome".

Van Vėterenas netryško ypatingu noru išklausyti visų pokalbių įrašų. Savaime suprantama, dirbdamas įprastinėmis namų sąlygomis, paprašytų viską atspausdinti, tačiau šiuo atveju geriausia griebti jautį už ragų ir užsidėti ausines. Vis dėlto jis nusprendė atidėti šį nuobodų darbą vėlesniam laikui arba galbūt net rytdienai. Užuot klausęsis pokalbių, ėmėsi kito

laikraščiuose aprašyto nužudymo. Van Vėterenas buvo nusipirkęs keturis spaudinius – du nacionalinius leidinius ir du vietinius laikraštpalaikius, šiandieninį ir vakarykštį.

Nacionaliniuose dienraščiuose pamatė ganėtinai riebias antraštes ir neabejotinai skurdų tekstą. Akivaizdu, kad niekas į Kalbringeną dar neatsiuntė jokių reporterių. Žinoma, jie pasirodys spaudos konferencijoje. Žmogus, atsakingas už bylos tyrimą – vyriausiasis inspektorius Bauzenas – išplatino pranešimą, tačiau atskleidė tik tiek, kad policija tiria kelias nusikaltimo versijas.

„Ak, nejaugi?" – pamanė Van Vėterenas.

Vietinis laikraštpalaikis vadinosi *De Journaal*, ir jame pateikta informacija labiau atspindėjo reikalo esmę: Bauzeno nuotrauka, kūno radimo vieta, pati auka, tiesa, nufotografuota dar tuomet, kai buvo gyva. Ir Egerso nuotrauka. Pirmajame puslapyje išspausdintoje antraštėje sakoma, kad KIRVAŽMOGIS SMOGĖ DAR KARTĄ. MIESTAS SUKAUSTYTAS BAIMĖS. O vidiniame puslapyje išryškinti keli klausimai: „Kas bus kita auka?" bei „Ar mūsiškė policija pajėgi su tuo susidoroti?"

Akimis perbėgęs straipsnius, Van Vėterenas įdėmiai perskaitė Ernsto Zimelio nekrologą. Susidarė įspūdis, kad jis buvo gerbiamas žmogus ir užėmė rimtą padėtį vietos visuomenėje – Rotari klubo narys, vietos futbolo klubo vadovas, banko valdybos narys. Anksčiau, prieš persikeldamas į Ispaniją, ne kartą ėjęs aukštas pareigas... ir vos sugrįžęs namo brutaliai nužudytas.

„*De mortuis**... – pagalvojo Van Vėterenas ir numetė laikraštį ant grindų. – Ką, po galais, aš čia veikiu?"

---

* *De mortuis nihil nisi bonum* (lot.) – apie mirusiuosius arba gerai, arba nieko. *Vert. past.*

Nusivilkęs marškinius Van Vėterenas nutipeno į vonią. Kaip vadinasi tas restoranas?

„Mėlynasis laivas“?

* * *

Kaip paaiškėjo, prielaida, kad netrukus pasirodys nacionalinės spaudos atstovai, buvo pagrįsta. Van Vėterenui žingsniuojant per viešbučio vestibiulį, iš baro kaip strėlės išlėkė du pusamžiai vyrai. Įraudę veidai aiškiai bylojo, kuo jie užsiėmę. Atsiduseęs Van Vėterenas stabtelėjo.

– Vyriausiasis inspektoriau Van Vėterenai! Krukshenkas iš *Telegraaf*!

– Miuleris iš *Allgemejne*! – garsiai pareiškė kitas. – Manau, buvome susitikę...

– Mano pavardė – Riolingas, – pasakė Van Vėterenas. – Esu keliaujantis prekybos agentas, besidomintis laikrodinėmis su jose įtaisytais švytuokliniais laikrodžiais. Tikriausiai bus įsivėlusi kažkokia klaida.

– Cha, cha, – nusijuokė Miuleris.

– Kada galime šnektelti? – pasiteiravo Krukshenkas.

– Per spaudos konferenciją policijos nuovadoje. Rytoj ryte, vienuoliktą valandą, – praverdamas laukujes duris atsakė Van Vėterenas.

– Kas atsakingas už tyrimą: jūs ar Bauzenas?

– Už kokį tyrimą? – nustebo Van Vėterenas.

* * *

„Mėlynojo laivo“ interjere dominavo raudona spalva. Baras buvo apytuštis, o pagrindinėje salėje matėsi daugybė tuščių

stalų. Van Vėterenas įsitaisė pačiame gale, kur aplinkui nesėdėjo nė vienas kaimynas, tačiau vis tiek dar net nepradėjus pagrindinio patiekalo priešais išdygo nervingai besišypsantis liesas vyriškis švytinčiomis akimis.

– Atsiprašau, esu Šalkė iš *De Journaal*. O jūs tikriausiai tas vyriausiasis inspektorius, ar ne?

Van Vėterenas nieko neatsakė.

– Esu paskutinis su juo kalbėjęs žmogus. Mane jau apklausė Bauzenas ir Kropkė, bet jeigu norėtumėte šnektelti, mielai jums pasitarnaučiau.

Žurnalistas reikšmingai nužvelgė tuščią kėdę, stovinčią priešais vyriausiąjį inspektorių.

– Gal galėtume susitikti bare, kai baigsiu valgyti? – pasiūlė Van Vėterenas.

Linktelėjęs Šalkė pasišalino. Van Vėterenas apatiškai pradėjo doroti kažką, kas valgiaraštyje buvo mįslingai pavadinta „Šefo pasididžiavimu su grybais ir mocarela". Baigęs patiekalą ir sumokėjęs sąskaitą, Van Vėterenas vis dar nesuprato, ką suvalgė.

* * *

– Zimelis sėdėjo ant tos pačios kėdės, kaip ir jūs dabar, – pradėjo Šalkė. – Labai gyvybingas. Aišku viena: vyriškis nė kiek nenutuokė, kad netrukus jam bus nukirsta galva. Ir elgėsi lygiai taip pat kaip visuomet.

– Ir kaip tai atrodė? – siurbdamas alaus putą pasiteiravo Van Vėterenas.

– Kaip atrodė? Na... tiesą sakant, truputį išdidžiai ir pasipūtėliškai. Su juo nebūdavo lengva bendrauti. Visuomet šitaip elgdavosi. Jo mintys klajodavo kažkur... kitur.

„Nesistebiu," – pagalvojo Van Vėterenas.

– Susidarė įspūdis, kad bando flirtuoti su viena iš ten sėdėjusių merginų.

Šalkė parodė pirštu į tą vietą.

– Flirtuoti?

– Na, gal kiek ir perdedu, bet ilgai nenuleido nuo jos akių.

Van Vėterenas linktelėjo.

– Ar sakote, kad Ernstas Zimelis buvo... mergišius?

Šalkė sudvejojo, tačiau tik akimirką.

– Na, nežinau, ne visai taip. Zimelio gerai nepažinojau, be to, keletą metų jis buvo išvykęs... sakyčiau, retkarčiais išklysdavo iš vėžių, bet nieko rimto.

– Tuomet darau prielaidą, kad ir santuoka nebuvo itin rimta, – samprotavo Van Vėterenas.

– Taip... sakyčiau, būtų galima šitaip teigti.

– Jis išėjo maždaug vienuoliktą?

– Kelios minutės po.

– Kuriuo keliu pasuko?

– Štai tuo keliu. – Šalkė dar kartą parodė pirštu. – Patraukė į aikštės ir uosto pusę.

– Argi jo namai ne kitoje pusėje?

– Tiesą sakant, galima eiti ir vienu, ir kitu keliu. Tik tiek, kad einant pro uostą atstumas kiek ilgesnis.

– Nepastebėjote, gal kas nors ėjo jam iš paskos?

– Ne.

– Kaip manote, kodėl Zimelis pasirinko ilgesnį maršrutą?

– Nežinau. Gal dėl moterų.

– Dėl kekšių?

– Taip... turime vieną kitą. Paprastai jos tenai trainiojasi.

– Ar pastebėjote, kad Zimeliui įkandin kas nors būtų išėjęs iš baro?

– Ne... Galvojau apie tai, tačiau nemanau, kad kas nors būtų išėjęs.

Van Vėterenas atsiduso.

– Kokius klausimus užduotumėte būdamas mano vietoje?

Šalkė susimąstė.

– Vienas Dievas žino. Tiesą sakant, nenutuokiu.

– Ar galvoje nėra jokių versijų apie tai, kas nutiko?

Šalkė dar kartą susimąstė. Nekilo abejonių, kad žurnalistas mielai sukurptų kokią įžūlią hipotezę, tačiau po kurio laiko nuleido rankas.

– Ne, tiesą sakant, visiškai nieko, – burbtelėjo Šalkė. – Galvoju, tikriausiai bus koks beprotis... Gal kas nors pasprukęs iš kokio linksmuolyno?

„Linksmuolynas? – pagalvojo Van Vėterenas. – Reikia pripažinti, gerą žodį parinko tas rašeiva."

– Bauzenas tuo domėjosi, – paaiškino jis. – Vienintelis pasprukęs žmogus – nieko nesusigaudanti devyniasdešimtmetį perkopusi senutė. Kamuojama Alzheimerio ligos ir važinėjanti neįgaliųjų vežimėliu.

– Tokiu atveju, nemanau, kad čia jos darbas, – nusprendė Šalkė.

Ištuštinęs savąjį alaus bokalą, Van Vėterenas nusprendė, jog metas keliauti namo. Jis nušoko nuo baro kėdės ir padėkojo Šalkei už pagalbą.

– Ar čia visuomet šitaip tuščia? – pasiteiravo inspektorius.

– Dievaži, ne! – patikino Šalkė. – Paprastai čia sausakimša. Noriu pasakyti, šiandien penktadienis ir visa kita... Žmonės sustirę iš baimės. Nedrįsta kelti kojos iš namų!

„Sustirę iš baimės? – mąstė Van Vėterenas stovėdamas ant šaligatvio. – Taip, žinoma, sukaustyti baimės."

* * *

Miestą sukaustė baimė?

Vos per dešimt minučių Van Vėterenas nužingsniavo nuo „Mėlynojo laivo" iki uosto ir „Jūrų prieplaukos". Gatvėmis zujo visai nemažai automobilių, tačiau inspektorius pastebėjo ne daugiau kaip kokį tuziną pėsčiųjų, ir visi vaikščiojo susispietę grupelėmis. Van Vėterenui pasirodė, kad tie keli dar veikiantys barai ir kavinės irgi ganėtinai ištuštėję. *Paladiumo* kino teatre buvo prasidėjęs vėlyvojo vakaro seansas, tačiau nuojauta kuždėjo, kad tenai irgi tuščia. Net jeigu Kalbringeno naktiniam gyvenimui ir nebūdinga kas nors ypatingo, bendroji tendencija buvo pakankamai aiški.

Žmogžudys... budelis... Kirvažmogis... nė vienas neliko jo nepalytėtas.

Vargu ar tai galėtų sukelti nuostabą. Kurį laiką Van Vėterenas stovėjo prie viešbučio ir svarstė, ar nevertėtų nueiti į municipalinį miškelį ir tenai apsidairyti, bet pagaliau nusprendė dar kiek palūkėti. Be abejo, būtų geriau tenai apsilankyti dienos metu.

Žinoma, ateinančią dieną laukė daugybė kitų reikalų, tačiau atsigulus ir įsijungus kasetinį grotuvą ausyse suskambo inspektorės Miork žodžiai.

„Nieko. Nė velnio mes nežinome.“

„Beje, patraukli moteris, – pamanė jis. – Kaip gaila, kad nesu dvidešimt penkeriais metais jaunesnis.“

Išklausęs pusantro pokalbio, Van Vėterenas krito miegoti tarsi užmuštas.

7

Sapnuose jį vėl ėmė persekioti atgiję senieji vaizdiniai. Tie patys vaizdiniai. Tas pats desperatiškas negebėjimas veikti, sofos kampe – tas pats iki baltumo įkaitęs įniršis – Bitė, adatų dūrių žymėmis nusėtomis rankomis. Jos akys – tarytum ištuštėję juodi šuliniai. Sąvadautojas – liesas tarsi grėblys, išdrikusiais juodais kaip degutas plaukais, įsmeigęs į jį paniekos ir neapykantos kupinas akis. Iškėlęs rankas, delnus atsukęs į viršų, kratantis galvą. Ir tas kitas vyras – jos veidas, iškilęs viršum nuogo to vyro peties. Prakaituotas, apžėlusia nugara, didžiuliai sėdmenys aistringai sminga į ją, spaudžia prie sienos. Jos kojos plačiai išskėstos, akyse – jo paties akių atspindys, jos regi tai, ką mato jis... vos akimirką, kol jis apsisukęs išeina.

Tie patys vaizdiniai... neduodantys ramybės, veriantys kiaurai. Reginys, kaip trykšdama juoku dešimtmetė geltonkasė bėga paplūdimiu link jo... Išskėtusi rankas, švytinčiomis akimis. Bitė...

Jis pabudo iš miego. Kaip paprastai, išpiltas šalto prakaito. Prireikė kelių sekundžių, kol prisiminė, kol susigaudė, kad

atsidūrė stipresniojo pozicijoje ... Tas ginklas... ta milžiniška palaima, kai užsimojęs skrodžia juo orą ir tas duslus dunkstelėjimas, kirviui susmigus jiems į sprandus. Negyvi kūnai ir burbulais prapliumpantis kraujas...

Tas kraujas.

Jeigu tik tas kraujas galėtų užtvindyti sapnuose regimus vaizdinius. Nusėtų juos dėmėmis ir paverstų nesuprantamais, neatpažįstamais. Sunaikintų. Kartą ir visiems laikams apmokėtų sąskaitą, nubrauktų visas skolas... Tačiau vis tiek svarbiausia – ne jo kančia. Ir ne vaizdiniai, o jų ištakos. Tikrovė, slypinti už jų. Tikrovė.

Jos kerštas, ne jo. Tos jo link bėgančios dešimtmetės, kurios gyvybė staiga nutrūko. Tos, kuri buvo sustabdyta ir palaužta dar nespėjusi įpusėti kelio. Taip pat netikėtai ir negailestingai kaip ir toje nuotraukoje. Viskas tik dėl jos – dėl nieko kito.

Jis apgraibomis ieškojo cigarečių. Nenorėjo degti šviesos. Dabar labiausiai reikėjo tamsos; visiškai nieko nenorėjo matyti. Brūkštelėjo degtuką. Prisidegęs cigaretę giliai užsitraukė dūmą. Ir kūną vėl kaipmat užliejo tas šiltas jausmas, atvilnijęs į galvą tarsi potvynio banga ir privertęs nusišypsoti. Jis vėl prisiminė savo ginklą. Tamsoje regėjo padėtą priešais. Staiga pasijutęs įsismaginusiu Makbetu paklausė savęs, kiek dar reikės laukti, kol vėl ateis laikas ginklui prabilti...

8

Nutviekstas ryškios ryto šviesos ir gaivinamas nuo jūros plevenančio vėjelio, Kalbringenas atrodė pamiršęs sukausčiusią baimę. Sėdėdamas balkone ir mėgaudamasis vėlyvais pusryčiais, Van Vėterenas stebėjo apačioje, Žvejo aikštėje, knibždančią žmonių minią. Nekilo abejonių, kad tenai galima įsigyti gerokai daugiau negu ką tik iš jūros gelmių ištrauktų gėrybių – ant įvairiaspalvėmis stoginėmis pridengtų prekystalių pardavinėjo beveik viską, ko geidžia širdis. Šeštadienio rytas – turgaus diena; švietė saulė, ir gyvenimas tekėjo įprasta vaga.

Laikrodžiui žemoje kalkakmenio bažnyčioje išmušus dešimtą, Van Vėterenas suprato miegojęs beveik vienuolika valandų.

„Vienuolika valandų? Ar tai reiškia, – jis klausė savęs, – kad norint gerai išsimiegoti reikia įsitraukti į žudiko medžioklę?“ Vyriausiasis inspektorius svarstė šią teoriją pjaudamas kiaušinio viršūnėlę. Atrodė absurdiška. O ką reiškia tas klastingas jausmas, užvaldęs jį šitokį ramų rytmetį? Pajutęs jį duše, pabandė nuplauti, tačiau išėjus į druskos prisodrintą orą pojūtis sugrįžo

tik dar labiau sustiprėjęs. Paslaptingomis gijomis apvijo sielą ir į ausį kuždėjo gundančius žodžius...

Apie tai, kad nėra reikalo pernelyg savęs spausti.

Sprendimas rasis savaime. Dingtelės kokio nors sutapimo dėka. Nukris tarsi dovana iš dangaus. *Deus ex machina!**

„Nuoširdžiai geidžiama malonė, – pamanė Van Vėterenas. – Menki šansai!"

Tačiau toji mintis vis tiek jo neapleido.

* * *

Krukshenkas ir Miuleris trypčiojo vestibiulyje ir laukė vyriausiojo inspektoriaus. Prie reporterių prisijungė jaunas barzdotas fotografas, blykste pradėjęs mosuoti Van Vėterenui palei veidą, šiam vos spėjus išlipti iš lifto.

– Labas rytas, vyriausiasis inspektoriau, – pasisveikino Miuleris.

– Atrodo, lyg ir taip, – burbtelėjo Van Vėterenas.

– Ar galime šnektelėti po spaudos konferencijos? – paklausė Krukshenkas.

– Jeigu parašysite tai, ką liepsiu. Nors vienu žodžiu per daug, ir sulauksite draudimo dvejiems metams!

– Žinoma, – šypsodamasis atsiliepė Miuleris. – Įprastinės taisyklės.

– Nuo pusiaudienio iki pusės trijų būsiu „Silvi", – tarė Van Vėterenas, registratūroje paduodamas raktą.

---

* *Deus ex machina* (lot.) – dievas iš mašinos. Iš antikinių tragedijų kilęs posakis, reiškiantis kažkieno įsikišimą į veiksmą, netikėtą ir logiškai nepagrįstą veiksmo posūkį arba nelaukto išgelbėtojo pasirodymą. *Vert. past.*

– „Silvi“? Kas tai? – susidomėjo fotografas, darydamas naują nuotrauką.

– Teks išsiaiškinti patiems, – mestelėjo Van Vėterenas.

* * *

Detektyvas vyriausiasis inspektorius Bauzenas ėmėsi globoti susirinkusius žurnalistus ir iš karto leido suprasti, kad jo autoritetas čia turi patį didžiausią svorį. Iš pradžių jis luktelėjo keletą minučių, kol visi taip nuščiuvo, kad galėjai girdėti, kaip ant sausakimšos konferencijų salės grindų nukrenta prakaito lašelis. Tada Bauzenas pradėjo kalbėti, tačiau vos tik kam nors sušnibždėjus ar sukosėjus policijos viršininkas savo mažomis blizgančiomis akutėmis kaipmat užfiksuodavo prasižengėlį ir nutildavo. Kam nors išdrįsus įsiterpti, Bauzenas įspėdavo, kad pakartotinas pažeidimas baigsis tuo, jog Kropkė ir Muzeras tučtuojau išmes kaltininką iš salės. O prireikus ir jis pats ištiesiąs pareigūnams pagalbos ranką.

Į užduodamus klausimus jis atsakinėjo ramiai ir metodiškai. Tiksliai nubrėždamas tam tikrą savo viršenybę ir parodydamas ribotus klausiančiojo intelektinius gebėjimus. Visuomet darydamas prielaidą, kad tokių tikrai esama.

„Tas vyras tikriausiai yra dirbęs aktoriumi,“ – nusprendė Van Vėterenas.

– Kada, jūsų manymu, žudikas atsidurs areštinėje? – paklausė raudonnosis vietinės radijo stoties reporteris.

– Praėjus maždaug dešimčiai minučių nuo tos akimirkos, kai jį surasime, – atsakė Bauzenas.

– Ar turite kokių hipotezių, į kurias esate sutelkę savo darbą? – pasiteiravo Malevičius, laikraščio *De Journaal* vyriausiasis reporteris.

– O kaip kitaip, jūsų nuomone, mes dirbame? – klausimu į klausimą atsakė Bauzenas. – Juk laikraštis mūsų nesamdo.

– Kas iš esmės atsakingas už bylos tyrimą? – paklausė iš *Neuwe Blatt* atsiųstas žmogus. – Jūs ar detektyvas vyriausiasis inspektorius Van Vėterenas?

– O kaip jums atrodo? – sureagavo Van Vėterenas, mąsliai įsistebeilijęs į gerokai apkramtytą dantų krapštuką. Jis daugiau nieko nepasakė, tik galvos linktelėjimu parodė, kad visus klausimus nukreipia Bauzenui. Jeigu viduje Van Vėterenas šypsojosi, to niekas negalėjo įtarti žvelgdamas į jo veido miną.

Po dvidešimties minučių klausimai, atrodo, išseko, ir Bauzenas pradėjo dalyti nurodymus.

– Noriu, kad vietiniai laikraščiai ir radijo stotis paragintų nuo rytojaus susisiekti su policija visus, kurie praėjusio antradienio vakarą tarp maždaug vienuoliktos valandos vakaro ir vidurnakčio buvo atsidūrę prie „Mėlynojo laivo“, vaikštinėjo Aukštąja gatve ir Žvejo aikšte arba esplanada, vedančia link municipalinio miškelio. Nuovadoje dirbs du pareigūnai, pasirengę apdoroti visą gautą informaciją, o mes nesirengiame užmerkti akių, jeigu kas nors lankėsi minėtose vietose ir nesusisieks su mumis. Nepamirškite, kad turime reikalą su nepaprastai nuožmiu žudiku.

– Argi jūsų neužvers savo pasakojimais gausybė ten buvusių asmenų? – pasiteiravo kažkas.

– Kai medžioji žmogžudį, panele Moilich, – paaiškino Bauzenas, – reikia susitaikyti su keliais menkais nepatogumais.

* * *

– Ką manote, vyriausiasis inspektoriau? – pasiteiravo Krukshenkas. – Kalbant atvirai, kokia jūsų asmeninė nuomonė?

– Kalbant atvirai, ir tai mano asmeninė nuomonė, – atsakė Van Vėterenas. – Nieko nemanau.

– Atrodo, tas vyrukas, Bauzenas, labai mėgsta primetinėti savo valią, – įžvalgomis dalijosi Miuleris. – Kaip manote, ar pajėgsite su juo dirbti?

– Galvą guldau, – užtikrino Van Vėterenas.

– Ar turite už ko užsikabinti?

– Galite parašyti, kad turime.

– Bet iš esmės neturite?

– Niekuomet taip nesakiau.

– Kada paskutinį kartą teko palikti neatskleistą bylą? – pasidomėjo Krukshenkas.

– Prieš šešerius metus, – atsakė Van Vėterenas.

– Kurią? – pasmalsavo fotografas.

– G-bylą... – nustojęs kramtyti Van Vėterenas įdėmiai pažvelgė pro langą.

– Ak, taip, prisimenu, – mintimis į praeitį nukeliavo Krukshenkas. – Rašiau apie ją...

Į kepyklėlę įėjusios dvi jaunos moterys ketino įsitaisyti prie gretimo stalelio, tačiau Miuleris nuvijo jas šalin.

– Verčiau atsisėskite kampe, – įsakmiai patarė jis. – Iš čia sklinda baisus dvokas!

– Na, – pradėjo Krukshenkas. – Ar turime reikalą su pamišėliu? O gal viskas iš anksto suplanuota?

– Kas pasakė, kad pamišėliai neplanuoja? – nustebo Van Vėterenas.

– Ar aukas kas nors sieja?

– Taip.

– ?...

– Iš kur žinote?

– Prašom paduoti danišką pyragaitį!

– Ar atvažiuos dar daugiau aukšto rango pareigūnų?

– Jeigu prireiks.

– Ar anksčiau jūsų darbe yra pasitaikę atvejų, kai žudikai aukas užkapodavo kirviu? – knietėjo sužinoti fotografui.

– Apie žudikus nutuokiu ganėtinai nemažai, – atsakė Van Vėterenas. – Be to, visi žino, kaip veikia kirvis. Kiek laiko gali jūsų gerbiami laikraščiai išsiversti be jūsų paslaugų ir leisti jums pasilikti Kalbringene? Šešis mėnesius?

– Cha, cha, – nusijuokė Miuleris. – Sakyčiau, keletą dienų. Na, nebent dar kas nors įvyktų.

– Be abejo, iki tol praeis dar kažkiek laiko.

– Iš kur žinote?

– Ačiū už kavą, – atsistojęs padėkojo Van Vėterenas. – Deja, dabar turėsiu jus palikti. Nenaktinėkite pernelyg ilgai ir neprirašykite visokių niekų!

– Ar esame kada nors prirašę niekų? – nustebo Krukshenkas.

– Ką, po galais, mes čia veikiame? – nusistebėjo fotografas, kai Van Vėterenas paliko juos vienus.

„Ką, po galais, aš čia veikiu?“ – pamanė Van Vėterenas ropšdamasis į keleivio sėdynę šalia Bauzeno.

* * *

– Vaizdelis ne iš gražiausiųjų, – tarė Bauzenas. – Manau, pasiliksiu ir pamėginsiu sudaryti šiokį tokį planą.

Van Vėterenas nusekė paskui šlubčiojantį patologą.

– Moiricas, – prisistatė gydytojas, vyrams įėjus į kabinetą. – Mano pavardė – Moiricas. Iš esmės gyvenu Ostverdingene, bet paprastai vieną dieną per savaitę atvažiuoju čia. Pastaruoju metu kiek dažniau.

Iš šaldiklio ištraukęs vežimėlį, patologas ekstravagantišku mostu nutraukė paklodę. Šis judesys Van Vėterenui priminė kadaise Reinharto ištartus žodžius: „Pasaulyje egzistuoja tik viena profesija. Matadoro. Visos kitos – pakaitalai ir šešėliai."

Bauzeno teisybė. Be jokios abejonės. Vaikščiodamas šia žeme Ernstas Zimelis nebuvo pats geriausias gražaus vyro pavyzdys, o Kirvažmogis ir gydytojas Moiricas nepadarė nieko, kad padėtį pataisytų. Zimelis buvo paguldytas ant pilvo, o dėl Van Vėterenui nevisiškai suprantamų, tačiau aiškiai pedagoginių priežasčių, jo galvą Moiricas buvo pasukęs į viršų devyniasdešimties laipsnių kampu. Tam, kad įkirtis būtų aiškiai matomas.

– Smogta gana meistriškai, reikia tą pripažinti, – pasakė jis, besdamas šratinuku į žaizdą.

– Meistriškai? – nustebo Van Vėterenas.

– Pažvelkite čionai!

Moiricas iškėlė rentgeno nuotrauką.

– Čia Egersas. Atkreipkite dėmesį į kirčio kampą. Vos kelių laipsnių skirtumas. Beje, abu lygiai to paties gylio...

Van Vėterenas atidžiai apžiūrėjo suknežintus kaulus, boluojančius juodame nuotraukos fone.

– ... nusileidžia iš viršaus, įstrižai iš dešinės.

– Dešiniarankis? – paklausė Van Vėterenas.

– Galimas daiktas. Arba kairiarankis badmintono žaidėjas. Kuris, išbėgęs į kairę pusę, yra papratęs smūgiuoti iš dešinės, jeigu suprantate, ką noriu pasakyti.

– Žaidžiu triskart per savaitę, – pasakė Van Vėterenas.

„Ir kas gi visai neseniai šnekėjo apie teniso kamuoliukus?“

Moiricas linktelėjo ir nustūmė akinius ant kaktos.

– Ar ginklas tas pats? – pasiteiravo Van Vėterenas. – Jeigu nieko prieš, ištraukite tą šratinuką iš jo gerklės.

Švariai nušluostęs rašiklį į savo baltą chalato skverną, Moiricas įsikišo šratinuką į kišenėlę ant krūtinės.

– Žinoma, – tarė jis. – Netgi galiu teigti, jog sugebu tą daiktą apibūdinti: kirvis labai aštria geležte, be jokios abejonės, išgaląstas puikaus specialisto. Beveik trylikos centimetrų aukščio ir gana platus. Kokių penkiolikos centimetrų, o gal ir dar platesnis.

– Iš kur žinote?

– Abiem atvejais kirvis įsmigo lygiai tiek pat, o tada sustojo, nes sukliudė kotas. Esant aukštesnei geležtei, makaulė tikrai būtų atkirsta nuo kūno. Ar teko matyti įrankius, kuriais mėsininkai kapoja kaulus?

Van Vėterenas linktelėjo galvą. Ir ėmė gailėtis suvalgęs tris daniškus pyragaičius prašmatniojoje „Silvi“ kavinukėje.

– Mirties laikas?

– Apytikriai tarp pusės dvylikos ir pusės pirmos.

– Gal galite pasakyti tiksliau?

– Jeigu jau taip atkakliai spaudžiate, tuomet arčiau pusės dvylikos, gal be dvidešimties minučių dvyliktą.

– Ar kada nors anksčiau teko susidurti su kokiu nors panašiu atveju? – Van Vėterenas mostelėjo į blyškiai melsvo lavono pusę.

– Ne. Darydamas tokį darbą, niekuomet nepaliauji mokytis.

* * *

Nors nuo Ernsto Zimelio kūno radimo buvo praėję trys su puse dienos, o nuo nužudymo – beveik keturios, nusikaltimo vieta vis dar traukė žmones. Tą vietą policija buvo atitvėrusi raudonai balta juosta ir pažymėjusi įspėjamaisiais ženklais, tačiau nedidelis žmonių srautas vis dar veržėsi pro šią miškelio užtvarą – plūdo tie Kalbringeno gyventojai, kuriems magėjo išvysti krūmuose baltai pažymėtus ženklus ir ilgainiui tamsėjančią žmogaus kraujo dėmę, ištiškusią ant tako.

Policininkas Ervinas Bangas buvo įpareigotas užtikrinti tvarką ir smalsuolius laikyti kiek įmanoma atokiau. Kiek tik leido jo 70 kilogramų sveriantis kūnas, Bangas uoliai dirbo savo darbą, sutelkdamas dėmesį į menkiausias detales. Pasirodžius daugiau negu dviem smalsuoliams, pareigūnas liepdavo žiūrovams ilgai neužsibūti.

– Nagi! Pasitraukite! Nestoviniuokite!

Van Vėterenui pasirodė, kad taip elgdamasis Bangas labiausiai primena kelių eismo reguliuotoją. Tačiau jis, žinoma, to pernelyg nesureikšmino.

– Ar gali neprileisti smalsuolių, kad mudu su vyriausiuoju inspektoriumi galėtume tyliai ir ramiai apžiūrėti įvykio vietą? – nurodė Bauzenas.

– Taip, viskas. Nestoviniuokite! – suriaumojo Bangas, ir būrys pabaidytų kuosų bei keršulių kaipmat pakilo į orą. – Skubiai! Vyksta nusikaltimo vietos apžiūra!

– Gali eiti išgerti puodelį kavos, – pasiūlė Bauzenas, kai vyrai liko vieni. – Dirbsime čia maždaug pusvalandį. Tuomet,

manau, galėsime nuimti juostą ir visą kitą šlamštą. Galėsi viską pargabenti į nuovadą.

– Bus padaryta! – guviai atiduodamas pagarbą pažadėjo Bangas. Vykdydamas pakoreguotą užduotį policininkas patraukė esplanados ir uosto kavinės link.

– Taigi, – pratarė Bauzenas, kišdamas rankas į kišenes. – Čia buvo policininkas Bangas.

Van Vėterenas apsidairė.

– Hm, – tarstelėjo jis.

Iš kišenės Bauzenas išsitraukė pakelį cigarečių.

– Gal norėtumėte?

– Ne, – atsakė Van Vėterenas. – Tačiau vis tiek vieną surūkysiu. Gal galėtume atlikti nedidelį eksperimentą?

– Jūsų žodis – man įstatymas, – pasakė Bauzenas pridegdamas dvi cigaretes ir vieną paduodamas Van Vėterenui. – Ką norite padaryti?

– Atsitraukime taku kokius dvidešimt ar trisdešimt metrų. Tuomet aš grįšiu atgal, o jūs sekite man iš paskos. Šitaip išsiaiškinsiu, ar girdžiu jus.

– Puiku, – pritarė Bauzenas. – Aš jau išmėginau tą variantą. Takas smarkiai sumintas daugybės kojų, jis velniškai kietas. Nieko negirdėsite.

Pareigūnams atlikus eksperimentą paaiškėjo, kad Bauzeno versija visiškai teisinga. Tolimas jūros ošimas ir vėjo šlamesys medžiuose pakankamai užgožė bet kitus garsus. Bauzenas kažkaip sugebėjo uždėti ranką Van Vėterenui ant peties, kol šis dar nespėjo pastebėti prisiartinusio kolegos.

– Štai taip viskas ir įvyko, – pasakė Bauzenas.

Van Vėterenas pritariamai linktelėjo galvą.

– Kiek suprantu, atlikote išsamų tyrimą? – pasitikslino Van Vėterenas.

– Nusikaltimo vietos? Tikrai taip! Siurbliu nuvalėme kiekvieną šapelį. Visiškai nieko! Kraujas ir tik kraujas. Matote, čia labai sausa. Tris savaites nebuvo lietaus. Žemė visur kieta, jokių pėdsakų. Ne, nemanau, kad mums čia pavyks ką nors užčiuopti. Vienoje vietoje atrodo tarsi būtų nušluostęs ginklą, ir tai viskas.

– O kaip Egerso byla?

– Ta pati istorija. Ilgą laiką labai domėjomės viena nuorūka, tačiau paaiškėjo, kad ji numesta prieš dvi dienas. Keli pareigūnai plūkėsi visą savaitę.

– Beje, ar Moiricas sulaukė teismo medicinos specialistų pagalbos? – pasiteiravo Van Vėterenas.

– Keturių. Vis dėlto nemanau, kad reikėjo pagalbos. Velniškai kompetentingas daktaras, nors dirbti su juo gal ir sunkoka.

Van Vėterenas pasilenkė ir ėmė įdėmiai apžiūrinėti dėmėmis nutaškytą žolę.

– Gal teko girdėti apie Elagabalą? – pasiteiravo jis.

– Vyruką, krauju šlaksčiusį žolę?

– Taip, tą patį. Romos imperatorių, valdžiusį 218–222 metais. Jis žudydavo žmones, nes mėgo raudonos ir žalios spalvos kontrastą. Be jokios abejonės, nepralenkiamas estetas. Nors, reikia pasakyti, kraujas ne itin gerai išlaiko spalvą...

– Nelabai, – pritarė Bauzenas. – Vienaip ar kitaip, šįkart motyvas nevisiškai toks. Praėjusio antradienio naktį čia turėjo būti taip tamsu, kad nors į akį durk. Palei taką nedegė dvi gretimos lempos.

– Hm, – susimąstė Van Vėterenas. – Tuomet eliminuosime Elagabalą. Visuomet gera iš sąrašo išbraukti kokią nors pavardę.

Nuo Rikeno pusės artinosi keli tariami detektyvai, atstovaujantys plačiajai visuomenei. Ant tako palei uostą Bangas veikiausiai bus padėjęs kokį užtvarą, nes beveik dešimt minučių jiedu buvo palikti ramybėje. Bauzenas žvilgtelėjo į laikrodį.

– Pusė penkių, – tarė jis. – Šaldiklyje turiu avies koją. Tereikia iškepti. Ką manote?

Van Vėterenas sudvejojo.

– Jeigu prieš tai leisite porai valandų užsukti į viešbutį.

– Žinoma, – pritarė Bauzenas. – Mielai lauksiu savo gūžtoje apie septintą. Tikiuosi, galėsime pasėdėti lauke.

9

Beatė Miork įsliuogė į vonią ir užgesino šviesą. Moteris leidosi praryjama karšto vandens ir įsivaizdavo tūnanti gimdoje. Tokia būsena kartodavosi ir, be abejo, paliko tam tikrą pėdsaką jos gyvenime.

Pačiupinėjus liemenį ir šlaunis Beatei susidarė įspūdis, kad svorio nepriaugo. Penkiasdešimt penki kilogramai. Neseniai buvo nubėgusi aštuonis kilometrus, paskutinę pusantro kilometro distanciją įveikė gana greitai. Tiesa, kai kurie specialistai tvirtina, kad efektyviausia deginti kalorijas bėgant šešiasdešimties procentų pajėgumu. Po galais! Gerai pasirąžęs, žinoma, irgi prarasi keliasdešimt papildomų gramų.

Tačiau šiam kartui pakaks tuštybės. Padėjusi galvą ant vonios krašto moteris leido nuovargiui augti ir užvaldyti visą kūną. „Man trisdešimt vieneri, – mąstė Beatė. – Esu trisdešimt vienerių metų policininkė. Be vyro. Be vaikų. Be šeimos, namo, laivo...“

Toji mintis irgi neduodavo ramybės. Beatė pernelyg nesikrimto dėl namo ir laivo. Įsivaizdavo galinti apsieiti ir be vyro. Bent kol kas. Bet vaikai – kitas dalykas. Visiškai kitoks.

Tiesą sakant, ji gyvena kitokiame pasaulyje. Galbūt trokšdama atsikratyti tos jausenos, noriai fantazuodavo apie gulėjimą gimdoje. Nežinia. Iš tų septynių ar aštuonių geriausių paauglystės laikų draugių pulkelio mažiausiai penkios ar šešios apsikrovusios vaikais – tą ji kuo puikiausiai žino. Tiesą sakant, žino ir tai, kad draugės turi ir vyrus, ir laivus. Dėkui Dievui, kad jau nebegyvena Fryzene – toji sąlyga, savaime suprantama, būtina. Taikstydamasi su tuo, kas tenai dedasi, ji niekuomet nebūtų pajėgusi visko ištverti. Jeigu būtų visiems leidusi viską suversti jai ant pečių, tuomet jos išlaisvintas ir nepriklausomas gyvenimas būtų subliuškęs tarsi... panaudotas prezervatyvas. Nusižengimai tėvams, vaikystės išsišokimai ir jaunystės kvailystės būtų įrėžti ant kaktos tarsi koks kastą liudijantis ženklas. Tarsi didžiulėmis raidėmis aiškiai užrašytas knygos turinys, kurio niekuomet negalėtų atsikratyti! „Po galais, ne!“ – pagalvojo ji.

Vis dėlto anksčiau ar vėliau teks pagimdyti tą vaiką; anksčiau ar vėliau teks prisitaikyti prie visuotinai pripažintų gyvenimo normų. Jau kelerius metus svarsto apie tai, tačiau kasmet sausio pradžioje švęsdama gimimo dieną pasidovanoja dar vienus metus. Jos supratimu, dvylikos mėnesių moratoriumą. Visai neblogą gimtadienio dovaną, kuri, be abejonės, atsidurs pageidaujamų dovanų sąraše ir dar metus, bent vienus...

Apgraibomis paieškojusi muilo ir galop jį užtikusi, Beatė pakeitė apmąstymų temą. Dabar tikrai ne laikas pradėti galvoti apie vyrą ir vaikus. Be to, tikrovėje veikiausiai tik policininkas ir susimąstytų, jog galima vesti moterį policininkę, todėl pasirinkimas kiek ribotas. Bangas, Muzeras, Kropkė... Dieve, sergėk nuo tokių minčių! Ji ėmė muiluoti krūtis... vis dar

tvirtas ir stangrias. Ramybės nedavė ir tai, kad vieną dieną pradės nepatikti savos krūtys – tiesą sakant, visas kūnas. Savaime suprantama, tokią traumą patiria visos moterys. Turbūt reikia susitaikyti su tokia gyvenimo tiesa... Na, šiaip ar taip, Kropkė ir Muzeras jau vedę. Ir dėkui Dievui.

Tą vakarą Beatei nesinorėjo kvaršinti galvos nė dėl vieno iš jų. Kodėl turėtų? Žmogus, kuriam ateinančias kelias valandas paskirs visą savo dėmesį, bus ne policininkas. Anaiptol. Tai kitas vyras...

Kirvažmogis. Jis – ir niekas kitas.

„Tas, kurio man reikia."

Toji mintis privertė Beatę nusišypsoti. Nusišypsojusi skubiai įjungė šviesą, užklupusią ją kiek netikėtai.

* * *

Vos spėjus Beatei prisėsti prie rašomojo stalo, suskambo telefonas. Šalia stovėjo puodelis rusiškos arbatos, o vienintelė lempa metė šviesos ovalą kaip tik toje kambario vietoje, kurioje gulėjo jos užrašai.

„Žinoma, mama. Ach, gal jau geriau atsiliepti į tą skambutį dabar, negu būti trukdomai vėliau."

Ar sekmadienį Beatė sugrįšianti į namus? Štai, ką mama panūdo išsiaiškinti. Tėtis smarkiai apsidžiaugtų. Jis visą savaitę nusiminęs, o gydytojai sako, kad... Na, prie tos temos būsią galima sugrįžti vėliau... Ką gi veikia dukrelė? Dirba! Juk nebus jai tekę įsipainioti į tą baisių žmogžudystės reikalą; tenai vyrų darbas. Tiesa? Nejaugi Kalbringeno policijoje nėra vyrų? Ir kas gi ten per vieta?

Po dešimties minučių pokalbis baigėsi, o bloga nuojauta graužė tarsi geliantis dantis. Dairydamasi pro langą ir stebėdama, kaip paskutiniai saulėlydžio gaisai užlieja visą dangų savo simboliška šviesa, Beatė apsisprendė sekmadienio vakarą kelioms valandoms nuvažiuoti į namus. Gal netgi pernakvoti ir pirmadienio rytą sugrįžti pirmuoju traukiniu... ne, žinoma, kito pasirinkimo nėra.

Ji atjungė telefoną. Dėl viso pikto. Negalima atmesti galimybės, kad nepaskambins Janosas, o Beatei visiškai nesinorėjo paaukoti viso vakaro būtent *tai* blogos nuojautos kruopelytei... nė akimirkos, nė kiek.

Kirvažmogis.

Atsivertusi abu bloknotus, pasidėjo juos greta. Ėmė įdėmiai studijuoti kairįjį.

Viršuje parašyta: Haincas Egersas. Ir pabraukta dviem brūkšniais.

Gimęs 1961 metų balandžio 23 dieną Zelštate.

Miręs 1993 metų birželio 28 dieną Kalbringene.

Faktai, kurių nepaneigsi. Žemiau – ilga užrašų virtinė. Tėvai, broliai ir seserys. Mokyklos, kuriose įgytas išsilavinimas. Įvairūs adresai. Moterų vardų sąrašas. Datos, kada Egersas patekdavo ir būdavo paleistas iš įvairių bausmės atlikimo įstaigų, dažniausiai kalėjimų, nuosprendžių datos bei paskirtos bausmės...

Du vaikai, sugyventi su skirtingomis moterimis. Pirmoji, mergaitė, gimė Vodze 1985 metų rugpjūčio 2 dieną. Jos motina – kažkokia Kristinė Lauger. Antrasis, berniukas, gimė gruodžio 23-iąją, Kūčių išvakarėse – tą datą Beatė buvo įsidėmėjusi anksčiau. 1991 metais – vadinasi, berniukui dar nesuėję nė

dveji. Jo motina – Matildė Fuks, kurios adresas ir nuolatinė gyvenamoji vieta nežinomi. Kelias minutes Beatė paskyrė apmąstymams, kaip toji moteris pasiekė tai, apie ką svajoja Beatė. Vaikas be tėvo – ar iš tiesų jinai šito siekia? Be to, gal toji Fuks – irgi narkomanė ir kekšė, seniausiai savo nepageidaujamą sūnų atidavusi kam nors kitam. Labiau tinkamiems globėjams. Taip, toji hipotezė gerokai labiau įtikėtina.

Na? Kiek vakar vakare, panirus į apmąstymus, pavyko pasistūmėti? Be abejo, svarbus klausimas... Beatė pervertė kelis užrašų lapus. Štai čia!

Ir ką gi Haincas Egersas veikė tame kieme? Štai kur esmė! Tiksliau sakant, kodėl šis visuomenės atstumtasis, šis užribio žmogus 1993 metų birželio 28-ąją pirmą valandą nakties (o gal ir dar vėliau) slampinėjo Burgislan skersgatvio 24 numeriu pažymėto namo kieme?

Beatė puikiai suvokė, kad šis klausimas išties rimtas, tačiau net ir negalėdama tuojau pat pateikti konkretaus atsakymo, ji galėjo padaryti tam tikras išvadas. Žinoma, neperžengdama logikos ribų ir neįklimpdama į spėlionių liūną. Tą gali atlikti kiekvienas.

Pirma, nors Egersas ir buvo narkomanas, galima daryti prielaidą, kad jis gebėjo kažkiek racionaliai mąstyti – tąnakt jo venomis tekėjo ne itin daug nuodų; Egersas mirė daugiau ar mažiau švarus ir blaivus (toji aplinkybė jam, kaip geram krikščioniui, labai pravers, kai aname pasaulyje bus pradėtas vertinti jo žemiškasis gyvenimas). Vienaip ar kitaip, Egersas tikriausiai neatsitiktinai atsidūrė Burgislan skersgatvyje. Veikiausiai atėjo dėl tam tikros priežasties. Vidury nakties. Birželio 28-ąją. Vienas.

Beatė siurbtelėjo šlakelį arbatos.

Antra, niekas iš tų abejotinos reputacijos asmenų, tarp kurių painiojosi Egersas – visus juos Beatė apklausė labai nuodugniai – nenutuokė, apie ką sukasi kalba. Net vadinamoji Egerso mergina, vakarykščiai, o gal ir per kelias paskutiniąsias dienas išmaukusi milžiniškus kiekius vyno, tąnakt neabejotinai miegojo kaip užmušta. Jiedviem su Kropke dar griežčiau paspaudus tuos tipelius ir primygtinai pareikalavus perkratyti visas turimas žinias bei pateikti savo spėjimą, šie tesugebėjo išmąstyti, kad Haincas veikiausiai buvo gavęs kokį pranešimą. Kokią nors užuominą. Informacijos, kad kažkas nori kažką iškišti... kad turi kažkokių prekių. Kažkokių narkotikų... heroino arba amfetamino, o galbūt net ir hašišo. Tiko bet kas. Haincas paimdavo dideliais kiekiais. Tai, ko nesusikimšdavo į save, parduodavo mažamečiams vaikams.

Trečia. Peršasi šitokia išvada: Kirvažmogis buvo susitaręs susitikti su Egersu. Numatytoji auka – Egersas ir niekas kitas. Nusikaltimas kruopščiai suplanuotas ir parengtas. Čia nėra vietos pamišėliams, bepročiams ir panašiai leksikai, kuria kai kas švaistosi. Vienintelė galima nusikaltimo kategorija – pirmojo laipsnio žmogžudystė! Čia ne tas atvejis, kai veikiama iš anksto neapgalvojus, čia nėra jokių lengvinančių aplinkybių ir jokio narkomano, užvožusio kitam narkomanui per galvą.

Pirmasis laipsnis. Dėl to, kaip ir dėl Kirvažmogio asmenybės, visiškai nėra jokių abejonių šešėlių – skrupulingas nusikaltėlis, kupinas pasitikėjimo savimi, aiškiai suvokiantis, ką daro. Kuris nepalieka jokių šansų ir kuris...

Ketvirta, kuris turėjo motyvą!

Atsilošusi kėdėje Beatė išgėrė didelį gurkšnį arbatos.

Labai kryptingai veikiantis nusikaltėlis.

* * *

Ji paėmė antrąjį bloknotą.

Ernstas Leopoldas Zimelis.

Apie jį – gerokai mažiau duomenų. Vos keli puslapiai. Beatei tiesiog pristigo jėgų užrašyti visą tą gausybę informacijos, kurią Kropkė sužvejojo iš tokių šaltinių, kaip vietinis ir nacionalinis duomenų registrai, kompanijų registracijos, bankrotai, fiktyvūs įmonių sandoriai, komisiniai mokesčiai, sugrąžinti mokesčiai, komandiruotės ir dar dievažin kas. Skubiai akimis perbėgusi užrašus Beatė sutelkė dėmesį į pabaigoje surašytus klausimus, kuriuos prieš miegą pakeverzojo praėjusią naktį. Svarbiausia – užduoti tinkamus klausimus, to niekuomet nepamiršdavo pabrėžti senasis Vundermasas, Beatės mylimas Genšeno policijos kolegijos dėstytojas. „Nuolatos perfrazuok klausimus! – griausmingai riaumodavo jis, kiaurai skrosdamas savo veriančiomis akimis. – Surasti atsakymus gali būti gerokai sunkiau nei aptikti adatą šieno kupetoje! Todėl bent jau įsitikink, kad knaisiojiesi reikiamoje šieno kupetoje!“

Na, kokius klausimus galima užduoti apie Zimelį? Reikiamus klausimus? Dar kartą gurkštelėjusi arbatos Beatė susimąstė.

Ką veikė išėjęs praėjusio antradienio vakarą? Tai žinoma.

Kodėl patraukė per Žvejo aikštę? Tai tikriausiai aišku.

Kodėl pasuko takeliu per municipalinį miškelį? Tai akivaizdu.

Kada ėmė sekti Kirvažmogis? Gal pradėti nuo to momento?

O kur atsakymai?

Kiek nutolus nuo „Mėlynojo laivo“? Taip, labai galimas dalykas. Ko gero, ėjo įkandin per visą miestą, daugiau ar mažiau per visą miestą. Taip, ką dar jis būtų galėjęs padaryti?

Apie ką tai leidžia manyti?

Pakėlusi galvą nuo užrašų Beatė pažvelgė pro langą. Priešais akis plytėjo visas miestas. Moteris išjungė stalinę lempą, ir staiga Kalbringenas nutvisko nesuskaičiuojama daugybe šviesų, naktį susiliejančių į vieną visumą. Nakties fone aiškiai išryškėjo pagrindiniai objektai – Bungės bažnyčia, Aukštoji gatvė, Didžioji aikštė, miesto rotušė, Diuningeno blokiniai daugiaaukščiai... „Žvejo draugas“. Taip, čia veikiausiai tas ant skardžio kybantis restoranas – niekada anksčiau nebuvo apie tai susimąsčiusi. Zimelis praėjo pro visus tuos objektus. Nuo „Mėlynojo laivo“ žudikas visą kelią sekė jam iš paskos, nuo aukos atsilikęs vos per keletą metrų, ir turbūt...

Tikrai turi atsirasti liudininkų.

Savaime suprantama. Kažkas turėjo matyti prieblandoje tykantį Kirvažmogį: sliūkinantį pastatų pasieniais Ilgojoje arba Aukštojoje gatvėje, atsargiai besileidžiantį laiptais, sėlinantį per Žvejo aikštę... Kitaip negali būti. Kad ir kas jis būtų, tas žmogus nėra nematomas. Ką tai rodo?

Akivaizdu, kad kitą dieną atvėrus duris į nuovadą suplūs miesto bendruomenės detektyvai; kad anksčiau ar vėliau kažkas – o gal ir keli žmonės – patvirtins jį matę. Savaime suprantama, žmonės tvirtins nežinoję, kad tai žudikas, tačiau vis tiek bus jį regėję ir ateis pranešti to fakto. Bus matę jo veidą, o gal ir pasisveikinę!

Štai kokia padėtis. Beatė vėl uždegė šviesą. Po kelių dienų Kirvažmogio pavardė bus įvelta tarp gausybės visiškai su juo nesijusios informacijos; niekas nežinos, kuris jis, ir nebus įmanoma atskirti pelų nuo grūdų. Ar vertės viską persijoti? O gal kam nors atrodys, jog vis dėlto verta įdėti šitiek pastangų? Tikriausiai Kropkei.

„Mėšlas! – pagalvojo Beatė. – Toks darbas kaip tik Kropkei. Jeigu viskas taip ir susiklostys, tuomet jau iš anksto galima susitaikyti su pralaimėjimu."

Ar nėra kokio nors trumpesnio kelio? Užuominos? Kokio nors būdo atsikratyti tos nereikšmingos informacijos? Tikrai turi būti. Kokį gi klausimą užrašyti kitame lape ir pabraukti keturgubu brūkšniu?

Ir štai tas klausimas.

„Sąsaja???" – štai tas klausimas. Kurį laiką Beatė spoksojo į jį. Tada nubrėžė trikampį. Viename kampe parašė Egerso, kitame – Zimelio pavardes. Akimirką padvejojusi trečiajame užrašė Kirvažmogį. Ir susimąsčiusi ilgai žiūrėjo į savo kūrinį.

„Ką, po galais, aš čia veikiu? – klausė savęs. – Koks čia šlamštas? Kaip vaikiška!"

Tačiau brėžinys vis dėlto pasirodė įtikinantis. „Jeigu tik turėčiau kompiuterį, – mąstė Beatė, – viename gale įrašyčiau Zimelį, o kitame – Egersą. Ekrane nubrėžtose struktūrose anksčiau ar vėliau išryškėtų tam tikras taškas arba susidarytų pluoštas linijų, leidžiančių daryti tam tikras logiškas išvadas. Nesvarbu, kad skamba kaip matematikos uždavinys, tačiau visame tame chaose išryškėtų viena pavardė, ir jinai būtų Kirvažmogio. Visiškai nesudėtinga!"

„Nagi, pirmyn, – paragino save Beatė Miork. – Pradedu apkerpėti! Jeigu pasaulyje yra dalykas, kurio neišmanau, tai – kompiuteriai."

Užvertusi bloknotus ir dirstelėjusi į laikrodį Beatė suvokė, kad pražiopsojo per televiziją rodomą italų filmą, kurio ir šiaip neketino žiūrėti. Ne, jinai ne iš tų, kuriai rūpi kiekybė. Nesilaikė ir požiūrio, kad reikėtų ilgai ir nuobodžiai knaisioti vieną šieno kupetą po kitos – tegul tuo užsiima Kropkė, padedamas Muzero ir Bango. Ji turi svarbesnių reikalų.

Beatė vėl pakėlė akis ir būtent tuo momentu išvydo, kaip dangumi slenkantis mėnulis jos lango rėme pavirsta stačiakampiu. Apvali mėnulio pilnatis... Nuostabu! Čia – ženklas. Be jokios abejonės. Šiai bylai reikia kitokių kriterijų. Kitokių prielaidų. Intuicijos! Moters! Nieko gero iš to nuobodaus kairiojo pusrutulio! Jin – ne Jan! Beatė sėdėjo ir šypsojosi mėnuliui. „Esu beprotė, – svarstė ji. – Visiška bukaprotė. Laikas miegoti. Taip, be abejo. Laimei, niekas nežino, kaip naudoju savo smegenis. Tiksliau sakant, kaip jomis piktnaudžiauju!"

Pakilusi nuo kėdės Beatė nuėjo į prieškambarį. Nusisiautusi chalatą įdėmiai apžiūrėjo save veidrodyje. „Hm, nėra baisiai blogai, – nusprendė ji. – Puikiausiai galėtų būti maždaug dvidešimt penkeri arba dvidešimt šešeri. Gaila, kad lovoje nelaukia vyriškis."

Savaime suprantama, visai nesinorėtų rasti jo tenai ir rytojaus rytą!

Po penkiolikos minučių ėmus snūduriuoti, visos tos mintys nuplaukė tiesiai į pasąmonę, kurios tamsumoje karaliavo įsivaizduojami žmogžudystės vaizdiniai. Jeigu tik esama įsivaizduojamų vaizdinių...

Kirvažmogis?

Ar bent galima garantuoti, jog tai – vyras?

Tas klausimas kilo ištirpstant paskutiniam atramos taškui ir panyrant į bekraštį miego glėbį. Neliko laiko apmąstymams, ar Vundermasas būtų jai paskyręs vieną iš potencialiai produktyvių šieno kupetų...

10

– Kartais apima jausmas, kad nepaisant visko kažkas mus veda už rankos, – samprotavo Bauzenas, paduodamas taurę Van Vėterenui.

– Dievo pirštas?

– Arba kieno nors kito pirštas. Į sveikatą! Šitas nestiprus; nenorėjau sunaikinti visų jūsų skonio receptorių. Pamaniau, vėliau galėtume paragauti ko nors rimtesnio.

Vyrai gėrė, o pintos kėdės pritariamai girgždėjo. Van Vėterenas prisidegė cigaretę. Pasidavęs pagundai viešbučio spaudos kioske nusipirko pakelį. Pirmąjį nuo tada, kai išvyko Erikas. Jautė turįs tam teisę.

– Šiaip ar taip, – kalbėjo Bauzenas, išsitraukdamas apšiurusią tabokinę, Van Vėterenui šiek tiek primenančią kažkokį daiktą, matytą Ernsto Zimelio gerklėje. – Gyvenimas čia ganėtinai ramus. Uždarome keletą girtuoklių, retkarčiais išaiškiname kokį užpuolimą ar muštynes, konfiskuojame kelis stipresnio gėrimo butelius, atkeliaujančius laivais iš Rytų, ir staiga užgriūva šitoks

dalykas. Ir dar tokiu metu, kai ketinu viską užbaigti. Tik nesakykit, kad tai nėra ženklas!

– Egzistuoja tam tikri modeliai, – tarė Van Vėterenas.

Bauzenas patraukė pypkę, kad ši neužgestų.

– Esu netgi davęs į skudurus rasistams.

– O, taip, jeigu teisingai prisimenu, Taublice turite pabėgėlių stovyklą, – pasakė Van Vėterenas.

– Tikrai taip. Prieš kelerius metus tie tipai ėmė drumsti tvarką, o praėjusį lapkritį susimetė padegėjų gauja. Dvi trobeles supleškino iki pamatų. Sulaikiau aštuonis.

– Puiku, – pagyrė Van Vėterenas.

– Dabar keturi iš jų pluša atstatydami namelius; ar įsivaizduojate? Dirba kartu su prieglobsčio prašytojais! Jiems leido pasirinkti: dveji metai kalėjimo arba bendruomenei naudingas darbas. Velniškai kietas teisėjas. Jo vardas ir pavardė – Henrikas Heinė, kaip poeto. Ir dabar jie pasimokė.

– Įspūdinga, – pagyrė Van Vėterenas.

– Pritariu. Galbūt visiškai pasitikint žmogumi bet ką įmanoma atvesti į doros kelią. Tačiau atkreipkite dėmesį: keturi panoro sėsti į kalėjimą.

– Ar spalio pirmąją vis tiek ketinate atsistatydinti, nepriklausomai nuo to, kaip susiklostys reikalai? – pasiteiravo Van Vėterenas. – Negi neįkalbinėjo pasilikti?

Bauzenas suprunkštė.

– Nežinau. Vienaip ar kitaip, negirdėjau jokių užuominų. Manau, jie viliasi, kad jūs tučtuojau viską išspręsite. Kad išaušus numatytai dienai tiesiog galėtų pasiųsti mane susirinkti daiktų. Tiesą sakant, aš irgi to tikiuosi.

„Aš taip pat," – pagalvojo Van Vėterenas. Paėmęs taurę, vyriausiasis inspektorius apsidairė. Bauzenas buvo nukraustęs stalą ir užtiesęs staltiesę, o visa kita vidinio kiemelio aplinka atrodė taip pat kaip ir anąkart: aplinkui metėsi knygos, laikraščiai ir visoks šlamštas. Išsiraičiusios vijoklinės rožės neužstelbė tik pačios savęs, o peraugęs sodas sugėrė kiekvieną garsą. Būdamas čia galėjai nesunkiai įsivaizduoti atsidūręs kokiame gryniškame ar konradiškame užkampyje, o gal mangrovių sąžalyne, išsikerojusiame kokio nors iki šiolei dar neištyrinėto žemyno upės žiotyse. Galbūt tamsos širdyje*. Šiam vaizdui visai nepakenktų pora skrybėlių nuo saulės, indelis chinino tablečių ir keli tinkleliai nuo uodų. Tačiau vis dėlto Van Vėterenas – Europos vidury. Miniatiūrinėse džiunglėse prie kažkokios Europos jūros. Sriūbtelėjus šlakelį cinamonu kvepiančio gėrimo Van Vėtereną trumpam nutvilkdė ne malonumo, o kaltės jausmas.

– Jūsų žmona?.. – pasmalsavo Van Vėterenas. Juk vis dėlto anksčiau ar vėliau būtų tekę užduoti šį klausimą.

– Mirė prieš dvejus metus. Vėžys.

– Turite vaikų?

Bauzenas papurtė galvą.

– O jūs? – pasiteiravo Bauzenas.

– Išsiskyręs. Irgi prieš dvejus metus. Maždaug.

– Ką gi, – sumykė Bauzenas. – Ar pasiruošęs?

– Kam?

Bauzenas nusišypsojo.

---

* Aliuzija į anglų rašytojo Gremo Gryno (Graham Greene) ir lenkų kilmės Britanijos rašytojo Džozefo Konrado (Joseph Conrad) kūrybą bei Dž. Konrado romaną „Tamsos širdis" (*The Heart of Darkness*). *Vert. past.*

– Nedidelei kelionei į požemio karalystę. Pamaniau, parodysiu savo paslėptą lobį.

Vyrai ištuštino taures. Tada, rodydamas kelią, Bauzenas pirmas patraukė į rūsį. Žemyn laiptais, per katilinę, kelis sandėliukus, prigrūstus dar daugiau įvairiausio šlamšto – dviračių, baldų, senų namų apyvokos daiktų, surūdijusių sodo reikmenų, laikraščių (vieni buvo surišti į pundus, o kiti – ne), butelių, nudėvėtų batelių ir batų...

– Man sunku su kuo nors atsisveikinti, – paaiškino Bauzenas. – Saugokite galvą! Lubos čia gan žemos.

Vyrai nusileido dar keliais laipteliais žemiau, rado siaurą praėjimą, kuriame buvo aiškiai juntamas dumblo kvapas, ir pasiekė tvirtas duris su dvigubu skląsčiu bei pakabinama spyna.

– Štai čia! – pareiškė Bauzenas. Šeimininkas atrakino duris ir uždegė šviesą. – Stovėkite ramiai, tuojau prarasite žadą!

Pravėręs duris, šeimininkas leido Van Vėterenui žengti pirmam.

Vynas. Pilnas rūsys vyno.

Prieblandoje vos pavyko įžiūrėti blausius butelių atspindžius: vynai buvo sukrauti pasieniais išrikiuotose lentynose. Lygiomis eilėmis nuo grindų iki lubų. Tūkstančiai butelių. Be jokios abejonės. Van Vėterenas šnervėmis traukė tirštą orą.

– Oho! – nustebo jis. – Kylate mano akyse, pone policijos viršininke. Tai, be abejo, byloja apie aukščiausią civilizacijos tašką.

Bauzenas sukrizeno.

– Būtent! Tai, ką matote, taps pagrindiniu mano užsiėmimu išėjus į pensiją. Apskaičiavau, kad apsiribojus trimis buteliais

per savaitę, pakaks dešimčiai metų. Abejoju, ar dar ilgiau norėsiu tęsti šį užsiėmimą.

Van Vėterenas linktelėjo. „Kodėl aš nedarau nieko panašaus? – paklausė savęs. – Sugrįžęs į namus tučtuojau privalau rimtai tuo užsiimti!“

Turint omenyje, kad Van Vėterenas gyvena daugiabutyje, gali kilti šiokių tokių nesklandumų, tačiau gal pirmiausia reikėtų įsigyti prekių. Gal išsinuomoti kokį žemės sklypelį ar kažką panašaus? Van Vėterenas nusprendė sugrįžęs šį reikalą skubiai aptarti su Reinhartu arba Dorigu.

– Prašom išrinkti du gėrimus šiam vakarui, – pasiūlė Bauzenas. – Manau, baltą ir raudoną.

– *Meursault*, – tarė Van Vėterenas. – Baltą *Meursault*, ar turite tokio?

– Manyčiau, keletą tuzinų. O raudono?

– Tenusprendžia tyrimo komandos bosas, – atsakė Van Vėterenas.

– Cha, cha. Gerai, tada *Saint Emilion'71*. Jeigu mano bičiulis vyriausiasis inspektorius neprieštaraus.

– Tikiuosi, įstengsiu nuryti, – atsakė Van Vėterenas.

* * *

– Apskritai visai neblogas vakaras, – prabėgus dviem valandoms samprotavo Van Vėterenas. – Būtų neblogai, jeigu gyvenime pasitaikytų gerokai daugiau tokių dalykų – puikaus maisto, protingų pokalbių, tauriųjų vynų, švelniai tariant, ir šitokio sūrio, – apsilaižęs pirštus jis atsikando kriaušės. – Beje, kiek esu jums skolingas?

Bauzenas džiugiai sukrizeno.

– Dar nesupratote? Dėl Dievo, pasodinkite Kirvažmogį už grotų, kad galėčiau oriai senti!

– Žinojau, kad laukia spąstai, – pripažino Van Vėterenas.

Bauzenas išpylė paskutinius *Bordeaux* lašus.

– Nesijaudinkite, – nuramino šeimininkas. – Vėliau viską užbaigsime taurele viskio. Na?

– Hm, – susimąstė Van Vėterenas. – Gal geriau pirmiausia apsvarstykime tai, ką turite man papasakoti. Šiaip ar taip, juk žinote viską nuo pačių pradžių.

Šeimininkas linktelėjo ir atsilošė kėdėje. Nuspyręs batus, pasidėjo kojas ant medinės dėžės su tuščiais stiklainiais. Krutindamas kojų pirštus Bauzenas kurį laiką atrodė paskendęs mintyse.

– Tik vienas Dievas težino, – prabilo po minutės kitos. – Galvoje knibžda gausybė minčių ir visi galai taip susipainioję, kad nežinau, nuo ko pradėti. Šiandien didžiumą laiko mąsčiau apie tai. Ir nežinau, ar gerai pagalvojus iš tikrųjų galima įžvelgti kokią nors sąsają.

– Paaiškinkite! – paprašė Van Vėterenas.

– Žinoma, turime reikalą su tuo pačiu žudiku. Manau, tai savaime suprantamas dalykas – jeigu ne dėl kitų priežasčių, tai bent jau dėl paprastumo. Tas pats žudikas, tas pats žudymo būdas, tas pats ginklas. Tačiau sąsajos tarp aukų – dėl jų šiek tiek abejoju. Mažumėlę būgštauju, kad galime sužinoti kažką tokio, ko griebsimės tiesiog todėl, kad sužinojome. Kad 1988 metais pasinaudojo to paties ekskursijų biuro paslaugomis vykdami į Siciliją atostogauti, ar kad 1979 metų spalį gydėsi toje pačioje ligoninėje, ar dar kokį niekalą.

– Dviejų žmonių keliai visuomet kažkur susikerta, – pritarė Van Vėterenas.

– Taip, kažkas panašaus, o tas faktas, kad keliai susikerta, dar nebūtinai ką nors reiškia. Gal ir reiškia, bet nebūtinai.

– Nepamirškite, kad kalbame apie tris kelius,– pastebėjo Van Vėterenas. – Žudiko taip pat.

– Taip, neblogai pasakyta; savaime suprantama, jeigu norime pasiekti persilaužimą, turime ieškoti ir trečiosios sąsajos. Tik manęs neapleidžia nuojauta, kad šiuo atveju viskas gali būti susiklostę kitaip.

– Ar norite pasakyti, jog Egersas ir Zimelis pasirinkti atsitiktinai?

– Galimas daiktas, – spoksodamas į tamsą svarstė Bauzenas. – Žinoma, jis tikslingai pasirinko Egersą ir Zimelį, tačiau nėra garantijos, kad juos sietų glaudūs asmeniniai ryšiai. Tie santykiai galėtų būti ir ne itin artimi.

– Atsitiktinai iš telefonų knygos pasirinktų žmonių sąrašas? – padarė užuominą Van Vėterenas. – Kaip žinote, tokių precedentų esama. Pavyzdžiui, Haridžas, jeigu prisimenate. Užmerkęs akis jis besdavo smeigtuku į Koventrio telefono abonentų knygą. Tada nuėjęs pasmaugdavo tuos žmones. Vieną po kito.

– Žinau, – pasakė Bauzenas. – Po vieną žmogų kiekvieną šeštadienį... nugalabijo penkis, kol sučiupo. Ar žinote, kas jį pražudė?

Van Vėterenas papurtė galvą.

– Vienas iš pasirinktųjų, Emersonas Klarkas, jei teisingai pamenu, – buvęs bokso čempionas. Haridžas tiesiog nepajėgė su juo susidoroti.

– Karti dalia, – nusprendė Van Vėterenas. – Prieš pradedant iš sąrašo reikėjo pašalinti boksininkus.

– Gavo, ko nusipelnė, – pastebėjo Bauzenas.

Prisidegę cigaretes abu vyrai kurį laiką sėdėjo nepratardami nė žodžio ir klausydamiesi, kaip kažkas tyliai šnara tarp rožių. Keli išlindę ežiukai pašniukštinėjo aplinkui, o tada ėmė lakti pieną iš lėkštutės, pastatytos prie užpakalinių durų. Po atsiknojusiomis čerpėmis pirmyn ir atgal vis dar siuvo keletas kregždžių. Gal šie garsai ir gyviai nevisiškai atspindi džiunglių gyvenimą, tačiau Van Vėterenas aiškiai pajuto egzotikos dvelksmą.

– Žinoma, atsidursime visiškai kitokioje padėtyje, jeigu jis dar kam nors nukirs galvą, – tarė Bauzenas.

– Be abejo, – pritarė Van Vėterenas.

Staiga per sodą praūžė šalto vėjo šuoras.

– Gal norite užeiti vidun? – paklausė Bauzenas.

– Ne.

* * *

– Ir neturite jokių įtarimų?

Bauzenas papurtė galvą ir paragavo viskio su vandeniu.

– Per daug vandens?

– Ne. Net jokių... menkiausių įtarimo šešėlių?

Bauzenas atsiduso.

– Šį darbą dirbu daugiau negu dvidešimt penkerius metus. Žinau pusės gyventojų vardus ir pavardes, žinau, kaip jie gyvena, o likusius pažįstu iš matymo. Galbūt susidarytų koks vienas ar du tūkstančiai atvykėlių ir panašaus plauko asmenų, kurių neteko pačiupinėti, tačiau išskyrus juos... Dievaži!

Tikriausiai visus perkračiau mintyse, ir absoliučiai niekas neateina į galvą. Nė velnio nesugalvoju!

– Nelengva įsivaizduoti, kad koks nors žmogus galėtų būti žudikas, – svarstė Van Vėterenas. – Na, bent jau tol, kol nesusiduri akis į akį. Be to, žudikas nebūtinai turi gyventi čia. Ar ne?

Bauzenas trumpam susimąstė.

– Žinoma, gal ir jūsų teisybė, bet aš tuo abejoju. Jis yra vienas iš mūsų miestelio gyventojų, galėčiau lažintis iš visko, ką turiu. Bet kuriuo atveju, būtų puiku, jeigu pavyktų sugalvoti ką nors naudingo. Dievaži, praleidome tūkstančius valandų dėl to prakeiktojo Egerso!

– Šiame darbe nėra teisybės, – šypsodamasis pastebėjo Van Vėterenas.

– Nė kruopelytės, – pritarė Bauzenas. – Galėtume pasikliauti ir eiliniais visuomenės nariais. Žmonės visuomet ką nors sugalvoja.

– Gal ir jūsų teisybė, – tarstelėjo Van Vėterenas.

Bauzenui pradėjus krapštyti pypkę, susidarė įspūdis, kad policijos viršininkas kažką labai rimtai svarsto.

– Žaidžiate šachmatais? – staiga paklausė.

Iš džiaugsmo Van Vėterenas net užsimerkė. „Vyšnaitė ant torto," – pamanė jis.

Iš to, ką gyvenimas atseikėja, reikia pasiimti viską, kas geriausia. Galima įtarti, kad netrukus turėtų kilti rimtesnių keblumų.

11

Ne tik radijo stotis ir vietos spauda priėmė policijos viršininko Bauzeno nurodymus *ad notam**. Sekmadienį keli nacionaliniai laikraščiai išplatino rimtą raginimą visiems doriems Kalbringeno miestelėnams tučtuojau traukti į policiją, jeigu žino nors menkiausią informacijos kruopelytę, kuri galbūt padėtų kuo skubiausiai suimti Kirvažmogį.

Inspektoriui Kropkei ir policininkui Muzerui susumavus pirmosios dienos rezultatus apie tai, kaip eiliniai žmonės pilietiškai dalyvauja sekimo programoje, išaiškėjo nemažai dalykų. Tiesa, tą vakarą prieš kreipdamasis į kolegas konferencijų salėje Kropkė pristigo laiko skaidrėms paruošti, tačiau viskas buvo tvarkingai išdėstyta bloknote su išplėšiamais lapais ir tamsiai mėlynais odiniais viršeliais:

1) Per dieną į policiją kreipėsi keturiasdešimt aštuoni asmenys, davę parodymus apie įvairius tą vakarą

* *Ad notam* (*ad notum, lot.*) – prisiminti, tučtuojau atsižvelgti į patarimą. – *Vert. past.*

įvykdyto nusikaltimo aspektus. Vienuolika iš jų buvo apklausti anksčiau. Šeši iš likusiųjų trisdešimt septynių laikomi nesusijusiais su minėtuoju įvykiu, nes buvo kitoje miesto dalyje (trys), vaikščiojo ne tuo metu (du) arba supainiojo datą (viena – senolė našlė ponia Liovė, pirmadienio rytą išėjusi iš namų pirkti kačių ėdalo; moteriai kritę į akis keli paslaptingi tipai, po paltų skvernais slėpę kirvius).

2) Visi likusieji keturiasdešimt du įvairaus amžiaus liudytojai be išimties kažkuriuo metu – tarp 23 ir 24 valandos – lankėsi šioje miesto dalyje: Ilgojoje gatvėje, Aukštojoje gatvėje, ant Mišelio laiptų, Žvejo aikštėje, Uosto esplanadoje arba municipaliniame miškelyje. Visų vardai, pavardės, adresai ir telefonų numeriai tiksliai užrašyti. Be to, Kropkė visiems uždraudė ateinančią savaitę išvažiuoti iš miesto ir jo apylinkių, jeigu prireiktų kurį nors iškviesti papildomai apklausai. (Žinoma, tokia priemonė smarkiai kvepia piktnaudžiavimu padėtimi, tačiau Van Vėterenas užgniaužė savo protestą. Juk, pagaliau, ne jis atsakingas už tyrimą.)

3) Remiantis itin sudėtingu ir potencialiai painiu modeliu, kurio, nepaisant daugybės pakartotinių pastangų, Kropkei nepavyko įdiegti savo PCB 4000 kompiuteryje, galima teigti, kad vienu ar kitu metu visi liudytojai pastebėjo vieni kitus įvairiose vietose. (Faktas, kad dėl šios nesėkmės kilo tam tikras susierzinimas ir nusivylimas, tą vėlyvą popietę negalėjo praslysti pro policininko inspektoriaus Muzero akis ir jo nepradžiuginti,

nes taip jau nutinka, kad policijoje nestinga hierarchijos ir pasižnaibymų.)

4) Keturi nauji liudytojai patvirtino ankstesnius Lemties skersgatvyje besišnekučiavusių panelės deVoic ir ponios Alger parodymus, kad moterys pastebėjusios per aikštę žingsniuojantį Ernstą Zimelį. Dvi porelės, maždaug 23.20 val. kirtusios aikštę priešingomis kryptimis, irgi pastebėjusios vienišą pėsčiąjį, kuris, kaip dabar liudytojams atrodo, gali būti tapatinamas su velioniu nekilnojamojo turto vystytoju.

5) Maždaug po minutės du motoroleriais aikštę kirtę paaugliai pasuko esplanados link (veikdami tokiomis aplinkybėmis, jie tikriausiai nusižengė įstatymui). Vaikinai teigia aplenkę žmogų, kuris, sprendžiant iš išvaizdos, veikiausiai buvo Zimelis.

6) Atsiliepė ir įsimylėjėlių porelė. Dėl tam tikrų priežasčių pageidavusi likti viešai neįvardyta, mergina, užuot ėjusi į policijos nuovadą, panoro vyriškio pasakojimą patvirtinti telefonu. Maždaug tarp 23.00 ir 1.00 val. jiedu sėdėjo, tiksliau, pusiau gulomis leido laiką automobilyje prie valčių prieplaukos; apie 23.00 val. krantinės pakraštyje rūkė kažkoks vyras. Tas žmogus stovėjo vos už kokių dešimties metrų nuo jųdviejų automobilio. Abu daugiau ar mažiau įsitikinę, jog tai buvo Ernstas Zimelis.

7) Aukštojoje gatvėje trys nauji liudytojai (be dviejų anksčiau minėtųjų) matė iš „Mėlynojo laivo“ išeinantį vyriškį, kuris vėliau buvo nužudytas. Be to, vis trys

pastebėjo vieną ar du be kompanijos slampinėjančius vyriškius; labai galimas daiktas, kad šiuo atveju liudytojai matė vienas kitą.

8) Kitas liudytojas maždaug tarp 23.10 ir 23.15 val. pastebėjo iš Aukštosios gatvės išsukusį ir Mišelio laiptais besileidžiantį vienišą vyriškį, veikiausiai Ernstą Zimelį. Tiesa, liudytoją ir pastebėtąjį asmenį skyrė maždaug dvidešimties metrų atstumas, tačiau tuo metu vyriškis buvo atsidūręs po gatvės žibintu, todėl liudytojas sugebėjo gana aiškiai įsidėmėti to žmogaus bruožus. Įdomiausia paveikslo detalė, kad dominantis vyriškis ant galvos turėjo užsimaukšlinęs plačiakraštę skrybėlę, metančią šešėlį ant veido. Tai vienas iš faktų, leidžiančių daryti prielaidą, kad greičiausiai matytasis asmuo buvo žudikas. Jeigu tai tiesa, tuomet šis atvejis kol kas vienintelis, kai žudikas pastebėtas tiesiogiai. Joks kitas skrybėlėtas vyriškis nefigūravo nė viename kitame mieste naktinėjusių Kalbringeno gyventojų pranešime. Liudytojo pavardė – Vincentas Perhovensas. Deja, stebėdamas šiuos vaizdus, vyriškis buvo kiek įkaušęs, todėl jo parodymai nėra visiškai patikimi. Vyriškis pats niekieno neverčiamas pripažino tą faktą, kurį patvirtino keli kiti liudytojai. Vis dėlto, savaime suprantama, tolimesnio tyrimo kontekste jo pasakojimas laikytinas itin įdomiu.

9) Bene reikšmingiausias to sekmadienio liudijimas – bent jau sprendžiant iš vyriausiojo inspektoriaus Bauzeno komentaro, išsakyto gavus Kropkės apibendrintą medžiagą – nuskambėjo iš keturių 12–14 metų

amžiaus paauglių lūpų. Šie liudytojai ėjo nuo uosto per miškelį link Rikeno. Kitaip tariant, jie žingsniavo tuo pačiu taku, kuris domina tyrėjus. Paaiškėjo, kad pro nusikaltimo vietą paaugliai praėjo tuoj po 23.40 val. Kadangi, kaip teigia šešta liudytoja, prieš dešimt minučių Ernstas Zimelis rūkė cigaretę prie valčių prieplaukos, bet nė vienas jaunuolis jo nepastebėjo, būtų galima daryti išvadą, jog pro nusikaltimo vietą praeita ką tik įvykus išpuoliui ir todėl veikiausiai žudikas buvo pasilenkęs virš aukos ir lūkuriavo krūmuose, kol paaugliai pasišalins. (Suvokusi tai, viena mergaitė prapliupo isteriškai raudoti – beje, ta pati, kurios labui jaunuoliai vengė kreiptis į policiją anksčiau. Jos tėvas – vietos Dievo Asamblėjos bažnyčios pastorius, o dominančiu laiku, užuot vaikštinėjusi po miškelį su grupele vaikinų, paauglė privalėjo būti savo draugės (kitos mergaitės, irgi buvusios toje jaunuolių kompanijoje) namuose ir seniausiai miegoti.)

Vis dėlto šie parodymai leidžia konstatuoti, jog nužudymo laikas – maždaug 23.40 val., plius minus viena kita minutė.

– Tai lyg ir viskas, daugiau ar mažiau, – užbaigė Kropkė, užversdamas bloknotą.

– Turėtume Moiricui įteikti cigarą, – pasakė Van Vėterenas. – Atrodo, kad mirties laiką specialistas nurodė itin tiksliai. Mane domina, kaip žudikas sugebėjo pereiti aikštę. Turiu omenyje, kad kritiniu momentu tenai buvo – paskaičiuokime – šeši ar septyni žmonės.

– Aštuoni, – patikslino Kropkė. – Mažiausiai aštuoni. Žudikas veikiausiai ėjo palei arkadą. Nežinau, ar pastebėjote, vyriausiasis inspektoriau, tačiau vakarinėje aikštės pusėje, prie Valskos pastato, stovi eilė kolonų. Apšvietimas ten ganėtinai menkas. Niekas iš mūsų liudytojų nėjo į tą pusę.

– Tarsi pastatyta žudikui, – atsiduso Bauzenas. – Na, ponai, ką manote? Diena gera?

Pieštuku pasikasęs užausį, Muzeras nusižiovavo. Kropkė įdėmiai nagrinėjo savo užrašus. Išsunkęs paskutinius lašus iš kartoninio puodelio, Van Vėterenas pagalvojo, kad gaiži ir drungna kava nuo baltojo *Meursault* vyno skiriasi kaip diena nuo nakties.

– Sunku pasakyti, – tarė jis. – Bent jau sužinojome daugybę informacijos. O rytoj išauš nauja diena.

– Pirmadienis, – Muzerui pakako įžūlumo paaiškinti.

– Jis galėjo tykoti miškelyje, – svarstė Kropkė, neabejotinai sekęs savo minties giją. – Neturėtume atmesti tokios galimybės.

– Vis dėlto, – pareiškė Van Vėterenas. – Manau, dabar man reikėtų pasikalbėti su keliais žmonėmis. Žinoma, jeigu mūsų vadovas nėra man numatęs kitokių užduočių?

– Visiškai jokių, – atsakė Bauzenas. – Geri policijos pareigūnai sugeba užsiimti naudinga veikla.

Muzeras dar kartą nusižiovavo.

12

– Buvote jo patarėjas teisės klausimais, ar ne? – paklausė Van Vėterenas, iš krūtinės kišenės traukdamas dantų krapštuką.

– Veikiau, geras šeimos draugas, – nusišypsojo advokatas.

– Viena netrukdo kitam, tiesa?

– Nė kiek.

Judženo Klingforto kontora truputį priminė liukso klasės kajutę. Šviesaus tikmedžio plokštės, kur ne kur papuoštos sunkiomis žalvarinėmis detalėmis. Sieninės knygų spintos, eilėmis prikrautos oda įrištų tomų. Nė vienas neatverstas nuo tos dienos, kai iškeliavo iš spaustuvės. Oda apmušta segtuvų spintelė. Baras, lengvai sulankstomas į rašomąjį stalą, Vasermano / Frišo firmos seifas.

„Blogo skonio įsikūnijimas, – pagalvojo Van Vėterenas. – Kuo daugiau pinigų, tuo baisiau."

– Ir kiek laiko? – pasidomėjo jis.

– Kiek laiko? Ak, ar norite pasakyti... pagalvokime, kokius dvidešimt penkerius ar trisdešimt metų, maždaug tiek.

Manyčiau, dėl teisybės reikėtų pasakyti, kad nuo tada, kai įsikūriau Kalbringene. Gal norėtumėte cigaro, vyriausiasis inspektoriau?

– Dėkoju, ne, – atsisakė Van Vėterenas. – Kaip klostėsi jo reikalai?

– Jo reikalai? Ką turite omenyje?

– Noriu sužinoti Ernsto Zimelio reikalų būklę. Šiaip ar taip, juk buvote jo finansų patarėjas; maniau, dėl to susitarėme.

Loštelėjęs kėdėje, Klingfortas nunarino galvą, ir to vyro pagurklis nudribo ant krūtinės. „Apkūnokas," – pagalvojo Van Vėterenas.

– Jo reikalų būklė buvo nepriekaištinga.

– O testamentas?

– Nėra testamento. Nebuvo reikalo. Gretė su vaikais gaus po dalį paveldėto turto, nėra jokių neįprastų aplinkybių.

– Apie kokią sumą kalbame?

– Dabar paklausykite, pone Vėterenai...

– Van Vėterenas.

– ... Van Vėterenai. Aš jau iššvaisčiau pakankamai laiko kalbėdamas apie tai su inspektoriumi Kropke. Jeigu įsivaizduojate, kad esu nusiteikęs viską dar kartą perkratyti vien todėl, kad užimate aukštesnę padėtį, na...

– Na, ką? – paklausė Van Vėterenas.

– Na, tuomet apsigaunate.

– Dėkoju, pone Klingfortai. Darau išvadą, kad čia slypi kažkas įtartino, tačiau neabejoju, kad ir be jūsų pagalbos sugebėsime išsiaiškinti.

Judženas Klingfortas suprunkštė ir prisidegė cigarą.

– Vieną dalyką noriu pasakyti trumpai ir aiškiai, – prakalbo jis, išpūtęs kelis tirštų dūmų debesis. – Nei Ernsto reikaluose, nei jo nekilnojamojo turto versle nėra nė menkiausio nukrypimo nuo reikalavimų.

– Vadinasi, atmetate galimybę, kad žudikas galėjo turėti finansinių paskatų? – pasitikslino Van Vėterenas.

– Taip.

– Nejaugi nėra žmonių, kurie buvo jam skolingi pinigų?

– Žinoma, jis turėjo skolininkų. Tačiau skolos ne tokios, kokias turite omenyje.

– O ką aš turiu omenyje? – neatlyžo Van Vėterenas, dėdamas dantų krapštuką ant kėdės ranktūrio. – Pasakykite!

Klingfortas nieko neatsakė, tačiau veidas ėmė nežymiai rausti.

– Ką manote apie tą žmogžudystę? – toliau klausinėjo Van Vėterenas.

– Pamišėlis, – nedvejodamas išrėžė Klingfortas. – Sakiau nuo pat pradžių. Būtinai jį sugaukite, kad įstatymams paklūstantys piliečiai galėtų naktimis vaikščioti gatvėmis ir nesibaiminti dėl užpuolimų.

– Ar eidavote su juo pas prostitutes? – panoro sužinoti Van Vėterenas.

Šis klausimas nuskambėjo kaip tik tą akimirką, kai Klingfortas į plaučius traukė dūmus, todėl advokatą ištiko kosulio priepuolis, kuris, Van Vėtereno supratimu, turėjo sukelti gana nemažai skausmo. Kiek leido masyvus kūnas, Klingfortas kuo skubiausiai pakilo nuo kėdės ir nusvirduliavo prie lango. Grįždamas atgal, prie baro lentynos gurkštelėjo gazuoto vandens.

– Po velnių, ką sau manote? – atgavęs kvapą, pabandė suriaumoti Klingfortas. – Akivaizdu, kad čia ne kas kita, o piktnaudžiavimas savo įgaliojimais.

– Visiems žinoma, kad Zimelis naudodavosi prostitučių paslaugomis, – nerūpestingai atsakė Van Vėterenas. – Tik norėjau pasiteirauti, ar galėtumėte nurodyti keletą pavardžių.

– Prašau tučtuojau išsinešdinti ir nekvaršinti man galvos.

– Nesulauksite. Sėskite ir atsakinėkite į mano klausimus. Čia atliekamas žmogžudystės tyrimas, ir man suteikti įgaliojimai leidžia, esant reikalui, nugabenti jus į nuovadą. Pone Klingfortai, nebūkite toks pasipūtęs. Esu pratęs nutupdyti gerokai didesnius skraidūnus už tuos, kuriuos teko pastebėti šičia.

Panarinęs galvą ir nuleidęs pagurklį Judženas Klingfortas liko stovėti kambario vidury. „Panašus į paliegusį jūrų vėplį," – pamanė Van Vėterenas.

– Barstote pelenus ant kilimo, – pasakė jis. – Na? Laukiu kelių tokių moterų pavardžių.

– Aš nesu... aš niekaip nesusijęs su ta Ernsto gyvenimo puse, – grįždamas prie rašomojo stalo išlemeno Klingfortas. – Niekaip! Daryčiau prielaidą, kad gal ir ištrūkdavo su kokia atsitiktine... iš žinomų... retkarčiais. Neabejoju, kad policijos viršininkas turi jų pavardes.

– Noriu tų, kurios nežinomos policijai, – neatlyžo Van Vėterenas. – Pone Klingfortai, esate laimingai vedęs. Žmona, vaikai, nuosavas namas – negi nesuvokiate, kad galiu jums smarkiai apkartinti gyvenimą, jeigu ir toliau atkakliai nesileisite į kalbas?

Advokatas ėmė raustis rašomojo stalo stalčiuje; ištraukęs popieriaus skiautę kažką brūkštelėjo ir pastūmė Van Vėterenui.

– Bet galiu užtikrinti, kad tai visiškai nesiję su žmogžudyste, – jis nubraukė kelis prakaito lašelius nuo kaktos. – Niekaip nesusiję.

„Nė akimirką nepagalvojau, kad susiję, – išėjęs į gatvę, mąstė Van Vėterenas. – O šikniui retkarčiais reikia priminti, kad jis – šiknius."

* * *

– Šiandien blaivus? – ant stalo dėdamas kavos padėklą ir sėsdamasis ant kėdės pasiteiravo Bauzenas.

– Visuomet būnu blaivus pirmadieniais, – paaiškino Perhovensas. – Juk turiu atlikti darbą, tiesa?

– Prižiūrėti *Miarko* pirkinių vežimėlius?

– Tikrai taip. Šiais laikais reikia griebti tai, ką gali gauti.

Bauzenas ištiesė pakelį cigarečių, ir Perhovensas griebė tai, ką galėjo gauti.

– Kava ir cigaretės – visuomet taip sakau. Apsimoka gerai sutarti su farais.

– Tikiuosi, šito nesugalvojai tam, kad retkarčiais gautum kokią... malonę? – linkteldamas į priekį paklausė Bauzenas. Pašokęs ant kojų, Perhovensas atrodė suirzęs.

– Ne, ne, dėl Dievo, vyriausiasis inspektoriau! Niekada nešautų į galvą pameluoti farams! Mačiau jį taip pat aiškiai kaip dabar jus... išėjus iš „Klarmano" ... tai yra, man išėjus. Šnekėjausi su Votersu ir Egonu Šmidtu, jeigu pažįstate...

Bauzenas pritariamai linktelėjo.

– Buvau ką tik praėjęs pro knygyną, pakeliui į namus. Gyvenu Pampase, jeigu žinote...

– Žinau, – patikino Bauzenas.

– Taigi, tąkart išlindęs iš už kampo, tai yra, į Aukštąją gatvę, pasuku kairėn ir pamatau laiptais nuskubančio žmogaus siluetą. Jis ėjo, na, jei patinka, nuo „Mėlynojo laivo“, ir atrodė skubąs.

– Skubąs?

– Taip, tarsi beveik bėgte leistųsi laiptais, kažkaip...

– Apibūdink jį! – liepė Bauzenas.

– Na, viskas įvyko gana greitai, jis buvo apsivilkęs tokį trumputį besiplaikstantį paltą. Ir turėjo skrybėlę, taip, kažkokią skrybėlę, lyg ir nulėpusiais kraštais, ir ji buvo užmaukšlinta, todėl nė velnio nemačiau... hm, gaila... neįžiūrėjau jokių jo veido bruožų.

– Kokia palto spalva?

– Spalva? Gal ruda. Arba mėlyna. Kažkokia. Bet kuriuo atveju, gana tamsi.

– O skrybėlė?

– Dar tamsesnė. Bet ne juoda. Kaip ir sakiau, viskas įvyko labai greitai. Ir tuomet man tikrai buvo nė motais... kol Kovis nepasakė, kad kažkas užmušė Zimelį.

– Kovis?

– Kovalskis... Radonas Kovalskis. Vyrukas, gyvenantis po manimi. Geras, tvirto sudėjimo vyrukas.

– Kada apie tai išgirdai?

– Kada? Na, manau, tikriausiai kitą dieną... Taip, tai yra... vėlyvą popietę. Netyčia susitikome ant laiptų, ir tuomet jis man pasakė. „Ar girdėjai, kad Kirvažmogis užmušė Ernstą Zimelį?“ – pasiteiravo jis.

– Ir vis tiek delsei ir tik vakar nuėjai į policiją, – griežtai pasakė Bauzenas. – Kodėl?

Nudelbęs akis Perhovensas įsistebeilijo į kavos puodelį.

– Na... aš... – lemeno jis. – Iš tiesų, nežinau. Tikriausiai pagalvojau, kad nesvarbu. Truputį pagiriojau, bet tada išgirdau per radiją...

– Kiek išgėrei praėjusio antradienio vakarą?

– Sunku pasakyti... nelengva pasakyti, – lėtai rinko žodžius Perhovensas. – Noriu pasakyti, kelias valandas prasėdėjau „Klarmane“, todėl, ko gero, išgėriau visai nemažai. O dar Votersas buvo atsinešęs butelį.

– Suprantu, – tarė Bauzenas. – Dar kartą pamatęs tą žmogų, atpažintum?

Perhovensas papurtė galvą.

– Beje, kaip jis atrodė? Aukštas ar žemas... tvirto sudėjimo ar liesas?

– Ne, ne, neturėjau progos įsi.. įsidėmėti. Sakyčiau, kažkur per vidurį. Ne, neatpažinčiau.

Bauzenas linktelėjo.

– O skrybėlę ir paltą? Ir jų neprisimintum?

Perhovensui nesiryžtant atsakyti, Bauzenas pasiūlė cigaretę.

– Ne, dėkoju, – galiausiai ištarė. – Negaliu garantuoti, kad tikrai atpažinčiau.

Bauzenas atsiduso ir atsistojęs paliko Vincentą Perhovensą likimo valiai. „Jam bent jau pakanka proto suprasti, jog užsitrauktų pavojų,“ – pamanė Bauzenas.

Tai yra, jeigu būtų matęs Kirvažmogį.

* * *

– Marija Zelnik? – paklausė Beatė Miork.

Matant, kad ant raudonos sofos sėdinti moteris iš esmės turėtų būti keleriais metais jaunesnė už ją pačią, Beatę apėmė įtartinas nesaugumo jausmas. Viena vertus, tai pažadino savotišką norą tą moterį apsaugoti, kita vertus, pareigūnė buvo priversta pažaboti savo pasibjaurėjimą ir antipatiją. Nuslopinti viduje kylantį šleikštulį.

Priešiškumas atrodė abipusis. Marija Zelnik atsilošė ir taip užkėlė koją ant kojos, kad odinis sijonas atidengė didžiąją šlaunies dalį. Ji rūkė ir įdėmiai apžiūrinėjo savo nagus.

– Norėčiau užduoti keletą klausimų.

– Pirmyn.

– Ar tiesa, kad pragyvenimui užsidirbate teikdama prostitutės paslaugas?

– Be kitų dalykų, taip.

– Kuo dar užsiimate?

Moteris nieko neatsakė.

– Norėčiau, kad truputį papasakotumėte apie Ernstą Zimelį. Girdėjau, jis buvo vienas iš jūsų klientų, tiesa?

– Ką norite sužinoti?

– Viską, kas duotų naudos tyrimui. Pavyzdžiui, kiek laiko... palaikėte su juo ryšį?

– Apie šešis mėnesius, maždaug... nuo tada, kai sugrįžo.

– Kaip dažnai?

Ji gūžtelėjo pečiais.

– Ne taip ir dažnai. Kartą per mėnesį. O gal ir rečiau. Jis dažniau susitikinėdavo su Katja.

– Katja Zimone?

– Taip.

– Tą mes žinome. Inspektorius Kropkė kalbėjosi su ja.

– Girdėjau.

Užspaudusi cigaretę ji tučtuojau prisidegė kitą. „Šlykštu," – dingtelėjo Beatei Miork.

– Koks jis žmogus?

– Zimelis? Vidutinis Vardenis Pavardenis.

Beatė Miork kažką brūkštelėjo savo užrašuose.

– Kaip jis su jumis susisiekdavo?

Marija Zelnik trumpam susimąstė.

– Dažniausiai tą pačią dieną, – atsakė ji. – Niekuomet nesitardavo iš anksto... paskambinęs iš aludės pasiteiraudavo, ar gali užeiti.

– Ir galėdavo?

– Kartais.

Beatė Miork ieškojo klausimo. Suvokusi, kad bent kartą galėjo būti geriau pasiruošusi, pareigūnė klausė savęs, ką iš tiesų bando sužinoti.

– Kada susitikote paskutinį kartą?

– Savaitę prieš mirtį. Maždaug.

– Koks jis pasirodė?

– Kaip paprastai... velniškai geidulingas, nelabai ištvermingas.

Savo nuostabai, Beatė Miork suvokė, kad veidą ima pilti raudonis.

– Ar pasakodavo apie reikalus?

– Kokius reikalus?

– Apie savo gyvenimą, pavyzdžiui, apie šeimą? Apie žmoną?

– Niekuomet.

– Neklausinėdavote?

– Kodėl turėčiau?

– Ir... sumokėdavo be problemų?

„Koks idiotiškas klausimas!“ – dabar Beatė Miork pajuto nebevaldanti padėties ir suprato, kad vertėtų išsinešdinti, kol nepadarė ko nors neapdairaus.

– Žinoma, sumokėdavo.

Marija Zelnik pažvelgė į pareigūnę kiek pralinksmėjusi. Beatė Miork nusprendė išmėginti kitą žingsnį.

– Ar jis buvo kuo nors ypatingas? Kas, jūsų nuomone... galėtų turėti sąsajų su nužudymu? Ar mes turėtume ką nors žinoti?

– Pavyzdžiui?

– Nežinau, – prisipažino Beatė Miork. – Koks jūsų tarifas? – klausimas tiesiog išsprūdo nespėjus užsičiaupti.

– Priklausomai nuo situacijos, – atsakė Marija Zelnik.

– O nuo ko konkrečiai?

– Žinoma, nuo to, kaip mane dulkina. Esama įvairiausių būdų, tačiau galbūt jums tai nežinoma, inspektore. Beje, aptarnauju tik vyrus.

„Šlykšti maža kale! – pyktelėjo Beatė Miork. – Padėkok tave globojančioms žvaigždėms, kad neužsiundžiau Bauzeno!“ Kurį laiką Beatė sėdėjo galvodama, ko dar reikėtų paklausti tos arogantiškos kekšės, tačiau niekas neatėjo į galvą.

– Labai dėkoju, – atsistodama tarė Beatė. – Pokalbis buvo be galo įdomus. Itin įdomus. Jeigu nevykdyčiau pareigų, tikriausiai apvemčiau visą tavo sintetinį kilimą.

„Bent tai kažkiek padėjo atgauti pusiausvyrą,“ – tarė sau.

13

Antradienį jis miegojo ilgai.

Buvo to nusipelnęs. Praėjo savaitė nuo tada, kai miškelyje pribaigė Ernstą Zimelį, ir jokio ženklo, kad policija būtų aptikusi jo pėdsakus. Visiškai jokio ženklo.

Niekada ir nemanė, kad aptiks. Nuo pat pradžių žinojo, kad pirmosios dvi žmogžudystės sukels palyginti menkų bėdų. Tačiau vis dėlto trečioji – visai kitas dalykas. Žmonės suvokė, kas vyksta. Čia ne dar vienas paprasčiausias nudaigojimas, kaip atrodė radus Egersą. Čia ne koks impulsyvus žudikas, nusekęs paskui vos vieną nelaimingą auką, o toks, kurio sąraše – keletas pavardžių.

Teks nukirsti keletą galvų, kol bus įgyvendintas teisingumas.

Vaizdai vis dar atgydavo jo sapnuose. Kaip ir nujautė, dabar atmintyje išryškėjo trečiasis numeris – tas vyras, kuris dar tebevaikšto gyvas ir kuris yra kitas eilėje. Tačiau vaizdinys ne itin ryškus. Prisiminimai apie jį ne tokie aiškūs, vaizdas neiškyla vos pagalvojus. Tačiau galbūt tas sofos kampas, kai sėdėjo nutaisęs akiplėšišką, pasipūtėlišką miną – jaunas, elegantiškai apsitaisęs

aukštuomenės pienburnis, visuomet išsisukantis vien tik dėl savo gerų manierų ir socialinio statuso. Toks, kuris išplaukia į paviršių, kai kiti nugramzdinami. Nesušlampantis kojų ir tvarkingai susišukavęs.

Toks, kuris žemę pasiekia kojomis, kai kiti žūva griūdami. O Dieve, kaip jis nekenčia šių savanaudiškų aristokratų! Baisiausias iš visų... Palyginus šitą su kitais, šįkart tarsi ugnimi parašyta. Jis – tasai kurstytojas. Jam tenka didžiausia kaltė; jam teks ir nuožmiausia bausmė. Tai dar viena priežastis, kodėl šįkart svarbu elgtis itin apdairiai. Privalu padaryti kažką, kad būtų akivaizdu, jog ant jo nekrenta joks abejonių šešėlis – nuveikti kažką papildomo, ką ir planavo įgyvendinti nuo pat pradžių. Ne tam, kad priverstų žmones suprasti – jie bet kuriuo atveju nesusigaudys – turbūt jausis įbauginti, bet vis tiek nieko nesuvoks. Ne, čia jo paties labui.

Ir jos.

* * *

Rytą jis paskyrė praktinio pobūdžio reikalams. Tol gludino ašmenis, kol šie pasidarė beveik neįmanomai aštrūs. Tada, suvyniojęs į muslino skiautę, paslėpė kirvį įprastoje vietoje. Į ugnį sumetė paltą ir skrybėlę – atėjo laikas kitai maskuotei. Ilgai prarymojo virtuvėje prie stalo rūkydamas ir galvodamas, ką pasirinkti ir pagaliau, norėdamas pabrėžti šio atvejo ypatingumą, nusprendė išvaizdai suteikti meniškų bruožų. „Teks šiek tiek rizikuoti, bet visai menkai," – tarė sau. Rizika nedidelė, o vertinant žinių požiūriu viskas atrodys itin patraukliai. Jis nė akimirką nesudvejojo, kad šį kartą dominuos ir televizijoje, ir laikraščiuose – mažiausiai dieną. O gal ir kelias.

Štai kokios nuostabą keliančios mintys. Jokiu būdu netapusios motyvu, tačiau galbūt, kaip kažkas yra pasakęs, „vyras mieliau miršta kovos lauke negu lovoje!“ Taigi daug kas priklauso nuo mūšio. Ir veiksmai, ir spektaklis.

O galbūt lemiamu momentu išlįs kažkas tokio, ką jis bus neteisingai supratęs? Nesvarbu, kas, tačiau negalima paneigti fakto, kad visas reikalas gali pakrypti tokia linkme, kokios nebuvo numatęs nuo pradžių... apie kokią nebuvo pagalvojęs. Spontaniškas aksţinas ir saldus pagundos skonis, savaime suprantama, visiškai nesusiję su pagrindine problema.

Su gyvenimu. Su mirtimi.

Su būtinybe.

* * *

Vakare jis išėjo pasivaikščioti. Iš dalies norėdamas iššvalgyti atmintyje įsirėžusį plotą, iš dalies norėdamas numalšinti smalsumą ir patenkinti sunkiai suvokiamą poreikį paslampinėti po miestą. Po savąjį miestą.

Kalbringenas. Bendruomenė sparčiai plečiasi įstriža juosta nuo lygumų link aukšto pakrantės skardžio rytuose. Apvalios formos užutėkis, siaura smėlio nerija, tarsi pirštu rodanti į jūrą, judri įplauka į uostą su krantinėmis ir bangolaužiais, valčių prieplauka su vietoje nenustygstančiomis ištaigingomis jachtomis bei nedideliais motorlaiviais, trinančiais šonus į molus ir stulpus, prie kurių rišami laivai... Jis ilgokai klaidžiojo sugriuvusiame Šv. Jono vienuolyne, kuriame stūgauja vėjai ir aplinkui ratus suka klykiantys kirai; pažvelgė žemyn į gatves, į aikštes, į netvarkingai išsimėčiusius namus. Bažnyčios: Šv. Bungės, Šv. Onos ir Šv. Petro – varis, varis ir raudonos plytos. Du viešbučiai, atsukę

nugaras į sausumą ir atstatę krūtines jūrai: „Jūrų prieplauka“ ir senasis „Bendiksas“; municipalinis miškelis, skrodžiantis pastatų kvartalą tarsi aštriaašmenis kardas; nuosavi namai Rikene ir Verdingene. Kitoje pusėje, vos įžiūrimi popiečio migloje – daugiabučiai namai Pampase, Vrejsbake, o anapus upės – miniatiūrinį modelį primenantis pramoninis rajonas.

Jo Kalbringenas. Staiga blykstelėjus nuovokai, jis suprato, kad labai seniai nesijautė taip smarkiai prisirišęs prie miesto, kaip šią akimirką. Tokiomis aplinkybėmis. Galbūt čia ir slypi prasmė ir nusiraminimo šaltinis. Jis – tas Kirvažmogis. Apačioje plytintis miestas laikomas jo geležiniuose gniaužtuose. Dabar ten, apačioje, vakarais žmonės vaikšto būriais arba užsirakina namuose. Virš miesto kybo jo sunkus ir tamsus šešėlis. Jeigu šiandien miesto vardas skamba visos šalies žmonių lūpose, tai, savaime suprantama, tik jo dėka.

Ir štai toji nenumatytoji dimensija. Taip smarkiai nutolusi nuo tikrosios paskatos. Nuo motyvo.

Ar galėtų būti nusiteikęs prieš tai? Jam taip neatrodė. Gal slapta net pasijuto savotiškai patenkintas dėl tokios mistifikacijos.

Brigitė. Bitė.

* * *

Tik tuomet, kai apačioje įsižiebė lempos, jis pastebėjo, kad netrukus viską apgaubs prieblanda. Susikišęs rankas į kišenes lėtai patraukė atgal į miestą. Akimirką susimąstė apie savo grafiką... davė sau dvi dienas, ne daugiau. Rytoj vakare arba poryt; ritmas nėra bereikšmis dalykas.

Svarbu išgirsti savo vidinį balsą.

14

– Egzistuoja viena menka menkutė sąsaja, – pasakė Beatė Miork, – tačiau su ja nedaug tenuveiksi.

– Kokia? – pasiteiravo Kropkė, nepasukdamas galvos nuo kompiuterio.

– Ir Egersas, ir Zimelis į Kalbringeną buvo atsikraustę visai neseniai. Na, Zimelis, žinoma, grįžo ten, iš kur buvo išvykęs. Tačiau, šiaip ar taip, prieš metus nė vienas, nė kitas čia negyveno.

Sulankstęs laikraštį Van Vėterenas pakilo iš savo vietos erkeryje.

– Kada pasirodė Egersas? – paklausė jis. – Gegužę ar...

– Arčiau balandžio pradžios, iš pradžių jis nemažai važinėdavo pirmyn ir atgal. Zimelis į savo namą atsikraustė vasarį.

– Ir kokias darai išvadas? – pasiteiravo Kropkė.

– Visiškai jokių, – atsakė Beatė Miork. – Tik pamaniau, jog į tai vertėtų atkreipti dėmesį, daugiau nieko.

Van Vėterenas rausėsi kišenėje ieškodamas dantų krapštuko, tačiau veltui.

– Gal ir nebloga mintis, – sumurmėjo jis. – Manau, dabar kai ką aplankysiu.

„Kai ką aplankys? – išėjus vyriausiajam inspektoriui ir užsivėrus durims, nustebęs pagalvojo Kropkė. – Po velnių, koks dar apsilankymas sukasi jo galvoje?“

* * *

Pakeliui vyriausiasis inspektorius trumpam užsuko pas Bauzeną, tuo metu intensyviai tuštinusį rašomojo stalo stalčius.

– Deginate tiltus, ar ne?

– Taip. Nenoriu palikti nieko kompromituojančio. Žinote, kartais Kropkė būna tikras pedantas.

– Jokių naujų minčių?

Bauzenas papurtė galvą.

– Praėjo dešimt dienų. Sakoma, kad niekados neišaiškinsi bylos, jeigu to nepadarei per dvi savaites.

– Galybė laiko, – pritarė Van Vėterenas. – Ar pasikalbėjote su tuo vyruku Mandrijnu?

– Mandrijnu? Taip, žinoma. Kodėl?

– Kaip tik šovė į galvą tokia mintis, – tarė Van Vėterenas. – Tikiuosi, nepamiršote, kad esate pažadėjęs šįvakar suteikti man galimybę atsirevanšuoti.

– Esate maloniai laukiamas, – atsakė Bauzenas. – Išbandykite indiškąją Nimcovičiaus gynybą; tada būtinai laimėsite.

– Atsinešiu butelį. Nebenoriu daugiau vogti iš jūsų pensijos.

Bauzenas skėstelėjo rankomis.

– Jeigu jau taip primygtinai reikalaujate, vyriausiasis inspektoriau.

* * *

Van Vėterenas atsikosėjo ir nuspaudė durų skambutį.

„Jeigu ir toliau bastysiuosi atsitiktinai kalbindamas žmones, – mąstė jis. – Anksčiau ar vėliau jį būtinai sutiksiu."

Visuomet darydamas prielaidą, kad nusikaltėlis bus koks nors vietinis žmogus – Bauzenas tuo beveik neabejojo – Van Vėterenas manė, kad pagaliau susitikęs akis į akį su nusikaltėliu, jis žinos, kad tai jo darbas, ir dėl to nė truputį nesudvejos. Paprastai taip ir būna. Tai suteikia jam jėgų ir privalumų – gebėjimas suprasti, kad žvelgi nusikaltėliui į akis. Jo intuicija beveik prilygsta moters vidinei nuojautai, ir jis beveik niekuomet neklysta.

Beveik niekuomet...

Van Vėterenas dar kartą nuspaudė skambučio mygtuką. Neseniai pastatytame name pasigirdo žingsniai, o paskui pro matinį stiklą sušmėžavo žmogaus siluetas.

– Minutėlę!

Durys prasivėrė. Susidarė įspūdis, kad ponas Mandrijnas buvo prigulęs pokaičio. Arba galbūt buvo užkluptas per popietinį meilės pasimatymą. Jo juodi plaukai atrodė susitaršę, chalatas atsilapojęs, o raudonojo vyno spalvos marmuro grindys smarkiai išryškino jo basas kojas.

Van Vėterenas kaipmat sumojo, kad tam vyrui bus kokie trisdešimt penkeri. Sėkmingai dirbantis terapeutas ir šeimos galva. Protingos akys. Ne itin atletiškas, pečiai kiek pakumpę. Gal trumparegis? Vyriausiasis inspektorius pamosavo savo asmens tapatybės dokumentu.

– Vyriausiasis inspektorius Van Vėterenas. Gal galite man skirti dešimt minučių?

– Ko jums reikia?

Šeimininkas pirštais perbraukė plaukus ir susijuosė diržu.

– Žmogžudystė, – tarė Van Vėterenas.

– Ką... ak, taip, – kosčiodamas sumurmėjo Mandrijnas. – Vėl tas Kirvažmogis? Šiurpus reikalas. Žinoma, užeikite.

Įžengęs į kambarį Van Vėterenas apsidairė. Baltai išdažytos sienos. Aukštos lubos. Už didžiulio lango – išpuoselėta vešli pievelė. Kampu į kambarį krentančiame saulės spindulių pluošte šokančios dulkelės. Van Vėterenas pastebėjo, kad ilgainiui čia turėtų užaugti gražus sodas.

– Pats jį pasistatėte?

– Tiesą sakant, pats sukūriau projektą ir atlikau visus apdailos darbus. Kaip matote, namas dar nebaigtas, tačiau gyventi galima. Visą naktį nemiegojau, nes dažiau lubas. Todėl ir buvau po pietų prigulęs pokaičio. Šiąnakt bet kuriuo metu galiu sulaukti skambučio ir būti iškviestas į ligoninę. Ką norite sužinoti? Praėjusią savaitę kalbėjau su kitu pareigūnu...

– Taip, su policijos viršininku Bauzenu. Aš tiktai norėčiau užduoti keletą papildomų klausimų.

Mandrijnas mostelėjo į vieną iš dviejų kambaryje pastatytų fotelių, ir Van Vėterenas atsisėdo.

– Kiek suprantu, jūs nuomojotės Zimelių namą, kol šie gyveno Ispanijoje, – pradėjo kalbą Van Vėterenas. – Leiskite pagalvoti, tikriausiai... visą laiką nuo 1988-ųjų metų, tiesa?

– Taip. Nuo 1988-ųjų rugpjūčio. Mes abu gavome darbą ligoninėje tuo pačiu metu. Mudu su Katrina; jinai – mano

žmona. Abu buvome ką tik baigę medicinos studijas, ir, savaime suprantama, nežinojome, ar norėsime čia pasilikti. Užuot nusipirkus ar pradėjus statyti naują namą, išsinuomoti būstą atrodė idealu.

– Ar turite vaikų?

– Du. Jie vaikų darželyje, – tarsi atsiprašydamas pasakė jis. – Katrina šiandien budi. Ar galėčiau jums ką nors pasiūlyti?

Van Vėterenas papurtė galvą.

– Vadinasi, apsisprendėte toliau likti Kalbringene.

– Iš tiesų taip nusprendėme. Manome, kad čia nuostabu. Išskyrus vienintelį dalyką: tikėjomės dar šešis mėnesius pagyventi Zimelių name.

– Vadinasi, jie sugrįžo anksčiau, negu tikėjotės?

– Taip. Jie ketino iš viso čia negrįžti, buvo sakę, kad namu galėsime naudotis penkerius metus. Darau prielaidą, kad planavo jį parduoti, kai galutinai įsikurs tenai.

– Kur?

– Kur? Žinoma, Ispanijoje.

– Ar turite Zimelių adresą Ispanijoje?

– Ne... ne, ryšį palaikėme per Klingfortą, jų advokatą. Kodėl klausiate?

Nieko neatsakęs Van Vėterenas uždavė kitą klausimą.

– Kokį įspūdį jums paliko ponas ir ponia Zimeliai?

Mandrijnas įsistebeilijo pro langą.

– Čia tik tarp mudviejų? – paklausė po kurio laiko.

– Taip.

– Tiesą sakant, labai didelio įspūdžio nepaliko. Nenoriu teigti, jog ketino kam nors kenkti, tačiau nebuvo labai simpatiški...

gal kiek vulgarūs, manyčiau taip galėtume pasakyti. Turtingi, tačiau prasčiokai. Nepriklausantys jokiai klasei, jeigu šiais laikais būtų skirstoma. Ypač jis.

– Kodėl jie sugrįžo?

Mandrijnas gūžtelėjo pečiais.

– Neturiu žalio supratimo. Gruodžio pradžioje pranešė, kad planuoja sugrįžti į namus ir kad pageidauja, jog išsikraustytume iki vasario pirmosios. Tiesą sakant, pranešimas ganėtinai trumpas. Tiesiai šviesiai šnekant, pasielgė bjauriai, tačiau nenorėjome kelti erzelynės. Jau buvome įsigiję žemės sklypą, todėl tereikėjo pradėti statybą.

Van Vėterenas trumpam susimąstė.

– Ar turite savo versiją, kodėl buvo nužudytas Ernstas Zimelis?

„Jeigu pasakys, kad čia bepročio darbas arba kad neturi žalio supratimo, tai bus penkiasdešimtas kartas iš eilės," – pagalvojo Van Vėterenas. Trindamas ausies spenelį, Mandrijnas neskubėjo atsakyti į klausimą.

– Prisipažinsiu, – Van Vėtereno nuostabai, prakalbo jis, – daug apie tai mąsčiau. Manau, kad tiesiog kažkas negalėjo pakęsti, jog Zimelis vėl vaikšto po Kalbringeną. Jis buvo tikras šunsnukis, vyriausiasis inspektoriau. Tikrų tikriausias šunsnukis.

„Nieko sau!" – nustebo Van Vėterenas.

* * *

Į namus jis patraukė aplinkkeliu. Troško ištiesti kojas ir šiek tiek atitrūkti nuo bylos. Ko gero, net pabėgti... toks noras

tikriausiai nelabai stebina... Nieko, dėl ko vertėtų sunerimti. Jis ištyrinėjo kelis niekuomet anksčiau neišvaikščiotus kelius – žinoma, tokių aptikti čia nesunku; apžiūrinėdamas nepažįstamas vietas ir atokius rojaus kampelius, galiausiai atsidūrė ant kalvagūbrio, kur iš paukščio skrydžio galėjo pažvelgti į apačioje plytintį miestelį.

Čia kaimas, ne miestas. Rytiniu miško pakraščiu Van Vėterenas patraukė link restorano, apie kurį buvo užsiminęs Bauzenas. Žingsniavo vienut vienas, rankas susinėręs už nugaros, atgręžęs veidą į vėją. Dėl sausringos vasaros kai kurie medžiai jau buvo pradėję barstyti lapus, ir staiga nusmelkė mintis, kad ore tvyro kažkokia viltis, o gal net pranašiškas ženklas. Žinoma, tai visiška fantazija, tačiau tokios jau tos nuojautos. Priėjęs sugriautąjį vienuolyną, atsisėdęs užsirūkė, o galvoje vis sukosi keli nesuformuluoti klausimai. Ir tik tolumoje išgirdęs lojantį šunį atsistojo ir pradėjo leistis nuo kalno – lipo kalkakmenyje išskaptuotais laiptais, kuriais žengti slidu ir pavojinga.

„Ideali vieta nelaimingam atsitikimui," – dingtelėjo Van Vėterenui.

Pasiekęs kalno papėdę, vyriausiasis inspektorius atsidūrė prie kapinių – jeigu teisingai prisiminė pavadinimą, prie Šv. Petro bažnyčios šventoriaus – prie tų kapinių, iš kurių atsiveria vaizdas į jūrą. Kažkada praeityje, pradėjus čia laidoti, tikriausiai buvo išlyginta žemė ir supiltos pakopos. Apnikus tokioms mintims, jis kurį laiką bandė įsivaizduoti, ką iš tikrųjų reiškia gulėti purioje žemėje tarp visų tų karstų ir ertmių. Kitapus kapų pastebėjęs „Jūrų prieplaukos" kontūrus , jis nusprendė traukti pačiu tiesiausiu maršrutu.

Patraukęs per kapines, žingsniavo zigzagais vingiuojančiais sugrėbstytais žvyro takeliais. Einant pro antkapius vienur akis užkliūdavo už metų, kitur perskaitydavo kokią pavardę ir tik atsidūręs kitoje kapinių pusėje ir jau besirengdamas praverti vartelius ir išeiti, Van Vėterenas pastebėjo tvirtą vyriausiojo inspektoriaus Bauzeno figūrą. Nuleidęs galvą jis stovėjo prie vieno iš paminklinių akmenų.

Ką jis buvo sakęs? Prieš dvejus metus?

Van Vėterenas nebuvo tvirtai įsitikinęs, ar policijos viršininkas iš tikrųjų meldžiasi. Nors ir sunku tuo patikėti, vis dėlto Bauzeno veide švytėjo kažkas didingo ir dvasingo – netgi romaus – akimirką į Van Vėtereno širdį plūstelėjo pavydo banga. Jis tučtuojau nusprendė, kad niekam nereikia žinoti apie čionykštį jo apsilankymą ir leisti vyriausiajam inspektoriui ramiai pabūti prie kapo.

„Po galais, kaip galiu pavydėti vyrui, gedinčiam savo žmonos? – išeidamas iš kapinių mąstė Van Vėterenas. – Kartais net pats savęs nesuprantu."

* * *

Sugrįžęs į viešbučio kambarį Van Vėterenas atsigulė ant lovos ir užsikėlė kojas ant kojūgalio. Gulėjo įsmeigęs akis į lubas, o galvoje sukosi tik viena: kuo greičiau sutraukti dūmą ir duoti valią savo mintims.

Van Vėterenas grįžo prie senojo įpročio: vėl pradėjo rūkyti. Taip nutikdavo visuomet, kai imdavo skęsti užgriuvusių darbų lavinoje. Tyrimui nepasisukus jo iškastais arba norimais kanalais. Priėjus mūro sieną, kai ima atrodyti, kad persilaužimas niekuomet neįvyks.

Tačiau iš tiesų širdies gilumoje kunkuliavo ne tokie jausmai.

Van Vėterenas mąstė apie Bauzeno dviejų savaičių taisyklę. Jeigu ji teisinga, tuomet liko penkios dienos. Jau savaitę jis Kalbringene, tačiau pabandęs susumuoti dabartinį savo indėlį į tyrimą suvokė, kad išeina ne kas kitas, o nepatogiai apvalus skaičius – nulis.

Nulis, šnipštas.

„Jeigu reikės čia bastytis dar penkias dienas, neištversiu, – mąstė jis. – Sekmadienį važiuoju namo! Hileriui teks atsiųsti ką nors kitą – Rutą, deBri arba, jeigu panorės, kurį nors kitą šunsnukį. Iš mano slampinėjimo čia niekam nėra jokios naudos!“

„Gyventi viešbutyje, susikrovus daiktus į lagaminą. Maukti policijos viršininko vyną ir gauti į kaulus žaidžiant šachmatais! Garsusis vyriausiasis inspektorius Van Vėterenas!“

„Viską pakeisti gali tik vienas dalykas, – tarė sau. – Tikimybė, apie kurią prieš kelias dienas užsiminė Bauzenas.“

Jeigu smogtų dar kartą. Kirvažmogis.

Pasak pasikviestų ekspertų, tokia tikimybė nėra didelė. Jeigu smogs dar kartą, sučiupsime!

Vis dėlto... Neapleido tas nepaprastas jausmas, kad tereikia palūkėti. Laikytis tvirtai ir nenuleisti rankų. Kad šita nepaprasta byla bus išspręsta arba kažkokiu būdu išsispręs pati savaime ir parodys nosį visoms taisyklėms. Nei jis, nei kas nors kitas nesugebės sustabdyti ar kaip nors pakreipti įvykių eigos...

* * *

Išmetęs iš galvos šias padrikas mintis ir surūkęs keturias (o gal penkias?) cigaretes, Van Vėterenas nuėjo išsitiesti vonioje.

Tenai jis visą valandą svarstė, kaip mačo pradžioje panaudoti rusiškąją arba indiškąją Nimcovičiaus gynybą. Žinoma, šiuo atveju viskas žymiai labiau apčiuopiama, tačiau ir vėl nepriėjo prie jokios išvados.

15

Kai Leisnerio alėjoje Beatričė Links pastatė ir užrakino automobilį, Bungės bažnyčios bokšto laikrodis išmušė vienuoliktą valandą vakaro. Kelionėje užtrukusi nuo ketvirtos valandos ir praleidusi baigiamąjį konferencijos įvertinimo posėdį, dabar moteris troško trijų dalykų.

Taurės raudonojo vyno, karštos vonios ir Moriso.

Beatričė pakėlė akis į judviejų buto langus trečiajame aukšte ir pamačiusi degančią šviesą padarė išvadą, kad yra laukiama. Tiesa, važiuodama namo pabandė pasikalbėti su juo telefonu, tačiau prisiskambinti nepavyko. Bet Morisas juk žino, kad jinai grįžta šįvakar. Be abejonės, bus atkimšęs butelį kokio nors gėrimo, o gal dar netikėtai patieks skrudintų sumuštinių. Svogūnų žiedai, grybai, švieži bazilikai ir sūris... Iš bagažinės paėmusi krepšius, po ilgos kelionės moteris jautėsi kiek sustingusi, tačiau su didžiausiu nekantrumu laukė to, kas netrukus įvyks... troško kuo greičiau įžengti į butą.

Pareiti namo.

* * *

Tačiau Beatričė Links nė kiek nenutuokė, kad šviesa virtuvėje jau dega ilgiau negu dvidešimt keturias valandas. Ir nors, tiesą sakant, Morisas tikrai yra tenai, jis jokiu būdu nėra tokios būsenos, kokios moteris tikėjosi jį išvysti. Nelaukė ir skrudinti sumuštiniai, niekas nebuvo atkimšęs vyno butelio, kad įėjusi į vidų moteris galėtų įkvėpti jo aromato. Ir dar daugelį valandų ji negalės jaukiai susirangyti karštoje vonioje. O kai galiausiai tai padarys, maudysis kaimynų vonioje ir bus tokios būsenos, kokios niekada nebūtų galėjusi numatyti.

Durys buvo atrakintos. Nuspaudusi rankeną, Beatričė įžengė vidun.

* * *

Vėliau daugybė žmonių stebėjosi jos elgesiu. Moteris ir pati ieškojo paaiškinimo. Tokiomis aplinkybėmis beveik viską galima laikyti normaliu elgesiu, tačiau vis dėlto kyla klausimų.

Prieškambaryje Beatričė uždegė šviesą. Keletą sekundžių spoksojo į Morisą, tada vėl pasiėmė krepšį ir atatupsta išslinko pro duris. Uždariusi jas, nulipo laiptais. Atsidūrusi ant šaligatvio akimirką padvejojo, tada perėjusi kelią vėl atsisėdo į automobilį.

Sėdėjo rankomis apsikabinusi vairą, bandydama ant bundančio suvokimo užritinti sunkų užmaršties akmenį. Mėgindama atsukti laiką, vos keletą valandų... sugrįžti į tą metą, kai buvo laiminga ir nieko nežinojo... sugrįžti kelias valandas atgal į praeitį, į nesuteršą normalų gyvenimą. ...kai matė kelią,

automobilius, artėjančius mašinų žibintus, iš garsiakalbių sklido „Valdšteino sonata“*, o į priekinį stiklą barbeno lietus, kai rankinėje ant tuščios gretimos sėdynės galėjo rasti mėtinių pastilių... ir degė noru sugrįžti į namus.

Kai dar nebuvo nieko mačiusi. Dar nebuvo užlipusi į butą. Kai sėdėjo automobilyje ir kurį laiką ilsėjosi... prieš eidama pas Morisą... valgyti sumuštinių ir gerti vyno; įsisupti į savo šiltąjį raudonąjį chalatą, kur laukia sofa ir languoti vilnoniai pledai, Heimano** kvintetas styginiams, dizainerio žvakidėje degančios žvakės... kur jisai sėdi ir laukia...

* * *

Beveik po dviejų valandų Beatričė nuleido lango stiklą. Į automobilio vidų įsėlinusi vakaro vėsa apgaubė ją dulksnos skraiste ir sugrąžino į tikrovę. Antrą kartą paėmusi krepšius ji vėl perėjo per gatvę. Šį kartą neužsuko žvilgtelėti į butą. Puikiai žinojo, kad tenai laukia tik viena – Morisas. Dešimt minučių po pirmos Beatričė pasijuto pakankamai nusiraminusi, kad galėtų paskambinti policijai ir informuoti, jog Kirvažmogis patiesė dar vieną auką.

---

* Bethoveno sonata fortepijonui Nr. 21, dar vadinama „Valdšteino sonata“. *Vert. past.*

** Werner Richard Heymann – XX a. pirmosios pusės vokiečių kompozitorius ir dirigentas. *Vert. past.*

ANTRA DALIS

Rugsėjo 10-oji – 24-oji

16

– Rikio padėtis rizikinga, – pastebėjo Bauzenas.

– Matau, – atsakė Van Vėterenas.

– F6 variantas būtų geresnis. O esant dabartinei situacijai nepavyks surasti geresnės pozicijos. Kodėl, kaip siūliau, nenaudojote indiškosios Nimcovičiaus gynybos?

– Niekuomet nebuvau jos tinkamai įvaldęs, – sumurmėjo Van Vėterenas. – Rusiškoji dinamiškesnė...

– Taip, dinamiškesnė, – pritarė Bauzenas. – Ji tokia greita, kad sukelia velnišką audrą ir gerokai praretina jūsų linijas. Ar pasiduodate?

– Ne, – atsakė Van Vėterenas. – Dar nesu nužudytas.

Jis dirstelėjo į laikrodį: „Dievulėliau! Beveik penkiolika po pirmos!“

– Jokių problemų. Naktis – dienos motina.

– Šiaip ar taip, juk neturite daugiau figūrų už mane...

– Šioje stadijoje tam nėra reikalo. Daugiausia po dar trijų ar keturių ėjimų H vertikalėje stovintis mano pėstininkas pavirs valdove.

Suskambo telefonas, ir Bauzenas nuėjo vidun pakelti ragelio.

– Kas, po velnių? – sumurmėjo jis. – Šitokiu metu, naktį...

Palinkęs prie lentos, Van Vėterenas nagrinėjo susidariusią padėtį. Jokių abejonių. Bauzenas teisus. Situacija beviltiška. Juodieji galėtų priversti iškeisti abu bokštus ir centrinius pėstininkus, tada atsilaisvintų H vertikalė. Jo likęs rikis atsidūrė karaliaus pusėje už savo pėstininkų. Bloga partija, iš tiesų nevykusi partija – žaidžiant juodosiomis figūromis būtų vertėję pripažinti pralaimėjimą, tačiau žaidžiant baltosiomis ir pradėjus partiją pagal rusiškąją sistemą nėra jokio pateisinimo. Visiškai jokio pateisinimo.

Į lauką išlėkė Bauzenas.

– Dėl Dievo, sutarkime, kad lygiosios! – suriko Bauzenas. – Jis ir vėl pasidarbavo!

Van Vėterenas pašoko ant kojų.

– Kada?

– Nežinau. Paskambino prieš penkias minutes. Dieve mano! Eime! Padėtis kritiška!

Bauzenui skinant kelią per jaunuolyno tankmę, Van Vėterenas nusekė jam iš paskos, tačiau prie vartų Bauzenas sustojo.

– Ak, velnias! Automobilio rakteliai...

– Ar tikrai ketinate vairuoti? – nustebo Van Vėterenas. – Išgėrėte mažiausiai pusantro lito alaus!

Bauzenas sudvejojo.

– Eisime pėsčiomis, – nusprendė jis. – Čia vos keli šimtai metrų.

– Judam! – pritarė Van Vėterenas.

* * *

Policininkas Bangas į įvykio vietą atskubėjo pirmasis ir per kelias minutes sėkmingai pažadino visus daugiabučio gyventojus. Iš už kampo pasirodžius Bauzenui ir Van Vėterenui, kiekviename lange degė šviesos, daugybė žmonių malėsi ant laiptų ir laiptų aikštelėse.

Tačiau Bangas stovėjo įsiręžęs reikiamame tarpduryje, todėl bent jau nekilo pavojus, kad koks nors nekviestas asmuo įkels koją į nusikaltimo vietą. Griežtu, tačiau draugišku tonu Bauzenas ėmė raginti kaimynus skirstytis į savo butus, o Van Vėterenui už akių užkliuvo jauna drebanti moteris, sėdinti ant grindų palei Bango kojas. Susidarė įspūdis, kad būtent jinai rado lavoną ir paskambino policijai.

– Mano pavardė – Van Vėterenas, – prisistatė vyriausiasis inspektorius. – Gal norėtumėte ko nors išgerti?

Moteris papurtė galvą. Paėmęs jai už rankų Van Vėterenas pajuto, kad jos šaltos kaip ledas ir virpa.

– Kuo jūs vardu?

– Beatričė Links. Mes gyvename kartu. Jo vardas ir pavardė – Morisas Riūmė.

– Žinau, – pasakė Bauzenas, išvaikęs visus kaimynus. – Kol kas galite eiti su ponia Klausevič, toji moteris duos jums išgerti ko nors karšto.

Užlindusi už policijos viršininko nugaros, šį vaizdą stebėjo putli moteris.

– Nagi, eime, mieloji Beatriče, – tarė ji, laikydama ištiestą geltoną antklodę. – Ateikit šen. Tetulė Ana jumis pasirūpins.

Kaip ir paprašyta, sunkiai atsistojusi ant kojų panelė Links, nors ir svyruodama, nuėjo su ponia Klausevič.

– Pasaulyje esama ir gerų žmonių, – pastebėjo Bauzenas. – Privalome to nepamiršti. Gal žvilgtelkime? Liepiau Bangui minios neprileisti artyn.

Suėmęs save į rankas, Van Vėterenas žvilgtelėjo pro duris.

– Dieve Visagalis! – suvaitojo vyriausiasis inspektorius Bauzenas.

* * *

Moriso Riūmės kūnas tysojo visai palei duris, tik įžengus į butą. Iš pirmo žvilgsnio susidarė įspūdis, kad iš jo buvo ištekėjęs visa kraujas. Visas prieškambario grindis nuo sienos iki sienos dengiantis kokių keturių ar penkių kvadratinių metrų kilimas buvo taip permirkęs krauju, kad vargu ar galėjai atspėti jo tikrąją spalvą. Van Vėterenas ir Bauzenas liko stovėti tarpdury.

– Verčiau palaukime tų vyrukų, kurie tiria nusikaltimo vietą, – pasakė Van Vėterenas.

– Štai ten yra pėdsakų, – pirštu parodė Bauzenas.

– Taip, matau.

– Toks pat smūgis, daugiau ar mažiau...

Taip viskas ir atrodė. Riūmė gulėjo parkritęs ant pilvo kūnu prispaustomis rankomis, atrodė, kad griūdamas į priekį net nebandė apsisaugoti. Galva vis dar laikėsi prie kaklo, tačiau kartu susidarė įspūdis, kad ir šiuo atveju ji tik per plauką neatskirta nuo kūno. Veidas buvo pasisukęs į šoną ir kiek pakrypęs į viršų. Atrodė, kad jo plačiai atmerktos akys spokso į kažkokį tašką, esantį maždaug Bauzeno kelių aukštyje. Buvo panašu, kad iš

kakle atsivėrusios žaizdos pasipylė ne tiktai kraujas, bet ir nesuvirškinto maisto likučiai... ir dar kybojo kažkoks mėsgalys. Van Vėterenas nusprendė, kad tai tikriausiai bus liežuvis.

– Jis čia tikriausiai guli jau kurį laiką, – svarstė Bauzenas. – Ar užuodžiate kvapą?

– Mažiausiai dvidešimt keturias valandas, – atsakė Van Vėterenas. – Argi dar ne laikas prisistatyti teismo medicinos ekspertams?

– Manau, pasirodys už penkių minučių, – žvilgtelėjęs į laikrodį, bandė nuspėti Bauzenas. – Atrodo, dėl ginklo bus mano teisybė. Nors tiek.

Šį kartą būtent tai ir buvo nauja. Moriso Riūmės atveju žudikas nepasitenkino vienu kirčiu – perrėžęs kaklą ir akimirksniu atėmęs gyvybę, jis smogė dar kartą. Šį kartą pataikė į patį stuburo centrą ir paliko tenai stirksantį ginklą.

Kirvis buvo tvirtai įstrigęs. Kyšantis įstrižai ir galu į viršų nukreiptas kotas atrodė tarsi koks groteskinis falas. Atbulas. O iš tų kelių smulkmenų, leidžiančių kažką spręsti apie geležtę, susidarė įspūdis, kad veikiausiai viskas vyko daugiau ar mažiau taip, kaip spėjo Bauzenas ir Moiricas.

Trumpas kotas. Plati neaukšta geležtė. Akivaizdu, kad mėsininko įrankis. Pačios aukščiausios kokybės.

– Dieve Visagalis! – dar kartą suvaitojo Bauzenas. – Ar jūs iš tiesų galite drąsiai čia stovėti ir žiūrėti į visa tai?

– Ne, – pripažino Van Vėterenas.

17

Greitkelis atrodė begalinis.

Be galo ilgas ir be galo niūrus. Iš tikrųjų iki posūkio į Bokenheimą ir Kalbringeną tereikėjo nuvairuoti dar šešias dešimtis kilometrų, tačiau vis tiek norėjosi turėti galimybę iškirpti artimiausią pusvalandį iš gyvenimo. Išvengti prievolės sėdėti už vairo įveikiant kilometrą po kilometro, slenkant minutei po minutės, kai niaurumas ir nuovargis pradeda kauptis akiduobėse tarsi koks debesynas. Tamsus ir klastingas.

Jis atsikėlė anksti. Kai išvažiavo iš namų, Sin su vaikais dar miegojo. Vakarykštis barnis sutrukdė ją pažadinti. Tačiau net ir atbuline eiga važiuodamas iš kiemo žinojo esąs neteisus.

Galimas daiktas, kad ir jinai darė tą patį. Tik apsimetė mieganti, kai jis šliaužiojo po miegamąjį kraudamasis lagaminą. Iš kur jam žinoti?

Vienaip ar kitaip, akivaizdu, kad vos nuvažiavus teks jai paskambinti. Nesinori, kad tokia padėtis ilgai užsitęstų. Jis nekenčia vaidijimosi, kai dėl kažko nesutariama, negali

tverti viso to žodžiais neišreikšto priešiškumo – tik ne tarp jųdviejų su Sin. Kiti gal ir sugeba šitaip gyventi, tačiau tik ne jiedu! Taip jau susiklostė jų gyvenimas: dėl šito jie visuomet laikosi vieningos nuomonės. Jis ir jo mieloji Sin...

Gal vis dėlto jos teisybė. Gal ir būtų galėjęs atsisakyti.

„Kalbringene rado dar vieną, – tuomet pranešė Hileris. – Reikia, kad VV turėtų ant ko pariaumoti. Kitaip nesugebės išaiškinti bylos. Geriau jau nuvažiuok, Miunsteri!“

Iš esmės jis nėišsakė jokių prieštaravimų. Štai kur visas sunkumas. O vertėjo. Bent trys detektyvai yra užsitarnavę panašią reputaciją: Reinhartas, Rutas ir Štaufas – visi viengungiai. Hileris galėjo pasiųsti kurį nors iš jų.

Bet pasirinko Miunsterį!

Kuris sutiko nė nemirktelėjęs. Be nerimo, kad bus atskirtas nuo Sin ir vaikų... na, kurį laiką? Šito niekas negali pasakyti. Keletą dienų? Savaitę? Netgi dar ilgiau? Kol sugaus ir uždarys Kirvažmogį?

Pasakius, kad važiuosi, išsisukti, savaime suprantama, būna žymiai sunkiau. Tą galiausiai pripažino net Sin, bet apie tai reikėjo pagalvoti nuo pradžių. Tiek jiems pavyko išsiaiškinti vakarykštį vakarą, o paskui abu pakliuvo į aklavietę. Sin nuėjo miegoti, o jis, pasilikęs būdrauti, širdies gilumoje žinojo, kad žmona yra teisi. Tą puikiai supranta ir dabar, sėdėdamas automobilyje, jausdamas didžiulį nuovargį, vairuodamas gerokai didesniu greičiu per šią nepakenčiamai niūrią beprasmybę.

„Nenoriu sprukti nuo jos, – mąstė jis. – Noriu būti kuo arčiau jos. Sugrįžti, o ne trauktis.“

Tas faktas, kad Van Vėterenas savo pagalbininku neabejotinai pasirinko būtent jį, kitokiomis aplinkybėmis galėtų paglostyti savimeilę, bet šiuo atveju – menka paguoda.

„Žinau, esu geras policijos pareigūnas, – mąstė jis. – Tik dar norėčiau būti ir toks pat geras sutuoktinis bei tėvas." Be abejo, tokios mintys gerokai graudino, todėl iš kelnių kišenės išsitraukęs nosinę Miunsteris išsišnypštė nosį.

BOKENHEIMAS, KALBRINGENAS 46,7 km – parašyta kelio ženkle. Įveikti dar aštuoni kilometrai.

* * *

„Jūrų prieplauką" jis surado nepasiklausęs kelio. Anot pateiktos informacijos, tuo metu vyriausiojo inspektoriaus Van Vėtereno viešbutyje nebuvo, tačiau jo laukė kambarys, rezervuotas Miunsterio vardu. Greta vyriausiojo inspektoriaus. Ir kaipmat sulaukė klausimo, ar jo atvykimas susijęs su pastaruoju siaubingu nužudymu.

Pripažinęs tiek, Miunsteris stvėrė lagaminą ir nuskubėjo laiptais.

Vos įžengęs į kambarį ir paskui save užvėręs duris, tą pačią akimirką Miunsteris tarsi strėlė šoko prie telefono. Teko laukti ištisą amžinybę, kol komutatorius sujungė su išorine linija. Pagaliau išgirdęs namų telefono signalą, jis ir pats nustebo pajutęs, kaip smarkiai daužosi širdis. Prisiminė, kai būdamas paauglys skambindavo raudonplaukei Marijai, vaistininko dukrai, kad ši padėtų paruošti prancūzų kalbos namų darbus. Labai keista... bet, kita vertus, gal ne taip keista?

Atsiliepė Bartas. Ir informavo, kad mamytė kažkur išėjusi.

Ne, Bartas nežinojo, kur jinai ir kada sugrįš; juos prižiūrinti teta Alisa. Kada grįš tėvelis?

– Kai tik galėsiu, – patikino šis. – Perduok linkėjimus Mariek ir mamytei. Pasakyk mamytei, kad paskambinsiu vėliau ir kad myliu ją.

– Kaip šlykštu! – pareiškė šešiametis sūnus ir padėjo ragelį.

Miunsteris atsiduso, tačiau vis dėlto savijauta kiek pasitaisė. „Laikas sumokėti už savo poelgius," – tarė sau.

Ir pridūrė: „Bet duočiau žymiai daugiau naudos, jeigu pirmiausia šią popietę, apsikabinęs žmoną, galėčiau porą valandų nusnausti."

18

– Jeigu Muzeras uždarytų duris, galėtume pradėti, – pasiūlė Bauzenas.

Kropkė įjungė projektorių.

– Manau, būtų paprasčiausia, jeigu pamėgintume inspektoriui Miunsteriui chronologine tvarka surikiuoti visus iki šiol žinomus faktus, įvertinti situaciją ir pateikti konkrečias versijas.

– Dėkoju, – tarė Miunsteris.

– Nužudymo auka, – ėmė dėstyti Bauzenas, – yra Morisas Riūmė, trisdešimt vienų metų amžiaus, ligoninėje dirbo gydytoju ir specializavosi ortopedijos bei nugaros traumų srityje. Dirbti pradėjo kovą. Kad svečiams būtų aiškiau, – jis pirma pažvelgė į Van Vėtereną, o paskui į Miunsterį, – norėčiau pasakyti, kad Riūmės pavardė Kalbringene nėra visiškai nežinoma. Ar ne, Kropke?

– Žanas Klodas Riūmė dirba konsultantu ligoninėje, – paaiškino Kropkė. – Ir dar vadovauja nuosavai veiklai, kurią įkūrė savo name ant kalvos. Manau, jis turi reikalų Nacionalinėje sveikatos taryboje.

– Morisas – vienas iš dviejų sūnų, – tęsė Bauzenas. – Kitas – Kirkenau mieste, Seldono slaugos ligoninėje... protiškai atsilikęs po vaikystėje patirto nelaimingo atsitikimo. Nepagydomas.

– Kas jam nutiko? – pasiteiravo Miunsteris, o Van Vėterenas kažką užsirašė bloknote.

– Nukrito ant galvos nuo sakyklos Šv. Petro bažnyčioje, – paaiškino Beatė Miork. – Iš beveik penkių metrų aukščio tėškėsi tiesiai ant akmeninių grindų. Net aš tai žinau... galima sakyti, kad ta istorija yra tapusi vietos folkloro dalimi.

– Hm, – numykė Bauzenas. – Kad ir kaip ten būtų, Morisas Riūmė rastas negyvas savo bute Leisnerio alėjos 26-ajame name. Vyrą aptiko jo gyvenimo draugė Beatričė Links, trisdešimtmetė psichologė, dirbanti netoliese, Kirkenau.

– Išties, – tarstelėjo Van Vėterenas.

Bauzenas padarė pauzę, tačiau niekas daugiau neišsakė jokių komentarų.

– Beatričė rado jį tuoj po vienuoliktos pradėjusio ketvirtadienio vakarą, kitaip tariant, užvakar, grįžusi iš trijų dienų seminaro Kylyje. Atrodo, moteris patyrė labai baisų sukrėtimą – išėjusi dvi valandas prasėdėjo mašinoje ir tik tuomet pranešė mums. Tuo metu budėjęs Bangas skambutį užfiksavo 01 val. 11 min.

– Teisybė, – pritarė Bangas.

– Mudu su Van Vėterenu pasirodėme kiek po 01.20 val., abiem nekilo abejonių, kad ir vėl pasidarbavo mūsų bičiulis Kirvažmogis. Gal toliau norėtų tęsti detektyvas vyriausiasis inspektorius Van Vėterenas?

– Gerai, – prabilo Van Vėterenas, iš burnos išsitraukdamas dantų krapštuką. – Mano galva, įdomiausias dalykas – ginklas.

Teismo medicinos ekspertai vis dar pluša prie jo. Tačiau šį kartą kirvį žudikas paliko, tai leidžia daryti prielaidą, jog dabar Kirvažmogis viską užbaigė ir daugiau niekam neketina nukirsti galvos. Tačiau, žinoma, čia tik hipotezė. Šiaip ar taip, tas ginklas velniškai efektyvus: nesunkus, lengvai valdomas ir neįtikėtinai aštrus.

– Ir vaikas galėtų nužudyti su šitokiu daiktu, – pridūrė Bauzenas.

– Kai mes atvykome, prieškambaryje Riūmė buvo pragulėjęs visai nemažai laiko, – tęsė Van Vėterenas. – Ar už policininko Bango nugaros aš matau dėžutę daniškų pyragaičių?

– Muzerai, gal nuėjęs į apačią galėtum užsakyti kavos? – paprašė Bauzenas, ir Muzeras išėjo nieko nelaukęs. Atidaręs kartoninę dėžutę, Bangas ėmė garsiai uostyti jos turinį.

– Švieži, – tarstelėjo.

– Šiaip ar taip, – tęsė Van Vėterenas, – nors Moiricas dar netarė galutinio žodžio, vis tiek galime drąsiai teigti, kad mums nuvykus į nusikaltimo vietą Riūmės lavonas buvo tenai pragulėjęs mažiausiai dvidešimt keturias valandas.

– Nuo vėlyvo trečiadienio vakaro, – įsiterpė Bauzenas. – Manau, galime laikyti, kad išpuolis įvykdytas būtent tuo metu. Ir dar turime liudininką...

– Poną Moeną, – paaiškino Beatė Miork. – Turiu pasakyti, kad tokiomis aplinkybėmis jis atrodė nepaprastai blaiviai mąstantis.

– Gal pirma galėtume apžvelgti teismo medicinos ekspertizės detales? – pasiūlė Bauzenas. – Kropke, atrodo, tu kalbėjai su laboratorija?

Muzeras grįžo nešinas padėklu ir ėmė dalyti kavos puodelius.

– Taip, – atsakė Kropkė. – Tyrimas nebaigtas – ginklo ekspertizė dar vyksta. Beveik neabejojama, kad visas žymes kraujyje ant grindų paliko panelė Links. Pėdsakai, jos lagaminų žymės – ekspertai nerado nieko nesusijusio su juo arba ja. O dėl ginklo, tai atrodo, kad įrankis ypatingas, naudojamas mėsininkų ir, rodos, pagamintas prieš kelerius metus. Nėra gamintojo ženklo ar ko nors panašaus – ko gero, jis viską nušlifavo – tačiau nusišypsojus laimei gali pavykti išsiaiškinti to įrankio kilmę... ekspertų manymu, tam prireiks kelių dienų.

– Po velnių, kodėl jis paliko kirvį? – bandė suprasti Bauzenas. – Gal kas nors gali man paaiškinti?

– Puikybė, – atsakė Beatė Miork. – Norėjo įrodyti esąs gudresnis už mus, parodyti, kad niekuomet jo nesugausime.

– Ko gero, taip ir yra, – pritarė Van Vėterenas, tačiau Miunsteris nesuprato, kurias inspektorės Miork prielaidas jis palaikė.

– Prieš pradėdami svarstyti, paminėkime dar keletą faktų, – paragino Bauzenas. – Kaip tai įvyko, detektyve vyriausiasis inspektoriau?

– Smogta iš viršaus. Veikiausiai, – tarė Van Vėterenas. – Pataikė daugiau ar mažiau į tą pačią vietą kaip ir ankstesniais atvejais... rezultatas – irgi toks pat. Akivaizdu, kad mirtis ištiko akimirksniu.

– Iš viršaus? – suabejojo Kropkė. – Argi tai neatrodo truputį neįtikėtinai? Juk nenustatyta jokių grumtynių požymių, tiesa? Kiek suprantu, nebūta jokio pasipriešinimo.

Susižvalgęs su Van Vėterenu, Bauzenas atsikosėjo ir įsirėmęs rankomis į stalą palinko į priekį.

– Mes manome, – tarė jis. – Mes su vyriausiuoju inspektoriumi galvojame, kaip tai būtų galima padaryti. Spręskite patys: pirma, žudikas paskambina į duris. Antra, Riūmė nueina atidaryti. Trečia, Riūmė pažįsta žudiką ir pakviečia jį vidun. Ketvirta, peržengęs slenkstį, žudikas kažką numeta ant grindų...

– Popiergalį, monetą, bet ką, – aiškindamas pridūrė Van Vėterenas.

– ... penkta, Riūmė pasilenkia to daikto pakelti ir, šešta, žudikas smogia!

Prie stalo stojo visiška tyla. Vienintelis garsas – policininkas Bangas kramto danišką pyragaitį. Inspektorius Kropkė atsilaisvino kaklaraištį ir apsidairė nežinodamas ką pasakyti.

– Gerai, – galiausiai prakalbo Beatė Miork. – Manau, jūsų teisybė, tačiau numetė ne monetą. Ji būtų galėjusi atsitiktinai nuriedėti į bet kurią vietą.

– Teisingai, – pritarė Van Vėterenas. – Ne monetą. Šiaip ar taip, prieš pasprukdamas žudikas turėjo užtektinai laiko tą daiktą pakelti.

– Ir dar įbesti kirvį į Riūmės nugarą, – pridūrė Bauzenas. – Neatrodo, kad būtų smarkiai skubėjęs.

– Ar apsitaškė krauju? – pasiteiravo Muzeras.

– Galimas daiktas. Bet jeigu ir apsitaškė, tai ne tiek, kad paliktų pėdsakus, – pasakė Bauzenas. – Nei ant laiptų, nei kur kitur nerasta jokių kraujo dėmių.

– Ką gi, – pastebėjo Van Vėterenas. – Atrodo, visais atžvilgiais pasidarbuota ganėtinai profesionaliai, tačiau nemanau, kad turėtume pernelyg smarkiai pasikliauti prielaida, jog Riūmė jį pažinojo. Egzistuoja daugybė galimų alternatyvų...

– Pavyzdžiui, grasindamas šautuvu galėjo priversti jį atsiklaupti, – samprotavo Beatė Miork.

– Kažkas panašaus, – tarstelėjo Van Vėterenas.

* * *

– Dabar apie liudininką, – kalbėjo toliau Bauzenas. – Atidžiau patikrinkime pono Moeno parodymus. Esminis dalykas – šioje vietoje nieko nesujaukti.

– Taip, žinoma, – pritarė Van Vėterenas.

– Kalbėjomės su juo. Ir inspektorė Miork, ir aš, – paaiškino Bauzenas. – Manyčiau, galima sakyti, kad abiem atvejais rezultatai šiek tiek skiriasi. Kad ir kaip ten būtų, tas žmogus – Aleksandras Moenas – gyvena bute virš Riūmės ir Links. Jis teigia trečiadienio vakare, trumpai prieš vienuoliktą, pastebėjęs kažką įeinantį pro laukujes daugiabučio duris. O paskui, po kokių penkiolikos minučių, matęs tą patį žmogų išskubantį iš namo. Visą tą laiką, laukdamas vienuoliktos valandos žinių, o paskui klausydamasis jų per radiją, Moenas sėdėjo virtuvėje prie stalo ir žiūrėjo į Leisnerio parką bei alėją.

– Nėra priežasčių tuo netikėti, – pratarė Beatė Miork. – Sėdėti tenai ir klausytis – jo vakarinio ritualo dalis. Atrodo, Moenas tai daro pastaruosius trisdešimt metų.

– Iki 1972-ųjų metų vienuoliktos valandos žinios nebuvo transliuojamos, – paaiškino Kropkė.

– Tikrai? – nustebo Van Vėterenas. – Vis dėlto nemanau, jog tai labai svarbu. Ar galime sužinoti, kaip Moenas apibūdino tą vyrą? Čia ir glūdi visas įdomumas. Pirmiausia – Bauzenas.

– Gerai, kalbėjau su juo tą pačią naktį, – ėmė pasakoti policijos viršininkas. – Jis pabudo dėl tos pačios priežasties kaip ir

visi kiti namo gyventojai... – akies krašteliu Bauzenas dirstelėjo į Bangą, vis dar tebečiaumojantį daniškus pyragaičius, – ... ir, matyt, nebegalėjo užmigti. Pusę keturių nakties, įsispyręs į šlepetes, susisupęs į chalatą, jis stovėjo ant laiptų nekantraudamas duoti parodymus.

– Jam devyniasdešimt ketveri, – padėdama Miunsteriui susidaryti išsamesnį paveikslą pridūrė Beatė Miork.

– Vis dėlto, – tęsė Bauzenas, – ponas Moenas teigė matęs, kaip nuo parko pusės prie pastato atžingsniavo kažkoks vyras.

– Durų spyna? – pasiteiravo Miunsteris.

– Neveikė keletą dienų, – paaiškino Kropkė.

– ...ir įėjo pro laukujes duris. Jis buvo apsivilkęs kažkokį sportinį kostiumą, tamsų su šviesesnėmis detalėmis. Aukštas ir lieknas, nešėsi kažkokį paketą, o gal ryšulį – na, galiausiai ponas Moenas nusprendė, kad ten būta ryšulio. Liudininkas neįžiūrėjo to žmogaus veido, nes ant jo visą laiką kritęs šešėlis, tačiau ponui Moenui pasirodė, kad tas vyras buvo barzdotas ir turėjo gana ilgus plaukus. Šiaip ar taip, vėl pasirodęs po maždaug penkiolikos minučių tas vyras nuskubėjo į parką. Čia maždaug viskas, tačiau prireikė daugiau negu pusvalandžio tai išpešti.

– O ryšulys? – paklausė Kropkė. – Ar išeidamas jis nešėsi ryšulį?

– To Moenas neprisimena. Iš esmės jis abejojo dėl kiekvienos detalės, iš pradžių netgi nebuvo visiškai tikras dėl dienos, tačiau pavykus susieti su tuo, kas sakoma žiniose, galiausiai priėjome išvadą, kad tikriausiai tai įvyko trečiadienio naktį. Kyla klausimas: ar jo matytasis žmogus yra žudikas? Tenka pripažinti, kad aš tuo labai abejoju.

– Net jeigu tai ir Kirvažmogis, – įsiterpė Van Vėterenas, – gali būti, kad Moeno žodžiai ir neduos jokios apčiuopiamos naudos. Inspektore Miork?

– Na, – įsikandusi pieštuką, pradėjo kalbėti Beatė Miork. – Nežinau. Kalbėjau su juo šįryt. Man susidarė įspūdis, kad Moenas kiek išsiblaškęs. Tačiau priėjus prie reikalo esmės liudytojo kalba pasirodė rišlesnė. Argi ne taip paprastai ir būna? Tiesą sakant, paprastai tokie žmonės būna labiau užtikrinti dėl detalių negu dėl viso paveikslo. Mano tėvui ankstyvoji demencijos stadija, todėl turiu šiokį tokį supratimą, kaip ji pasireiškia.

– Puiku, – įsiterpė Kropkė. – Ką Moenas papasakojo?

– Tą patį, ką ir vyriausiajam inspektoriui, – atsakė Beatė Miork. – Tas pats laikas, tas pats ryšulys – skyrėsi tik išvaizdos apibūdinimas.

– Ką gi Moenas papasakojo? – pasiteiravo Muzeras.

– Kad tas žmogus gana žemo ūgio, tvirto sudėjimo – tikriau sakant, stiprus. Apie sportinį kostiumą Moenas kalba tą patį, tačiau tvirtina nematęs plaukų, nes tas vyras ant akių buvo užsimaukšlinęs skrybėlę.

– Ar priminei jam, ką buvo kalbėjęs anksčiau? – paklausė Kropkė.

– Taip, tačiau Moenas nelabai prisiminė, ką buvo tada sakęs. Kalbėjęs vidury nakties ir jautęsis pavargęs. Manau, vyriausiasis inspektorius sako teisybę: iš to pono išgausime nedaug naudingos informacijos.

– Tai visiškai netrukdo atidžiai stebėti bėgikus. Nepriklausomai nuo to, ar šie nešasi kokį ryšulį, ar ne, – pastebėjo Van Vėterenas. – Juk visko gali nutikti. Beje, Moiricas dar nenustatė

mirties laiko. Sužinosime, ar Riūmė mirė per vienuoliktos valandos žinias, ar ne. Zimelio atveju ekspertas galėjo nurodyti laiką minutės tikslumu. Nepamirškite šito!

Perlaužęs dantų krapštuką, Van Vėterenas reikšmingai pažvelgė į Bauzeno cigarečių pakelį.

– Na, viskas, – tarė Bauzenas. – Gal turite kokių minčių? Galite sakyti bet ką. Po pietų aptarsime strategiją, bet šiuo metu tinka viskas. Na, ką manote?

Bangas nusiraugėjo. Kropkė rūsčiai dėbtelėjo į kolegą nepalikdamas jokių abejonių dėl to, kas šiam nutiks, kai Bauzenas nebebus viršininkas. Tai yra, tokiu atveju, jeigu Kropkė būtų tas žmogus, kuris perimtų vadovavimą. Van Vėterenas taip atsilošė kėdėje, kad ši sugirgždėjo. Miunsteris atsiduso.

– Bent vienas dalykas nekelia abejonių, – galiausiai prakalbo Beatė Miork. – Motyvas. Morisas Riūmė – trečioji Kirvažmogio auka. Ir trečias žmogus, šiemet atsikraustęs į Kalbringeną. Tik nemėginkite man sakyti, jog tai nereikšminga.

19

Tiesą sakant, pradžia teikė gana nemažai vilčių, tačiau po dešimties minučių viskas sugrįžo į senąsias vėžes. DVI* pirmavimas rezultatu 5:1 pavirto į 6:6 ir 7:10, kol galop peraugo į įprastą ir patenkinamą rezultatą 9:15. Didesnis Miunsterio mobilumas ir tikslumas sulaukė atpildo paskesniuose setuose. Kaip visuomet, džiaugtis pergale jam leido trumpi, kampuotos trajektorijos kirčiai, kaitaliojami su ilgais aukštais padavimais. Ir vėl ta pati sena istorija. Per pastarąsias dienas surūkęs šitiek cigarečių ir išmaukęs gausybę vyno, Van Vėterenas veikiausiai nebuvo pačios geriausios formos. Šiaip ar taip, po trijų setų kovos, pasibaigusios rezultatu 6:15, 8:15 ir 5:15, žaidimas vyriausiajam inspektoriui įgriso, ir vyrai užleido kortą dviem jaunuoliams, kelias pastarąsias minutes pašaipiai stebėjusiems jųdviejų susitikimą.

– Apšvietimas šioje salėje prastas, – sumurmėjo Van Vėterenas, kai abu nužingsniavo į persirengimo kambarius.

---

* Detektyvas vyriausiasis inspektorius. *Vert. past.*

– Labai, – pritarė Miunsteris.

– Grindys irgi nekokios. Lengva paslysti.

– Tikrai taip, – paantrino Miunsteris.

– Be to, sunku žaisti su skolintomis raketėmis.

– Beviltiška.

– Tačiau poryt vis tiek laukia dar vienos kautynės, – nusprendė Van Vėterenas. – Reikia toliau treniruotis, jeigu norime išnarplioti šią bylą.

– Greičiausiai jūsų teisybė, – tarstelėjo Miunsteris.

Pareigūnams atsisėdus prie stalo palei langą, salė „Jūrų prieplaukoje" buvo praktiškai tuščia. Netoliese vieną stalą buvo užsėdę Krukshenkas ir Miuleris, kuriems draugiją palaikė kažkoks vyras ir moteris iš TV6. Prieš keletą valandų per spaudos konferenciją Van Vėterenas kalbėjosi su šita ketveriuke, todėl dabar nė vienas neparodė jokio ženklo, kad norėtų sutrikdyti jųdviejų pietus.

– Atrodo, šiame mieste niekas nebedrįsta kelti kojos į lauką, – dairydamasis aplinkui svarstė Van Vėterenas. – Žmonės elgiasi truputį nelogiškai. Juk pastarąjį kartą išpuolis įvykdytas kažkieno – tai yra, Riūmės – namuose.

Miunsteris tokiai nuomonei pritarė.

– Pradedu tikėti, jog visas šitas reikalas, į kurį esame įsivėlę, ganėtinai paslaptingas, – dėdamasis salotų, samprotavo Van Vėterenas. – Beje, jeigu domina, čia puikiai paruošia žuvį, ypač otą.

– Ką turite omenyje vadindamas šį reikalą paslaptingu? – mandagiai pasiteiravo Miunsteris.

– Dievažin ką, – kramtydamas pripažino Van Vėterenas. – Apima kažkoks jausmas, ir iš esmės tą patį kužda nuojauta.

Norėdamas įžiūrėti, kas dedasi anapus lango atspindžių, Miunsteris linktelėjo arčiau stiklo. Jūra atrodė tamsi ir banguota. Oras rytą pasikeitė: gindamos viena kitą nuo šiaurės vakarų atsirito didžiulės debesų virtinės, o nušniokštus vienai liūčiai įkandin atūždavo kita. Aukštos bangos prieplaukoje blaškė valtis, ir staiga Miunsteris pasijuto susiliejęs su gamtos stichijos šėlsmu, įsiliejęs į pačios Gamtos protestą prieš žmonijos darbus ir žodžius, kai aplinkui nevaržomi slampinėja žudikai ir dedasi įvairūs niekingi dalykai.

O gal tai jo santykių su Sin atspindys? Jis vis dar nesusiekė su žmona, o pasipūtėliški DVI svarstymai jau ima erzinti. Tačiau nemenka patirtis verčia manyti, kad ilgainiui viskas susigulės savaime, ir tikėtis, kad pavykus jai prisiskambinti netrukus viskas sugrįš į įprastines vėžes. Sėdėti čia ir graužtis dėl asmeninio gyvenimo – mažų mažiausiai savanaudiška: juk žmonės tikisi, kad Miunsteris paspęs spąstus Budeliui arba Pamišėliui Kirvažmogiui – kad ir kaip dabar jį būtų madinga vadinti.

– Neperprantu jo motyvo, – pasakė Van Vėterenas. – Matyt, turi velniškai gerą priežastį, dėl kurios nukirto galvas trims žmonėms.

– Vadinasi, netikite, kad čia pamišėlio darbas?

– Nė akimirkos, – patikino Van Vėterenas. – Priešingai, manau, jog žvelgiame į labai kruopščiai suplanuotus veiksmus. Jis planavo nužudyti šiuos tris vyrus – Egersą, Zimelį ir Riūmę. Būtent tą ir padarė. Nesučiupsime, jeigu nesugebėsime atskleisti motyvo, Miunsteri. Motyvo!

– Ar į jo sąrašą nepateko daugiau pavardžių?

Gurkštelėjęs alaus, Van Vėterenas užsispoksojo į jūrą.

– Dievaižin, – vėl pasakė jis. – Prisėdę turime gerai viską išanalizuoti, Miunsteri. Yra kelios skirtingos galimybės. Noriu, kad apsispręstume dėl prioritetų.

– Kokios versijos? – nedvejodamas dėl ketinimų paklausė Miunsteris.

– Na, – tarė Van Vėterenas. – Man į galvą šauna tik dvi. Pirmoji, kad aukas sieja aiškus ryšys ir kad šie trys konkretūs asmenys nužudyti dėl ypatingai svarbios priežasties. Kol kas dar nežinome šios sąsajos, tačiau labai galimas daiktas, kad ją išsiaiškinus viskas suguls į savo vietas. Tuomet būsime jį užspeitę į kampą.

Miunsteris linktelėjo.

– Čia Miork šitaip sugalvojo? – paklausė jis.

– Žinoma, – atsakė Van Vėterenas. – Tai vienintelis dalykas, kurį iki šiol pavyko išsiaiškinti. Visi trys apsigyveno Kalbringene šiais metais. Tą tikrai žinome. Aišku, gali būti sutapimas, tačiau aš taip nemanau. Čia tik pradžia, o kur mus tai nuves?

– Nelabai toli, – tarstelėjo Miunsteris.

– Taip, – atsiduso Van Vėterenas. – Reikia kažko daugiau. Nors gali paaiškėti, kad tarpusavyje jų nesieja niekas daugiau išskyrus žudiką. Akivaizdu, kad tikiesi, jog vietos policija atskleis tą sąsają anksčiau už mus, tačiau jeigu bus tik tiek, na... tai reikštų...

– ... kad viskas galutinai išaiškės tiktai jį suradus, – įsiterpė Miunsteris. – Bet ne anksčiau.

– Visiškai nieko iki to laiko, – pridūrė Van Vėterenas. – Gal norėtum deserto, ar tiktai kavos?

– Tiktai kavos, – atsakė Miunsteris.

* * *

– Tuomet tegul viskas susiklosto savaime, – mėgindamas balse nuslėpti nekantrumą, tarė Miunsteris. – Anksčiau ar vėliau už kažko užkliūsime. Jeigu ne, jis smogs dar kartą. Beje, kiek yra naujakurių? Jis gali persekioti visus.

– Anot Bauzeno, šiemet jų yra apie penkiasdešimt. Tačiau tikėkimės, kad motyvas kiek konkretesnis. Mano galva, reikėtų sugniaužti kumščius ir tikėtis, kad spauda neužsikabins už šios Miork tezės. Būtų gana keblu, jeigu policijai tektų saugoti visus atvykėlius; panikos ir taip pakanka. Ne, Miunsteri, išspręskime tą reikalą žaibiškai; manau, taip bus geriausia visiems suinteresuotiems asmenims. Trokštu kuo greičiau sugrįžti į namus.

„Aš irgi," – pagalvojo Miunsteris. Jo vis dar neapleido mintis, ar nevertėtų pasiūlyti pakeisti šią senąją gvardiją, ar Reinhartas ir Rutas negalėtų atvykti čionai jų pakeisti; tačiau, tikėtis to, žinoma, nelabai realu. Be abejonės, būtų geriausia artimiausiu metu laikyti save Kalbringeno gyventojais. Jeigu tik pavyktų įgyvendinti savo sumanymą ir prisiskambinti Sin, tuomet tikrai būtų galima ištverti visus likimo pamėtėtus išbandymus.

– Kokia kita versija? – prisiminė jis.

– Hm, – kasydamasis sprandą, sumurmėjo Van Vėterenas. – Kad visa tai – blefas. Trumpai ir aiškiai. „Žmogžudystės pagal abėcėlę"* – ar skaitei?

Miunsteris papurtė galvą.

– Žudikas įvykdo keletą žmogžudysčių vien tam, kad užmaskuotų faktą, jog mintyse regi tik vieną vienintelę auką. Jis

* *The ABC Murders*, aliuzija į Agatos Kristi (Agatha Christie) knygą. *Vert. past.*

žudo pagal abėcėlę, tačiau svarbi tik C raidė – savaime suprantama, žudiko požiūriu.

– Supratau, – atsakė Miunsteris. – Vadinasi, gali būti, jog Egersas ir Zimelis nužudyti tik tam, kad išmuštų iš vėžių, ar ne? Tikroji auka – Riūmė. Sakyčiau, tokia istorija gerokai pritempta.

– Galėtų būti ir Egersas arba Zimelis. Pagrindinis veikėjas, taip sakant. Nepamiršk šito! Tai būtų dar didesnis pramanas.

– Argi jis po to nesiliautų? Ne, manau tai psichologiškai neįmanoma.

– Nėra neįmanoma, – paprieštaravo Van Vėterenas. – Galbūt mąžiau įtikėtina. Tas, kuris iš tiesų svarbus, gali būti ir šeštas, ir tryliktas, tačiau esu linkęs manyti, jog šis reikalas nėra abėcėlinis.

– Tai kur čia kabliukas? – kiek patylėjęs išdrįso paklausti Miunsteris.

Van Vėterenas dantų krapštuku lėtai maišė kavą.

– Žudikas, – Van Vėterenas atsargiai rinko žodžius, – yra visiškai normalus šio miestelio gyventojas, kuris turėjo velniškai rimtą priežastį nudaigoti Haincą Egersą, Ernstą Zimelį ir Morisą Riūmę. Visi jie – vyriškiai, visi jie – nauji atvykėliai.

„Puiku, – pagalvojo Miunsteris. – Dabar jau aišku."

– Kiek turime kandidatų? – paklausė jis.

– Pamėginau paskaičiuoti, – atsakė Van Vėterenas. – Jeigu neįtrauksime moterų...

– Ar galime jas atmesti?

– Ne, – atsakė Van Vėterenas. – Tačiau vis tiek taip padarysime. Ir dar neįtrauksime pagyvenusių asmenų bei vaikų. To daryti irgi niekas neleidžia. Na, tuomet lieka apie penkiolika tūkstančių žmonių.

– Nuostabu, – tarė Miunsteris. – Ar galime liepti visiems čia gyvenantiems vyrams, kurių amžius tarp penkiolikos ir septyniasdešimt penkerių metų, ateiti į nuovadą ir pateikti alibi?

– Žinoma, galime, – patikino Van Vėterenas. – Neabejoju, kad Kropkė nudžiugtų gavęs galimybę visus juos įtraukti į savo kompiuterį. Manyčiau, turėtų baigti maždaug apie Kalėdas.

– Sutrumpintas kelias būtų neblogas sumanymas, – pastebėjo Miunsteris.

– Būtent jį mes ir surasime, – baigdamas gerti kavą pareiškė Van Vėterenas. – Dėl to čia ir esame.

– Nejaugi? – tarė Miunsteris. – Buvau bepradedąs klausti savęs...

* * *

– Į ką, tavo nuomone, turėtume sutelkti dėmesį? – paklausė Van Vėterenas, kai Miunsterio ranka pasiekė durų rankeną.

– Ką turite omenyje?

– Na, net jeigu čia ne abėcėlinis reikalas, būtų visai neblogai atidėti į šalį porą nužudymų. Sutelkti dėmesį tik į vieną, tarsi kiti nusikaltimai niekuomet nebūtų įvykdyti. Jeigu išnarpliosime vieną, be jokios abejonės, išaiškinsime visus. Vienu smūgiu pritvosime tris muses.

Miunsteris tokiam sumanymui pritarė.

– Tokiu atveju žiūrime į Morisą Riūmę, – pasiūlė jis. – Nėra reikalo šniukštinėti po senus lavonus, kai po ranka turime šviežią.

– Ir aš manau lygiai taip pat, – pritarė Van Vėterenas. – Vieną gražią dieną nueisime toli.

– O dabar ruošiuosi miegoti, – tarė Miunsteris. – Labos nakties, pone!

20

Vos pabudusi ji nusileido žemyn ir patraukė prie spaudos kiosko nusipirkti laikraščių.

Tai dalis jos sekmadienio ritualo; paprastai šį kelią pirmyn ir atgal pavykdavo įveikti, kol užvirs arbatinukas. Tačiau šiandien prireikė ketveriopai daugiau laiko. Norėdama išlieti savo rūpesčius, prie laukujų durų ją sustabdė ponia Sorenson. Ponas Markovičius panūdo išrėkti savo nuomonę pro balkoną, o kioskininkė panelė deMar atsisakė paduoti laikraščius, kol neišgirs išsamaus pranešimo apie žudiko medžioklės eigą. Neseniai atsikėlusi šeima – vyras, žmona ir du žliumbiantys vaikai – išsakė savo požiūrį į policijos kompetenciją bei pareigą ginti eilinius dorus piliečius. Pagaliau pavyko ištrūkti tik užsiminus apie svarbias apklausas, kurias ji privalanti atlikti po pietų.

– Apklausos? Ar tikrai? – suriaumojo iš nežinia kur išdygęs prižiūrėtojas ponas Goircė. – Čia, sakyčiau, jau šis tas. O kada tikitės rasti kitą auką?

Neįmanoma nepastebėti jo sarkazmo. Tačiau ji kaipmat prisiminė, kad ponas Goircė apskritai niekada nesugeba pasakyti

nieko gražaus. Bent jau nuo tada, kai prieš kelerius metus jo nuomojame žemės sklype kažkas padegė triušių narvus. Tiesą sakant, ji puikiai suprato pono Goircės poziciją. To žmogaus gyvenime gėris yra besąlygiškai kapituliavęs prieš blogį, todėl jis nemato priežasties, kodėl galėtų tikėtis ko nors, išskyrus nemalonumus ir bjaurastį. Tai vienas iš būdų, kaip išvengti nusivylimo.

Laikytis tokios pozicijos – gal ir ne kvailas sumanymas. Bent jau tuomet, kai esi vienišas senis, kai turi silpną šlapimo pūslę, kai kamuoja katarakta ir širdies permušimai. Kita vertus, jeigu esi subrendusi moteris, galbūt vertėtų siekti labiau subalansuoto požiūrio į gyvenimą.

„Trenktas senas šunsnukis," – prie tokios išvados priėjo Beatė Miork sugrįžusi į namus ir užsirakinusi buto duris.

* * *

Laikraščiai laikėsi daugiau ar mažiau nuoseklios linijos. Buvo praėję pustrečio mėnesio nuo pirmosios žmogžudystės, dvylika dienų nuo antrosios ir trys – nuo paskutiniosios. Argi ne laikas prabilti policijai? Kokia informacija vadovaujamasi? Į kokias versijas sutelktas policijos tyrimas? Ar esama konkrečių įtarimų? Visuomenė turi teisę būti informuota!

Tačiau kritika pasirodė ne tokia aštri kaip toji, kurios sulaukė prie spaudos kiosko. Atrodo, pasitikėjimas Bauzenu ir dviem į pagalbą pakviestais ekspertais vis dėlto nepalaužtas. Akivaizdu, kad per vakarykštę spaudos konferenciją policijos viršininkui pavyko kažką suregzti ir žengti dar vieną gudrų taktinį žingsnį.

Todėl dabar spekuliacijos ir spėlionės atrodė dar nuoširdesnės.

Kas tas makabriškasis demonas?

Pamišėlis? Psichiškai nesveikas mėsininkas? O gal visiškai normalus įstatymus gerbiantis Kalbringeno gyventojas, turintis žmoną ir vaikų?

Žurnalistiniu požiūriu pastaroji versija, žinoma, pati patraukliausia: idėja, kad žudikas gali būti bet kas! Kažkas, sėdintis priešais tave autobuse. Kažkas, su kuo stovėdamas eilėje plepėjai pašte. Vienas iš laikinai dirbančių gimnazijos mokytojų. Spaudoje postringavo gausybė įvairaus lygio psichologų; vienas laikraštis savo sekmadienio priede išspausdino straipsnį apie keletą panašių atvejų, kurių dauguma nutiko kitose šalyse ir prieš keletą dešimtmečių. Roliersų grupuotė, Nicos žudikas, Vermšteno giltinė Giunteris Kacas, Ernis Fišeris, ketvirtajame XX a. dešimtmetyje pjovęs moteris Čikagoje, – jau nekalbant apie Bostono smaugiką bei įvairias kitas kriminalinio pasaulio įžymybes.

Už tyrimą atsakingiems asmenis nesuteikus jokių aiškių gairių, gandų puokštė išsiskleidė visomis spalvomis. *Neuwe Blatt* labiausiai akcentavo vadinamąją Leisnerio parko teoriją, paremtą faktu, kad mažiausiai dviem atvejais (Zimelio ir Riūmės) žudikas veikiausiai ėjo per parką ir pasirodė iš jo pusės, todėl turėtų gyventi viename iš to rajono daugiabučių. C. G. Gotjen laikraštyje *Den Poost* rašė, kad „spartėjantis žmogžudysčių tempas leidžia gana aiškiai suprasti, kad naujas išpuolis bus įvykdytas kitos savaitės pradžioje, vėliausiai antradienį arba trečiadienį...“ O *Telegraaf* informavo skaitytojus, kaip tinkamiausiai apsisaugoti nuo Kirvažmogio, ir dar paskelbė savo astrologės Ivonos pranašystę: „Kita auka veikiausiai bus keturiasdešimt dviejų metų amžiaus vyras, užsiimantis statybų verslu.“

Beatė Miork atsiduso.

Galiausiai, savaime suprantama, *De Journaal*, vietinis Kalbringeno balsas žiniasklaidos pasaulyje, žmogžudystėms paskyrė daugiau vietos negu bet kuris kitas leidinys: ne mažiau kaip aštuoniolika puslapių iš trisdešimt dviejų – pirmojo puslapio antraštė atspindėjo bendrą nerimą ir mieste tvyrančią nuotaiką. Aštuonių skilčių pločio tekstas, išspausdintas *war-is-declared** šriftu, klausė:

KAS BUS KITA AUKA?

Numetusi laikraščius ant grindų, Beatė Miork dar kartą padėjo galvą ant pagalvių ir užsimerkė.

Jeigu galėtų nevaržomai reaguoti į kūno siunčiamus signalus, Beatė užsitemptų antklodę ant galvos ir vėl panirtų į miegą.

Tačiau laikrodis rodė vienuoliktą. Pats laikas pabėgioti. Reikėtų nubėgti kokius tris kilometrus į vakarus palei pakrantę, tada pasukus per miškelį įveikti dar kokius penkis ar šešis. Vis dar pučia stiprus vėjas, tačiau lietus, atrodo, rimsta. Išėjus į lauką vėjas pūs į nugarą – tai svarbiausia. Miške vėjas dažniausiai nedaro jokio poveikio.

„Kad ir ką darytum, neik į lauką viena! – prisakė mama, kai vakar paskambino Beatė. – Nemanyk, kad jis nepuola moterų, ir neapsikvailink galvodama, jog tau pasiseks, nes dirbi policijos pareigūne!“

Jeigu tuos žodžius būtų ištaręs kas nors kitas, gal ir būtų kilusi pagunda atkreipti į juos šiokį tokį dėmesį, tačiau šiuo

* Karas paskelbtas. *Vert. past.*

atveju Beatė buvo seniausiai įsigudrinusi leisti mamos patarimams per vieną ausį įeiti, o per kitą išeiti. Jeigu netyčia ir prisimindavo kokį jos ištartą žodį, tai dažniausiai tik todėl, kad surastų pateisinimą, kodėl jų nepaiso.

„Einu pabėgioti! Negi paklusiu savo kūno maldavimams ir liksiu dar kelias valandas voliotis lovoje? Ne, niekuomet gyvenime!"

Po penkiolikos minučių Beatė buvo apsirengusi ir susiruošusi. Kiek įmanoma aukščiau užsitraukusi sportinio kostiumo užtrauktuką ir ant plaukų užsirišusi plačią raudoną galvajuostę.

Žvilgtelėjusi į veidrodį Beatė pasitikrino, kaip atrodo. Bus gerai.

Nebijok nei velnio, nei piktųjų dvasių.

Oro, vėjo ar ginkluotų nedorėlių.

* * *

Sutema užklupo staiga. Maždaug kaip nusileidusi scenos uždanga. Nors laikrodis rodė tik septynias, bute buvo taip tamsu, kad nors į akį durk. Beatė jautėsi pavargusi, gėlė visą kūną. Dvi valandos bėgiojimo ir tempimo pratimų. Tada keturios valandos apklausų policijos nuovadoje. Po to reikėjo sudaryti ateinančios savaitės programą ir numatyti, kas ką darys – nereikia nė sakyti, kad viskas paliko savo pėdsaką. Ar galima dar ko nors reikalauti, net ir iš moters pačiame jėgų žydėjime?

Vis dėlto Beatė atsispyrė pagundai išsidrėbti lovoje. Nepaisydama kūno protesto, pasiruošė vakarienę, sudarytą iš omleto, žalumynų ir nemenko sūrio gabalo. Suplovusi indus išsivirė kavos. Dviejų valandų darbo prie rašomojo stalo apgaubtai

tylos ir ramybės – štai ko ji troško labiausiai. Dviejų valandų atsiskyrėliškos didybės, kai tamsa ir tyla sudaro apsauginį gaubtą, neleidžiantį išsklisti mintims ir sumanymams, saugantį jos bloknotą, užrašus ir spėliones – būtent tokių vakarinių užsiėmimų metu ji išnarplios šitą bylą. Būtent čia, paskendusi savo mintyse, parimusi prie rašomojo stalo inspektorė Beatė Miork suras, identifikuos ir pergudraus Kirvažmogį!

Jeigu ne šįvakar, tuomet netrukus. Be jokios abejonės.

Ar šioje šalyje gyvena dar nors vienas faras, puoselėjantis romantiškesnį požiūrį į savo darbą negu Beatė Miork? Vargu. Tačiau inspektorė laikėsi ir dar vienos nežinia kada sukurtos taisyklės, kurios nė už ką nenorėtų sulaužyti: jei kurią dieną nesuradai nė menkiausios akimirkos tam, ką iš tiesų mėgsti daryti, vadinasi, dieną paleidai vėjais.

Kaip teisingai pasakyta.

Tas trikampis atrodė kaip niekada įspūdingai. Trys pavardės. Po vieną kiekviename kampe. Egersas – Zimelis – Riūmė. Ir klaustukas viduryje.

Klaustukas, kurį reikia ištrinti. Tam, kad būtų atskleista žudiko pavardė. Pavardė, amžinai skambėsianti žmonių lūpose. Bent jau Kalbringeno gyventojų lūpose. Žmonės niekuomet nepamiršta piktadarių. Laiko ūke išnyksta valstybės veikėjai, menininkai, didžiai garbinti atlikėjai, tačiau niekas nepamiršta žmogžudžio pavardės.

Trys aukos. Trys atvykėliai vyriškiai. Visi nepaprastai skirtingi – ar įmanoma įsivaizduoti dar didesnius skirtumus?

Žmogus, atsidūręs gyvenimo užribyje, narkomanas ir kalėjimo senbuvis.

Žinomas, turtingas, tačiau ne itin patrauklus verslininkas.

Jaunas gydytojas, kurio tėvas – vienas iš labiausiai mieste gerbiamų žmonių.

Kuo ilgiau Beatė spoksojo į tas pavardes, savo užrašus, spėliones ir schemas, tuo aiškiau suvokė, kad trečiosios aukos žudikas nepaliko nė menkiausio šešėlio, galinčio užvesti ant naujo kelio.

Atvirkščiai. Susidaro įspūdis, kad kuo toliau, tuo viskas blogiau.

Be penkiolikos vienuoliktą Beatė suvokė, kad akys ima lipte lipti. Išjungusi šviesą ir išsivaliusi dantis moteris nušliaužė į lovą.

Rytoj išauš nauja diena. Ji pluš kiek įmanydama. Kantriai knaisiodama klausimus ir atsakymus, klausimus ir atsakymus... Galop galbūt šita banali procedūra duos kaip tik tai, ko reikia. Daugybė faktų, protokolų ir įrašų ilgainiui gali susikristalizuoti ir pagimdyti mintį, minčių sankaupą, kuri padėtų pagrindą visų svarbiausiam klausimui.

Kas jis?

Ir visa tai gali užvesti ant kelio, kur ieškoti galimo atsakymo.

Tačiau labiausiai Beatei norėtųsi pasitelkti visus įmanomus kerus ir išvysti žudiko veidą: kiekvieną liniją, kiekvieną bruožą. Jei tik galėtų, paprašytų nakties, kad sutemų valandomis išraižytų žudiko portretą, baigtą paveikslą, kurį rytojaus rytą būtų galima pastatyti ant policijos viršininko rašomojo stalo.

Pasukti trumpiausiu keliu. Rasti nuorodą, kuri panaikintų visas tas nuobodžias apklausas.

Kaip smarkiai ji šito norėtų.

21

Žanas Klodas Riūmė gyveno kaip ir dera jo socialinio sluoksnio atstovams. Į septintąją dešimtį įkopęs plačiapetis vyras, žilais liūto karčiais, ryškių, tačiau visiškai suakmenėjusių veido bruožų. „Žmogaus ir paminklo mišinys, – pagalvojo Van Vėterenas. – O gal tik sielvartas šitaip sukaustė jo veidą?“

Van Vėtereną jis priėmė darbo kambaryje, sėdėdamas už tamsaus rašomojo stalo, puošto baltos ir ochros spalvos inkrustacijomis. Spausdamas svečiui ranką Žanas Klodas Riūmė atsistojo ir išsitiesė visu ūgiu.

– Tikiuosi, atleisite man, pone Van Vėterenai, tačiau po nelaimės miegu neramiai. Prašau prisėsti. Gal pageidautumėte ko nors atsigerti?

Jis kalbėjo aiškiu skambiu balsu.

– Stiklinės gazuoto vandens, – paprašė Van Vėterenas. – Jeigu tai nepridarys pernelyg daug vargo. Norėčiau išreikšti užuojautą, pone Riūme.

Pakėlęs vidinio telefono ragelį, gydytojas sušuko nurodymą, ir po minutės tarnaitė įnešė padėklą su dviem buteliais.

– Dėkoju, kad keletą dienų manęs netrukdėte, – pasakė Riūmė. – Dabar esu pasirengęs atsakyti į jūsų klausimus.

Van Vėterenas linktelėjo.

– Kalbėsiu trumpai, gydytojau, – pasakė jis. – Iš esmės yra vos keli specifiniai klausimai, kuriuos norėčiau jums užduoti, bet prieš pradėdamas pirmiausia nuoširdžiai norėčiau paprašyti jūsų... kuo skubiau... sutelkti visą savo dėmesį ir intuiciją. Tik taip galėsite mums padėti. Jūsų sūnaus nužudymą esu linkęs traktuoti kaip pavienį atvejį, atskirtą nuo kitų.

– Kodėl?

– Dėl kelių priežasčių. Dauguma jų susijusios su tam tikrais techniniais tyrimo aspektais. Būna paprasčiau, kai vienu metu dėmesys sutelkiamas į vieną dalyką.

– Suprantu.

– Jeigu nors menkiausia smulkmena dingtelės į galvą dėl motyvo – dėl to, kam galėjo rūpėti pašalinti jūsų sūnų iš kelio – primygtinai prašau nedvejoti. Su manimi galite susisiekti bet kuriuo metu – tiek dieną, tiek naktį. Gal jau ką nors nujaučiate?

– Ne... ne, visiškai nieko nenutuokiu.

– Suprantu, kad sielvartas gali atbukinti protą, tačiau jeigu kas nors šautų į galvą, tuomet...

– Žinoma, pone Van Vėterenai, tvirtai pažadu jums paskambinti. Rodos, sakėte turįs keletą specifinių klausimų?

Van Vėterenas gurkštelėjo šlakelį gazuoto vandens. Jau graibėsi dantų krapštuko, tačiau nusprendė verčiau to nedaryti.

– Kaip galėtumėte apibūdinti savo santykius su sūnumi?

Reaguojant į tokį klausimą, daktaro Riūmės antakiai pakilo beveik colį. Nieko daugiau.

– Dėkoju, – tarė Van Vėterenas. – Supratau.

Laukdamas, kol prabėgs pora sekundžių, Van Vėterenas bloknote pakeverzojo keletą beprasmybių.

– Ne, – pagaliau prakalbo gydytojas. – Nemanau, kad jūs apskritai ką nors suprantate. Mūsų su Morisu santykiai buvo pagrįsti didžiule abipuse pagarba.

– Būtent tai ką tik ir pasižymėjau, – pasakė Van Vėterenas. – Ar esate vedęs, pone Riūme?

– Išsiskyriau prieš dvylika metų.

– Vadinasi, tuomet jūsų sūnui tikriausiai buvo... devyniolika?

– Taip. Laukėme, kol išskris iš lizdo. Apsigyvenome atskirai tą patį mėnesį, kai sūnus pradėjo studijuoti mediciną Arlache.

– Ir nuo to laiko jis gyveno Arlache, tiesa?

– Taip, iki kovo mėnesio, kai gavo darbą čionykštėje ligoninėje.

– Suprantu, – tarė Van Vėterenas. Jis atsistojo ir sunėręs rankas už nugaros ėmė lėtai žingsniuoti po kambarį. Sustojęs prie knygų spintos, mąsliai nužvelgė keletą pavadinimų... priėjęs prie lango pažvelgė į išpuoselėtą pievelę ir netoliese augančius krūmokšnius. Daktaras Riūmė dirstelėjo į laikrodį ir sukosėjo.

– Už dvidešimties minučių turiu apžiūrėti ligonį, – pasakė jis. – Gal malonėtumėte pateikti likusius klausimus, jeigu tokių turite.

– Kada paskutinį kartą aplankėte sūnų Leisnerio alėjoje?

– Niekuomet tenai nesilankiau, – atsakė Riūmė.

– Jūsų nuomonė apie Beatričę Links?

– Gera. Keletą kartų jinai aplankė mane čia... be Moriso.

– Pasiuntinukė?

Daktaras Riūmė nieko neatsakė.

– Jūsų sūnus pradėjo studijuoti mediciną 1982-aisiais – prieš vienuolika metų. Kada laikė egzaminus?

– Prieš dvejus metus.

– Studijos truko devynerius metus? Gana nemenkas laiko tarpas, ar ne?

– Kai kuriems žmonėms prireikia daugiau laiko.

– Kiek laiko prireikė jums?

– Penkerių metų.

– Ar Moriso atveju būta ypatingų priežasčių?

Daktaras Riūmė sudvejojo, bet tik akimirką.

– Taip, – atsakė jis.

– Gal galėtumėte papasakoti apie jas? – neatlyžo Van Vėterenas.

– Priklausomybė nuo kokaino, – pasakė daktaras. Riūmė, sunerdamas priešais save ant stalo padėtas rankas. Van Vėterenas vėl kažką užsirašė.

– Kada užrišo?

– Pastebėjau 1984-aisiais. Visiškai nustojo vartoti po dejų metų.

– Ar būta teisinių atgarsių?

Gydytojas papurtė galvą.

– Ne, nieko panašaus.

– Suprantu jus, – pasakė Van Vėterenas – Be abejo, viską pavyko sutvarkyti?

Riūmė nieko neatsakė.

– O darbą ligoninėje, tą postą, kurio visi taip geidžia, ar jį irgi pavyko... sutvarkyti?

Riūmė pakilo ant kojų.

– Šie žodžiai jūsų, ne mano. Nepamirškite šito.

– Ne taip lengvai viską pamirštu, – patikino Van Vėterenas.

– Labai dėkoju, vyriausiasis inspektoriau. Nuogąstauju, kad šiuo metu nebeturiu laiko atsakyti į daugiau klausimų...

– Viskas gerai, – atsakė Van Vėterenas. – Daugiau klausimų neturiu.

* * *

– Atėjau dar truputį pasikalbėti apie jūsų sūnų, – pasakė Bauzenas. – Apie Morisą...

– Jis negyvas, – atsakė Elizabeta Riūmė.

Bauzenas paėmė moterį už žasto.

– Ar mėgstate vaikščioti parke?

– Man patinka lapai, – atsakė ponia Riūmė. – Ypač, kai nebekabo ant medžių, tačiau kol kas jie dar nepradėjo gausiai kristi. Rodos, vis dar rugsėjis?

– Taip, – pritarė Bauzenas. – Ar dažnai susitikdavote su Morisu?

– Su Morisu? Ne, ne taip dažnai. Tačiau kartais... bet Beatričė dažnai ateina nešina gėlėmis ir vaisiais. Juk nemanote, kad liausis mane lankyti dabar, kai?..

– Žinoma, ne, – patikino Bauzenas.

– Kartais pasijaučiu vieniša. Žinoma, dažniausiai man patinka vienatvė, tačiau būna puiku, kai kas nors užsuka aplankyti... Nors ir keista, paprastai pagalvoju, kaip gera būna po to. Noriu pasakyti, kai kažkas tave aplankė ir kai vizitas baigiasi. Tuomet pasijaučiu kažkaip pažvalėjusi... atlikusi gerą darbą; sunku paaiškinti.

– Kada paskutinį kartą matėte Morisą?

Elizabeta nuščiuvo ir nusiėmė akinius.

– Reikia juos nusivalyti, – tarė ji. – Negaliu gerai pro juos matyti. Ar turite nosinę?

– Deja, ne, – atsakė Bauzenas.

Elizabeta vėl užsidėjo akinius.

– Kada paskutinį kartą matėte Morisą? – Bauzenas pakartojo klausimą.

– Sunku pasakyti. Ar jūs – policijos pareigūnas?

– Mano pavardė – Bauzenas. Esu Kalbringeno policijos viršininkas. Ar neatpažįstate manęs?

– Žinoma, pažįstu, – atsakė Elizabeta Riūmė. – Jūsų pavardė – Bauzenas.

Jis atsargiai nukreipė moterį link nikotino geltonumo paviljono.

– Čia gražu, – tarstelėjo Bauzenas.

– Taip, – pritarė Elizabeta. – Ypač nukritus lapams.

– Kitas jūsų sūnus... Pjeras?

– Serga. Niekuomet nepasveiks. Kažkas nutiko bažnyčioje, nejaugi nežinote?

– Taip, žinau, – tarstelėjo Bauzenas.

– Šimtą metų jo nemačiau, – ilgesingai nutęsė Elizabeta. – Gal dabar jis galėtų būti gydytoju... vietoj Moriso. Kaip manote, ar būtų galima tą reikalą kaip nors sutvarkyti?

– Galbūt, – numykė Bauzenas. Link jų artinosi slaugytoja, pasidabinusi balta kepuraite.

– Dėkoju už pasivaikščiojimą ir paplepėjimą, – pasakė Bauzenas. – Paprašysiu Beatričės, kad kitą savaitę užsuktų jūsų aplankyti.

– Dėkoju, – atsakė Elizabeta Riūmė. – Buvo malonu išeiti su jumis pasivaikščioti. Tikiuosi, nepridariau rūpesčių.

– Visiškai ne, – patikino Bauzenas. – Visiškai ne.

„Tai tiek apie daktarą Riūmę ir jo snobišką šeimą," – eidamas link automobilių stovėjimo aikštelės ir krapštydamas pypkę mąstė Bauzenas.

22

– Eime pėstute, – pasiūlė Beatė Miork. – Nėra prasmės imti mašinos dėl penkių šimtų metrų.

Žingsniuodamas Kalbringeno gatvėmis šalia šios policijos inspektorės jis staiga vėl pagavo save begalvojantį apie vaistinėje už prekystalio stovinčią Mariją. Toji moteris tiesiog išniro mintyse, o jam visiškai nesinorėjo gvildenti, kodėl. Du telefono skambučiai Sin neišsprendė visų problemų, tačiau leido suprasti, kad reikalai pasisuko tinkama linkme. Be jokios abejonės, viskas sugrįžtų į normalias vėžes, jeigu tik pavyktų ištrūkti iš Kalbringeno. Jeigu tik vėl netrukus galėtų ją išvysti.

Be jokios abejonės.

Inspektorė – ne raudonplaukė. Atvirkščiai. Jos plaukai tamsiai rudi, beveik juodi. Miunsteris visomis išgalėmis stengėsi žingsniuoti taip, kad jųdviejų pečiai nesusiliestų. Tiesą sakant, padoraus atstumo išlaikymas pareikalavo nemažai koncentracijos, todėl pagaliau pasiekus kelionės tikslą jo galvoje liko tik migloti prisiminimai iš to, apie ką jiedu kalbėjosi eidami.

„Menkas praradimas," – pagalvojo jis. Didžiąją laiko dalį jiedu veikiausiai bus aptarinėję kertamų gatvių ir aikščių pavadinimus... tačiau jis, aišku, liko nustebintas. Miunsteriui atrodė, kad jo pusiausvyros pojūtis nevisiškai toks, kokio reikėtų, ir darėsi neramu, kad tai gali nepranykti. Detektyvo darbe tokia pradžia – ne pats geriausias atskaitos taškas, išties ne. Kažkas jį graužė iš vidaus. Po galais, kas čia darosi?

– Štai ir atėjome, – tarė ji. – Įėjimas čia, o štai ten, kaip matote, – Leisnerio parkas.

Miunsteris linktelėjo galvą.

– Užeikime? – sardoniškai pasiūlė jis.

– Žinoma, – pritarė ji, akies krašteliu stebėdama šiokį tokį Miunsterio suglumimą.

* * *

Sutikdama svečius Beatričė Links nežymiai jiems šyptelėjo. Miunsteris atkreipė dėmesį, kad ant prieškambario grindų patiestas naujas kilimas. Jokių kraujo žymių, tačiau pareigūnas neabejojo, kad viskas tebėra įsigėrę į po juo esantį medį.

„Neįmanoma išdildyti kraujo, – visuomet sako Reinhartas. – Gali tik gerai užkloti."

Ir dar kažkas sakoma apie rankas besiplaunantį Odisėją bei nuolat atgal parplaukiantį jūros vandenį, tačiau istorijos detalių Miunsteris neprisiminė.

Pro aukštus langus į didžiulę svetainę skverbiantis blankiai saulės šviesai dar labiau išryškėjo Beatričės trapumas. Nors moteris atrodė susikaupusi ir pasiruošusi atremti pavojus, šis išorinis kiautas išties plonas. „Ne storesnis už vienos nakties

ižą," – pagalvojo Miunsteris vildamasis, kad inspektorei Miork pakaks juslių atpažinti perspėjančius ženklus ir neįlūžti.

Vėliau paaiškėjo, kad nerimauta be reikalo. Ši apklausa – Beatės Miork. Tvirtai rankose laikydama pokalbio vadeles, inspektorė pasistengė neišklysti iš vėžių; nors jiedu ir nebuvo iš anksto susitarę, kaip dalysis apklausą, tačiau kuo labiau įsibėgėjo pokalbis, kuo daugiau išgertų puodelių buvo naujai pripildyti arbatos, kuo greičiau tirpo sviestinių sausainių krūva (kuriuos Beatričė Links, matyt, pirko kampinėje parduotuvėje), tuo labiau augo Miunsterio pagarba inspektorei Miork. Jis ir pats nebūtų nuveikęs nieko geresnio. Tikrai ne. Nusprendęs, kad šitoks vaidmuo jį puikiausiai tenkina, pareigūnas atsipalaidavęs sėdėjo sofos kampe ir retkarčiais užduodavo kokį klausimą.

Visiškai tenkina. Ne tik jos plaukai ir išvaizda. Atrodo, ji dar ir velniškai stropi policijos pareigūnė.

* * *

– Kiek laiko pragyvenote su Morisu?

– Ne tiek ir ilgai.

Beatričė Links nubraukė plaukų sruogą nuo veido. Pasikartojančiu judesiu, iš dešinės į kairę.

– Porą metų?

– Taip. Susipažinome 1988-ųjų rugsėjį. Maždaug po metų apsigyvenome kartu.

– Tuomet ketverius metus?

– Taip.

„Ne tiek ir ilgai?" – nusistebėjo Miunsteris.

– Ar gimėte Arlache?

– Ne, Geince, tačiau nuo dvylikos metų gyvenau Arlache.

– Iki 1988-ųjų nebuvote sutikusi Moriso? Nors Morisas, jeigu neklystu, Arlache jau buvo pragyvenęs šešerius metus?

– Arlachas – nemažas miestas, inspektore, – dar kartą nežymiai nusišypsojusi paaiškino Beatričė Links. – Ne toks kaip Kalbringenas. Žinoma, tame šurmulyje retkarčiais tikriausiai išvysdavome vienas kitą. Tiesą sakant, esame kalbėję lygiai ta pačia tema.

– Ar žinote, kuo Morisas užsiėmė visus tuos metus iki judviejų pažinties?

Beatričė kiek susvyravo.

– Taip, – pagaliau pasiryžo ištarti. – Kai ką žinau. Tačiau apie tai nesikalbėdavome. Jis nenorėjo. Be to, tas etapas buvo užbaigtas.

– Suprantu. Ir jokių senų draugų, menančių tuos laikus? Kalbu apie tuos, kurie vis dar sukiotųsi netoliese?

– Nedaug.

– Tačiau yra keletas?

Beatričė Links akimirką susimąstė.

– Du.

– Gal galėtumėte nurodyti jų vardus ir pavardes?

– Dabar?

– Taip. Labai prašau.

Beatė Miork padavė savo bloknotą, ir panelė Links brūkštelėjo keletą žodžių.

– Ir telefonų numerius?

– Taip, labai prašau, – pasakė Beatė Miork. Beatričė Links išėjo iš kambario ir po kurio laiko sugrįžo nešina adresų knyga.

– Ačiū, – padėkojo Beatė Miork, pašnekovei sugrąžinus bloknotą. – Ar jums nemalonu, kai šitaip kaišiojame nosis į jūsų asmeninį gyvenimą?

– Manau, jūs dirbate savo darbą.

– Kodėl persikėlėte į Kalbringeną?

– Na, – moteris ir vėl truputį sudvejojo. – Žinoma, iš pradžių Morisas gana smarkiai prieštaravo. Nežinau, ar turite informacijos apie jo santykius su Žanu Klodu, kitaip tariant, su tėvu.

Beatė Miork pritariamai linktelėjo.

– Deja, manau, jog pati įkalbėjau Morisą. Žinoma, tai buvo susiję su darbu; tikiuosi, suprantate. Skelbimai apie laisvas darbo vietas pasirodė tuo pačiu metu – iš esmės, tą pačią dieną, todėl, tiesą sakant, pagalvojau, kad tai ženklas. Morisas buvo kitokios nuomonės.

– Ką veikėte Arlache?

– Morisas turėjo laikiną darbą slaugos ligoninėje. Ne visai atitinkantį jo specializaciją. Aš dirbau trijose ar keturiose skirtingose mokyklose.

– Ir staiga visiškai netikėtai abu randate svajonių darbus Kalbringene?

– Gal tai ne svajonių darbai, tačiau vis tiek gerokai geresni. Galima sakyti, labiau atitinkantys mūsų išsilavinimo lygį.

Atvertusi kitą bloknoto lapą Beatė Miork akimirką susimąstė. Panelė Links dar įpylė arbatos. Miunsteris vogčia nužvelgė abi moteris. Pamėgino įsivaizduoti Sin, sėdinčią trečiojoje, tuščiojoje, kėdėje, – visos trys daugiau ar mažiau to paties amžiaus – tačiau tai padaryti buvo nelengva. Jis klausė savęs, kodėl

staiga šovė į galvą šitokia mintis. Galbūt laikas ir jam užduoti kokį klausimą, gal būtent to dabar ir laukia inspektorė Miork?

– Gal pereikime prie esmės, – paragino Miunsteris. – Kad nereikėtų atimti pernelyg daug jūsų laiko, panele Links.

– Taip, žinoma.

– Ar apskritai nutuokiate, kas galėjo nužudyti jūsų sužadėtinį?

Klausimas gal kiek ir brutalus. Miunsteris pastebėjo į savo pusę mestelėtą Miork žvilgsnį, tačiau atsakymas atskriejo be jokių užsikirtimų.

– Ne. Neturiu menkiausio supratimo.

– Ar Morisas turėjo priešų? – Miunsteriui pralaužus ledus, pasiteiravo Beatė Miork, vėl perimdama pokalbio vadeles į savo rankas. – Gal dėl vienos ar kitos priežasties kas nors jo nemėgo?

– Ne, manau, daugumai žmonių jis patiko.

– Gal su kuo nors nesutarė? Galbūt darbe? – pasidomėjo Miunsteris, tačiau Beatričė Links tik papurtė galvą.

– Prieš išeidami, – tarė Beatė Miork, – paprašysime pateikti artimiausių draugų ir bendradarbių sąrašą. Tų, su kuriais Morisas bendraudavo dažniausiai. Galbūt jau iš karto galėtumėte papasakoti apie pačius svarbiausius?

– Turite omenyje tuos, kurie galėjo nužudyti?

Beatričės balse pirmą kartą nuskambėjo priešiškumas.

– Daugumą žmogžudysčių įvykdo aukai gana artimi asmenys, – pastebėjo Miunsteris.

– Kur link sukate? – paklausė Beatričė Links, o moters skruostus išmušė raudonos dėmės. – Į galvą neateina nė viena pavardė... Neturiu nė menkiausio įtarimo. Laikiau savaime

suprantamu dalyku, kad turime reikalą su pamišėliu... argi ne toks šitas atvejis? Noriu pasakyti, žudikas jau nužudė du žmones, neturinčius visiškai nieko bendro su Morisu.

– Apgailestauju, panele Links, – pasakė Beatė Miork. – Deja, privalome užduoti įvairiausių klausimų, o kai kurie gali pasirodyti keisti ar akiplėšiški. Ar galite pažadėti, kad susisieksite su mumis tą pačią akimirką, kai į galvą ateis net pati menkiausia smulkmena, galinti būti kaip nors susijusi su žudiku?

– Gal kas nors paskambino telefonu, gal pasakė ką nors keistoko, o gal Morisas elgėsi kaip nors keistai, – papildė Miunsteris.

– Žinoma, – pažadėjo Beatričė Links. – Jokiu būdu nenoriu kritikuoti policijos darbo. Aišku, labiausiai už viską pasaulyje trokštu, kad jį sugautumėte.

– Gerai, – tarė Miunsteris. – Beje, kalbant apie bendradarbius, ar daktaras Mandrijnas yra vienas iš tų žmonių, su kuriais Morisas turėdavo daug reikalų? Jis irgi dirba ligoninėje.

Beatričė susimąstė.

– Manau, jie bendraudavo, – atsakė ji. – Bet nedaug... Nesu tikra, kas jis toks, tačiau iš tiesų Morisas kelis kartus yra paminėjęs jo pavardę.

Kažką užsirašiusi inspektorė Miork ėmė kramtyti rašiklį.

– Jūs dirbate Seldono slaugos ligoninėje, ar ne?

– Taip.

– Socialine darbuotoja?

– Labiau psichologe...

– Ar tenka pabendrauti su Pjeru, Moriso broliu?

Beatričė nuėjo prie lango ir prieš atsakydama įsispoksojo į parką.

– Niekam nepavyksta užmegzti kontakto su Pjeru, – pagaliau pasakė ji. – Visiškai niekam.

– Supratau, – tarstelėjo Beatė Miork.

* * *

Išėję į lauką abu pamatė, kad vėl buvo pradėję lyti. Beatei pasiūlius užsukti į „Mėlynąjį laivą“ išgerti alaus, Miunsteris sutiko nė nemirktelėjęs. Tiesa, išmaukus šitiek arbatos, skysčių poreikis buvo patenkintas ilgam, tačiau susipažinti su šia įstaiga – geras sumanymas. Jeigu Miunsterio atmintis nešlubuoja, antroji auka, Ernstas Zimelis, į paskutinį savo gyvenimo pasivaikščiojimą leidosi būtent iš tenai.

Atidaręs duris, Miunsteris kažkaip galantiškai nusilenkė. „Po velnių, ką aš čia darau?“ – nusmelkė mintis.

– Jūs vedęs? – jiedviem prisėdus pasiteiravo Beatė.

Išsitraukęs piniginę, Miunsteris parodė Sin nuotrauką.

– Ji graži, – tarė Beatė Miork. – Puiku, nereikės nerimauti.

– Ir du vaikai, – pridūrė Miunsteris. – O jūs?

– „Ne“ į abu klausimus, – nusišypsojo Beatė Miork. – Tačiau tik laikinai.

– Į sveikatą, – pasakė Miunsteris ir taip pat nusišypsojo.

23

– Kokainas? – nustebo Bauzenas.

– Vienaip ar kitaip, tai yra sąsaja, – aiškino Kropkė. – Su Egersu.

– Abejotina, – sudvejojo Miunsteris.

– Labai jau menka sąsaja, – nepatikėjo Van Vėterenas. – Kokainas – aukštuomenės narkotikas. Nepamirškite šito. Abejoju, ar Haincas Egersas su savo draugeliais būtų susėdę ir svaiginęsi šitokiu prašmatniu dalyku. Tiesiog ne jų nosiai.

Bauzenas pritarė tokiai nuomonei.

– Žinoma, turime tai ištirti. Įsidėmėkite: žinant dabartiniu metu narkotikus vartojančių žmonių kiekį, čia veikiausiai bus ne daugiau kaip normali statistinė galimybė.

– Du iš trijų? – paklausė inspektorė Miork.

– Manyčiau, gal truputį per daug. Žinoma, privalome išanalizuoti. Nedaug ką daugiau ir galime nuveikti. Pažvelkime teisybei į akis.

– Koks atstumas tarp Zelštato ir Arlacho? – pasiteiravo Miunsteris.

– Sakyčiau, koks pusantro šimto, gal du šimtai kilometrų, – paaiškino Bauzenas.

– Šimtas septyniasdešimt devyni su puse kilometro, – patikslino Kropkė.

– Tik patikrinau, kad įsitikinčiau, jog nemiegate, – pasakė Bauzenas. – Van Vėterenai?

Van Vėterenas liovėsi ant krumplių ridinėjęs monetą.

– Na, – tarė jis. – Manau, velniškai svarbu gauti kuo išsamesnę Riūmės gyvenimo Arlache išklotinę. Kalbėjau su Melniku, tenykštės policijos viršininku. Jis pažadėjo tam reikalui skirti du vyrus – iš esmės, ko gero, jau bus tą padaręs. Bet kuriuo atveju baigus darbą atsiųs ataskaitą – tikiuosi, po kelių dienų. Galbūt po savaitės.

– O kas tuomet? – paklausė Kropkė.

– Pažiūrėsime, – atsakė Van Vėterenas. – Jeigu neliks kitos išeities, galėsime išrinkti visas pavardes ir jas palyginti su visa surinkta medžiaga apie Egersą ir Zimelį. Tas darbas tiktų tau, Kropke, ir tavo kompiuteriui.

Akimirką Kropkė suraukė antakius, o paskui pareigūno veidas nušvito.

– Puiku, – pritarė jis. – Sakyčiau, visai nebloga mintis.

– Gerai, – tarė Bauzenas. – Muzerai, kaip kaimynai? Kaip sekėsi?

Kiek sunerimęs Muzeras ėmė sklaidyti savo popierius.

– Susisiekėme su visais, išskyrus du. Iš viso su dvidešimt šešiais. Nuo praėjusio trečiadienio dešimtos valandos vakaro iki ketvirtadienio antros valandos ryto niekas nė velnio nematė. Juk kalbėjome apie tokį laiką, ar ne?

– Teisybė, – sutiko Bauzenas. – Moirico spėjimu, tai įvyko maždaug tuo metu. Šiuo atveju ekspertas vengė pateikti tikslesnių duomenų – manau, nėra įmanoma. Manęs vis neapleidžia

jausmas, kad jam, tam mūsų brangiajam draugeliui Kirvažmogiui, velniškai pasisekė. Zimelio atveju teko eiti aukai įkandin kone per visą miestą, o pas Riūmę jis tiesiog pereina per gatvę ir nužingsniuoja į daugiabutį. Paskambina į duris ir nukerta galvą. Jokių liudytojų.

– Išskyrus Moeną, – pridūrė Beatė Miork.

– Ach, taip! – atsiduso Bauzenas. – Moenas ir Perhovensas... vienam devyniasdešimt penkeri, o kitas visą naktį ošė ir buvo nevisiškai blaivus.

– Hm, – pratarė Van Vėterenas. – Be abejo, neilgai trukus jį sučiupsime. Manau, užuodžiu pėdsakus...

– Kò imsimės pirmiausia? – nekantravo Beatė Miork.

Bauzenas vartė užrašų knygelę.

– Tu... ir galbūt Miunsteris?

Miunsteris linktelėjo.

– Jūs keliaujate į ligoninę. Bendradarbiai ir visi kiti, kas tik šaus į galvą. Pagalvokite, ką galima iš jų išpešti. Elkitės kaip tinkami.

– Gerai, – tarė Beatė Miork.

– Kropke ir Muzerai... Manau, reikėtų kiek plačiau pasižvalgyti po apylinkes. Pasibelskite į kai kurias duris aplink Leisnerio parką. Kropkė gali nubraižyti planą. Kartu pasiimkite ir Bangą – šiam reikia truputėlį pasportuoti. Tik, dėl Dievo, iš anksto pasirašykite klausimus. O Kropkė turėtų sparčiau suktis dėl Zimelio ir Ispanijos. Tenai irgi, kiek suprantu, niekas dar neišaiškėjo?

Kropkė papurtė galvą.

– Daug šlamšto ir nieko reikšmingo.

– O mudu su DVI Van Vėterenu turėtume atidžiau žvilgtelėti į kirvį, – darbus rikiavo Bauzenas. – Teismo medicinos vyrukams iškilo tam tikrų neaiškumų, tačiau linkstama prie nuomonės, kad

tai profesionalo įrankis, naudojamas skerdyklose ir pagamintas prieš kokius dešimt arba dvylika metų. Turime keturių galimų gamintojų pavadinimus ir maždaug dešimt mažmeninės prekybos taškų. Žinoma, perspektyva neteikia didelių vilčių, tačiau vis tiek galvoju, jog tam reikalui vertėtų paskirti vieną dieną. O rytoj čia atvyksta Zimelio sūnus ir dukra. Nors dėl jų ir nesilažinčiau, vis dėlto nevalia jų pamiršti. Niekada nežinai. Ar bus klausimų?

– Kas užsiims draugais ir pažįstamais? – pasiteiravo Miunsteris. – Turiu galvoje, Riūmės draugais ir pažįstamais.

– Judu, – nurodė Bauzenas. – Bet pirmiausia – ligoninė. Juk turite sąrašą, tiesa?

– Ar nevertėtų ką nors pasiųsti į Arlachą? – samprotavo Beatė Miork. – Ko gero, toje vietoje labiausiai tikėtina užčiuopti siūlo galą. Ar ne?

– Galiu patikinti, kad DVI Melnikas nebūtų sužavėtas išorinio įsikišimo, – pastebėjo Van Vėterenas. – Tačiau pagautas įkvėpimo tas vyras gali nustatyti net ir šuns šūdo amžių.

– Išties, – tarstelėjo Beatė Miork. – Vienas iš tokių, ar ne?

– Taip pat esu susitaręs susitikti su keliomis Zimelio draugėmis, – pridūrė Van Vėterenas. – Su didžiausiu nekantrumu laukiu šitų susitikimų.

***

„Tfu, – pagalvojo Beatė Miork, išeidama iš policijos nuovados. – Kokia apgailėtina grupelė."

– Kiek iki ligoninės? – pasiteiravo Miunsteris.

– Toli, – atsakė Miork. – Važiuosime jūsų mašina.

24

Jis apsidairė. Tada įstiklintoje terasoje prisėdęs prie vieno iš tuščių staliukų užsisakė taurę stipraus gėrimo ir priešais save išskleidė *De Journaal* laikraštį. Ir įkvėpė gūsį atsargaus pasitenkinimo. Jau senokai nebuvo užsukęs į „Žvejo draugą".

Sriūbtelėjęs keletą gerų gurkšnių alaus ėmė skaityti, kas rašoma apie bylą. Ne be tam tikro pasitenkinimo. Po paskutinio nužudymo ėjo jau penktoji diena, tačiau nušviečiant įvykį vis dar prireikė daugiau negu dviejų puslapių. Naujos informacijos labai mažai; o spėlionės, jo nuomone, darėsi vis absurdiškesnės... be abejonės, policijos tylėjimas netrukus ims erzinti žurnalistus, o keli, rodos, jau liaunasi tikėję.

„Nesistebiu, – pagalvojo jis ir pažvelgė žemyn į uostą, – Nesistebiu." Ten, apačioje, vienišas žvejybos traleris plaukė į atvirą jūrą. Ir dangus, ir jūra buvo nusidažę lygiai tuo pačiu pilkos spalvos atspalviu, o saulei, matyt, visiškai nesinorėjo pasirodyti. Aplinkui tvyrojo liūdesys.

„Liūdesys?" – akimirką jis savęs paklausė, kodėl į galvą šovė būtent šitas žodis.

Jis nudaigojo tris žmones, o policija, žinia, neužčiuopė nė menkiausio siūlo galo. Būtų įdomu pažiūrėti, ką rašo kiti laikraščiai, tačiau visi jau išparduoti. Žinoma, dėl savaime suprantamų priežasčių. Nurijęs dar vieną alaus gurkšnį, palaukė, kol akių kampeliuose ištrykš ašaros. Taip, jeigu teisingai suvokia situaciją, tuomet jis saugus kaip niekada.

Nepasiekiamas ir nenubaudžiamas.

Be abejonės, tokiu atveju pasijauti kažkaip nepaprastai. Kita vertus, šito jis daugiau ar mažiau tikėjosi... juk taip? Ar apskritai ko nors tikėjosi? Ar dabar gyvenimas turi tąsą? Ar susimąstė apie tą laikotarpį? Ištęstas epilogas, o gal dar kas nors?

Jis stebėjo, kaip viršum skardžio ratus suka kirai. Kartais paukščiai priskrisdavo taip arti, kad sparnų galiukais brūkšteldavo per lango stiklą... ir staiga jis prisiminė, kaip kartą sėdint čia vienas kiras rėžėsi tiesiai į stiklą. Visu greičiu, neapsižiūrėjęs, neprilėtinęs greičio. Matyt, priešakyje kiras regėjo skaidrų vaizdą, o atsitrenkus į šaltą stiklą mirtis tikriausiai visiškai apstulbino vargšą paukštelį. Jokio perspėjimo, jokios nuojautos... tarsi smogus kirviu. Jis ilgokai sėdėjo ir mąstė apie tą paukštį, apie prilipusią prie stiklo kraujo ir vidaus organų dėmę, kuri kažkodėl sugebėjo prasiskverbti į vaizduotę. Tuomet į galvą atėjo mintis apie moterį, dėl kurios visa tai vyksta... ir kurios mirtis visiškai neapstulbino – veikiau priminė sirpstantį vaisių – ir tuomet jis savęs paklausė, ar dabar iš tiesų viskas baigta. Ar viskas sugrąžinta į teisėtas vietas, ar pasiektas teisingumas, ar egzistuoja galimybė, kad toji moteris duos jam ženklą. Jeigu taip, kur tuomet tai galėtų įvykti...

Gerai pagalvojus ima atrodyti, kad tokių vietų veikiausiai galėtų būti ne viena.

Ir kaip pavyks susidoroti su ta naująja tuštuma, kuri, atrodo, atsivėrė pirmosios vietoje ir kartais sukelia pojūtį, kad viduje tarsi būtų susidaręs milžiniškas vakuumas. Įkyrus ir beveik nesibaigiantis. Bet tvyrantis viduje.

„Iškasiau duobę, kad užpilčiau ankstesnę duobę, – pagalvojo jis. – Ir šita, naujoji, žymiai didesnė. Duok ženklą, Bite!"

* * *

– Įstabi vieta, – dairydamasis aplinkui gėrėjosi Van Vėterenas.

– Terasoje geriausia, – patikino Bauzenas. – Būdamas tenai iš esmės sėdi ant pasaulio stogo.

Van Vėterenas atsisėdo. Akimirką galvoje šmėstelėjo mintis apie „Mėlynąjį laivą". Dabar čia irgi ganėtinai tuščia, tačiau galbūt vakarais viskas atrodo kitaip. Šiuo metu prie milžiniško lango sėdi vienui vienas vyriškis su laikraščiu, o priešais fortepijoną – keletas skrybėlėtų moteriškių. Juodai apsirengęs padavėjas nusilenkė ir padavė du oda įrištus valgiaraščius.

– Priešpiečiai, – tarė Van Vėterenas. – Dabar mano eilė. Užkirskite kaip reikiant, kad kurį laiką nepristigtų jėgų. Visiems geriausiai sekasi dirbti tuomet, kai skrandis pilnas – bent jau mąstyti.

– Ne vakar gimiau, – tarstelėjo Bauzenas.

* * *

– Daugiau neištversiu, – atsiduso Beatė Miork. – Jeigu teks pakalbinti dar nors vieną gydytoją, aš jį pasmaugsiu.

– Grįžkite į mašiną ir palaukite, – patarė Miunsteris. – Aš užsiimsiu tuo Mandrijnu – jis turi pasirodyti už penkių minučių.

– Čia tas, kuris gyveno Zimelio name?

Miunsteris linktelėjo galvą.

– Puiku, – nudžiugo Beatė Miork. – Duokite jam tai, ko nusipelnė. O aš, užsiklojusi antklode, pagulėsiu ant galinės sėdynės.

– Gerai, – nepriešTaravo Miunsteris.

* * *

– Mano pavardė – inspektorius Kropkė, – prisistatė Kropkė.

– Keista pavardė, – žiovaudama nusistebėjo moteris. – Vis tiek užeikite.

– Ar jūs Las Brochase gyvenote šalia Zimelių?

– Tikrai taip.

– Ar bendraudavote su jais kaip kaimynai?

– Nepasakyčiau.

– Kodėl ne?

Moteris kilstelėjo antakius.

– Kodėl ne? Ogi todėl, kad netroškome su jais bendrauti. Savaime suprantama, retkarčiais susitikdavome kokiame vakarėlyje, tačiau esmė ta, kad jiedu nepasižymėjo geromis manieromis. Mano vyras turėjo nemažai reikalų su Ernstu, tačiau aš niekuomet jos neperpratau.

– Jos?

– Taip, jo žmonos... Gretės, ar kuo ji tenai vardu.

– Ar kalbant apie Zimelius pasitaikydavo kokių nors pikantiškų dalykų?

– Pikantiškų? Ką turite omenyje?

– Na, ar girdėjote ką nors... ar turėjo priešų, gal, pavyzdžiui, pažeidė įstatymus? Matote, mes bandome išsiaiškinti motyvą...

– Mano mielas inspektoriau, Las Brochase niekas nesikiša į svetimus reikalus. Toje vietoje visiems duodame ramybę. Daugybė žmonių persikėlė gyventi tenai būtent todėl, kad pabėgtų nuo viskuo domėtis mėgstančios valdžios, kuri nesiliauja kaišiojusi nosį į ne savo reikalus.

„Geromis manieromis?“ – pagalvojo Kropkė.

– Tai štai kaip būna, – tarė jis. – O gal manote, kad neturėtume leistis į žudikų paieškas ir neužsiimti visokiais panašiais dalykais?

– Nekvailiokite. Eikite ir darykite savo darbą. Pagaliau už tai jums mokami pinigai. Tačiau palikite dorus žmones ramybėje. Dar ko nors norėjote?

– Ne, dėkoju, – atsakė Kropkė. – Manau, man jau gana.

* * *

– Pavardė ir adresas? – paklausė Bangas.

– Kodėl? – nustebo dvylikmetis.

– Policija atlieka tyrimą, – paaiškino Bangas.

– Uvė Klejmertas, – atsakė berniukas. – Adresas čia.

Bangas užsirašė adresą.

– Kur buvai trečiadienio vakarą, rugsėjo aštuntąją?

– Praėjusią savaitę? Kai Kirvažmogis nužudė Morisą Riūmę?

– Taip.

– Tuo metu buvau namie.

– Šičia?

– Taip. Iki dešimtos valandos žiūrėjau „Sugniaužtą kumštį“. Tada nuėjau miegoti.

– Ar pastebėjai ką nors neįprasto?

– Taip. Sesuo buvo man paklojusi lovą.

– Nieko daugiau?

– Ne. Ar jis rėkė?

– Kas?

– Riūmė.

– Nemanau, – atsakė Bangas. – Šiaip ar taip, negirdėjau nieko, nors į įvykio vietą atvykau pirmas. Ar tavo tėvų nėra namie?

– Ne, – atsakė berniukas. – Jie darbe. Namie bus apie šeštą.

– Gerai, – tarė Bangas. – Pasakyk jiems, kad praneštų policijai, jeigu mano turį kokios nors reikšmingos informacijos.

– Reikš?..

– Reikšmingos. Tai yra, jeigu matė arba girdėjo ką nors keisto.

– Kad galėtumėte pričiupti Kirvažmogį?

– Būtent.

– Pažadu, – pasakė Uvė Klejmertas.

Įsikišęs bloknotą į vidinę kišenę, Bangas atsisveikino.

– Ar nepaklausite, kodėl sesė paklojo man lovą?

– Gerai jau gerai, – tarė Bangas. – Kodėl? Niekuomet neteko girdėti, kad sesuo kam nors paklotų lovą.

– Ji pasiskolino mano ausinuką ir sulaužė ausines.

– Kaip ir visos seserys, – atsakė Bangas.

* * *

– Ar viešbutyje vakarais maloniai leidžiate laiką? Jūs ir DVI Van Vėterenas? – pasidomėjo Beatė Miork.

– Labai maloniai, – patikino Miunsteris.

– Priešingu atveju galėčiau pasiūlyti jums skrudintą sumuštinį ir taurę vyno.

– Šįvakar?

– Kodėl gi ne? – atsakė Beatė Miork. – Deja, man nepavyks išvengti kalbų apie profesinius reikalus.

– Anokia čia problema, – atsakė Miunsteris. – Jaučiu, gana greitai turėtume išnarplioti šią bylą.

– Ir aš jaučiu lygiai tą patį, – pritarė Beatė Miork.

25

Jinai išniro priešais jo akis visai prie pat įėjimo, ir jis suprato, kad toji moteris tikriausiai bus stovėjusi ir laukusi. Matyt, slėpėsi už ligustro krūmo, kerojančio palei visą viešbučio fasadą. Arba už kurios nors tuopos.

Aukšta, liesoka, į šeštą dešimtį įkopusi moteriškė. Galvą ir pečius lengvai apsigobusi tamsiu gėlėtu šaliu. Akimirką Van Vėterenas palaikė ją viena iš savo gimnazijos mokytojų, tačiau tokia mintis šmėstelėjo tik trumpam. Jam niekuomet nepavyksta įsiminti pavardžių, kita vertus, tai padaryti vis tiek būtų neįmanoma.

– Detektyvas vyriausiasis inspektorius Van Vėterenas?

– Taip.

Uždėjusi ranką jam ant žasto, moteris iš labai arti pažvelgė į vyriausiąjį inspektorių. Įsistebeilijo į akis tarsi būtų trumparegė arba mėgintų užmegzti neįprastai artimą ryšį.

– Ar galėčiau šnektelti keletą minučių?

– Žinoma, – atsakė Van Vėterenas. – Apie ką? Gal užeikime vidun?

„Gal jai pasimaišęs protas?“ – paklausė savęs Van Vėterenas.

– Jeigu galėtumėte, geriau paėjėkime kokį kvartalą. Esu labiau linkusi šnekučiuotis lauke. Užtruks tik penkias minutes.

Jos balsas skambėjo giliai ir melancholiškai. Vyriausiasis inspektorius neprieštaravo, ir jiedu patraukė link uosto; pasukę dešinėn į Lemties skersgatvį žingsniavo palei suklypusius namų frontonus, ir tik priėjus didžiulį šešėlį moteris pradėjo dėstyti reikalą.

– Noriu pakalbėti apie savo vyrą, – paaiškino moteris. – Jo vardas – Lauridsas, ir nervai visuomet pridaro jam šiokių tokių bėdų... tačiau ne tiek, kad negalėtų susitvardyti; vyras niekuomet nebuvo uždarytas beprotnamyje ar kokioje panašioje vietoje. Tik kartais pasireiškia nerimas. Tačiau dabar vyras nedrįsta iškelti kojos iš namų.

Moteris trumpam nutilo, tačiau Van Vėterenas nepratarė nė žodžio.

– Visą laiką nuo praėjusio penktadienio – o tai jau beveik savaitė – jis tūno namuose, nes bijo Kirvažmogio. Lauridsas neina į darbą, nors jam pasakyta, kad bus atleistas, jeigu šitokie dalykai nesiliaus...

Van Vėterenas sustojo kaip įbestas.

– Ką mėginate pasakyti?

Moteris paleido Van Vėtereno žastą ir tarsi susigėdusi nudelbė akis į žemę.

– Na, pamaniau susiradusi jus pasiteirausiu, kaip sekasi... Pasakiau apie tai vyrui ir tikrai tikiu, kad jis vėl išdrįstų išeiti į lauką, jeigu jį nuramintumėte pranešęs ką nors viltingo.

Van Vėterenas linktelėjo galvą. „Dievuliau!“ – pamanė jis.

– Pasakykite savo vyrui... beje, kuo jūs vardu?

– Kristinė Reizin. Mano vyras – Lauridsas Reizinas.

– Pasakykite, kad jam nėra reikalo būgštauti, – tarė Van Vėterenas. – Gali grįžti į darbą. Mes labai tikimės, kad žudiką pavyks sučiupti per... šešias arba ilgiausiai aštuonias dienas.

Pakėlusi akis moteris dar kartą įdėmiai pažvelgė į Van Vėtereną.

– Dėkoju, pone Van Vėterenai, – galiausiai ištarė. – Nuoširdžiai dėkoju. Jaučiu galinti jumis pasikliauti.

Skubiai apsisukusi, moteris išnyko viename iš siaurųjų skersgatvių. Likęs stovėti Van Vėterenas nusekė ją akimis.

„Kaip lengva apkvailinti moterį, – pagalvojo jis. – Moterį, kurią pažįsti vos penkias minutes."

* * *

Tas epizodas giliai įstrigo Van Vėtereno galvoje, kai stovėdamas duše pamėgino išgrandyti tą moterį iš atminties, vyriausias inspektorius suvokė, kad Lauridsas Reizinas neduos ramybės ir grauš sąžinę visą laiką, kol tęsis šis tyrimas.

Žmogus, bijantis išeiti iš namų.

Kažkas kone praradęs darbą – ir, be abejonės, savo orumą – tiesiog vien todėl, kad Van Vėterenas ir kiti – Miunsteris, Bauzenas, Kropkė ir Miork – nesugeba aptikti to prakeikto žudiko.

Gal tokių kaip tas vyras esama ir daugiau? Kodėl gi ne?

Kiek kolektyvinės baimės – siaubo ir nerimo – šiuo metu tvyro Kalbringene? Padarius prielaidą, kad tokius dalykus įmanoma išmatuoti...

Išsitiesęs lovoje Van Vėterenas spoksojo į lubas.

Skaičiavo.

Prabėgo šešios dienos nuo Moriso Riūmės nužudymo.

Penkiolika nuo Zimelio.

Nuo Egerso? Du su puse mėnesio.

O ką turi policija?

Na, ką? Gausybę informacijos. Laviną detalių apie šį bei tą – ir jokio kabliuko.

Nė menkiausio įtarimų šešėlio ir visiškai jokio siūlo galo.

Trys vyrai, neseniai atsikėlę į Kalbringeną.

Iš Zelštato, iš Arlacho, iš Ispanijos.

Du piktnaudžiavo kvaišalais, vienas iš jų liovėsi vartoti narkotikus prieš kelerius metus. Ginklas užrakintas. Pats žudikas jį paliko policijai.

Melniko ataskaita? Dar neatkeliavo, tačiau ar galima į ją dėti vilčių? Turima medžiaga apie Egersą ir Zimelį ir tos nuotrupos apie Riūmę kol kas neleidžia įžvelgti jokių sąsajų. Išskyrus visų aukų mirties aplinkybes ir būdą, kaip jos buvo nužudytos. Jokios antraplanės pavardės, kuri visus apjungtų – nieko. Ar kas nors išaiškės Arlache? Van Vėterenas tuo rimtai abejojo.

Prakeikimas!

Paprastai Van Vėterenui kildavo kokių nors įtarimų, tačiau šįkart – nė menkiausios nuojautos. Nė menkiausio užsikabinimo. Niekas nesudrumstė ramybės bandymu atkreipti į save dėmesį – nieko neįprasto, jokių neįtikėtinų sutapimų – nieko.

Jokio suknisto įkalčio, kaip pasakytų policininkai.

Kartais apima jausmas, kad visa tai niekada net ir nebuvo nutikę. Arba įvyko kitapus sienos – nepralaidaus, neperšaunamo

stiklo bloko, pro kurį vos galima įžvelgti daugybę neatpažįstamų žmonių ir nesuvokiamų įvykių, lėtai šokančių pagal jam nesuprantamą choreografiją. Visos tos skirtingos, betikslės, beprasmiškos sąsajos...

Įvykių virtinė, stebima vieno vienintelio, visiškai aklo stebėtojo. DVI Van Vėtereno.

Tarsi visa tai jo neliestų.

O tada dar tas Lauridsas Reizinas.

„Kita vertus, ałgi ne visuomet šitaip būna? – klausė savęs, kišenėje bandydamas užčiuopti cigarečių pakelį. – Argi čia ne tas pats gerai pažįstamas susvetimėjimo jausmas, retkarčiais įsismelkiantis vidun? Argi tai ne?..“

Taip, po velnių! Van Vėterenas nukirto savo minčių srautą. Išsitraukė cigaretę. Prisidegęs ją nuėjo pastovėti prie lango. Pažvelgė į aikštę.

Tamsa buvo bepradedanti gaubti miestą. Po dienos darbų parduotuvės jau užsidariusios, tuštėjančiose gatvėse kai kur vaikščiojo pavieniai žmonės. Vyriausiasis inspektorius matė, kaip gatvės prekeiviai šalia dengtojo turgaus nuo prekystalių krausto prekes. Kiek tolėliau, pasaže, keletas muzikantų groja jų nesiklausantiems praeiviams arba visiškai niekam. Pakėlus žvilgsnį tolumoje akis užkliuvo už kapinių ir tako, vedančio į statų kalną. Paskui pasukęs žvilgsnį kairėn išvydo Diuningeno blokinius daugiaaukščius. Tada dirstelėjo dešinėn: tenai – municipalinis miškelis, Rikenas ir dar vienas nežinia kaip vadinamas rajonas. Kažkur tenai...

... kažkur tenai tūno žudikas, vis aiškiau suvokiantis, kad jam negresia joks pavojus.

„Persilaužimą turime pasiekti dabar, – mąstė Van Vėterenas. – Pats laikas.“

„Jeigu ne dėl kokios kitos priežasties, tai bent jau tam, kad žmonės drįstų iškelti koją iš namų.“

* * *

Bauzenas jau buvo padėjęs lentą ir išrikiavęs figūras.

– Jūsų eilė žaisti baltosiomis figūromis, – pasakė Van Vėterenas.

– Nugalėtojui atitenka juodosios, – įtikinėjo Bauzenas. – Klimkės taisyklės.

– Gerai jau gerai, – nusileido Van Vėterenas, perkeldamas savo pėstininką.

– Atnešiau butelį, – tarė Bauzenas. – Kaip manote, ar 1981-ųjų *Pergault* galėtų pagelbėti išsikapanoti iš to mėšlo?

– Vargu ar galėčiau sugalvoti geresnę pagalbą, – atsakė Van Vėterenas.

* * *

– Pagaliau! – po pusantros valandos sušuko jis. – Po galais, maniau, kad nepaisant visko sugebėsite kaip nors išsukti uodegą.

– Įspūdinga, – pagyrė Bauzenas. – Savita pradžia... Nemanau, kad anksčiau būtų tekę su tokia susidurti.

– Pats sugalvojau, – paaiškino Van Vėterenas. – Visuomet svarbu neprarasti budrumo, o žaisdamas su tuo pačiu oponentu niekuomet negali naudoti tos pačios taktikos daugiau negu vieną kartą.

Bauzenas išgėrė į jo sveikatą. Kurį laiką sėdėjo ir tyliai spoksojo į tuščią taurę.

– Po galais, – pagaliau prakalbo jis. – Tiesą sakant, tas reikalas jau ima mane nervinti. Kaip manote, ar mums pavyks jį išgliaudyti?

Van Vėterenas gūžtelėjo pečiais.

– Na...

– Keizenholtas skambino pusvalandį prieš jums ateinant. Žinote, tas regiono viršininkas. Norėjo sužinoti, ar esu pasirengęs tęsti darbą. Na, kol išnarpliosime šią bylą...

Van Vėterenas linktelėjo.

– Įdomiausia, kad iš esmės jis neprašė manęs tęsti darbo. Tik pasiteiravo, ką apie tai manau. Norėjo, kad apsispręsčiau. Velniškai puikus būdas pasitraukti. Kaip manote? Pirmiausia prisipažįsti esąs nekompetentingas, o tada išeini į pensiją!

– Na, nežinau... – sumurmėjo Van Vėterenas.

– Bėda ta, kad aš ir pats nežinau. Nelabai paglostytų savimeilę, jeigu duotum sau dar keletą mėnesių, o paskui vis tiek viską sujauktum. Kaip manote?

– Hm, – sumurmėjo Van Vėterenas. – Kebloka padėtis, be jokios abejonės. Gal vis dėlto geriausia pirma pričiupti tą šunsnukį?

– Mano požiūris lygiai toks pat, – pritarė Bauzenas. – Tačiau vis tiek privalau tam prakeiktajam Keizenholtui pateikti kažkokį atsakymą. Vėl skambins rytoj....

– Ar tas žmogus, kuris perims postą, bus Kropkė?

– Bent jau iki metų galo. Neabejoju, kad sausio mėnesį bus paskelbta apie atsilaisvinusį postą.

Van Vėterenas linktelėjo. Prisidegė cigaretę ir kurį laiką paniro į apmąstymus.

– Pasakykite Keizenholtui, kad nesuprantate, apie ką jis vapa, – patarė Van Vėterenas. – Kirvažmogis atsidurs už grotų per maždaug šešias aštuonias dienas.

– Po velnių, kaip galiu šitaip tvirtinti? – sudvejojo Bauzenas.

– Esu pažadėjęs iki to laiko išaiškinti.

– Triskart į sveikatą už tai, – pasiūlė Bauzenas. – Po tokių žodžių pasijutau geriau. Kaip ketinate tai padaryti?

– Tiksliai nežinau, – atviravo Van Vėterenas. – Bet jeigu atneštumėte padoraus... galvoju... kokio padoraus *Merlot* butelį, tuomet, kol jūsų nebus, sudėliočiau figūras. Be abejo, sutelksime dėmesį į partijos pradžią.

Bauzenas nusišypsojo.

– Paties sugalvotą? – pasiteiravo kildamas nuo stalo.

– Paprastai tokios būna pačios geriausios.

Bauzenas pasuko link vyno rūsio.

„Kaip lengva apkvailinti seną dorą policijos viršininką, – pamanė Van Vėterenas. – Po galais, ką aš čia veikiu?“

26

– Jeigu... – svarstė Beatė Miork, nuo staltiesės krapštydama sustingusio žvakės vaško gabaliuką. – Jeigu Riūmė atvėrė duris todėl, kad pažinojo žudiką, tai turėtų reikšti, kad kažkur sąrašuose turime jo pavardę.

– Taip, geras bičiulis arba bendradarbis, – pasakė Miunsteris. – Ar turite ką nors omenyje?

– Einu atsinešti popierius. Ar baigėte valgyti?

– Daugiau nepraryčiau nė kruopelytės, – patikino Miunsteris. – Išties gardu... tikras skandalas, kad gyvenate viena.

– Nes moku iškepti skrudintų sumuštinių? Ar tą norite pasakyti?

Miunsterio veidą išpylė raudonis.

– Ne... žinoma, ne. Kalbu apskritai. Skandalas, kad vyrai... kad niekas jūsų nepasičiupo.

– Niekai, – atsakė Beatė Miork, nuskubėdama į darbo kambarį.

„Koks aš puikus pašnekovas," – pasišaipė iš savęs Miunsteris.

* * *

– Jeigu darome prielaidą, kad žudikas yra vyriškis, tai reiškia, kad iš esmės lieka lygiai dešimt galimybių.

– Ne daugiau? – nustebo Miunsteris. – Kiek lieka laikantis nuomonės, kad jis gyvena čia, Kalbringene?

Beatė Miork suskaičiavo galimus žudikus.

– Šeši, – tarė ji. – Šeši draugai arba bendradarbiai. Sakyčiau, mažoka.

– Jie tik visai neseniai atsikėlė čionai, – bandė paaiškinti Miunsteris. – Dar negali turėti didžiulio draugų rato. Kas tie šeši?

– Trys bendradarbiai, su kuriais jie retkarčiais pabendraudavo neoficialioje aplinkoje... ir, atrodo, trys poros.

– Pavardės? – pasiteiravo Miunsteris.

– Generis, Sopinskis ir Kroicas – visi gydytojai. O draugai – Erikas Maisė, beje, irgi gydytojas, ir... palaukit truputį. Keserlingas ir Toiversas. Taip, štai ir viskas. Ką manot? Man atrodo, kad Maisė yra Links bendradarbis.

– Susitikau su visais, išskyrus Toiversą ir Maisę. Niekada nešautų į galvą, kad žudikas galėtų būti kuris nors iš jų, nors už nieką negali garantuoti. Vis dėlto, ar galime tarti, kad tai... Toiversas?

– Gerai, – pritarė Beatė Miork. – Vadinasi, dėl to sutarta. Tačiau iškyla dar viena nedidelė kliūtis...

– Kokia?

– Jis buvo išvykęs trims savaitėms. Jeigu neklystu, kažkur į Pietų Ameriką...

– Ach, velnias, – tarstelėjo Miunsteris.

– O gal tuomet reikėtų teigti, kad žudikas buvo kažkoks nepažįstamasis?

– Galėtų būti ir taip. Ir ne tik nepažįstamasis. Galėtų būti kokia įžymybė. Noriu pasakyti, koks nors visų atpažįstamas žmogus. Finansų ministras, Meril Stryp arba dar kas nors...

– Ar atvertumėte duris Meril Stryp? – paklausė Beatė Miork.

– Manau, taip, – atsakė Miunsteris.

Beatė Miork atsiduso.

– Nieko mums neišeina. Gal norėtumėt kavos?

– Taip, ačiū, – atsakė Miunsteris. – Jeigu jūs išvirsit kavos, aš suplausiu indus.

– Nuostabu, – pritarė Beatė Miork. – Tikiuosi, nemanėte, kad atmesiu šitokį pasiūlymą.

– Nė akimirkos, – patikino Miunsteris.

* * *

– Ar esat pripratęs prie tokių dalykų?

– Priklauso nuo to, ką norima pasakyti žodžiu „pripratęs“, – samprotavo Miunsteris.

– Kiek žudikų paprastai susekat per metus?

Miunsteris trumpam susimąstė.

– Tikriausiai nuo dešimt iki penkiolikos, nors daugumos nereikia susekti. Jie pasirodo patys savaime. Daugiau ar mažiau patys. Ateina ir pasiduoda. Arba kartais tereikia nueiti ir pagriebti už pakarpos – iš tiesų truputį panašu į obuolių rinkimą. Tiesą sakant, daugumą atvejų išaiškiname per kelias savaites.

– Na, o tokie atvejai kaip šis? Ar dažnai pasitaiko?

Miunsteris sudvejojo.

– Ne, ne itin dažnai. Per metus gal kokį sykį ar du.

– Visus išnarpliojat?

– Daugiau ar mažiau. Van Vėterenas nemėgsta neišaiškintų bylų. Paprastai jis tampa nesugyvenamas, jeigu viskas užsitęsia pernelyg ilgai. Kiek žinau, yra tik viena byla – G-byla, kurią vyriausiajam inspektoriui teko padėti į lentyną. Dabar jau bus praėję kokie penkeri ar šešeri metai. Manau, toji byla vis dar neduoda jam ramybės.

Beatė Miork linktelėjo galvą.

– Vadinasi, laikotės nuomonės, kad Van Vėterenas taps tuo žmogumi, kuris išgliaudys ir šią bylą?

Miunsteris gūžtelėjo pečiais.

– Labai galimas daiktas. Mano galva, svarbiausia – sučiupti jį. Tada šlovės pakaks visiems. Ar ne?

Beatę Miork išpylė raudonis. Nusigręžusi moteris ranka persibraukė plaukus, tačiau jos reakcija užkliuvo Miunsteriui už akių.

„Aha, – pamanė jis. – Jaunoji inspektorė ambicinga. Gal įsivaizduoja esanti privati detektyvė?“

– Ar turite savų versijų? – pasidomėjo jis.

– Savų? Ne, žinoma, ne. Savaime suprantama, daug apie tai galvoju, tačiau prisipažįstu, kad nepavyksta pajudėti iš vietos.

– Būtent taip paprastai ir atrodo, – patikino Miunsteris.

– Ir ką tai reiškia?

– Kad galvojate, jog mindžikuojate vietoje ir kad nieko nepavyksta nuveikti, tačiau staiga pajudate iš mirties taško – ima

aiškėti kai kurios detalės, jos įgauna svarbos, o tuomet viskas įvyksta labai greitai.

– Hm, – sumurmėjo Beatė Miork. Maišydama kavą, moteris nagu nukrapštė dar vieną žvakės vaško gabaliuką.

– Ar neprieštarausite, jeigu atliksiu nedidelę išpažintį? – kiek patylėjusi paklausė Beatė Miork.

– Nagi, pirmyn, – padrąsino Miunsteris.

– Aš galvoju... aš manau, kad įdomu būti veiksmo sūkuryje. Noriu pasakyti... '

– Žinau, – įsiterpė Miunsteris.

– ... suvokiu, kad pirmiausia turėčiau galvoti, jog tai siaubinga ir bjauru, kad reikėtų, užuot sėdėjus namuose, gaudyti tą pamišėlį Kirvažmogį, nes jis yra klaikus nusikaltėlis, o doriems piliečiams reikia užtikrinti naktį ramų miegą. Be abejo, aš iš tiesų taip manau, tačiau... tačiau turiu pripažinti, kad man tai visai patinka. Kaip manote, ar toks požiūris nenormalus?

Miunsteris nusišypsojo.

– Aš taip negalvoju, – atsakė jis.

– Jūs irgi panašiai mąstote! – sušuko Beatė Miork, ir staiga apsvaigus nuo lengvabūdiškumo menkutę sekundės dalį kažkas nutiko Miunsterio galvoje – ta nuoširdi jos veido išraiška tariant šituos žodžius, ta šviesi, kiek vaikiška veido mina – dora ir tyra; net ir nelabai suvokdamas priežasties Miunsteris pajuto, kaip kažkas viduje suspurdėjo ir priminė kai ką, kas priklauso kitai jo gyvenimo daliai. Kažką perskaityto. Kuo gėrėtasi ir kam jau pasiduota. Žinoma, to ir reikėjo laukti. Ir nereikia nė sakyti – sulaukė. Tas pasivaikščiojimas per miestą, alus „Mėlynajame laive“, pašnekesiai belaukiant kito apklausiamojo – žaisminga

ir beveik ištvirkėliška – kažkas tokio banalaus ir akivaizdaus, kad jis paprasčiausiai neišdrįso to įvardyti žodžiais.

– Na, – pratarė jis. – Pamaniau... tai yra, iš pradžių. Nusideginsite pirštus.

Ne, Beatė nemėgino jo suvilioti. Tiesą sakant, veikiau atvirkščiai. Matyt, jis pabandė įtikinti save; būtent tas žinojimas, kad yra vedęs, žinojimas, kad egzistuoja Sin, leido Beatei kiek atsipalaiduoti ir suteikė progą prisileisti jį pernelyg arti savęs, nes žinojo, kad yra saugi.

Saugi? O jis?

– Apie ką susimąstėte?

Jis suvokė, kad Beatė Miork vėl žvelgia į jį ir kad veikiausiai mintys buvo kelias akimirkas nuklydusios kažkur kitur.

– Aš... tiksliai nežinau, – atsakė jis. – Ko gero, apie Kirvažmogį.

* * *

– Ką žmona mano apie jūsų darbą?

– Kodėl klausiat?

– Pirmiausia atsakykite.

– Ką Sin galvoja apie mano darbą?

– Taip. Kad esate priverstas nebūti namuose. Pavyzdžiui, dabar.

– Neypatingai sužavėta.

– Ar susikivirčijote prieš išvykdamas?

Kurį laiką Miunsteris nesiryžo atsakyti.

– Taip, susivaidijome.

Beatė Miork atsiduso.

– Taip ir maniau, – atsakė ji. – Klausiu norėdama išsiaiškinti, ar iš tiesų įmanoma būti policijos pareigūnu ir gyventi santuokoje.

– Įmanoma?

– Tuomet ištveriama.

– Yra toks senas anekdotas, – prisiminė Miunsteris.

– Žinau, – atsakė Beatė Miork. – Ar galite man nuoširdžiai atsakyti į mano klausimą?

Miunsteris susimąstė.

– Taip, – atsakė jis. – Veikiausiai įmanoma.

– Šitaip paprastai, ar ne?

– Šitaip paprastai.

– Puiku, – tarė Beatė Miork. – Nuritinote akmenį man nuo širdies.

Miunsteris nusikosėjo trokšdamas pasakyti ką nors protingo. Beatė Miork jį sekė akimis.

– Gal reikėtų pakeisti pokalbio temą? – po kurio laiko pasiūlė Beatė.

– Ko gero, būtų saugiausia, – pritarė Miunsteris.

– Gal paanalizuokime, ką aš manau? Apie Kirvažmogį.

– Kodėl gi ne.

– Žinoma, jeigu negalvojate, kad jau pernelyg vėlu.

– Per vėlu? – nustebo Miunsteris.

„Vienintelis dalykas, jai neleidžiantis manęs suvilioti, – tai ji pati, – mąstė Miunsteris. – Tikiuosi, ji pakankamai stipri... Rytojaus rytą nenorėčiau pažiūrėti sau į akis."

– Dar norėtumėt vyno?

– Dievuliau, ne, – atsisakė Miunsteris. – Juodos kavos.

27

– Melnikui tulžies akmenligės priepuolis, – pranešė Kropkė.

– Kas, po velnių?.. – suniurnėjo Van Vėterenas. – Tiesą sakant, nesistebiu.

– Todėl vėluoja ataskaita, – surado paaiškinimą Bauzenas. – Jis paskambino iš ligoninės.

– Pats paskambino? – pasiteiravo Van Vėterenas. – Šaunu... Na, kuo tuomet šiandien užsiimsime?

Policijos viršininkas atsiduso.

– Ir taip aišku, – sumurmėjo jis. – Manyčiau, toliau rinksime informaciją. Netrukus šioje byloje kiekvienas Kalbringeno gyventojas bus taręs savo žodį. Nebloga dokumentų kolekcija. Galbūt baigus reikėtų pamėginti ją parduoti folkloro archyvams...

– Taip sakant, jeigu kada nors baigsime, – burbtelėjo Kropkė. – Kaip reikalai su kirviu?

Ant stalo Van Vėterenas padėjo cigaretę ir dantų krapštuką.

– Nekaip, – atsakė jis. – Nors ir nemanau, kad tai labai svarbu. Abejoju, ar pavyks išsiaiškinti, kurioje parduotuvėje tas kirvis parduotas – jeigu apskritai tokie daiktai parduodami parduotuvėse. Ar verta paprašyti pardavėjos prisiminti, kas prieš kokį tuziną ar penkiolika metų įsigijo kirvį, darant prielaidą, kad su juo pasidarbavo tas pats žmogus... ne, manau, paliksime ramybėje tą kirvio atsiradimo istoriją.

– O Zimelio vaikai? – pakeldama akis nuo popierių pasiteiravo Beatė Miork:

– Atvedė į niekur, – paaiškino Bauzenas. – Pastarąjį dešimtmetį ar panašiai jų santykiai su tėvais nėra itin glaudūs – nei su juo, nei su ja. Kalėdos, svarbesni gimtadieniai – ir čia daugiau ar mažiau viskas. Galima sakyti, jog dėl to vaikai atsidūrė palankioje padėtyje. Ispanijoje tėvus irgi aplankė vos kartą.

Linktelėjęs galvą Van Vėterenas įsikišo dantų krapštuką į kišenę. Kropkė atsistojo.

– Šiaip ar taip, – nusprendė jis. – Manau, eisiu į savo kabinetą parašyti kelių santraukų. Jeigu viršininkas neskirs kitokio darbo.

Bauzenas patraukė pečiais.

– Sakyčiau, triūskime toliau, – tarė jis dirstelėjęs į Van Vėtereno pusę.

– Taip, – prisidegdamas cigaretę pritarė Van Vėterenas. – Dėl Dievo, tik nemanykite, kad čia kas nors nepaprasto. Einasi sunkiai, neužčiuopėme tinkamo siūlo galo, neturime tikrų versijų, tiktai sukaupėme velniškai daug informacijos, tačiau reikalai anksčiau ar vėliau pajudės. Jeigu tik turėsime lašelį kantrybės.

„Arba apsišarvosime kantrybe, arba nieko neišeis," – pagalvojo jis.

– Ar Melnikas pasakė, kada parengs ataskaitą? – pasidomėjo Miork.

– Tiksliai nenurodė, – paaiškino Kropkė. – Jo nuomone, prireiks dar kelių dienų. Atrodo, tas šunsnukis labai skrupulingas...

– Iš tiesų, – pritarė Van Vėterenas.

– Puiku, – paragino Bauzenas. – Imkimės... to, kuo esame užsiėmę!

„Hm, o kuo gi aš užsiėmęs?"– paklausė savęs Miunsteris.

* * *

Kirkenau kaimas pasirodė visai nedidelis. Geležinkelio stotis ir namų pulkelis, susispietęs Goisės upės slėnyje. Šioje kalvoto, derlingomis žemėmis turtingo krašto dalyje upė suformavusi ilgoką ežerą. Van Vėterenas čia nepastebėjo jokių parduotuvių, pašto ar mokyklos, o palei kelią stūksantis niūrus akmeninis bažnyčios pastatas atrodė toks pat apleistas kaip ir visa vietovė.

Kelias į Seldono slaugos ligoninę driekėsi į kitą slėnio pusę ir kopė aukštyn per skurdoką spygliuočių gojų. Po kokių dešimties minučių kelionės, pasistatęs automobilį prie ligoninės tvoros, Van Vėterenas susimąstė, ar čia iš tiesų įsikūrusi sena reabilitacijos ligoninė. Prieš įžengdamas pro vartus, apgaubtas gaivaus, deguonies pritvinkusio oro, vyriausiasis inspektorius be menkiausio vargo atsispyrė pagundai supešti cigaretę.

* * *

Erikas Maisė – aukštas lieknas, anksti prapilkęs ir todėl sunkiai nusakomo amžiaus vyras. „Ko gero, bus ne daugiau kaip trisdešimt penkerių, – nusprendė Van Vėterenas. – Paaiškėjus, kad toji aplinkybė svarbi, policija nesunkiai išsiaiškins tikslų to vyro amžių." Paspaudęs ranką ir plačiai nusišypsojęs detektyvui vyriausiajam inspektoriui, Maisė pakvietė svečią įsitaisyti viename iš Kremerio stiliaus fotelių, pastatytų priešais didžiulį nišinį langą.

– Arbatos ar kavos? – paklausė jis.

– Malonėkite kavos, – paprašė Van Vėterenas.

Gydytojas išėjo iš kabineto. Van Vėterenas atsisėdo ir dairydamasis pro langą apžiūrinėjo ligoninės aplinką: didžiulė išpuoselėta, lengvai banguota pievelė su vietomis išsimėčiusiais senais gumbuotais vaismedžiais, nugrėbti žvyro takeliai ir solidūs mediniai baltos spalvos suoleliai. Šalia tvoros – keli nedideli šiltnamiai, sodininkas ar kažkoks kitas darbininkas, stumiantis komposto ar kažko panašaus prikrautą karutį. O kiek tolėliau, kairėje pusėje, iš žemo medinio geltonos spalvos paviljono pasirodė dvi juodai apsirengusios slaugytojos, stumiančios gerokai kitonišką, labiau vežimą primenančią transporto priemonę.

Van Vėterenas prikando liežuvį.

Vežime sėdėjo kažkokios dvi būtybės. Pareigūnui prireikė kelių sekundžių susigaudyti, kad iš tiesų tenai sėdi dvi žmogiškos būtybės.

* * *

– Mes nepriimame šiaip sau bet kokio paciento, – paaiškino daktaras Maisė. – Čia atvykstama pačiais blogiausiais atvejais.

Nepuoselėjame iliuzijų ką nors išgydyti, tiesiog stengiamės ligoniams suteikti gana padorias gyvenimo sąlygas. Kiek įmanoma...

Van Vėterenas linktelėjo.

– Suprantu, – pasakė jis. – Kiek turite pacientų?

– Įvairiai, – paaiškino Maisė. – Maždaug nuo dvidešimt penkių iki trisdešimties. Dauguma pas mus praleidžia likusias gyvenimo dienas. Tiesą sakant, čia ir slypi visa esmė...

– Esate paskutinis gyvenimo uostas?

– Taip, galima sakyti ir taip. Mes vadovaujamės tokia filosofija... Nežinau, ar esate susipažinęs su profesoriaus Seldono idėjomis?

Van Vėterenas papurtė galvą.

– Tiek to, – nusišypsojo Maisė, – apie tai galbūt galėtume pašnekėti kitą kartą. Nemanau, jog atvykote padiskutuoti apie itin sunkių psichinių ligonių gydymą.

– Ne, – Van Vėterenas atsikosėjo ir iš portfelio išsitraukė bloknotą. – Jeigu teisingai suprantu, jūs bičiuliavotės su Morisu Riūme... net ir gyvendami Arlache?

– Taip, susipažinau maždaug... daugiau ar mažiau prieš penkerius metus. Per savo žmoną. Jinai ir Beatričė, tiksliau, Beatričė Links, draugauja nuo vaikystės, vienaip ar kitaip, jos – senos mokyklos laikų draugės.

– Kada pirmą kartą susitikote su Morisu Riūme?

Daktaras Maisė akimirką susimąstė.

– Nesu visiškai tikras, kada buvau supažindintas, tačiau, šiaip ar taip, neformaliai bendrauti pradėjome prieš 1988–1989-ųjų metų žiemą... bent jau retkarčiais pabendraudavome.

– Panelė Links irgi dirba čia, tiesa?

– Taip, jau kokius šešis mėnesius.

Van Vėterenas padarė pauzę.

– Ar jūs įtaisėte ją į darbą?

Bet daktaras Maisė tik nusijuokė.

– O, ne, – tarė jis. – Deja, neturiu didelės įtakos tokiems dalykams. Sakyčiau, užtardamas geru žodžiu apie ją užsiminiau. Kodėl klausiate?

Van Vėterenas gūžtelėjo pečiais, bet nieko neatsakė.

– Ką žinote apie Riūmės priklausomybę nuo kokaino tuo metu, kai jis gyveno Arlache?

Vėl surimtėjęs Maisė ranka brūkštelėjo per plikę.

– Nelabai daug, – atsakė jis. – Jokių smulkmenų. Morisas nemėgdavo apie tai šnekėti. Vieną vakarą gerokai įkaušęs truputį užsiminė; manau, tai vienintelis kartas, kada tai buvo paminėta. Šiaip ar taip, Morisas išsikapstė. Man atrodė, kad jis turėjo teisę užbraukti brūkšnį.

– Ar buvote pažįstami su Ernstu Zimeliu ir Haincu Egersu?

Gydytojas krūptelėjo.

– Su?.. Su kitais dviem? Žinoma, ne. Nesuprantu...

– O Riūmė? – įsiterpė Van Vėterenas. – Ar įžvelgiate kokių sąsajų tarp jo ir kitų dviejų?

Daktaras Maisė išsitraukė nosinę ir šluostydamasis kaktą svarstė, ką pasakyti.

– Ne, – tarė po kurio laiko. – Savaime suprantama, mąsčiau apie tai, tačiau nesugebėjau rasti jokių sąsajų.

Atsiduseęs Van Vėterenas vėl pažiūrėjo pro langą ir tyliai svarstė, kokį protingą klausimą būtų galima užduoti tam jaunam

gydytojui. Ir tuo metu vyriausiasis inspektorius pastebėjo nuo šiltnamių pusės link pastato artėjančią trijulę. Viduryje – susikūprinusi žmogysta, iš vienos pusės – vyras, iš kitos – moteris, rankomis prilaikantys jos palinkusią nugarą. Ten iš tiesų buvo moteris – dabar aiškiai galėjo įžiūrėti. Susidarė įspūdis, kad žmogysta velka kojas žvyru, o pagalbininkai kartais pakėlę neša ją. Staiga Van Vėterenui šovė mintis, kad tas vyriškis pažįstamas. Aukštas, lieknas, tamsiais vešliais plaukais: be jokių abejonių, tai – daktaras Mandrijnas. Dar kiek pažiūrėjęs į tą trijulę, Van Vėterenas atsigręžė į daktarą Maisę.

– Ką čia veikia daktaras Mandrijnas?

– Daktaras Mandrijnas?

Van Vėterenas parodė pirštu.

– Ak, žinoma, Mandrijnas. Čia jo giminaitė... dukterėčia, jeigu teisingai prisimenu. Brigitė Ker. Viena iš pastarųjų mūsų pacienčių. Atvyko tik prieš kokį mėnesį, vargšė mergina...

– Kas jai?

Gydytojas atsiprašančiai skėstelėjo rankomis.

– Apgailestauju. Deja, esama tokių dalykų, kurių negaliu aptarinėti. Žinote, profesinė etika...

– Nesąmonė, – Van Vėterenas dar kartą nutraukė gydytoją. – Tiesa, nepasiėmiau jokių dokumentų, tačiau tai bus tik laiko klausimas, jeigu nuspręsiu išvaduoti jus nuo įsipareigojimo saugoti profesinę paslaptį. Gal galėčiau priminti, kad vykdomas žmogžudystės tyrimas.

Maisė sudvejojo.

– Tiesiog duokite man užuominą, – pasakė Van Vėterenas. – To pakaks. Pavyzdžiui, ar tai susiję su narkotikais?

Gydytojas pakėlė akis į lubas.

– Taip, – patvirtino jis. – Didele dalimi. Tačiau Brigitė nepriklauso mano grupei, todėl ne itin daug apie ją žinau.

Kurį laiką Van Vėterenas neištarė nė žodžio. Tada pažvelgė į laikrodį ir pašoko ant kojų.

– Dėkoju už man skirtą laiką, – tarė jis. – Dar šnektelsiu su panele Links. Ar galiu užduoti patį paskutinį klausimą?

– Žinoma, – atsakė Maisė, kuris atsilošė kėdėje ir dar kartą nusišypsojo.

Norėdamas paveikti pašnekovą, Van Vėterenas padarė pauzę.

– Kas, jūsų nuomone, nužudė Morisą Riūmę?

Šypsena išblėso.

– Ką?.. – sumurmėjo Maisė. – Kas?.. Žinoma, neturiu žalio supratimo. Jeigu nors kiek nutuokčiau, kas tas Kirvažmogis, savaime suprantama, seniausiai būčiau pranešęs policijai!

– Savaime aišku, – tarė Van Vėterenas. – Apgailestauju, kad teko išeikvoti šitiek daug jūsų laiko.

* * *

„Šita vieta pasižymi nepaprastu gebėjimu pritraukti žmones," – mąstė Van Vėterenas palikęs daktarą Maisę ramybėje ir ėmęs dairytis panelės Links kabineto. Iš tiesų, kiek aptikta žmonių, vienaip ar kitaip susijusių su šia niūria izoliuota įstaiga?

Pradėjęs skaičiuoti, tačiau taip ir nespėjęs kaip reikiant įsibėgėti, koridoriuje Van Vėterenas netikėtai sutiko panelę Links. Vyriausiasis inspektorius nusprendė kuriam laikui išmesti šias mintis iš galvos ir sugrįžti prie jų vėliau, pasikalbėjęs su šia moterimi.

* * *

Po kokios valandos išsukęs iš automobilių stovėjimo aikštelės, Van Vėterenas labiausiai mąstė apie tai, kokį įspūdį jam padarė panelė Links. Gražioji Beatričė Links. Ar iš tiesų, kaip teigia ši moteris, jos santykiai su Morisu Riūme buvo grįsti stipriausia ir patvariausia trejybe – pagarba, sąžine ir meile?

„Šiaip ar taip, jos žodžiai nenuskambėjo kvailai," – pamanė Van Vėterenas, prisiminęs savo iširusią santuoką.

Tačiau vos prisiminus Renatės vardą, staiga užklupo baisi liūtis, todėl Van Vėterenas kaip įmanydamas bandė įžiūrėti, kas dedasi už priekinio stiklo, ir sutelkė mintis į tai, kaip nenuvažiuoti nuo kelio.

28

Prisipažinimo sulaukta ankstyvą rytą. Ponas Volneris veikiausiai atėjo dar gerokai prieš šešias ir visą tą laiką, krapnojant lietui, pralaukė prie policijos nuovados. Tačiau patekti į vidų vyriškis galėjo tik prieš septynias, kai sekretorė panelė deVit atrakino duris.

– Kas nutiko? – paklausė ji, pasodinusi atvykėlį ant svečių minkštasuolio, papuošto rudomis storos drobės pagalvėlėmis, pasikalbinusi skrybėlaitę ir paltą bei bufete užkaitusi virdulį.

– Noriu prisipažinti, – spoksodamas į grindis prabilo ponas Volneris.

Pro berėmių akinių viršų panelė deVit įdėmiai nužvelgė atvykėlį.

– Prisipažinti? Dėl ko?

– Dėl nužudymų, – pareiškė ponas Volneris.

Panelė deVit akimirką susimąstė.

– Kokių nužudymų?

– Nužudymų kirviu.

– Ak, – tarstelėjo panelė deVit.

Staiga moteriai ėmė suktis galva. Jos nuomone, tas svaigulys visiškai nebuvo susijęs su kurį laiką kamuojančiais menopauzės karščio protrūkiais. Sekretorė įsikibo į stalą ir smarkiai užsimerkė. O tada suėmė save į rankas. Moteris puikiausiai žinojo, jog maždaug iki pusės aštuonių nepasirodys nė vienas policijos pareigūnas. Akies kraštėliu dirstelėjusi į susikūprinusią pono Volnerio figūrą, sekretorė nustatė, kad po rūbais vyriškis bent jau neslepia kirvio. Tada išėjusi iš už atitvaro uždėjo ranką svečiui ant peties ir pakvietė jį eiti kartu.

Ponas Volneris neprieštaraudamas darė tai, ko buvo paprašytas: leidosi vedamas siaurais koridoriais į vieną iš dviejų pačių tolimiausių kamerų, į tą, kurią galima užrakinti.

– Luktelkite čia, – pasakė panelė deVit. – Netrukus pareigūnas ateis jūsų apklausti. Viskas, ką pasakysite, gali būti panaudota prieš jus.

Panelė deVit ir pati nesuprato, kodėl ištarė tą paskutinį sakinį. Sekretorei nusprendus palikti poną Volnerį likimo valiai, šis atsisėdo ant suolo ir ėmė grąžyti rankas. Panelė deVit svarstė, ar nevertėtų pranešti budinčiajam pareigūnui Muzerui, tačiau nusprendė neskambinti. Vietoj to išsivirė kavos ir ji palaukė inspektoriaus Kropkės, kuris, kaip ir pridera, pasirodė lygiai pusę aštuonių.

– Kirvažmogis prisipažino, – pranešė ji.

– Kas, po galais?.. – suglumo Kropkė.

– Užrakinau jį kameroje, – paaiškino panelė deVit.

– Kas, po galais?.. – savo žodžius pakartojo Kropkė. – Kas... kas jis?

– Nežinau, – atsakė panelė deVit. – Tačiau manau, kad jo pavardė – Volneris.

* * *

Dar kartą viską apmąstęs, Kropkė nusprendė, jog būtų geriausia palaukti, kol pasirodys vienas iš DVI. Dėl to laikrodis rodė be dvidešimties minučių devynias, kai pagaliau galėjo prasidėti pirmoji tariamo žudiko apklausa. Be Kropkės ir policijos viršininko, apklausoje taip pat dalyvavo inspektorė Miork bei policininkas Muzeras.

Norėdami apsidrausti, apklausai įrašyti pareigūnai panaudojo du magnetofonus: iš dalies numatydami galimus reikalavimus, jeigu byla galiausiai pasiektų teismą, ir iš dalies tam, kad abu pakviestieji pagalbiniai ekspertai, Van Vėterenas ir Miunsteris, turėtų galimybę susidaryti teisingą nuomonę apie aplinkybes.

BAUZENAS: Prašom pasakyti savo pilną vardą ir pavardę.
VOLNERIS: Peteris Matijasas Volneris.
BAUZENAS: Gimęs?
VOLNERIS: 1936 metų vasario 15-ąją.
BAUZENAS: Adresas?
VOLNERIS: Ryto gatvė Nr. 16
BAUZENAS: Kalbringenas?
VOLNERIS: Taip.
BAUZENAS: Vedęs?
VOLNERIS: Ne.

BAUZENAS: Viskas, ką pasakysite, gali būti panaudota prieš jus. Jeigu norite, turite teisę tylėti. Ar pageidaujate, kad dalyvautų advokatas?

VOLNERIS: Ne.

BAUZENAS: Kodėl čia atėjote?

VOLNERIS: Prisipažinti apie žmogžudystes.

BAUZENAS: Apie Hainco Egerso, Ernsto Zimelio ir Moriso Riūmės nužudymą?

VOLNERIS: Taip.

BAUZENAS: Papasakokite, kaip tai padarėte.

VOLNERIS: Nužudžiau juos savo kirviu.

BAUZENAS: Koks tas kirvis?

VOLNERIS: Turiu jį kelerius metus. Manau, tai mėsininko įrankis.

BAUZENAS: Ar galite jį apibūdinti?

VOLNERIS: Aštrus. Gana lengvas. Ašmenys įsmigo labai lengvai.

BAUZENAS: Kur jį įsigijote?

VOLNERIS: Nusipirkau prieš ketverius ar penkerius metus viešėdamas užsienyje.

BAUZENAS: Kur?

VOLNERIS: Italijoje. Miesto pavadinimo neprisimenu.

BAUZENAS: Kodėl nužudėte Egersą, Zimelį ir Riūmę?

Jokio atsakymo.

KROPKĖ: Kodėl neatsakote į klausimą?

Jokio atsakymo.

BAUZENAS: Ar galite pateikti daugiau detalių, kaip tai padarėte?

VOLNERIS: Apie kurį?

BAUZENAS: Pavyzdžiui, apie Morisą Riūmę.

VOLNERIS: Nuspaudžiau skambutį, jis atidarė duris... Aš jį nužudžiau.

MIORK: Kodėl?

VOLNERIS: Dėl to tenai ir nuėjau.

BAUZENAS: Tiksliai papasakokite, ką darėte.

VOLNERIS: Pasakiau, kad esu susižalojęs nugarą. Ant grindų numečiau laikrodį. Kadangi negalėjau pasilenkti jo pakelti, gydytojas tą padarė už mane... Smogiau jam kirviu į pakaušį.

KROPKĖ: Ar buvote pažįstami su daktaru Riūme?

VOLNERIS: Buvau jo pacientas.

MIORK: Ar jis žinojo, kad ateisite?

VOLNERIS: Taip.

MIORK: Ar norite pasakyti, kad tokį vėlyvą vakarą savo namuose jis priiminėdavo ligonius?

VOLNERIS: Teko paspausti.

BAUZENAS: Kuo buvo apsirengęs Riūmė?

VOLNERIS: Polo marškinėliais... pilkšvai žaliais. Juodomis kelnėmis, tamsios spalvos kojinėmis...

BAUZENAS: Kurią valandą?

VOLNERIS: Apie vienuoliktą.

KROPKĖ: Ką vilkėjo Ernstas Zimelis, kai jį nužudėte?

VOLNERIS: Baltus marškinius ir kaklaraištį. Švarką ir kelnes. Manau, rudus batus. Buvo tamsu.

BAUZENAS: Teisybė, po galais... Ką galvojate jūs, Miork?

MIORK: Man sunku jumis patikėti, pone Volneri. Kodėl tai padarėte?

VOLNERIS: Esu pasirengęs bausmei.

Pauzė. Įrašas trumpam nutrūksta.

BAUZENAS: Pone Volneri, tvirtinate nužudęs tris žmones. Po perkūnais, verčiau pasakykite, kodėl! Turime gerokai rimtesnių darbų, negu sėdėti čia ir klausytis niekų, kuriuos mala dėmesio ištroškę savibaudžiai.

MIORK: Tačiau...

VOLNERIS: Nužudžiau, nes jie – blogi žmonės.

BAUZENAS: Blogi?

VOLNERIS: Blogi žmonės.

BAUZENAS: Tai vienintelė priežastis?

VOLNERIS: Pakankama priežastis.

KROPKĖ: Kodėl būtent šiuos tris konkrečius asmenis?

Jokio atsakymo.

BAUZENAS: Kuo buvote apsivilkęs tą vakarą, kai nužudėte Ernstą Zimelį?

VOLNERIS: Kuo buvau apsivilkęs?

BAUZENAS: Taip. Kaip buvote apsirengęs?

VOLNERIS: Negaliu tiksliai prisiminti... Manau, skrybėlę ir paltą.

MIORK: O kai nužudėte Riūmę?

VOLNERIS: Sportinį kostiumą.

BAUZENAS: Kodėl daktaras Riūmės kūne palikote kirvį?

VOLNERIS: Jis buvo paskutinysis.

BAUZENAS: Paskutinysis? Argi nebėra daugiau blogų žmonių?

VOLNERIS: Ne tokių, kurie mane domintų. Esu pasirengęs bausmei.

BAUZENAS: Negalvojate dar ką nors nužudyti?

VOLNERIS: Ne.

KROPKĖ: Kodėl atėjote šiandien, o ne kurią nors kitą dieną?

VOLNERIS: Buvau priverstas.

BAUZENAS: Priverstas? Kokį darbą dirbate, pone Volneri?

VOLNERIS: Sargauju.

MIORK: Kur?

VOLNERIS: „Gyvenimo šviesoje".

KROPKĖ: Turite galvoje bažnyčią?

VOLNERIS: Taip.

Pauzė. Girdimi šnabždesiai ir kėdžių stumdymas.

BAUZENAS: Pone Volneri, ar egzistuoja asmuo, nurodęs įvykdyti šias žmogžudystes?

VOLNERIS: Turiu misiją.

BAUZENAS: Paskirtą kieno?

Jokio atsakymo.

MIORK: Galbūt Dievo?

VOLNERIS: Taip.

Tyla.

BAUZENAS: Dabar padarysime pertrauką. Muzerai, išvesk tą šunsnukį ir vėl jį užrakink. Šitą juostą ištrinsime vėliau.

* * *

– Na? – paklausė Bauzenas. – Ką manote?

– Kvailas kaip avinas, – nusprendė Kropkė.

– Jis meluoja, – tarė Miork.

– O kaip tuomet dėl detalių? – suabejojo Kropkė. – Iš kur jis gali žinoti šitiek daug smulkmenų?

Beatė Miork gūžtelėjo pečiais.

– Turbūt iš žiniasklaidos...

– Ar laikraščiai ką nors išspausdino apie drabužius? – panūdo sužinoti Muzeras.

– Nežinau. Turėsime patikrinti. Bet jie iš tiesų prirašė gana nemažai.

– Nė kiek nenustebčiau, jeigu paaiškėtų, kad čia iš tiesų jis, – svarstė Kropkė. – Toji „Gyvenimo šviesos" kompanija labai paslaptinga.

– Be abejonės, – pritarė Bauzenas. – Bet kuo ji paslaptinga? Jie juk neturi įpročio bastytis ir žudyti žmones, tiesa?

– Kur šiandien mūsų svečiai? – nutaisęs gudrią miną, nusistebėjo Kropkė.

– Manau, DVI Van Vėterenas apklausia kurį nors Riūmės giminaitį, – paaiškino Bauzenas. – Neabejoju, kad Miunsteris netrukus pasirodys.

Beatė Miork sukosėjo.

– Galiu lažintis iš penkiasdešimties guldenų, kad spaudoje nė žodžio neužsiminta apie drabužius, – neatlyžo Kropkė.

– Kaip manai, kodėl aš to paklausiau? – suprunkštė Bauzenas.

– Religinis pamišėlis, – sumurmėjo Beatė Miork. – Ne, netikiu juo. Anokia čia naujiena, kad ateina tokie psichai. Prisipažinti dėl visko ir dėl bet ko, kas tik šauna į galvą.

– Sakyčiau taip, – sutiko Bauzenas. – Turėsime paklausti mūsų ekspertų, kai šie pagaliau pasirodys.

– Labas rytas, – žengdamas pro duris pasisveikino Miunsteris. – Ar kas nors atsitiko?

– Nedaug kas, – atsakė Beatė Miork. – Kameroje laikome užrakinę vieną Kirvažmogį. Tai tiek.

* * *

– Čia ne jis, – po dviejų valandų pareiškė Van Vėterenas. – Paleiskite arba išsiųskite į beprotnamį. Kartu pateikite ir sąskaitą už policijos laiko švaistymą.

– Iš kur galite būti toks tikras? – stebėjosi Kropkė.

– Gyvenime yra tekę šio to patirti, – atsakė Van Vėterenas. – Tiesiog pradedi suprasti tokius dalykus. Tačiau jeigu jums reikia daugiau patirties, tuomet pirmyn – užkurkite jam tikrą pirtį. Ką galvoja policijos viršininkas?

– Sakyčiau, pritariu, – atsiliepė Bauzenas. – Tačiau nesu šimtu procentų tikras...

– Susidaro įspūdis, kad žino pernelyg daug detalių, – samprotavo Miork. – Iš kur jis gali žinoti, kuo buvo apsivilkęs Riūmė?

Van Vėterenas patraukė pečiais.

– Nežinau. Egzistuoja daugybė galimų paaiškinimų.

– Pavyzdžiui, kokių? – neatlyžo Kropkė.

– Na, daug ką galima paaiškinti bendrąja tendencija dalytis informacija. Pavyzdžiui, panelė Links galėjo su kuo nors paplepėti.

– Abejotina, – sumurmėjo Kropkė. – Aš vis dar laikausi nuomonės, kad pirmiausia reikėtų truputį atidžiau pasižiūrėti. Jau kelis mėnesius tiriame šią bylą ir kai pagaliau pasirodo įtariamasis, nemanau, kad reikėtų jį paleisti iš rankų.

– Darykite kaip tinkami, – pasakė Van Vėterenas. – Vienaip ar kitaip, turiu svarbesnių reikalų.

– Gerai, gerai, – nusprendė Bauzenas. – Tuomet dar kartą jį pakamantinėsime.

* * *

– Sveiki! – tarė Bangas. – Oi, atsiprašau, nesupratau, kad vyksta apklausa. Labas, viršininke!

– Labas, – atsakė Volneris.

– Po galais, kas čia? – suriaumojo Kropkė.

– Ar judu pažįstami? – pasiteiravo Bauzenas.

– Kaip čia pasakius, – numykė Bangas. – Kaimynai ir tiek. Ką jis čia veikia?

Volneris sėdėjo nudelbęs žvilgsnį į grindis.

– Bangai, – kreipėsi Bauzenas mėgindamas suvaldyti balsą. – Tik nesakyk, kad pastaruoju metu darbo reikalus aptarinėjai su šiuo... hm, ponu?

Policininkas Bangas nerangiai pasimuistė ir atrodė sunerimęs.

– Kalbate apie Kirvažmogio reikalą?

– Taip, Kirvažmogio, – atsakė Bauzenas.

– Manau, galbūt, – burbtelėjo Bangas. – Argi tai svarbu?

– Sakyčiau, taip, – sumurmėjo Bauzenas.

– Suknistas kvailys, – nusikeikė Kropkė.

* * *

– Ką gi, – atsiduso Bauzenas. – Jis mums atsiėjo didžiąją dienos dalį. Atsiprašau už nepasitikėjimą jūsų nuovoka.

– Geriausia niekuomet nepasitikėti niekieno nuovoka, – pasakė Van Vėterenas.

– Diena į vieną ar kitą pusę nieko nekeičia, – samprotavo Kropkė. – Būtent tą mes nuolatos ir darome – švaistome laiką.

– Ar turi konstruktyvių pasiūlymų? – pasidomėjo Bauzenas.

Kropkė nieko neatsakė.

– Kiek dabar valandų? – pasiteiravo Muzeras.

– Beveik keturios, – atsakė Bauzenas. – Galbūt laikas baigti šiandienos darbus? O gal kas nors turi kokių sumanymų?

Van Vėterenas grybštelėjo dantų krapštuką. Muzeras kasėsi sprandą. Miunsteris užsispoksojo į lubas. „Ir kas per mėšlas šitas tyrimas! – mąstė jis. – Įstrigsiu čia visam likusiam gyvenimui. Daugiau niekada nebeišvysiu Sin ir vaikų. Galėčiau dabar pat atsisakyti pareigų. Šįvakar parvažiuočiau namo – ir viskas būtų baigta."

Rankoje laikydama pluoštą popierių, į kabinetą įėjo inspektorė Miork.

– Kas nutiko? Ko sėdit kaip per pakasynas? – tarė ji. – Atkeliavo.

– Kas atkeliavo? – paklausė Kropkė.

– Ataskaita iš Arlacho. Kokia jo pavardė? Melnikas? Sprendžiant iš pirmo žvilgsnio darbelis atrodo solidus, – inspektorė užmetė akį į paskutinio puslapio galą. – Trisdešimt penki puslapiai.

– Tik tiek? – nustebo Van Vėterenas.

– Norėčiau žvilgtelti, – imdamas į rankas dokumentus pasakė Bauzenas. Policijos viršininkas pervertė ataskaitą.

– Na, sakyčiau, čia šansas, – sumurmėjo jis. – Manau, galėtume tai pavadinti namų darbu. Nukopijuosiu, tada visi galėsime perskaityti iki rytdienos susirinkimo.

– Gerai, – pritarė Van Vėterenas.

– Norite pasakyti, kad dirbsime ir šį šeštadienį? – nusistebėjo Muzeras.

– Rytoj ryte viską nuodugniai apsvarstysime, – nusprendė Bauzenas. – Visi, suradę kokį nors Kirvažmogį, bus apdovanoti medaliais. Per artimiausią pusvalandį kiekvienas gaus dokumento kopiją.

– Įskaitant ir mane? – pasiteiravo Muzeras.

– Žinoma, – patikino Bauzenas. – Visi priklausome tam pačiam sambūriui.

– Kokiam sambūriui? – pasidomėjo Muzeras.

– Begalvių viščiukų aljansui, – paaiškino Bauzenas.

29

– Galvoju, man reikia pasivaikščioti, – išėjus iš sporto salės pareiškė Van Vėterenas. – Ar gali pargabenti mano krepšį į viešbutį?

– Žinoma, – pažadėjo Miunsteris. – Ką manote apie Melniko ataskaitą?

– Nieko. Kol neperskaičiau, – atsakė Van Vėterenas. – Jeigu šįvakar bare pavaišinsi mane alum, tuomet galėsime apie ją pašnekėti. Vakarinis šlakelis maždaug vienuoliktą. Sutarta?

– Galbūt, – atsakė Miunsteris.

– Vėjelis šiltas, – įkvėpęs oro, nusprendė Van Vėterenas. – Nors ir pučia iš šiaurės. Keista... kažkur gamtoje suirutė. Ketinu pasibastyti paplūdimiu.

– Susitiksime vėliau, – ropšdamasis į automobilį pasakė Miunsteris.

* * *

Vestibiulyje jis netyčia sutiko į barą traukiantį Krukshenką, po pažastimi pasikišusį kelis vakarinius laikraščius. Kiti

reporteriai buvo išnykę prieš keletą dienų; tiktai vienintelis Krukshenkas kažkodėl tebešmirinėjo šičia.

– Labas vakaras. Kas nors naujo?

Miunsteris papurtė galvą.

– Kodėl jūs čia laikomas kiauras dienas? – pasiteiravo pareigūnas. – Nemanau, kad per visą savaitę ką nors parašėte.

– Esu savo paties prašymu, – paaiškino Krukshenkas. – Namų fronte susiklostė bjauroka situacija.

– Tikrai? – nustebo Miunsteris.

– Žmona nepageidauja manęs namuose. Negaliu teigti, kad ją kaltinu, nors bastymasis tokioje drėgmėje diena iš dienos nelabai įkvepia. Ketinu parašyti straipsnių ciklą apie pabėgėlius, tačiau iš esmės tik tam, kad nereikėtų lipti ant sienų.

– Vaje, – sumurmėjo Miunsteris.

– O jūs? – paklausė Krukshenkas. – Nemanau, kad ir jūs maloniai čia leidžiate laiką.

Prieš atsakydamas Miunsteris akimirką pagalvojo.

– Ne, nepasakyčiau, kad čia labai tiktų žodis „maloniai".

Krukshenkas atsiduso ir gūžtelėjo pečiais.

– Pamaniau, pasėdėsiu valandėlę bare. Būtų malonu, jeigu prisijungtumėte.

– Dėkui, – atsakė Miunsteris. – Galbūt vėliau. Pirmiausia turiu šį tą paskaityti.

Pliaukštelėjęs Miunsteriui per nugarą, Krukshenkas patraukė į barą. Žurnalistui einant pro šalį, Miunsteris aiškiai užuodė nuo jo sklindantį brendžio dvelksmą. Neabejotiną būtinybę, reikalingą išgyventi. Nuėjęs prie registratūros Miunsteris pasiėmė kambario raktą.

– Minutėlę, – sustabdė mergina ir pasilenkė už registratūros atitvaro. – Jums laiškelis.

Ji padavė Miunsteriui baltą voką, kurį pareigūnas įsikišo į kišenę. Įėjęs į kambarį ir rašikliu atplėšęs voką, Miunsteris perskaitė, kas rašoma:

Sveiki!

Ką tik perskaičiau Arlacho ataskaitą. Šį bei tą aptikau. Kai ką ganėtinai keisto, turiu patikrinti.

Baigusi bėgioti, maždaug aštuntą, būsiu namie. Paskambinkite tuo laiku.

Linkėjimai,
B.

Miunsteris pažiūrėjo į laikrodį. Dvidešimt minučių po septynių. „Ar toje ataskaitoje iš tiesų galėtų būti kas nors tokio? – paklausė savęs, čiupinėdamas ant naktinio stalelio padėtą lapų šūsnį. – Tai būtų tikra Dievo dovana, už kurią vertėtų pasimelsti."

„Na, šiaip ar taip, būtų ne pro šalį paskaityti. Bet pirmiausia – skambutis Sin."

* * *

Iš pradžių Van Vėterenas žingsniavo esplanada, paskui, praėjęs pro vakarinį molą, nusileido prie smiltynės. Nors artinosi žlėja, jis pamanė, kad iki visiškos tamsos veikiausiai bus likusi dar visa valanda. Tiesa, šviesa vis labiau ir labiau blės, tačiau tos prietemos pakaks nepasiklysti. Paplūdimyje šiltas vėjas buvo

juntamas dar labiau. Akimirką Van Vėterenas svarstė, ar nevertėtų nusiavus batus basam patraukti per smėlį – per šiltą smėlį palei pylimą. Tačiau vis dėlto nusprendė to nedaryti. Jūra atrodė apatiška; kaip ir visas tas savaites, kol laiką leido namelyje. Retkarčiais į krantą atsirisdavo viena kita bangelė, tačiau ir šios atrodė abejingos, be jokios gyvybės...

„Mes abu – jūra ir aš – jau gerokai įgrisome vienas kitam“, – pagalvojo Van Vėterenas. Ir staiga užplūdusi nuotaika mintimis jį sugrąžino į vaikystės vasaras, kuomet ilgėdavosi namų ir norėdavo būti, kaip tada sakydavo, žemyninėje krašto dalyje. Kuomet svajodavo, kad amžinybė taip smarkiai susitrauks, jog galės ją aprėpti žvilgsniu. Van Vėterenui norėjosi įrėminti viską, kas nepaklūsta laikui, kas neturi ribų ir kas palei pakrantę po atviru dangumi, rodos, auga vis didyn ir didyn...

Ar tie patys jausmai užplūdo ir šiandien?

Ar tik būnant prie jūros darosi sunkiau viską suvaldyti? Ar atsidūrus šalia šito pilko bekraščio veidrodžio viskas pasidaro nesuvokiama ir neįveikiama? Ar dėl to ši byla tampa beviltiška? Reinhartas tvirtina, kad būtent šioje vietoje – kur susilieja sausuma, jūra ir dangus – viskas išsigrynina ir įgauna tikrąją prasmę ir svarbą.

Čia įvardijami tikrieji vardai ir išryškėja pagrindiniai bruožai.

Sunku pasakyti. Galbūt viskas veikia atvirkščiai. Kad ir kaip ten būtų, Van Vėterenas puikiai suprato, kad mintys ir sumanymai nuplaukia kažkur į tolį ir tenai susilieja į vientisą gniutulą. Žvelgiant palei nežymiai išsigaubusią kranto liniją, kuri galiausiai tolumoje, gerokai anapus vakarinio molo, ištirpsta tamsėjančioje vakaro migloje, jam ėmė atrodyti, kad sutelkti

dėmesį ir nukreipti mintis į kažką konkretaus darosi kaip niekada sunku. Tarsi viskas susigertų, tarsi išnyktų amžinybėje ir laikui nepavaldžioje tamsoje. Ne, Reinhartas suklydo. Be jokios abejonės. Toji prakeiktoji jūra – tikras kliuvinys.

Kita vertus, reikia pripažinti, kad jūra iš tiesų pažadina jusles. Šis procesas veikia abiem kryptimis... jokių aklaviečių panorėjus pasitikrinti gautus impulsus ar padarytas išvadas. Sąnaudas ir išeigą. Svarbu pakankamai ilgai, bent akimirkai, išlaikyti įžvalgas ir įspūdžius, kad pavyktų jas užfiksuoti atmintyje.

O kaip byla? Kirvažmogis? Kokias įžvalgas atpūtė tas šiltasis vėjelis?

Vėjas pūtė priešinga kryptimi. Kažkas čia ne taip. Tas jausmas jau ilgokai nedavė ramybės, o dabar, tyloje žengiant per kietai suplūktą smėlį, toji nuojauta tik dar labiau sustiprėjo. Mintimis sugrįžęs atgal, Van Vėterenas suvokė, kad kažkas buvo dingtelėję kalbantis su Beatriče Links. Jis nelabai prisiminė, kas tuomet šovė į galvą – net ir pokalbio metu nevisiškai susigaudė – moters pasakyta frazė, atsitiktinai ištartas žodis, o gal žodžių sąsaja. Neįprastas junginys. To pakako, kad Van Vėterenas kažką pajustų.

Kažkas tokio, ką paminėjo ir Bauzenas, kai jiedu pastarąjį kartą žaidė šachmatais – policijos viršininkas perkėlė pėstininką ir susikūrė sau palankią padėtį, nors Van Vėterenas buvo numatęs lygiai tokį pat ėjimą ir norėjo, kad kolega jį žengtų.

Prisidegęs pypkę jis kažką pasakė.

Tas irgi sukėlė neaiškumų. Didelių neaiškumų: kažkas dvelktelėjo ir tučtuojau išsisklaidė – išnyko taip pat staiga kaip

ir buvo atplūdęs, tačiau vis dėlto paliko pėdsaką Van Vėtereno atmintyje.

„Dieve mano! – pamanė Van Vėterenas išspjaudamas sukramtytą dantų krapštuką. – Koks iškreiptas mąstymas? Koks tikslumas! Matyt, taip pasijuntama smarkiai įsisenėjus Alzheimerio ligai."

Kita vertus, dabar Van Vėterenas žaibišku greičiu tiesė tiltus tarp kraštutinumų – svarbiausias senatvinės silpnaprotystės ženklas yra ne tai, kad žmogus praranda atmintį. Priešingai! Atminties vartai plačiai atlapoti, pro juos leidžiama įeiti bet kam. Jokio filtravimo. Viskam.

Tarytum jūra. Tarytum bangos. Viskas priklauso nuo pasirinkimo. Viskas arba niekas.

Pagaliau kas gi jis? Kas tas Kirvažmogis? Kiek laiko dar teks bastytis po šitą Dievo pamirštą užkampį, kol pagaliau pavyks uždėti antrankius tam prakeiktajam manipuliatoriui? Koks žodžių junginys netikėtai išsprūdo iš Beatričės Links lūpų? Ką pasakė Bauzenas?

O Lauridsas Reizinas? Sėdi kažkur namuose ir svarsto apie žmonos parneštą policijos garantiją. Ar gali žmogus pasikliauti tokiu patikinimu? O ką jis pažadėjo? Nuo šešių iki aštuonių dienų? Kada tai bus? Gal, tiesą sakant, tas limitas jau peržengtas?

„Be jokios abejonės," – Van Vėterenas giliai atsiduso.

Staiga, nusileidusi nuo esplanados, už kokių dvidešimties metrų priešais jį išdygo bėgikė, moteris raudonu sportiniu kostiumu, savo tamsius plaukus persirišusi švarkelio spalvos kaspinu. Nubėgusi prie vandens pakraščio, kur driekėsi kietai suplakto smėlio juosta, moteris pasuko į vakarus ir jau vos po

kelių sekundžių juodu skiriantis atstumas išaugo dvigubai. Van Vėterenui ji pasirodė pažįstama, tačiau prireikė kelių akimirkų, kol pagaliau susigaudė, kas toji moteris.

Žinoma, inspektorė Miork!

Ką nuovadoje pirmąją dieną apie ją pasakė Bauzenas?

Grožis ir intuicija? Kažką panašaus; kad ir ką Bauzenas sakė, jo žodžiams Van Vėterenas pritarė visa širdimi.

Atsiduseęs vyriausiasis inspektorius susikišo rankas į kišenes. Užčiuopęs cigarečių pakelį kurį laiką ginčijosi su savimi. „Na, gerai," – pagaliau nusprendė jis, o kol prisidegė cigaretę, Beatė Miork jau buvo ištirpusi tamsoje.

Praryta.

„Tamsa, – mąstė jis, giliai traukdamas dūmą. – Vienintelis dalykas, kurios dydžio pakanka užkloti vandenynui."

Nebloga mintis. Prisiminus kurią dieną reikėtų ją perduoti Reinhartui.

„O gal vandenynas vis dėlto didesnis? – beveik tą pačią akimirką šovė į galvą dar viena mintis. – Be abejonės, kitame krante aušta rytas. Visuomet būna kitas krantas."

30

Automobilį ji pasistatė įprastinėje vietoje, kitapus rūkyklos. Užrakinusi mašiną truputį pratraukė sportinio kostiumo viršutinės dalies užtrauktuką. Oras buvo šiltesnis negu anksčiau; prakaitas tikrai žliaugte žliaugs.

Vos pasileidus bėgti, galvoje tvinkęs jaudulys karščiu perliejo visą kūną iki kojų ir pėdų galiukų. Pasirikti šitokį tempą vos pradėjus bėgti – visiška beprotybė. Nors už tai ir teks sumokėti, vis tiek neįmanoma atsispirti šiai pagundai. Dabar tiesiog reikia bėgti labai greitai. Bėgti sparčiai ir įtempus visas jėgas pasiekti tokią ribą, kai aiškiai pradeda dirbti galva... sudeginti nervingumą ir besaikę įtampą – šį kunkuliuojantį, beveik isterišką jausmą, patiriamą artėjant triumfo link. Kai sprendinys jau beveik rankose.

Atėjo persilaužimo metas. Na, spalvos gal ir kiek sutirštintos, tačiau pavykus iki galo išrutulioti tą minties giją, kuri kilo skaitant Melniko ataskaitą ir kuri, atlikus pirminį faktų patikrinimą, pasirodė... Nagi, kokia?

Joje nėra prieštaravimų – visiškai jokių. Nors tenai slypinčios potekstės – jau visiškai kitas dalykas.

Nušokusi į paplūdimį ji pasileido link vandens pakraščio. Pučiant tokiam neįprastai šiltam vėjui kilo minčių, jog vertėjo apsirengti plonesniais drabužiais.

Taigi, jokių prieštaravimų. Atvirkščiai. Daug kas pasitvirtina – galbūt viskas. Jeigu tiktai šįvakar pavyktų Miunsteriui perteikti savo mintis – ramiai, rimtai ir santūriai, – tuomet tikrai netrukus viskas išaiškėtų.

Temo. Beatė ėmė savęs klausinėti, ar šiandien irgi reikėtų įveikti visą maršrutą. Bėgant atgal per miškelį veikiausiai jau bus ganėtinai tamsu, tačiau jai puikiai pažįstamas kiekvienas centimetras... kiekviena medžio šaknis ar nusvirusi šaka – sutrumpinus bėgimo maršrutą, darbas būtų atliktas prastai, o prastai atlikti darbai Beatei Miork nepatinka.

Juk Miunsteris neskambins anksčiau negu aštuntą. Laiko – marios.

* * *

Pieno rūgštis pasigamino greitai. „Nesistebiu," – pamanė Beatė ir pagaliau truputį prilėtino tempą. Nebuvo jokios būtinybės taip save nuvaryti nuo kojų, kad paskutinę atkarpą per miškelį tektų įveikti kniūbščiojant.

Beatės vaizduotėje sušmėžavo laikraščio antraštė:

MOTERIS POLICIJOS INSPEKTORĖ
SUGAVO KIRVAŽMOGĮ!

Ir maždaug šitokia įžanginė pastraipa: „Nepriklausomai nuo išorinių kriminalistikos ekspertų, kirviu žmones žudžiusio ir visos šalies laikraščių antraštėse mirgėjusio nusikaltėlio bylą išnarpliojo Beatė Miork iš to paties Kalbringeno. Mūsų miestas jai nuoširdžiai dėkingas, nes dabar gyventojai vėl kada panorėję galės vaikščioti gatvėmis bei naktimis ramiai miegoti savo lovose."

Tokio pasitenkinimo antplūdžio neįmanoma sukontroliuoti, todėl Beatė vėl padidino tempą.

Tačiau Beatei Miork neteko labai ilgai mėgautis tuo, kas apie ją rašoma. Jau visai netrukus, visiškai netikėtai, į galvą šovė kita antraštė. Šįkart – knygos pavadinimas, niekada neskaitytos knygos; Beatė prisiminė, kaip prieš daugybę metų sugrįžusi į gimtąjį Fryzeną laikė ją rankose per vieną knygų išpardavimą. Knyga buvo išleista anglų kalba.

„Ilgų nuotolių bėgiko vienatvė"*.

Pasvirusi į vieną pusę Beatė vos neišsitiesė ant smėlio.

Po perkūnais, kaip dabar galėjo šios knygos pavadinimas išplaukti į sąmonės paviršių?

Išmetusi šią mintį iš galvos, Beatė žvilgtelėjo per petį. Paplūdimyje – nė gyvos dvasios. Tuščia tiek už nugaros, tiek priešaky. Pasižiūrėjo, kuri valanda. Dvidešimt penkios po septynių – dar kelios minutės ir pribėgs didžiąją uolą bei po keliu iškastą tunelį. Tada mažumėlę palypėjusi pasieks miškelį ir sugrįš į namus...

Beatė Miork išsprendžia kirviu žmones žudžiusio nusikaltėlio mįslę!

---

* *The Loneliness of the Long-Distance Runner* aliuzija į anglų poeto ir prozininko Alano Silitou (Alan Sillitoe) apsakymą ir to paties pavadinimo knygą. *Vert. past.*

„Ilgų nuotolių bėgiko vienatvė“.

Kylant į paskutinės kalvos viršūnę, Beatę užplūdo didžiulis nuovargis. Dėl susikaupusios pieno rūgšties gėlė šlaunis, o širdis plukdė kraujo pliūpsnius į gerklę... užliedama ją beveik iki viršaus. „Sukaupk visą valią: sugniaužk kumščius, sukąsk dantis ir prisiversk įveikti tuos paskutiniuosius keletą metrų. Tuomet, pasiekusi viršūnę, vėl leisiesi į pakalnę – gausi šansą atsipūsti, leisi kūnui atsigauti, pasiruoši paskutinei daubai, nedideliam skardžiui per bukšmedžių giraitę artėjant link rūkyklos ir mašinų stovėjimo aikštelės...“

Mintis apie lengvą finišą, laukiantį automobilį bei karštą dušą užlaipino ją ant viršūnės ir gerokai pastūmėjo pasileisti skardžio šlaitu; tačiau tą rugsėjo vakarą net ir būdama kiek mažiau pavargusi, net ir esant tinkamesniam apšvietimui vis tiek mažai tikėtina, kad Beatė būtų laiku pastebėjusi plieninę tamsios spalvos vielą.

Ji buvo nutiesta skersai tako kiek žemiau negu kelių aukštis, pačioje kalno papėdėje, kaip tik toje vietoje, kur nuo liepos nukritę lapai artėjančią sutemą sutirštino dar vienu tamsos sluoksniu. Moteriai visu ūgiu parvirtus ant žemės ir dar nespėjus susigaudyti, kas nutiko, jis visu svoriu užgriuvo ant jos.

31

– Manau, turėsime paprašyti spaudos kuriam laikui palikti mus vienus, – pasakė Van Vėterenas, dėdamas ranką Krukshenkui ant peties. – Tačiau aš galiu užimti tavo kėdę.

Miunsteris pakėlė akis. Po pažastimi Van Vėterenas laikė pasikišęs Melniko ataskaitą ir atrodė nusiteikęs ryžtingai. Sutrūkinėjusių kapiliarų raizginio spalva iš raudonos pavirto mėlyna. Paakių maišeliai buvo įgavę aiškiai matomus juodus kontūrus. Teigiami ženklai, be jokios abejonės.

– Velniai griebtų! – nusikeikė Krukshenkas. – Vadinasi, po septynių sunkaus darbo metų atėjo persilaužimas? Gal galėčiau pirmasis jus pasveikinti? Kokia jo pavardė?

– Kieno? – paklausė Miunsteris.

– Kirvažmogio, – atsakė Krukshenkas.

– Rytoj ryte galėsi gauti interviu iš įvykio vietos, – pažadėjo Van Vėterenas. – Su sąlyga, jeigu būsi geras berniukas ir dabar keliausi į lovą.

Nurijęs paskutiniuosius viskio ir vandens likučius, Krukshenkas atsistojo. Pastebimai siūbuodamas ir sudarydamas įspūdį, kad netrukus jam gali tekti avariniu būdu vėl

nusileisti ant kėdės. Tačiau žurnalistui pavyko atgauti pusiausvyrą. Jis papurtė galvą ir atsikosėjo. J –j – – Gerai, – pareiškė Krukshenkas. – Vyriškas susitarimas. Labos nakties, ponai. Mano kambario numerį žinote.

Padėkojęs Miunsteriui už draugiją, žurnalistas svirduliuodamas išslinko iš baro.

– Vargšelis, – tarė Miunsteris.

– Kodėl? – nustebo Van Vėterenas. – Man didelį bokalą alaus.

* * *

– Na? – paklausė Van Vėterenas, siurbdamas putą nuo savojo alaus bokalo. – Jaunystė prieš grožį. Ką suradai?

Paėmęs pluoštą lapų Miunsteris ėmė juos vartyti.

– Na, – pradėjo jis. – Yra toks Podvorskis...

Van Vėterenas linktelėjo.

– Juženas Podvorskis, taip. Kas iš to?

– Nieko apie jį nežinau, – prisipažino Miunsteris. – Tačiau esama sąsajos. Mano įsitikinimu, kiti – Bauzenas ir inspektoriai – gali protingiau nuspręsti. Jeigu Podvorskis žinomas Kalbringene, taip sakant...

Van Vėterenas prisidegė cigaretę.

– Ką tik kalbėjau su Bauzenu, – pasakė Van Vėterenas. – Jo manymu, tas atvejis bent jau nėra neįmanomas. Atrodo, tas vyrukas labai tinkamas – vienišius, gyvenantis užkampyje, pakeliui į Lindeną. Už kokių šešių su puse kilometro važiuojant nuo jūros į krašto gilumą. Nors ir labai seniai, tačiau buvo įsivėlęs į nusikaltimą, kai žmogui netyčia buvo atimta gyvybė. Taip, nuo to būtų galima pradėti; tai galėtų būti jis.

– Smurtautojas? – paklausė Miunsteris.

– Pasak Bauzeno, pasižymi gera atmintimi. Atrodo, kad tam vyrui truputį pasimaišęs protas. Nelabai bendrauja su kitais žmonėmis. Išėjo į priešlaikinę pensiją. Berods, 1975-aisiais. Bet kuriuo atveju, tą galėsime išsiaiškinti rytoj – prieš jį užklumpant, ko gero, ir mums reikėtų truputį pasiruošti. Anot Bauzeno, tas vyrukas tikrai galėtų pridaryti daugybę rūpesčių, jeigu paaiškės, kad tai ne jo darbas.

Miunsteris linktelėjo. Nurijęs didžiulį gurkšnį alaus, iš pasitenkinimo Van Vėterenas sučepsėjo lūpomis.

– Velniai rautų, Miunsteri. Man reikia užmesti akį į tą tipelį, kad galėčiau pasakyti, ar čia jo darbas, ar ne. Kaip manai, gal mums laikas grįžti namo?

Miunsteris pasimuistė ant kėdės.

– Kas nutiko? – pasiteiravo Van Vėterenas. – Ar ruošiesi padėti kiaušinį?

– Tik dar viena mažytė smulkmena, – neryžtingai prakalbo Miunsteris. – Be abejo, ji nėra svarbi. Gavau žinutę iš inspektorės Miork. Jinai kažką užtiko ir paprašė, kad paskambinčiau...

– Ir?

– Na, ji neatsiliepia. Apie aštuntą turėjo būti namie. Keletą kartų mėginau prisiskambinti.

Van Vėterenas dirstelėjo į laikrodį.

– Po vienuolikos penkios, – pasakė jis. – Prieš eidamas miegoti pabandyk dar kartą. Tiesiog bus įsipainiojęs koks nors vyras. Be abejonės.

„Taip, – pamanė Miunsteris. – Tiesiog koks nors vyras. Žinoma."

TREČIA DALIS

Rugsėjo 24-oji – 27-oji

32

Bauzenas buvo nenusiskutęs, tačiau atrodė kupinas energijos. Ant kėdės atkaltės pasikabino purvinai rudos spalvos striukę, o marškinių rankoves atsiraitojo gerokai aukščiau alkūnių.

– Juženas Podvorskis, – pasakė jis geltonu pieštuku rodydamas į Kropkę. – Ką apie jį žinome?

– Visai nemažai, – entuziastingai prabilo Kropkė. – Ar pradėti nuo pradžių ar...

– Taip, – nurodė Bauzenas. – Nemanau, kad kam nors pavyko praleisti pro akis faktą, kad jis figūruoja dviem atvejais, tačiau prieš imantis darbo, ko gero, taip pat labai svarbu susidaryti išsamų antraplanį vaizdą.

– Minutėlę, – įsiterpė Van Vėterenas. – Manau, pirmiausia turėtume apsvarstyti inspektorės Miork atvejį.

Bauzenas apžvelgė visus susėdusius aplink stalą tarsi tik dabar suvokęs, jog susirinko ne visi.

– Kas nutiko Miork? Kodėl jos nėra?

– Hm, – sumurmėjo Van Vėterenas. – Manau, tegul Miunsteris paaiškina.

Miunsteris giliai įkvėpė oro.

– Na, – ėmė pasakoti jis. – Vakar vakare viešbutyje gavau raštelį... iš inspektorės Miork. Jinai prašė paskambinti. Laiškelyje buvo parašyta, jog Melniko ataskaitoje jai kažkas užkliuvę už akių, tačiau peršasi mintis, kad nuo vakar vakaro jos nebūta namie. Su ja nepavyko susisiekti.

– Kas, po perkūnais... – sumurmėjo Bauzenas. – Kažkas užkliuvo jai už akių. Norite pasakyti, Podvorskis?

Miunsteris plačiai išskėtė rankas.

– Nežinau. Galimas daiktas, tačiau tiksliai nežinau. Raštelyje sakoma, kad Miork ketino patikrinti informaciją.

– Patikrinti?

– Taip.

– Ką?

– Neturiu žalio supratimo, – atsakė Miunsteris.

– Ar turite tą raštelį? – pasiteiravo Bauzenas.

Miunsteris linktelėjo ir iš vidinės kišenės ištraukė voką. Akies kraštelių jis pastebėjo, kaip įdėmiai yra sekamas Van Vėtereno. Miunsteris suprato, kad veidą ima pilti raudonis. Žinoma, to suvaldyti neįmanoma, tačiau susiklosčius tokioms aplinkybėms raudonis nevaidina jokio vaidmens. Iš tiesų Miunsteris buvo miegojęs ne daugiau negu dvi valandas ir nuo tada, kai atsikėlė, iš galvos nesitraukė šis konferencijų salės vaizdas. Arba ji sėdės savo įprastinėje vietoje priešais knygų spintą... arba nesėdės. Arba čia bus įsipainiojęs koks nors vyras arba... kitoks vyras. Miunsteris vos išdrįso pripažinti, net pačiam sau, kad giliai širdyje sužibo menkutė pasitenkinimo kibirkštėlė supratus, jog tai nėra pirmoji alternatyva. Tiesiog vyras! Žinoma, tokią

reakciją netrukus užgožė visos galimos implikacijos dėl antrosios alternatyvos, tačiau tokia alternatyva tikrai egzistuoja, ir tai neabejotinai privertė Miunsterį apie kai ką susimąstyti.

Bauzenas perskaitė raštelį. Ir pasiuntė per rankas.

– Jau mačiau, – pasakė Van Vėterenas rašteliui atkeliavus iki jo. Miunsteris pasiėmė raštelį.

– Namie apie aštuntą, – pasakė Bauzenas. – Gyvas pragaras! Juk negalvojate, kad?..

– Kas tenai rašoma? – pasiteiravo Kropkė. – Kažkas keisto?

– Ganėtinai keisto, ką ji turinti patikrinti, – atsakė Miunsteris.

Bauzenas išsitraukė pypkę ir sėdėjo laikydamas ją rankoje. Kambaryje tvyrojusi tyla buvo beveik apčiuopiama. Bangas čiaumojo gumą. Van Vėterenas įdėmiai apžiūrinėjo du dantų krapštukus ir smulkmeniškai juos lygino, kol pagaliau vieną įsimetė į krūtinės kišenėlę, o antrąjį įsikišo tarp priekinių dantų. Kropkė vienos rankos pirštų galiukais barbeno į kitos rankos pirštų galiukus, o Muzeras spoksojo pro langą.

„Viešpatie! – mąstė Miunsteris. – Jie visi regi ją savo mintyse!“ Susitvardęs jis pajuto, kaip gerkle kyla kažkas šalto ir drėgno, o diafragmos srityje prasidėjo mėšlungiškos konvulsijos.

– Atsiprašau, – keldamasis nuo kėdės dar sugebėjo išlementi ir išlėkė į tualetą.

– Kropke, – nurodė Bauzenas. – Eik į savo kabinetą ir paskambink jai.

Kropkė padarė ko buvo paprašytas. Van Vėterenas išsitraukė dantų krapštuką.

– Nedaug prasmės, – tarstelėjo jis. – Jau dukart bandėme paskambinti iš viešbučio. Manau, tikriausiai pastebėjote kreipinio formą?

Bauzenas linktelėjo galvą ir nuėjo prie lango. Čiupinėdamas seniai skustos barzdos šerius ir sunkiai gaudydamas orą, policijos viršininkas mąsliai stebėjo vidinį kiemą. Miunsteris ir Kropkė sugrįžo į kabinetą. Kropkė papurtė galvą.

– Niekas neatsako, – tarė jis. – Ką visi manote?

– Podvorskis? – paklausė Bauzenas atsigręždamas į susirinkusiuosius. – Ar tikrai manote, kad jai galėjo šauti į galvą mintis nuvažiuoti į Podvorskio namus?

Kropkė kostelėjo.

– Ne, – pasakė jis. – Tiesą sakant, tai visai nepanašu į ją...

– Visiška beprotybė, – samprotavo Muzeras. – Nė vienas sveiko proto žmogus neis tenai savo noru. Net ir esant normalioms aplinkybėms. O jeigu dar įtari, kad jis galėtų būti Kirvažmogis, tuomet nesuprantu, kodėl...

Miunsterio kantrybė trūko.

– Liaukitės! – suriko jis, trenkdamas kumščiu į stalą. – Po velnių, laikas kažko imtis, o ne sėdėti čia ir atrajoti! Viskas, ką reikia padaryti – sėsti į mašiną ir važiuoti pas tą šunsnukį! Ko laukiame?

Kilstelėjęs antakius, Bauzenas dirstelėjo į Miunsterį.

– Iš tiesų tikiu... – pradėjo jis.

– Bravo, Miunsteri! – įsiterpė Van Vėterenas. – Esu linkęs tau pritarti. Reikia imtis kokių nors veiksmų.

Atsilošęs kėdėje Miunsteris atsiduso.

– Atsiprašau, – ištarė jis.

– Viskas gerai, – nuramino Bauzenas. – Iš tiesų šlykštus reikalas. Jeigu mes ketiname...

– Minutėlę, – persisverdamas per stalą tarė Van Vėterenas. – Galvoju, prieš imantis veiksmų, reikia išsiaiškinti keletą dalykų.

Pirmiausia, nemanau, jog labai tikėtina, kad inspektorė Miork iš tiesų būtų važiavusi į Podvorskio namus. Tiesą sakant, drįsčiau teigti, kad apie tai negali būti nė kalbos.

– Kodėl? – nesuprato Kropkė.

– Laikas, – paaiškino Van Vėterenas. – Nepakako laiko. Iš nuovados išėjo kartu su kitais. Ar ne? Maždaug apie pusę penkių. Kažkur panašiu metu.

Kropkė ir Muzeras pritariamai linktelėjo.

– Kaip ir mes,visi, portfelyje ji nešėsi Melniko ataskaitą. Pasak viešbučio administratorės, raštelį „Jūrų prieplaukoje" ji paliko dvidešimt minučių po šešių. Raštelyje sakoma, kad Miork ketino kažką patikrinti. Atkreipkite dėmesį, kad šito ji dar nebuvo padariusi. Nuo pusės penkių iki dvidešimt minučių po šešių užteko laiko tik perskaityti ataskaitą ir persirengti sportiniu kostiumu.

– Teisybė, – pritarė Bauzenas.

– Kad ir ką ji ketino patikrinti, tai padaryta išėjus iš viešbučio, maždaug tarp pusės septynių ir penkiolikos minučių po septynių. Kitaip tariant, per keturiasdešimt penkias minutes.

– Penkiolika po septynių? Iš kur žinote? – nustebo Kropkė.

– Nes mačiau ją, – atsakė Van Vėterenas.

– Matėte ją? – suriaumojo Bauzenas. – Kur?

Van Vėterenas nukando dantų krapštuką.

– Mačiau ją paplūdimyje... po septynių penkiolika.

– Ką gi ji tenai veikė? – panūdo sužinoti Muzeras.

– Bėgiojo, – paaiškino Van Vėterenas. – Bėgo vakarų kryptimi.

Vėl įsivyravo tyla.

– Tikėjosi pasiekti namus iki aštuntos valandos, – pridūrė Miunsteris.

– Ji buvo viena? – pasidomėjo Kropkė.

Patraukęs pečiais Van Vėterenas pažiūrėjo į Miunsterį.

– Taip, – atsakė Van Vėterenas. – Visiškai viena. Manau, būtų neblogai, jeigu mudu su Miunsteriu nueitume pasižiūrėti. Gal galėtume kartu pasiimti Muzerą?

Bauzenas pritariamai linktelėjo galvą.

– Sugrįžtame už dviejų valandų? – pasiūlė jis. – Galvoju, kad per tą laiką mudu su Kropke galėtume leistis į nedidelę išvyką iki Podvorskio namų – jeigu nepavyks nuveikti nieko daugiau, tai bent jau pasižvalgysime po aplinkybes.

* * *

– Čia jos? – paklausė Van Vėterenas.

Muzeras linktelėjo galvą.

– Įsitikinęs?

– Žinoma, nė kiek neabejoju, – patikino Muzeras. – Čia jos mašina. „Mazda 323". Esu jai netgi padėjęs pakeisti ventiliatoriaus dirželį.

– Čia jos, – sumurmėjo Miunsteris.

– Hm, – tarstelėjo Van Vėterenas. – Mačiau ją maždaug tenai – manyčiau, už kokių dviejų ar trijų šimtų metrų nuo šios vietos...

Jis mostelėjo į paplūdimio pusę. Dabar pakrantė nebeprimine to tuščio žemės ruožo, kaip atrodė vakarykščiai. Šeštadienis. Apačioje vaikštinėja galybė vyrų, moterų ir vaikų. Grupelė

ilgaplaukių jaunuolių žaidžia futbolą, aplinkui išdykauja šunys, vėjyje plaikstosi keletas aitvarų – beveik visiškai giedroje dangaus žydrynėje jie atrodo panašūs į virpančius geltonus sviesto gumuliukus. Susidarė įspūdis, kad vėjas per naktį išvaikė kelių pastarųjų dienų debesis, rūkus ir liūtis; aukštybėse vėl sklando kirai, oras dvelkia tyrumu. Druskingas ir suteikiantis energijos.

Miunsteris prikando lūpą. Van Vėterenas siūbavo pirmyn ir atgal; šįkart jis atrodė sutrikęs. „Jeigu čia ne poza, – pamanė Miunsteris. – Manęs nenustebintų."

Tylą nutraukė Muzeras.

– Ar manote?.. – bandė paklausti jis.

– Nieko mes nemanome, – nukirto Van Vėterenas. – Ką, po velnių, nori pasakyti?

– Bet?..

– Užsičiaupk! – suriko Van Vėterenas. – Dabar ne laikas žaisti spėliones. Ar žinai maršrutą, kurį ji pasirinkdavo?

– Na, – tarė Muzeras. – Visuomet bėgdavo paplūdimiu pirmyn ir atgal. Arba galbūt atgal patraukdavo takeliu per miškelį.

– Hm, – tarstelėjo Van Vėterenas. – Ar ji visuomet bėgiodavo viena?

– Ne, – atsakė Muzeras. – Manau, retkarčiais bėgiodavo su Gertrūde Dunkel.

– Kas toji moteris? – susidomėjo Miunsteris.

– Draugė. Dirba bibliotekoje...

– Ar turėjo vaikiną? – paklausė Van Vėterenas.

Muzeras susimąstė.

– Turėdavo... bet ne pastaruoju metu. Keletą metų draugavo su vienu vyruku, paskui, manau, jis paliko Beatę. O tada

atsiradò Janosas Havelas, tačiau, mano galva, su juo irgi viskas baigta.

– Taip, viskas baigta, – patikino Miunsteris. – Ar prieš pradėdami ką nors veikti privalome išnarstyti visą jos gyvenimo istoriją?

Muzeras sukosėjo.

– Paplūdimiu pirmyn, o atgal per miškelį?

– Tiktai per miškelį, – nusprendė Van Vėterenas. – Jeigu būtų paplūdimyje, jau būtų surasta – paprastai jis pernelyg nesuka sau galvos, kaip paslėpti aukas.

– O Kristau, – sudejavo Miunsteris.

– Darau prielaidą, kad mašina buvo jos maršruto pradžios ir pabaigos taškas, – samprotavo Van Vėterenas nepaisydamas Miunsterio aimanų. – Gal žinai, ar čia galima aptikti daugiau negu vieną taką? Turiu galvoje miškelį.

– Nemanau, – atsakė Muzeras. – Iš esmės čia auga tik siauras medžių ruoželis. O takas, kuriuo vaikšto dauguma žmonių, gana kalvotas. Gal išmėginkime?

– Tuomet eime! – pritarė Van Vėterenas. – Tam skirta ne visa diena.

33

– Nelėk šitokiu velnišku greičiu, – pasipiktino Bauzenas. – Privalome aiškiai žinoti, ką veiksim tenai nuvažiavę.

Kropkė prilėtino greitį.

– Ar pasiėmėte ginklą? – pasiteiravo jis.

– Žinoma, – patikino Bauzenas. – Jaučiau, kad nutiks kas nors smagaus. Manau, tu irgi turi savąjį?

Kropkė pliaukštelėjo sau per pažastį.

– Ačiū Dievui, bent jau netabaluoja ties šlaunimi, – sumurmėjo Bauzenas. – Stok! Pasuksime štai čia.

Kropkė nuspaudė stabdžius ir pasuko į siaurą asfaltuotą kelio juostą, vingiuojančią per viržynus. Nuo kelio purptelėjo būrelis kovų, matyt, intensyviai dorojusių kažkokio žvėrelio liekanas. Vos jiems nuvažiavus, paukščiai vėl sutūpė ant kelio. Garsiai kranksėdami ir kupini pasitikėjimo savimi.

Bauzenas įdėmiai spoksojo į šalimais plytinčius negyvenamus tyrlaukius. Tolumoje pavyko įžiūrėti eilę žemų pastatų griaučių. Dabar jie atrodė gerokai apšiurę: kelios stirksančios

sienos, lietaus suaižyti stogai; tačiau kadaise, prieš kokį pusšimtį metų, o gal ir seniau, šie pastatai atlikdavo tam tikrą paskirtį. Jis prisiminė laikus, kai šiose pelkėtose dykvietėse dar buvo kasamos durpės. Keista, kad vis dar riogso tos sunykti baigiančios pašiūrės, kuriose kadaise džiūdavo durpės; mintimis Bauzenas sugrįžo į vaikystę, kai šių pašiūrių vaidmuo buvo visiškai kitoks – anuomet jos buvo tapusios šio krašto jaunų porelių meilės lizdeliais, kai nereikėdavo nieko vestis į namus. Žinoma, norint tenai patekti, prireikdavo sumanumo. Tačiau sutvarkius smulkmenas šie vieniši pastatai suteikdavo puikių galimybių visokiausiam intymumui – staiga dingtelėjo mintis, kad šie statiniai gerokai primena mongolų urgas*. Šventas vieteles, dedikuotas meilei. Be jokio vargo atmintyje iškilo du, ne, trys atvejai, kai kažkas panašaus iš tikrųjų įvyko...

– Toji vieta tiesiai priešais mus, ar ne? – pasitikslino Kropkė.

Pasukęs galvą pažiūrėti į priekį, Bauzenas pritarė. Štai toji vieta. Juženo Podvorskio namas, saugomas kai kur eglėmis apsodinto stačiakampio. Šio namo istorija Bauzenui puikiai pažįstama. Jis pastatytas praėjusio amžiaus pabaigoje, keletą dešimtmečių čia gyveno vyresniųjų durpkasių šeimos. Vėliau šios pramonės šakos pamatai ėmė smarkiai klibėti, o dvidešimtojo amžiaus pirmoje pusėje ši veikla pasidarė neekonomiška, todėl galiausiai šis namas, kaip ir daugybė kitų Kalbringeno ir jo apylinkių objektų, įkrito į Ernsto Zimelio

* Urga – mongolų arkanas. Tai virvė su paslankia kilpa, skirta gyvuliams gaudyti, tačiau ji turi ir kitą reikšmę: ant urgos užrišus raudoną raištį ir įsmeigus ją į žemę, aplinkinė vieta tampa savotiška „meilės teritorija“, o šis ženklas įspėja aplinkinius nesiartinti, nes toje vietoje mylisi vyras ir moteris. *Vert. past.*

rankas. Ilgainiui pastatas atiteko ne itin rūpestingai Juženo Podvorskio globai.

– Atrodo šiurpiai, – pasakė Kropkė, statydamas automobilį palyginti vešlios dvikamienės elgės paunksmėje.

– Žinau, – pritarė Bauzenas. – Ar kur nors matai sunkvežimį?

Kropkė papurtė galvą.

– Beprasmiška mėginti prie jo prisėlinti, – samprotavo Bauzenas. – Jeigu jis namie, tai stebi mus pastarąsias penkias minutes: turėjo sočiai laiko užsitaisyti šratinį šautuvą ir užsiimti poziciją prie virtuvės lango.

– Tfu! – bjaurėjosi Kropkė. – Nėra ko stebėtis, kad Zimeliui nepavyko jo iškraustyti.

– Hm, – svarstė Bauzenas. – Nesuprantu, ko apskritai su juo prasidėjo. Kas, tavo nuomone, norėtų pirkti tokius namus?

Kropkė susimąstė.

– Nenutuokiu, – atsakė jis. – Gal koks naivuolis atvykėlis. Ką dabar darysim?

– Verčiau užeikim į vidų ir kruopščiai apžiūrėkim šią vietą, – nusprendė Bauzenas. – Jeigu jau esam čia. Aš žengsiu pirmas. Laikykis kiek atokiau nuo manęs ir būk paruošęs pistoletą, jeigu kas nors nutiktų. Niekada nežinai...

– Gerai, – atsiliepė Kropkė.

– Nors nemanau, kad jis namie.

Išlipęs iš automobilio Bauzenas patraukė palei padriką eglių eilę ir įžengė pro vartus, prie kurių pakabinta aprūdijusi nusilaupiusi pašto dėžutė bylojo, kad paštininkai vis dar stengiasi įveikti tuos papildomus kilometrus per viržyną – Bauzenas pagalvojo, jog tikriausiai dėl to, kad Podvorskis bus pagrasinęs

nužudyti viršininką, jeigu šis atsisakys teikti paslaugą. Policijos viršininkas ištraukė laikraštį iš dėžutės.

– Šiandieninis, – patvirtino Bauzenas. – Revolverį gali įsikišti atgal į pažastį. Jo nėra namie.

Pareigūnai patraukė takeliu link verandos. Vienoje durų pusėje – nutriušęs odinis fotelis, kitoje – hamakas. Akivaizdu, kad iš šiltų vasaros ir rudens vakarų Podvorskis stengiasi išpešti visą galimą naudą. Prie sienos – maždaug dešimt dėžių tuščių butelių. Visur mėtėsi krūvos laikraščių, o ant sukiužusio metalinio stalo stovėjo tranzistorinis radijo imtuvas, didžiulė smėlio pripilta skardinė su stirksančiomis nuorūkomis ir vos pramurkšliotu alaus bokalu. Prie stalo kojos glaustėsi gelsvai pilka katė, kita, kiek tamsesnė, gulėjo išsitiesusi palei duris.

– Na, – tarė Kropkė, – dabar kas?

– Dievo valia, – tarė Bauzenas. – Kas apklausė Podvorskį po Zimelio nužudymo? Kiek suprantu, tą padarėme mes?

Kropkė pasikasė laisvąją pažastį.

– Ak, velnias, – sumurmėjo jis. – Miork... taip, Miork, esu tuo įsitikinęs.

Bauzenas prisidegė cigaretę. Užlipęs verandos laipteliais žengė durų link. Sušnypštusi katė į šoną patraukė dvi kojas.

– Atidaryta, – pareiškė Bauzenas. – Ar einam vidun?

Kropkė pritariamai linktelėjo galvą.

– Ar manote, kad vidus atrodys nors kiek geriau už išorę?

– Kartą, prieš kokius dvylika ar penkiolika metų, yra tekę čia apsilankyti, – žengdamas į aprūkusį prieškambarį pasakė Bauzenas. Jis apsidairė. – Nemanau, kad Podvorskis būtų labai stengęsis išdabinti namus...

* * *

Po dvidešimties minučių jiedu vėl sėdo į automobilį.

– Beprasmiškas apsilankymas, – tarstelėjo Kropkė.

– Galbūt, – pridūrė Bauzenas. – Jis turi velniškai daug knygų.

– Ką manote, vyriausiasis inspektoriau?

– Ką manote jūs, kaip naujasis policijos viršininkas?

– Nežinau, – tąrstelėjo Kropkė stengdamasis nuslėpti sumišimą. – Sunku pasakyti. Tačiau atvykimas čionai nedavė didelės naudos. Reikia sulaikyti patį vyrą. Grėsmingai užsipulti per apklausą. Manau, pasiteisintų, jeigu elgtumėmės kiek šiurkščiau negu esame įpratę.

– Jūs taip manote? – nustebo Bauzenas.

Kropkė užvedė automobilį.

– Kaip manote, kur jis?

– Ko gero, Žvejo aikštėje, – svarstė Bauzenas. – Rodos, prisimenu, kad šeštadieniais tenai prekiauja. Tikiuosi, už namo pastebėjai šiltnamius?

– Taip... žinoma, – patikino Kropkė. – Gal eikime jo suimti? O gal turėtume palikti jį ramybėje, nes po lova neradome kruvinų drabužių?

Bauzenas kurį laiką tylėjo.

– Manau, pirmiausia paklauskime svečių patarimo, – samprotavo jis. – Dar turime nedidelę problemėlę dėl inspektorės Miork. O gal pamiršai?

Kropkė pabarbeno pirštais į vairą.

– Ar manote... ar galvojate, kad ją surado?

– Nuoširdžiai viliuosi, kad ne, – atsakė Bauzenas. – Vienaip ar kitaip, bent jau ne tokios būklės, kaip nuskambėjo tavo užuominoje.

Kropkė prikando liežuvį ir paspaudė greičio pedalą. Staiga mintyse jis išvydo ankstesniąsias aukas beveik nurėžtomis galvomis. O nuleidęs akis pamatė savo pabalusius krumplius.

„Dieve, – pagalvojo jis. – Ji tikrai negali būti...“

34

– Nieko? – paklausė Bauzenas.

– Nieko, – atsakė Van Vėterenas. – Manyčiau, galėtume sakyti ačiū Dievui. Deja, nėra ką smarkiai švęsti – pabėgiojusi ji nesugrįžo.

– Iš kur žinote?

– Jos mašina. Vis dar tebestovi prie rūkyklos, – paaiškino Muzeras.

Bauzenas linktelėjo.

– O kaip sekėsi jums? – pasiteiravo Miunsteris.

– Išskrido iš lizdo, – gūžteldamas pečiais tarė Bauzenas.

– Turguje? – užsiminė Muzeras. – Paprastai jis aikštėje pardavinėja daržoves.

Kropkė papurtė galvą.

– Ne. Mes ką tik iš tenai. Šiandien nepasirodė.

– Ką gi, – kabindamas švarką ant kėdės atkaltės atsiduso Van Vėterenas. – Dabar reikia rimtai griebtis darbo. Darosi aišku, kad niekas neaišku.

– Bangai, – nurodė Bauzenas. – Nueik į „Silvi“ ir pasakyk, kad šiandien mums reikia ko nors išties ypatingo.

Atidavęs pagarbą Bangas dingo iš kabineto. Visi kiti susėdo aplink stalą. Išskyrus Van Vėtereną, kuris atidarė langą ir stovėjo spoksodamas į stogų kraigus. Rankomis susiėmęs galvą policijos viršininkas užsikniaubė ant stalo. Giliai atsiduseęs jis įsistebeilijo į trijų savo pirmtakų portretus, pakabintus ant priešingos sienos.

– Gerai, – po kurio laiko prakalbo jis. – Po perkūnais, ką dabar darysim? Prašau maloniai elgtis su žmogumi, kuris netrukus taps pensininku. Po velnių, ką darysim?

– Hm, – numykė Miunsteris. – Geras klausimas.

– Man iki pensijos liko viena savaitė, – šnypšdamas nosį pareiškė Bauzenas. – Atrodo, likimas nori, kad praleisčiau ją mėgindamas surasti vieną iš savo inspektorių. Aptikti ją nukirsta galva tysančią kokiame nors pridvokusiame griovyje – štai, ką aš vadinu puikia karjeros pabaiga.

– Velniava, – sumurmėjo Miunsteris.

Niekas nepratarė nė žodžio. Dabar Bauzenas sėdėjo susinėręs rankas ir užmerkęs akis. Akimirką Miunsteriui pasirodė, kad Bauzenas meldžiasi, tačiau tada policijos viršininkas vėl atmerkė abi akis ir prabilo.

– Taip, mane supa didžiulė mėšlo krūva, – pareiškė jis.

– Na, – sėsdamasis sumurmėjo Van Vėterenas. – Gal ir taip. Tačiau galbūt vertėtų mažiau keiktis ir kiek labiau pasistengti ką nors nuveikti – žinoma, čia tik kuklus pasiūlymas.

– Atsiprašau, – giliai atsiduso Bauzenas. – Žinoma, jūsų teisybė, tačiau gal vis dėlto galėtume sulaukti kavos. Ar ne?

Kropke, gal galėtum, kaip iš pradžių ir ketinome, pristatyti Podvorskio istoriją.

Linktelėjęs galvą Kropkė ėmė rikiuoti savo popierius.

– Ar paskelbsime tai viešai? – paklausė Muzeras. – Turiu omenyje, kad ji... dingo?

– Apsvarstykime tai vėliau, – pasiūlė Van Vėterenas. – Manau, tai gali palaukti vieną kitą akimirką.

* * *

– Podvorskis, – ėmė pasakoti Kropkė. – Juženas Pavelas. Gimė 1935 metais. Šeštojo dešimtmečio pabaigoje atvyko į Kalbringeną kaip imigrantas. Kaip ir daugybė kitų žmonių, gavo darbą konservų fabrike. Iš pradžių apsigyveno darbininkų bendrabutyje, tačiau nugriovus pastatą persikraustė į namą viržyne. Šis jau keletą metų stovėjo tuščias, o Podvorskiui leista tenai įsikurti, nes buvo susižadėjęs su Marija Masau, su kuria ir gyveno. Marija – Gretės Zimel sesuo...

– Aha, – įsiterpė Miunsteris. – Ernstas Zimelis yra jos svainis.

– Taip, maždaug, – pritarė Bauzenas. – Tęsk!

– Galima sakyti, jog Podvorskis visuomet buvo keistuolis. Sudėtinga su juo turėti reikalų. Tuo daug kam teko įsitikinti savo kailiu. Kartais įnikdavo girtauti – jau vien pati mintis leisti tai vargšei moteriškei gyventi su juo viržyne... Na, tai tikrai negalėjo būti puikiausias jos gyvenimo tarpsnis...

– Tęsk, – paragino Bauzenas.

– Tada 1968-aiais įvyko tas nužudymas. Dėl kažkokios nežinomos priežasties – ir tai visiškai jam nebūdinga – į namus

Podvorskis pasikvietė kelis bendradarbius, jeigu teisingai supratau, tik vyriškius?

Bauzenas pritarė galvos linktelėjimu.

– Galima teigti, jog buvo nemažai išgerta ir galiausiai vienas iš jų ėmė lįsti prie Marijos – pradėjo truputį flirtuoti, veikiausiai nieko daugiau, bet Podvorskis įsiuto. Jis sukėlė didžiulį skandalą, pasibaigusį tuo, kad Podvorskis išvijo laukan visus, išskyrus tą, kuris priekabiavo prie Marijos. Jis pasiliko tą vyrą viduje ir vėliau tąnakt negyvai užtalžė jį žarstekliu. To vyro pavardė – Klausas Molderis.

– Pripažintas kaltu dėl netyčinės žmogžudystės, – pratęsdamas pasakojimą pridūrė Bauzenas. – Šešerius metus praleido Klejmershuse. Per tą laiką Marija Masau susirgo leukemija. Moteris, atrodo, sirgo nuo vaikystės, tačiau liga kurį laiką snaudė. Marijos būklė ėjo vis blogyn ir blogyn; ji mirė tą patį mėnesį, kai buvo paleistas Podvorskis.

– Ar Podvorskį paleido lygtinai, kad aplankytų Mariją? – paklausė Van Vėterenas.

– Taip, tačiau Marija nenorėjo jo matyti, – pasakojimą vėl pratęsė Kropkė. – Tiesą sakant, nemanau, kad jai to reikėjo. Didžiumą laiko moteris gyveno su Zimeliais, tačiau gyvenimui einant į pabaigą dažniau gulėdavo ligoninėje. Išėjęs į laisvę Podvorskis iš karto parsikraustė į tą namą, nors pastatas priklausė Zimeliui. Tiesą sakant, Podvorskiui buvo leista tenai gyventi tik dėl šeimyninių saitų. Šiaip ar taip, keletą kartų Zimelis pabandė jį išgrūsti lauk, tačiau ilgainiui nuleido rankas.

– Kodėl? – panūdo sužinoti Van Vėterenas.

– Nežinau, – atsakė Kropkė.

– Neaiški istorija, – įsiterpė Bauzenas. – Nežinia, ar tos pastangos Zimelį tiesiog nuvargino, ar, anot gandų, būta kitokios priežasties. Tie gandai sklandė metų metus.

– Kokie gandai? – knietėjo sužinoti Miunsteriui.

– Visokiausi, – aiškino Bauzenas. – Kad, pavyzdžiui, tiesiai šviesiai kalbant, Zimelis iš baimės prikrovė kelnes ar kad Podvorskis turėjęs jam kažkokios įtakos.

Van Vėterenas linktelėjo galvą.

– Puiku, – tarė jis. – Jeigu teisingai supratau situaciją, tai Kalbringene jie nebuvo ypatingai mėgstami – nei vienas, nei kitas?

– Teisybė, – patikino Kropkė.

– Kodėl Podvorskiui leista išeiti į priešlaikinę pensiją? – pasidomėjo Van Vėterenas. – Ar tapo pensininku vos paleistas iš kalėjimo?

– Daugiau ar mažiau, – pasakė Bauzenas. – Kalėjime sugebėjo susižaloti nugarą ar pasigauti kažkokią panašią ligą. Šiaip ar taip, manau, vis tiek neturėjo daug šansų gauti kitą darbą.

– Ir nuo to laiko tenai gyvena vienas, – pridūrė Kropkė. – Nuo 1974-ųjų... Sakyčiau, tikras prerijų vilkas.

– Ir nuo tada jokių susikirtimų su įstatymais? – pasiteiravo Miunsteris.

– Na... – tarė Bauzenas. – Sklido gandai, kad varo ir pardavinėja naminukę, kad perka ją be muito mokesčio iš Rytų bloko šalių. Buvau tenai nuvažiavęs aštuntojo dešimtmečio pabaigoje, tačiau nieko neradau. Gal buvo iš anksto įspėtas.

Van Vėterenas pieštuku pasikrapštė galvą.

– Taip, – pasakė jis. – O tada dar nutinka tas incidentas Arlache...

* * *

– Turiu pripažinti, kad čia velniškai keistas sutapimas, – pasakė policijos viršininkas. – Ar jums taip neatrodo? Po galais, ką jis tenai veikė? Atstumas nuo čia – du šimtai penkiasdešimt kilometrų, o Juženas Podvòrskis niekuomet negarsėjo kaip didis keliautojas, veikiau atvirkščiai. Beje, kokia buvo data?

– 1983-ųjų kovo 15-oji, – atsakė Kropkė. – Dėl kažkokios priežasties bare jis įsivėlė į žiaurias muštynes su dviem mediciną studijavusiais jaunuoliais. Vienas jų – Morisas Riūmė. Jie sulaužė baldų ir sugadino inventoriaus už tūkstančius guldenų; Podvorskis ir Riūmės draugelis kelias savaites praleido ligoninėje. Ėjo kalbos apie patraukimą baudžiamojon atsakomybėn, tačiau galiausiai pasiekiamas susitarimas...

– Žanas Klodas Riūmė? – paklausė Van Vėterenas.

– Galimas daiktas, – atsakė Bauzenas. – Jaučiu, jog šiuo atveju turime giliau pasikapstyti. Reikės gausesne medžiaga papildyti Melniko pateiktus griaučius. Ir pasekti to kito studento – Kristiano Bloivo – pėdomis. Ar tokia jo pavardė?

– Deja... – tarė Van Vėterenas.

– Deja, kas?

– Jis negyvas. Ataskaitoje nepaminėta, tačiau šįryt skambinau Melnikui, ir šis man papasakojo. Mirtis susijusi su prieš dvejus metus įvykusiu sprogimu. Paprašiau Melniko surasti daugiau detalių apie tas muštynes. Pažadėjo paskambinti.

Kropkė kažką užsirašė. Bauzenas suraukė antakius.

– Sprogimas? – nustebo jis.

Van Vėterenas linktelėjo ir ėmė raustis krūtinės kišenėje.

– Nebeliko dantų krapštukų, – pratarė jis. – Gal netyčia turite cigaretę?

Bauzenas ištiesė pakelį.

– Koks sprogimas?

– Atrodo, teroristų darbelis, – spragsėdamas žiebtuvėliu pasakė Van Vėterenas. – Anot Melniko, baskų separatistų, tačiau jis nebuvo tvirtai tuo įsitikinęs.

– Kur? – paklausė Miunsteris.

– Kur? – pakartojo Van Vėterenas pagaliau prisidegęs cigaretę. – Žinoma, Ispanijoje. Kažkur Kosta del Sol pakrantėje. Automobilyje padėta bomba. Žuvo Bloivas ir du ispanai...

Kropkė atsistojo. Inspektorius bandė gerai sukramtyti išgirstus žodžius.

– Ar tai... ar tai įvyko... kaip, po perkūnais, vadinasi toji vietovė?

– Galbūt turite omeny Las Brochasą? – mėgindamas išpūsti dūmų ratilą pasidomėjo Van Vėterenas.

„Jis kartais beveik pranoksta pats save," – pagalvojo Miunsteris.

– Las Brochasas, taip, tai toji vieta! – beveik suklykė Kropkė.

– Ne visai, – pataisė Van Vėterenas. – Fuengirola, bet ji vos už dvidešimties kilometrų.

***

– Po velnių, ką visa tai iš tikrųjų reiškia? – nerimo Kropkė. – Ar gali kas nors man paaiškinti?

Kimšdamas pypkę Bauzenas pažvelgė į Van Vėtereną.

– Na, – tarė Van Vėterenas. – Sunku pasakyti. Bet kuriuo atveju, teks palūkėti, kol išgirsime ką nors daugiau apie tas muštynes bare. Tiesiog galėtų būti įvykęs koks keistas sutapimas – jų pasitaiko daugiau negu mes įsivaizduojame. Tačiau visai tikėtina, kad tos peštynės reikšmingos.

Keletą sekundžių niekas nepratarė nė žodžio, ir staiga Miunsteris pajuto, kaip virpa oras. Kabinete visi sėdėjo tokie susikaupę ir susimąstę, kad susidarė įspūdis, jog mintis beveik galima paliesti ranka, ir tuomet nugara nuvilnijo gerai pažįstami šiurpuliukai. Ar čia tas momentas, kai viskas pradeda susidėlioti į savo vietas? Gal artėja akimirka, kai viskas pasibaigs?

– Susisieksiu su Melniku, – prakalbo Bauzenas.

– Ką darysime dėl Miork? – paklausė Kropkė.

Bauzenas dvejojo.

– Hm, – sumurmėjo jis. – O ką jūs manote?

– Mudu su Miunsteriu nueisime į jos butą, – po dar vienos pauzės prabilo Van Vėterenas. – Manau, dar galėtume pamėginti truputį pašniukštinėti aplinkui, tik reikėtų pasistengti niekam pernelyg nekristi į akis...

– Tuomet gal ketinate neiškelti to reikalo aikštėn? – nužvelgdamas visus iš eilės paklausė Kropkė.

– Bent jau kurį laiką, – nusprendė Bauzenas. – Kai tą žinią pasigaus laikraščiai, kils didelė velniava.

– Neabejotinai, – pritarė Van Vėterenas.

– Kropke ir Muzerai, – kreipėsi Bauzenas. – Suraskite Podvorskį!

Kropkė linktelėjo galvą.

– Bus užuominų?

– Ne.

– O Bangas? – pasiteiravo Bangas.

Bauzenas akimirką pagalvojo.

– Sėdęs ant dviračio mink pas ponią Zimel ir išsiaiškink, ar ji ką nors žino apie mašinoje padėtą bombą. Ir dar paklausk apie Podvorskį.

– Hm?.. – kiek sunerimęs sumurmėjo Bangas.

– Kropkė pasakys, kokius klausimus užduoti.

– Gerai, – atsiduso Kropkė.

– Šeštą vėl susitinkame ir raportuojame, – nurodė Bauzenas.

Van Vėterenas atsistojo.

– Ar turite gerų visrakčių? – pasiteiravo jis.

Bauzenas papurtė galvą.

– Gerai, tokiu atveju turėsime prižiūrėtojui suriesti kokią pasaką.

Suglamžęs popierinį puodelį Miunsteris įmetė jį į šiukšlių dėžę.

– Atleiskite už klausimą, – prabilo jis. – Bet ar teisinga nepasitelkti visų turimų pajėgumų inspektorės Miork paieškoms?

– Turi omenyje žiniasklaidą, paieškos būrius ir visą šį reikalą? – pasitikslino Bauzenas.

– Taip.

Bauzenas pasikrapštė pakaušį. Policijos viršininkas atrodė sunerimęs.

– Tu neteisus, Miunsteri, – įsiterpė Van Vėterenas. – Nereikia pradėti galvoti širdimi. Jeigu jinai gyva, tuomet gyva. Jeigu negyva, tuomet jos neprikelsi. Gal šie žodžiai ir atrodys beširdiški, tačiau tikrovė tokia. Jokiu atveju nėra taip, kad šiuo metu jinai gulėtų kur nors ir mirtinai kraujuotų. Suteiksime sau dar keturiasdešimt aštuonias valandas – iki pirmadienio pietų. Jeigu vis dėlto kils velniava, nėra jokios priežasties, dėl kurios turėtume paskubinti šį procesą.

– Gerai, – atsiduso Miunsteris.

35

Kol iš policijos nuovados nuėjo iki Vrejsbako ir Beatės Miork buto, vyrams prireikė beveik pusės valandos. Matyt, daugiausia dėl to, kad Van Vėterenas nelabai skubėjo: visą kelią žingsniavo rankas sukišęs į kelnių kišenes ir susikūprinęs tarsi jaustųsi sužvarbęs blyškioje rudens saulėkaitoje. Pamėginęs užduoti keletą klausimų Miunsteris netrukus liovėsi klausinėjęs: buvo akivaizdu, kad Van Vėterenas paniręs į apmąstymus ir visai nenori, kad jį kas nors trukdytų. Van Vėterenas neabejojo, kad Miunsteris žino kelią, todėl visą laiką žingsniavo atsilikęs per keletą žingsnių ir spoksodamas kolegai į kulnus.

Miunsteriui teko gerokai pasistengti, kol pavyko surasti prižiūrėtoją, irzlų senioką, nuo kurio sklido įsisenėjusio prakaito tvaikas. Probėgšmais šiek tiek užsiminęs, kad apsilankymas susijęs su reikšmingu tyrimu, o panelė Miork netikėtai išvykusi svarbiais policijos reikalais, Miunsteris įkalbėjo prižiūrėtoją įleisti juos į butą.

– Tikiuosi, netrukus pavyks ką nors išsiaiškinti, – pareiškė seniokas, o jo akyse suspindo šviesos spindulys. – Ne kiekvienas išgali savaičių savaitėmis gyventi „Jūrų prieplaukoje“.

Van Vėterenas atgijo ir įsmeigė savo plieninį žvilgsnį į prižiūrėtoją.

– Būdamas tavo vietoje, velniškai gerai pasvarstyčiau, ką šneku, – suriaumojo jis. – Ir dar parėjęs namo gerai nusiprausčiau. Atidaryk duris!

Netaręs nė žodžio prižiūrėtojas atrakino duris.

– Dėkui, dabar išsiversime vieni, – pasakė Van Vėterenas.

* * *

– Nemanyčiau, kad čia atrasime ką nors tinkamo.

Miunsteris apsidairė.

– Kodėl ne?

– Nes žudikas turėjo užtektinai laiko ateiti čionai ir paslėpti viską, ką norėjo – galybę laiko.

Miunsteris kuo puikiausiai suprato, ką tuo norima pasakyti.

– Esi čia lankęsis anksčiau, ar ne?

– Kartą, – patvirtino Miunsteris. – Ko mes ieškome?

– Žinoma, Melniko ataskaitos, – atsakė Van Vėterenas. – Tačiau galiu lažintis iš šimto guldenų, kad jos nerasime.

– Tikrai? – nustebo Miunsteris. – Kodėl ne?

– Pats gali susigaudyti. Kaip manai, kur ji turėtų būti?

Miunsteris akimirką pagalvojo.

– Darbo kambaryje, – tarė jis. – Miork viena plušo prie kelių nužudymo versijų. Turi keletą sąsiuvinių su užrašais.

– Čia?

– Taip.

– Stok, – liepė Van Vėterenas. – Kol nepradėjome knaisiotis, ar pastebi ką nors neįprasto? Ką nors leidžiančio manyti, kad čia kažkieno būta ir šniukštinėta?

Miunsteris apžvelgė dailų ir tvarkingą rašomąjį stalą, ant kurio gulėjo plunksnakotis, bloknotas, telefonas bei dokumentai. Knygų spintas su bambukinėmis užuolaidomis, Kandinskio* ir Šafnerio** reprodukcijas.

– Ne, – pasakė jis.

– Akivaizdu, kad moteris tvarkinga, – pastebėjo Van Vėterenas. – Ataskaita turėtų būti ant rašomojo stalo. Kaip manai?

– Sakyčiau, taip, – pritarė Miunsteris.

Apsižvalgęs dešimt minučių Van Vėterenas nusprendė, jog pakaks, ir vyrai liovėsi ieškoję. Išėję iš buto pareigūnai pasakė prižiūrėtojui, kad šis vėl galįs užrakinti duris. Seniokas kažką sumurmėjo, tačiau vis dėlto neišdrįso pasidalyti naujomis įžvalgomis apie jų tariamą naudą visuomenei.

– Egzistuoja dvi galimybės, – dėstė Van Vėterenas jiedviem išėjus į Rejderso alėją, vedančią atgal į miesto centrą. – Arba jinai buvo pasiėmusi dokumentus kartu su savimi į mašiną, arba vakar naktį jis apsilankė čia ir juos pasiėmė.

– Dovanokite už kvailumą, – tarė Miunsteris. – Bet kodėl manote, kad tai šitaip svarbu?

– Nes ataskaitoje Miork bus kažką užrašiusi, – sušvokštė Van Vėterenas. – Žinutėje tau rašė, kad Melniko ataskaitoje kažkas užkliuvo jai už akių. Kad ir kas tai būtų, iš esmės beveik garantuotai paraštėje bus pažymėjusi kokią pastabą. Klaustuku,

---

* Vasilijus Kandinskis (Василий Кандинский) – XIX a. pabaigos – XX a. pirmosios pusės rusų kilmės dailininkas, ilgą laiką Vakarų Europoje studijavęs ir dirbęs menininkas, dažnai vadinamas vakarietiškojo abstrakčiojo meno pradininku. *Vert. past.*

** Valteris Šafneris (Walter Schaffner) – XIX a. pabaigos – XX a. pirmosios pusės amerikiečių dailininkas, daugiausia tapęs aliejumi ir pastele. *Vert. past.*

kryžiuku, bus kažką pabraukusi – bet ką. Savaime suprantama, to pakaktų jį pričiupti, jeigu rastume, kas tenai pažymėta. Ar supranti, ką kalbu?

– Jeigu jau taip sakote, – numykė Miunsteris.

Tylėdami jiedu nužingsniavo dar penkiasdešimt metrų.

– Vadinasi, ne Podvorskis? – paklausė Miunsteris.

– Nežinau. Mane apniko abejonės, tačiau, velnias žino, galėtų būti ir jis. Intriguoja tas žodis „keistas“. Įvairiausių dalykų galima prisigalvoti apie tą viržyno vienišių, tačiau kodėl jis turėtų būti keistas?

Miunsteris nieko neatsakė. „Verčiau dar kartą perskaitysiu tą ataskaitą, kai tik sugrįšiu į viešbutį, – mąstė jis. – Gal kas nors užklius man už akių...“

– Žinoma, jeigu nusišypsos sėkmė, galbūt rasime ją mašinoje, – svarstė Van Vėterenas. – Tačiau turi nusišypsoti velniškai didžiulė sėkmė. Dabar eime tenai.

* * *

– Ar esi geras automobilių įsilaužėlis? – artėjant prie rūkyklos pasidomėjo Van Vėterenas.

– Būna ir blogesnių, – tarstelėjo Miunsteris.

– Būtų naudinga, jeigu neatkreiptume pernelyg daug dėmesio. Juk aplinkui slampinėja galybė žmonių. Atidėjus velniavą iki pirmadienio, tektų tik apgailestauti, jeigu dabar kažkam staiga kiltų įtarimų.

Iš kišenės jis išsitraukė plieninį vielgalį.

– Ar tokio pakaks?

Miunsteris įdėmiai apžiūrėjo vielutę.

– Manyčiau, taip.

– Tuomet puiku. Aš pasiliksiu čia. Eik ir atrakink mašiną. Trisdešimt sekundžių – ne daugiau.

Miunsteris perėjo automobilių stovėjimo aikštelę. Pritūpęs prie raudonosios „Mazdos“, atrakino ją per dešimt sekundžių.

– Puiku, – prisijungdamas prie kolegos pagyrė Van Vėterenas. – Įspūdingi gebėjimai. Dėl Dievo, šok vidun!

Neilgai trukus vyrai įsitikino, kad Beatės Miork automobilyje, kaip ir moters bute, nėra jokių pėdsakų. Bet kuriuo atveju paaiškėjo, kad nei jinai, nei jos tariamas žudikas nesielgė taip neatsakingai, jog automobilyje paliktų gulėti gyvybiškai svarbią ataskaitą.

„Na, tiesą sakant, įmanoma, kad inspektorė Miork buvo...“ – atsiduso Van Vėterenas ir išlipo iš automobilio.

– Nagi, – tarė jis. – Dar kartą praeikime jos pasirinktu maršrutu. Šį kartą ir paplūdimiu.

Miunsteris pritariamai linktelėjo galvą.

– Pasistenk plačiai atmerkti akis. Vakar vakare jinai dingo kažkur čia. Tai nekelia abejonių. Šioje byloje nedaug tokių atvejų, kai galima šitaip pasakyti.

– Taip, – pritarė Miunsteris. – Šįkart su jumis sutinku.

Van Vėterenas kuitėsi po kišenes norėdamas surasti cigarečių ir savo džiaugsmui aptiko Bauzeno pakelį.

– Kažkur, – kalbėjo jis gestikuliuodamas ranka, – vakar vakare jis tykojo kažkur čia ir tada stvėrė ją. Laukė, kol atbėgs, o tada...

– O tada? – paklausė Miunsteris.

Van Vėterenas prisidegė cigaretę ir įdėmiai pažiūrėjo į sudegusį degtuką, prieš švystelėdamas jį per petį.

– Nežinau, – pasakė Van Vėterenas. – Kad mane kur skradžiai, nežinau. Tačiau aišku viena: šį kartą jis nepuolė kirviu, bent jau ne šičia. Šitiek daug kraujo nebūtume praleidę pro akis.

– Bent jau šiokia tokia paguoda, – atsiduso Miunsteris.

– Žinoma, – pritarė Van Vėterenas. – Tai gal tuomet eime?

36

– Kaip einasi? – pasiteiravo Hileris.

Van Vėterenas jautė didelę antipatiją telefonui.

– Gerai, – atsakė detektyvas vyriausiasis inspektorius.

– Gerai? – nustebo Hileris. – Netrukus sukaks mėnuo, kai ten dirbate. Yra manančių, jog pats laikas užbaigti šią bylą.

– Maloniai kviečiu juos į talką, – atrėžė Van Vėterenas.

– Bent jau galėtum atsiųsti kokią ataskaitą. Kai kas norėtų žinoti, ką jūs iš tikrųjų ten veikiat...

– Mielai paprašyčiau kai kuriuos asmenis verčiau nešdintis velniop.

Hileris sumurmėjo kažką nesuprantamo.

– Ar reikia pastiprinimo?

– Ne, – atrėžė Van Vėterenas. – Tačiau Miunsteris, be abejo, norėtų kelioms dienoms sugrįžti į namus.

– Kodėl?

– Žmona ir vaikai. Ar teko apie tokius girdėti?

Hileris dar kartą kažką sumurmėjo.

– Ar norėtum, kad jį pakeistų Reinhartas?

– Galbūt, – atsakė Van Vėterenas. – Pasišnekėsiu su Miunsteriu, bet palauksim pirmadienio pabaigos.

– Pirmadienio? Kodėl po pirmadienio?

– Paskaitęs laikraščius suprasi.

– Kas, po perkūnais...

– Arba pažiūrėk *teliką*. Galima sakyti, jog pirmadienis bus toji diena, kai byla nušvis naujomis spalvomis.

Ragelyje pasigirdo įvairūs nepažįstami garsai, tačiau Van Vėterenas negalėjo aiškiai nustatyti, ar jie sklinda dėl blogo ryšio ar todėl, kad policijos viršininkas gaudo orą.

– Nori pasakyti, kad tavo ataskaita atkeliaus per žiniasklaidą? Čia pats prakeikčiausias dalykas, – Hileriui pagaliau pavyko aiškiai suregzti mintį, o paskui vėl įsiterpė Van Vėterenas.

– Deja, – tarė jis. – Dabar turiu lipti ant uodegos baisiam apgavikui. Paskambinsiu.

Ragelyje vėl kažkas sutraškėjo. Padėjęs ragelį Van Vėterenas ištraukė kištuką iš lizdo.

* * *

Ant grindų pasistatęs kibirą šalto vandens su įmerktais trimis buteliais salyklinio miežių alaus ir lengvai pasiekiamoje vietoje pasidėjęs indelį riebių alyvuogių, jis įlindo į vonią ir užgesino šviesą.

Užsimerkęs patogiai atrėmė galvą į vonios kraštą, tada ištiesęs ranką išsitraukė atkimštą butelį ir godžiai nurijo keletą gurkšnių.

„Tol nesikelsiu, kol neišspręsiu to reikalo, – mąstė jis, tačiau netrukus suvokė, jog būtų išmintinga kažkaip pakoreguoti šiuos ketinimus. – Po perkūnais, ką pirmadienį pasakys kiti, sužinoję, jog be dingusios inspektorės, dar nuskendo ir DVI?"

„Pakaks kvailų terminų ir panašių nesąmonių, – sudraudė save. – Grįžk prie ištakų. Kirvažmogis. Susikaupk."

* * *

Egzistuoja sena taisyklė, retkarčiais išnyranti į sąmonės paviršių. Be abejonės, ji paveldėta iš Borkmano, vieno iš tų nedaugelio gyvenime sutiktų policijos pareigūnų, kuriems Van Veterenas jaučia tik pagarbą ir pasigėrėjimą – nieko kito. Gerai pagalvojus galbūt vienintelio, bene labiausiai susieto laiko prasme: paskutiniaisiais karjeros metais Borkmanas dirbo vyriausiuoju inspektoriumi Frigėje, kur tuo metu Van Veterenas dar tik žengė pirmuosius karjeros žingsnius kaip stažuotojas. Van Veterenas labai pasitikėdavo ir pasikliaudavo tuo senioku; šiam, žinoma, nereikėdavo iki menkiausių smulkmenų analizuoti visų aplinkybių. Tuomet Van Veterenas sakydavo sau, kad net ir surambėjusiam senam farui kartkartėmis prireikia tvirtos atramos kojai ar gelbėjimosi valties, į kurią galėtų tvirtai įsitverti. Borkmano taisyklė griežta; narpliojant painią bylą iš esmės ji veikiau primena komentarą arba orientyrą...

* * *

Borkmanas tvirtindavo, kad kiekviename tyrime prieinama prie tokio taško, kai daugiau informacijos nebereikia. Pasiekus

tą tašką jau žinoma pakankamai, todėl galima išaiškinti bylą tinkamai mąstant... Geras tyrėjas turėtų pamėginti nustatyti, kada pasiekiamas šitas taškas, tiksliau sakant, kada jis peržengiamas; savo prisiminimuose Borkmanas netgi tvirtina, kad būtent šis gebėjimas arba jo stoka padeda atskirti gerą detektyvą nuo blogo.

Blogas be reikalo tęsia darbą.

Ištuštinęs pirmąjį alaus butelį Van Vėterenas į burną įsimetė dvi alyvuoges.

Kas nutinka tuomet, kai pasiekus tą tašką toliau plūsta informacija?

Pagal geriausią scenarijų ji nesudaro jokio skirtumo.

Daugeliu atvejų tokia informacija nepridaro pernelyg daug žalos.

Pagal blogiausią scenarijų ji tampa didele kliūtimi. Sukelia dūmų užsklandą, suskaido išteklius ir sukelia problemų.

Van Vėterenas prarijo alyvuogių minkštimą ir švariai nugraužė kauliukus.

Borkmanas, žinoma, sakė teisybę. Šita byla neabejotinai susiklostė pagal blogiausią scenarijų. Juk žymiai lengviau sugauti asmenį, pasitenkinusį tik viena žmogžudyste, negu sučiupti serijinį žudiką, kurio atveju informacija – užuominos, pėdsakai, duomenys ir įtarimai – beveik neišvengiamai veda prie to, kad paprasčiausi ir akivaizdūs dalykai tiesiog paskęsta medžiagos gausoje.

Juk žymiai lengviau pasinaudoti vienu pėstininku, kai lentoje stovi mažiau figūrų.

Klausimas paprastas: ar Borkmano lūžio taškas jau peržengtas?

Ar dabar, sėdėdamas karštoje vonioje, jis jau žino pakankamai, kad galėtų atpažinti Kirvažmogį? Ar prasminga toliau tęsti pėdsakų ir duomenų paiešką?

Van Vėterenas pabandė užčiuopti ant kibiro dugno padėtą atidarytuvą. Jis jau žinojo atsakymą. Arba bent jau apsisprendė.

Taip.

Taip. Žudikas yra čia. Rūpestingai užsimaskavęs kvotų, protokolų ir diskusijų kratinyje. Pasislėpęs tūno dar painesniame savo minčių raizginyje. Kirvažmogis yra šičia. Tereikia tik sužvejoti ir ištraukti.

Van Vėterenas surado atidarytuvą. Tai jau irgi šis tas. Nors tiek.

* * *

Pro primo,* – pagalvojo jis.

Kalbringene nužudyti trys vyrai: Haincas Egersas birželio 28-ąją, Ernstas Zimelis rugpjūčio 31-ąją, Morisas Riūmė rugsėjo 8-ąją. Tas pats ginklas, tas pats metodas. Tas pats žudikas.

Dėl to – jokių abejonių.

Pro secundo. **

Nepaisant visapusiško ir uolaus darbo mums nepavyko nustatyti nė menkiausio ryšio, siejančio visas tris aukas (išskyrus faktą, kad visi persikėlė į Kalbringeną šiais metais), kol į tyrėjų rankas nepateko ataskaita apie trečiosios aukos gyvenimo metus Arlache. Visi tučtuojau pastebi, kad dviejų istorijų fone

* Visų pirma (lot.). *Vert. past.*

** Visų antra (lot.). *Vert. past.*

šmėžuoja kažkoks Juženas Podvorskis (NB* tačiau tik fone). Inspektorė Miork perskaito ataskaitą ir jai už akių užkliūva kažkas „keisto“. Ji praneša, kad eis patikrinti šio dalyko, tą padaro ir...

*Pro tertio.***

...ir kol inspektorė tikrina (kad ir ką ji tuomet daro), žudikas ją pastebi, tiksliau, nustato jos buvimo vietą arba stebi. (Galbūt pamato ją visiškai atsitiktinai.) Žudikas nuseka inspektorei iš paskos ir smogia (?) tuo metu, kai ši atsiduria tinkamoje vietoje, miškelyje, toli nuo žmonių akių...

Taip, kažkas panašaus. Štai ir viskas. Iš tikrųjų. Ar galimi kitokie scenarijai? Taip, žinoma. Tačiau Van Vėterenas vijo tokias mintis į šalį. Viskas tikriausiai vyko šitaip. Nurijęs dar vieną gurkšnį, jis ėmė svarstyti, ar nevertėtų išsiropšti iš vonios ir atsinešti cigaretę.

Rūkyti vonioje? Koks nuosmukis!

Tačiau kodėl gi ne? Varvantis ir drebėdamas jis nutipeno į kambarį. Pasiėmęs peleninę, savo žiebtuvėlį ir Bauzeno seną apmaigytą „HB“ cigarečių pakelį, vėl šleptelėjo į šiltą vandenį, prisidegė cigaretę ir giliai įtraukė dūmą.

... po perkūnais, o kaip lotynų kalba įvardijamas skaičius „keturi“? Po galais, kam tai rūpi?

Ketvirta: Ką atrado Miork? Kas tai?

Velniai rautų, kas tenai tokio, ko nepastebėjo niekas kitas, net ir jis? Jeigu žudikas ne Podvorskis; o kuo labiau galvojo, tuo

---

* *Nota bene* (lot.) – gerai įsidėmėk. *Vert. past.*

** Trečia (lot.). *Vert. past.*

labiau neabejojo, kad tai ne Podvorskis. Anksčiau tą vakarą dar kartą kruopščiai išnagrinėjęs ataskaitą nieko neaptiko – nieko neįžvelgė nei Bauzenas, nei Miunsteris, nei Kropkė. Keista.

Keista?

O kur jinai buvo nuvykusi?

Patikrinti?

Ko patikrinti?

Van Vėterenas trenkė kumščiu į vandenį ir akimirką stebėjosi nesulaukęs jokio pasipriešinimo. Argi jinai galėjo būti tokia siaubingai kvaila, kad įlįstų tiesiai į žudiko paspęstas žabangas? Tiesiai jam į rankas, tarytum kokia pusprotė mergiotė iš bet kurio į galvą šaunančio kriminalinio filmo?

Van Vėterenas negalėjo tuo patikėti. Juk tai neįmanoma? Jeigu šioje nuovadoje ir galima kuo nors pasitikėti, tai pirmiausia inspektore Miork... na ir dar, žinoma, Bauzenu. Reikia tai pripažinti. Argi Beatė Miork būtų...

Ne, jis griežtai atsisako tuo patikėti.

Kokia kita galimybė?

Kad žudikas pasinaudojo ja kaip moterimi?

Labai galimas daiktas.

Kad Miork jau anksčiau buvo aptikusi žudiko pėdsakus, ir jis tai suvokė? Neišleido inspektorės iš akių?

Irgi galimas daiktas. Miunsteris pasakojo apie jos troškimą tapti privačia detektyve.

Van Vėterenas įmetė cigaretę į kibirą. „Nėra reikalo priterlioti peleninės," – nusprendė jis.

Bet kurgi ji pradingo?

Čia ir slypi visa esmė. Vyriausiasis inspektorius į burną įsimetė kelias alyvuoges. Vakar vakare maždaug tarp pusės septynių

ir penkios ar dešimt minučių po septynių Beatė Miork savo raudonąja „Mazda“ iš „Jūrų prieplaukos“ nuvažiavo į automobilių stovėjimo aikštelę, esančią už esplanados netoli rūkyklos. Kažkur pakeliui ji patikrino kažką keisto ir patraukė žudiko dėmesį.

„Tikėkimės, kad su Dievo padėjimu, – mąstė Van Vėterenas, – raudonasis automobilis prikaustė dar kažkieno dėmesį... to pakaktų.“

„Tačiau pirmiausia turės išaiškėti visa velniava,“ – priminė sau.

Tada Van Vėtereną užplūdo mintys apie Lauridsą Reiziną; ir nuskurusį paltą apsivilkusią ponią Reizin bei prieš kokį šimtmetį vieną popietę kalbintą panelę Marnjė, vieną iš Zimelio draugužių. Van Vėterenas suvokė esąs priverstas atremti dar vieną nereikalingos informacijos antplūdį. Užsidegęs šviesą jis nusprendė dar sykį peržvelgti Melniko ataskaitą. Jei ir be ypatingos naudos, tai bent jau kaip priešnuodį.

Tada bare šnektelti su Miunsteriu.

Reikėjo galutinai išsiaiškinti, ar Miunsteris tikrai nori sugrįžti pas šeimą į savąjį sodą.

* * *

– Nebūtina, – tarė Miunsteris.

– Nebūtina? Ką nori pasakyti? Ir kodėl, po galais, sėdi išsišiepęs?

Pasukęs galvą, Miunsteris ranka prisidengė burną ir nusikosėjo.

– Atsiprašau, – tarė jis. – Rytoj atvažiuoja Sin su vaikais. Paskambino prieš pusvalandį.

– Atvažiuoja čionai? – kiek sutrikęs nusistebėjo Van Vėterenas.

– Taip, Sin paprašė draugės leisti mums pagyventi jos atostogų namelyje Gėlnakte, vos už dešimties kilometrų nuo čia. Rytoj po pietų persikraustau tenai.

Van Vėterenas trumpam susimąstė.

– Miunsteri, – galiausiai prakalbo jis. – Manau, esi pasigavęs fantastišką moterį.

– Žinau, – kiek sumišęs pritarė Miunsteris.

Vyrai išgėrė į vienas kito sveikatą, ir Van Vėterenas pamojo padavėjui.

– Tik mažą alaus, – paaiškino Van Vėterenas. – Kiek kartų perskaitei Melniko ataskaitą?

– Du, – atsakė Miunsteris.

– Radai ką nors?

Miunsteris papurtė galvą.

– Ką manote apie tą reikaliuką su bomba? – paklausė jis.

Akimirką Van Vėterenas sudvejojo.

– Sunku pasakyti, – pagaliau tarė jis. – Tiesą sakant, nelabai suprantu, ką galėtų toks žmogus kaip Haincas Egersas turėti bendro su baskų separatistais ar dar kuo nors. Tikiuosi, rytoj ryte išgirsime, ar Bauzenas bus sužinojęs ką nors daugiau. Ką tu manai?

– Nieko, – atsakė Miunsteris. – Tikiuosi, neteks važiuoti į Kostą del Sol, bent jau dabar, kai atvyksta mano šeima.

– Dėl to duodu žodį, – patikino Van Vėterenas. – Beje, kur Krukshenkas? Maniau, kad jis – nuolatinis baro gyventojas.

– Nuėjo miegoti prieš maždaug penkiolika minučių, – paaiškino Miunsteris. – Mano galva, žurnalistui subjuro nuotaika, nes atšaukėte tą interviu, kuriame norėta pakalbinti pačiame įvykių sūkuryje besisukantį asmenį.

– Nejaugi. Tai štai kaip. Vargšelis, – sumurmėjo Van Vėterenas. – Vis dėlto, jeigu ištylės iki pirmadienio, turės žymiai daugiau ką pranešti.

„Tikrai turės," – pagalvojo Miunsteris.

37

Prieš pragariškąjį pirmadienį išaušo vaiskus sekmadienio rytas, iš pietvakarių pūtė švelnus vėjelis. Nejausdami reikalo pasikeisti kokiu žodžiu juos dominančia tema, Van Vėterenas ir Miunsteris nusprendė į policijos nuovadą keliauti pėstute.

Tai buvo dar vienas iš tų rytmečių, kai ir savo, ir Van Vėtereno eisenoje Miunsteris aiškiai įžvelgė vangumą ir nenorą. Vos išsukus iš Veivers skersgatvio, pasigirdo Bungės bažnyčios varpų gausmas, kviečiantis tikinčiuosius į ankstyvąsias pamaldas. Norėdamas paspoksoti į tamsų paradinį bažnyčios įėjimą, Van Vėterenas akimirką stabtelėjo ir sumurmėjo kažką nesuprantamo. Miunsteris susimąstęs žiūrėjo į priešaky atsivėrusį paveikslą. Nuostabūs Hanzos laikų frontonai. Mitologinės bronzinės skulptūros, iš kurių švelniai tyška vanduo. Gaudžiant varpams, kreivašonė aikštė ramiai ilsėjosi. Ji atrodė visiškai ištuštėjusi, išskyrus vieną kitą balandį, pasipūtėliškai žingsniuojantį palesti maisto iš grindinio akmenų tarpų. Ir prie knygyno stovintį tamsiaodį gatvės šlavėją, švilpaujantį Verdžio melodiją.

Susikišęs rankas į kišenes, Miunsteris tvirtai po pažastimi spaudė savo plonąjį lagaminėlį. Pėdinant nelygiu grindiniu, palaipsniui skverbėsi jį supančios aplinkos absurdiškumo suvokimas. Neatsiejamos ir neginčijamos beprotybės. Tokį sekmadienio rytą judviejų užduotis ir darbas šiame mieguistame pakrantės miestelyje atrodė beprasmiškas. Kartą kažkas yra pasakęs: „Kaip blankiai atrodo žudikas išaušus dienai." Ir kaip neįmanoma suvokti, kad jiedu n-tąjį kartą pėdina į policijos nuovadą, kur tulžies geltonumo konferencijų salėje vėl susės aplink ovalųjį stalą ir pasiraitoję rankoves pradės dar vieną diskusiją apie tai, kas galėtų būti tas beprotis.

Vyras, klaidžiojantis idiliškomis šio mažo miestelio gatvelėmis ir kapojantis šalimais gyvenančių žmonių galvas.

Vyras, dėl kurio visa bendruomenė tirta iš baimės ir kurio darbeliai jau ne vieną savaitę skamba kiekvienose lūpose, tapę iš esmės vienintele pokalbio tema.

Vyras, kurio tapatybės nustatymas tapo jo paties, DVI Van Vėtereno ir visų kitų pareiga, kad pagaliau šiuos reikalus būtų galima visiems laikams išmesti iš galvos.

Po galais, ką rytoj pasakys žmonės?

„Taip, žodis „absurdiškas" yra vienintelis, kuriuo visa tai galima apibūdinti, – svarstė Miunsteris, skersakiuodamas į saulę, pakibusią viršum varinio policijos nuovados stogo. – Arba „keistas", kaip pasakė Beatė Miork."

Žinoma, visų sudėtingiausia suprasti, labiausiai neįmanoma suvokti to, kas jai galėjo nutikti.

Ar tikrai gali būti taip, kad kaip tik šią akimirką kur nors mieste arba jo apylinkėse Beatė guli nukirsta galva? Pamažu

yrantis lavonas, kuris tiesiog laukia, kol bus surastas. Ar įmanoma tai įsivaizduoti? Toji moteris, kurią jis beveik...

Susitvardęs jis paspyrė tuščią cigarečių pakelį, neabejotinai išvengusį gatvės šlavėjo dėmesio.

Šią popietę jis vėl bus kartu su Sin ir vaikais.

Miunsteriui teko savęs paklausti, kaip be menkiausio įspėjimo Sin galėjo priimti sprendimą atvažiuoti čionai – pagauta staigaus impulso, kaip paaiškino telefonu – ir kaip tik dabar?

Praėjusio penktadienio vakarą, be penkiolikos minučių aštuntą.

Veikiausiai tai įvyko daugiau ar mažiau tą pačią akimirką, kai...

Per visą tą ilgą laiką, kai jiedu dirba kartu, pasitaikė kokios dvi ar trys progos, kai Van Vėterenas yra pradėjęs pasakoti apie tam tikrus gyvenime egzistuojančius modelius. Apie paslėptas sąsajas, iš anksto apspręstus įvykius ir panašius reiškinius – determinantus, ar kažką panašaus. Tačiau šitas neabejotinai pranoks daugumą.

Nusipurtęs Miunsteris atvėrė duris orakului.

* * *

– Sučiupome jį, – pareiškė Bauzenas.

– Sugavote ką? – žiovaudamas pasiteiravo Van Vėterenas.

– Žinoma, Podvorskį, – paaiškino Kropkė. – Jis apačioje, vienoje iš kamerų. Suėmėme prieš pusvalandį. Uoste.

– Uoste?

– Taip. Žvejojo nuo vakar ryto, bent jau taip sako. Iš Saulineno išsinuomojo valtį. Matyt, kartkartėmis tą ir daro.

Van Vėterenas klestelėjo ant kėdės.

– Ar buvote su juo susitikę? – paklausė jis.

– Ne, – atsakė Bauzenas. – Jis visiškai nenutuokia, dėl ko visa tai.

– Gerai, – nutarė Van Vėterenas. – Sakyčiau, tegul dar truputį pasinervina.

– Visiškai pritariu, – pasakė Bauzenas. – Šįkart nenoriu, kad pralenktume patys save.

Panelė deVit įnešė padėklą su kava.

– „Silvi" sekmadieniais nedirba, – paaiškino ji, atidengdama du kvapnius keksus.

– Gervuogės? – nudžiugo Bauzenas.

Panelė deVit linktelėjo ir pasistengė užgniaužti šypseną.

– Irmgarda, tu tikra žvaigždė, – pagyrė Bauzenas, o kiti pritardami mandagiai sumurmėjo.

* * *

– Kas naujo nuo vakar? – šluostydamasis burną, pasiteiravo Van Vėterenas.

– Kalbėjau su Melniku, – pasakė Bauzenas. – Jis pluša analizuodamas muštynes bare, tačiau abejoja, ar pavyks daug ką išpešti. Šiaip ar taip, tas reikalas niekuomet nepakliuvo į policijos akiratį. Melnikas iškapstė tik vieną liudytoją, tenai buvusią moterį, tačiau jinai nenutuokia, nuo ko viskas prasidėjo. Gal tai įkaušusių vyrų peštynės, dėl kažkokio niekniekio įsiplieskęs ginčas, kurio kažkodėl nepavyko numaldyti. Būtų geriausia, jeigu dėl to reikalo patys pabandytume spustelėti Podvorskį.

Van Vėterenas linktelėjo galvą.

– O tas Ispanijos reikaliukas? – užsiminė Miunsteris.

Bauzenas gūžtelėjo pečiais. Susidarė įspūdis, kad policijos viršininką apniko abejonės.

– Kaip vakar sakėme, atrodo, tai tik paprasčiausias sutapimas. Arlache Bloivas nepriklausė Riūmės artimiausių bičiulių ratui. Kiek žinoma, nė vienas iš jų nepalaikė ryšių su Ispanija, o tas sprogimas primena grynai teroristinio pobūdžio išpuolį. Atsakomybę prisiėmė ETA*, o paprastai šita organizacija taip elgiasi tik tokiu atveju, jeigu iš tiesų yra parėmusi išpuolį.

– Beje, Gretė Zimel visiškai nenutuokė, apie ką kalba Bangas, – pridūrė Kropkė.

– Tai nebūtinai daug ką reiškia, – pastebėjo Bauzenas.

– Tokiu atveju tai visiškas atsitiktinumas, – tarė Van Vėterenas, mąsliai žvelgdamas į tuščią savo lėkštę.

Bauzenas prisidegė pypkę.

– Dar kas nors prieš susitinkant su Podvorskiu?

Kropkė kostelėjo.

– Na, nieko svarbaus, – prabilo jis. – Tačiau aš irgi sekiau Miork pėdomis. Šįryt nubėgau tą patį maršrutą.

– Ir? – sukluso Bauzenas.

– Irgi nieko neradau, – pasakė Kropkė.

– Tikrai? – tarstelėjo Van Vėterenas.

– Tuomet Podvorskis, – paragino Bauzenas. – Kaip tai traktuosime?

---

* ETA – pilnas pavadinimas baskų kalba *Euskadi Ta Askatasuna* (Baskų šalis ir jos laisvė), po Ispanijos pilietinio karo susiformavusi teroristinė nacionalistinės pakraipos organizacija, siekianti įkurti nepriklausomą baskų valstybę. *Vert. past.*

Miunsteris apžvelgė susėdusius aplink stalą – Kropkė, Muzeras ir Bauzenas. Van Vėterenas ir jis pats. Policininkas Bangas, matyt, pramiegojo, o gal policijos viršininkas apdovanojo jį laisvadieniu – gerai pagalvojus, nieko stulbinančio.

Prakalbo Van Vėterenas.

– Jeigu neprieštarausite, – tarė jis. – Pirmąjį apklausos raundą norėčiau atlikti aš. Kartu su Miunsteriu.

Kropkė gal kiek ir susierzino, tačiau Bauzenas tik linktelėjo galvą ir nuėjo paimti magnetofono.

38

Juženas Podvorskis neabejotinai atrodė nusiteikęs itin prastai. Kai Kropkė su Muzeru atvedė Podvorskį į apklausų kambarį, jo raukšlėtas veidas iš pasipiktinimo plieskė raudoniu. O kad jo požiūris būtų aiškus kaip krištolas, vyriškis smarkiai vožė į stalą savo didžiuliais kumščiais.

– Nuimkite tuos sukistus daiktus man nuo riešų! – suriaumojo Podvorskis.

Van Vėterenas parodė ženklą. Kropkė atrakino antrankius ir išėjo iš kabineto. Kartu su Muzeru.

– Prašom atsisėsti, – prabilo Van Vėterenas. – Esu detektyvas vyriausiasis inspektorius Van Vėterenas.

– Man nusišikt, kokia tavo pavardė, – klesteldamas ant kėdės pareiškė Podvorskis. – Kas čia, po velnių, dedasi?

– Ketinu užduoti keletą klausimų, susijusių su Hainco Egerso, Ernsto Zimelio ir Moriso Riūmės nužudymu.

– Velniai griebtų! – pasipiktino Podvorskis. – Ir vėl?

Van Vėterenas parodė Miunsteriui, kad laikas įjungti magnetofoną. Šis spustelėjo reikiamą mygtuką, ir jo viršininkas

pradėjo atlikinėti formalumus. Podvorskis dažniausiai atsakydavo prunkštimu arba keiksmais, tačiau leidus prisidegti cigaretę ėmė – bent jau Miunsteriui taip pasirodė – truputį noriau bendradarbiauti.

– Gerai, – nutarė jis. – Judinkimės ir pašalinkime tą kliūtį; turiu pustonį pradėjusios švinkti žuvies.

* * *

– Ką veikei prąėjusio penktadienio vakarą? – užvesdamas pokalbį paklausė Van Vėterenas.

– Praėjusį penktadienį? – pasipiktino Podvorskis. – Kodėl, po velnių, nori sužinoti, ką veikiau praėjusį penktadienį? Paskutinysis numirė prieš šimtą metų, ar ne?..

– Jeigu atsakinėsi į mano klausimus, užuot juos kartojęs, bus greičiau, – paragino Van Vėterenas. – Maniau, sakei, kad skubi.

Podvorskis išsižiojo, o paskui vėl užsičiaupė.

– Gerai, – nusileido jis; susidarė įspūdis, kad mintimis vyras grįžta į praeitį.

Van Vėterenas nekrustelėjo.

– Vakare nieko ypatingo, – galiausiai nusprendė Podvorskis. – Popietę nuvykau pas Saulineną pašnekėti dėl valties – gavau raktus ir taip toliau. Tada parvažiavau į namus. Prašom užduoti kitą klausimą!

– Ką veikei tą naktį, kai buvo nužudytas Zimelis?

– Jau paaiškinau tai mergužėlei, kuri, pasirodo, farė. Buvau namie, miegojau. Paprastai naktimis tą ir darau.

– Ar gali kas nors patvirtinti? – paklausė Miunsteris.

– Mano katės, – atsakė Podvorskis.

– O kai mirė Riūmė? – pasiteiravo Van Vėterenas.

– Kada tai įvyko?

– Naktį tarp šio mėnesio aštuntos ir devintos dienos.

– Dievažin ką. Sakyčiau, tą patį.

– Ar pažinojai Haincą Egersą?

– Ne.

– Ar turi alibi dėl Egerso nužudymo?

– Buvau Šadove. Baik kuistis ir neklausinėk dalykų, kuriuos taviškiams jau atsakiau!

– Gerai, – tarė Van Vėterenas. – Ką veikei Arlache 1983-iųjų kovą?

– Ką?

– Girdėjai.

– Arlache 1983-aisiais?

– Baik mane kvailinti, – sušvokštė Van Vėterenas. – Dievaži, savaitę gulėjai ligoninėje.

– A, – suburbėjo Podvorskis. – Turi omenyje tą suknistą reikalą. Ką, po velnių, jis turi bendro su šituo?

– Kuris uždavinėjame klausimus: tu ar aš?

Podvorskis suniurnėjo.

– Esi tikras šlykštus šunsnukis!

– Manau, šioje vietoje padarysiu pertrauką, – pareiškė Van Vėterenas. Jis atstūmė kėdę ir atsistojo. – Kiek žinau, kai kuriuose kraštuose žmonės valgo supuvusią žuvį – jei smarkiai neklystu, Švedijoje.

– Palauk, po velnių! – sušuko Podvorskis. – Arlachą prisimenu, galiu apie tai papasakoti, jeigu jau taip velniškai primygtinai reikalauji. Sėsk!

Van Vėterenas atsisėdo. Podvorskis prisidegė dar vieną cigaretę ir pasikasė galvą.

– Na? – neatlyžo Van Vėterenas.

– Koks senaties terminas už nelegalų degtinės varymą? – pasiteiravo Podvorskis.

– Viskas bus gerai, – atsakė Van Vėterenas.

– Tikrai?

Van Vėterenas linktelėjo galvą.

– Niekada nepasitikėk suknistais farais, – sušvokštė Podvorskis. – Išjunk tą sušiktą aparatą!

Van Vėterenui linktelėjus, Miunsteris išjungė magnetofoną. Podvorskis kimiai nusijuokė.

– Puiku. Tai štai. Buvau aptikęs alkoholio siuntą, kurią reikėjo kažkam įsiūlyti...

– Aptikęs? – nustebo Van Vėterenas.

– Sakykime, taip, – atsakė Podvorskis.

– Kiek?

– Gana nemažai.

Van Vėterenas linktelėjo.

– Matai, Arlache turėjau tokį draugelį, daną. Jis turėjo pirkėją, kaip paaiškėjo, suknistą mediką, nelabai nusiteikusį mokėti skolas.

– Kokia jo pavardė? – įsiterpė Miunsteris.

– Pavardė? Velniaižin. Neprisimenu. Na, kažkokia prasidedanti iš B. Kažkoks Bloi...

– Bloivas? – padarė užuominą Van Vėterenas.

– Taip, tikriausiai tokia, vienas iš tų išsimokslinusių šiknių, manančių, jog galima lengvai pasipinigauti parduodant gėralą

savo apsisnarglėjusiems draugeliams. Buvome susitarę dėl viško, buvo suorganizuotas pristatymas, viskas sutvarkyta, liko sutvarkyti vieną vienintelį reikalą – sumokėti...

– Ir? – paklausė Van Vėterenas.

– Būtent tą ir ketinome išsiaiškinti toje aludėje... o tas žioplelis sėdi tenai su savo draugeliu ir mano galįs mikliai apsukti mane apie pirštą! Kaip manai, policininke, kokios tuomet būna pasekmės?

– Apie kokią sumą kalbame? – pasidomėjo Miunsteris.

– Visai nemenką, – atsakė Podvorskis. – Buvome sukišę geroką sumelę, žinoma, aš truputėlį susinervinau. Gailiuosi tik dėl vieno...

– Dėl ko? – panūdo sužinoti Van Vėterenas.

– Kad prieš imdamasis jų nepalaukiau to dano, – paaiškino Podvorskis, užpultas staigaus kosulio priepuolio. Jis buvo priverstas nusigręžti ir susiriesti rankomis užsidengęs burną. Kosulys nenuslopo beveik pusę minutės. Miunsteris pažiūrėjo į Van Vėtereną ir bandė perprasti, ką šis galvoja, tačiau, kaip paprastai, to padaryti nepavyko. Jam pačiam atrodė, kad Podvorskio istorija visai įtikėtina; bent jau nesudaro įspūdžio, kad yra kuriama čia pat.

Žinoma, niekada negali būti užtikrintas. Tokių dalykų Miunsteriui jau yra tekę matyti. Ir yra tekę suklysti.

– Kokia jo draugelio pavardė? – paklausė Van Vėterenas, kai Podvorskis baigė kosėti.

– A?

– Bloivo draugelio. Kaip jį vadina?

– Neturiu žalio supratimo, – patikino Podvorskis.

– Ar jis kada nors prisistatė? – pasiteiravo Miunsteris.

– Gal ir prisistatė, tačiau tegul mane skradžiai, jeigu prisiminsiu pavardę to, kam prieš dvylika metų uždrožiau į nosį.

– Prieš dešimt, – patikslino Van Vėterenas. – Kokia jo pavardė?

– Kas čia per velniava? – sušvokštė Podvorskis. – Gal jums pasimaišė protas? Kas čia darosi?

Van Vėterenas palaukė keletą sekundžių, kol Podvorskis spoksojo nukreipdamas žvilgsnį tai į vieną, tai į kitą tarsi klausdamas savęs, kaip galėjo taip nutikti, kad staiga atsidūrė priešais du bepročius, o ne policijos pareigūnus.

„Atsimink, kad jo pasaulyje tarp vienų ir kitų veikiausiai neįžvelgiama pernelyg didelio skirtumo," – tarė sau Miunsteris.

– Jo pavardė – Morisas Riūmė, – pasakė Van Vėterenas.

Podvorskis išsižiojo.

– Velnias, – sumurmėjo jis.

Atsilošęs kėdėje, jis kuriam laikui paniro į apmąstymus.

– Gerai, – pagaliau prakalbo Podvorskis. – Išsiaiškinkime vieną dalyką: nesugebėjau užmušti to šunsnukio tame suknistame bare, to padaryti nepavyko ir vėliau. Dar bus klausimų?

– Ne dabar, – stodamasis pasakė Van Vėterenas. – Tačiau gali čia pasėdėti ir viską apmąstyti, o mes galbūt sugrįšime.

Van Vėterenui pabeldus į duris, nešini antrankiais, sugrįžo Kropkė ir Muzeras.

– Jūs suknisti šunsnukiai, – sušvokštė Podvorskis, ir niekam nekilo jokių abejonių, kad šių žodžių skambesys iš tiesų atspindi jo mintis.

39

Paleisti Juženą Podvorskį ir kuo greičiau informuoti žiniasklaidą apie inspektorės Miork dingimą nuspręsta sekmadienio vakarą, maždaug devintą valandą. Sprendimas priimtas balsų dauguma, trims balsuojant už ir vienam prieš. Bauzenas, Miunsteris ir Van Vėterenas tokiam žingsniui pritarė, Kropkė balsavo prieš, o Muzeras susilaikė veikiausiai todėl, kad pasijautė priblokštas tokios netikėtos ir neabejotinai vienkartinės demokratinės procedūros.

– Pakalbėsiu su Krukshenku tuoj pat, šįvakar, – pasakė Van Vėterenas. – Esu pažadėjęs pateikti jam truputį išankstinės informacijos. Spaudos konferencija rytoj po pietų?

Bauzenas tam pritarė.

– Trečią valandą, – nusprendė policijos viršininkas. – Kaip jau sakiau, galime tikėtis ištiso parado: televizijos, radijo – visų. Reikia pasakyti, kad ne taip dažnai pasitaiko, kai žudikas uždeda antrankius policijai.

– Visuomenė galvoja, jog turėtų būti atvirkščiai, – pastebėjo Van Vėterenas. – Ir reikia pripažinti, kad žmonės turi racijos.

– Ką pasakysime apie Podvorskį? – panoro išsiaiškinti Kropkė.

– Nė vieno prakeikto žodžio, – nurodė Bauzenas. – Užčiaupti burnas – toks šios dienos įsakymas.

Apžvelgęs prie stalo susėdusius pareigūnus Bauzenas pridūrė: „Su spauda kalbės DVI Van Vėterenas ir aš – niekas kitas."

– Kaip visuomet, – sumurmėjo Kropkė.

– Tai – įsakymas, – nurodė Bauzenas. – Dabar eikite namo pamiegoti. Rytoj išauš nauja diena, tikrai pateksime į televiziją. Būtų neprošal, jeigu atrodytume kaip normalūs žmonės. Aš paleisiu Podvorskį.

– Eisiu kartu su jumis, – pasišovė Van Vėterenas. – Galėtų būti neprošal, jeigu būsite ne vienas.

* * *

Laikrodis rodė kelias minutes po vienuoliktos, kai vaikai pagaliau nuėjo miegoti. Jiedu atsikimšo butelį vyno, uždėjo Mostakio plokštelę ir po kelių nesėkmingų bandymų pagaliau įkūrė ugnį. Ant grindų išskleidę čiužinius jiedu nurengė vienas kitą.

– Pažadinsime juos, – susizgribo Miunsteris.

– Ne, nepažadinsime, – sušnibždėjo Sin ir glostydama vyro nugarą palindo po antklodėmis. – Į jų karštąjį šokoladą įbėriau migdančiosios tabletės trupinėlį.

– Migdančiosios tabletės? – sugriaudėjo jis, nutaisęs pasipiktinusį balsą.

– Tik mažytį trupinėlį. Neturės jokio žalingo ilgalaikio poveikio. Eikš čionai!

– Gerai, – pasidavė Miunsteris atgaivindamas savo santykius su žmona.

* * *

Pirmadienis apie save pranešė nesiliaujančia liūtimi, grasinančia tęstis amžinai. Nubudęs apie septintą ir klausydamasis lietaus, Van Vėterenas kurį laiką paniro į apmąstymus, o paskui nusprendė dar kiek pamiegoti. „Šioje vietovėje oras kinta dažniau negu aš pasikeičiu marškinius," – pamanė jis.

Po devynių penkiolika valgomajame Van Vėterenas pusryčiavo prie vieno stalo su Krukshenku, kuris, nepaisant ankstyvo laiko ir tos aplinkybės, kad veikiausiai bus dirbęs didžiąją nakties dalį, atrodė nepaprastai energingas ir įspūdingai pakilios nuotaikos.

– Telefonu perdaviau trečią nakties, – entuziastingai tarė žurnalistas. – Velniai griebtų, naktinė pamaina nenorėjo sustabdyti spausdinimo mašinų, bet galiausiai susitarėme dėl popietinio leidimo. Pasakojimas apie isteriją dėl Džeko skerdiko*!

Van Vėterenas atrodė aiškiai apgailėtinai.

– Pralinksmėkite! – drąsino Krukshenkas. – Netrukus išgliaudysit. Šįkart žudikas nuėjo pernelyg toli. Kažin ar iš tikrųjų inspektorė nors kiek nutuokė, kas jis toks?

– Galimas daiktas, – atsakė Van Vėterenas. – Bent jau šitaip jis tikriausiai bus pagalvojęs.

Krukshenkas linktelėjo galvą.

---

* *Jack the Ripper*; aliuzija į 1888 m. Londono apylinkėse siautėjusį serijinį žudiką. *Vert. past.*

– Ar jau išsiuntėte oficialų pranešimą žiniasklaidai? – paklausė žurnalistas dairydamasis po tuščią valgomąjį. – Nepastebiu nė vieno kolegos, skubančio pasičiupti laimikio.

Van Vėterenas dirstelėjo į laikrodį.

– Manau, dar liko penkiolika minučių. Turiu baigti pusryčius ir pasislėpti. Tenai siaubingai kabinėsis.

– Hm, – kramtydamas ragelį sumurmėjo Krukshenkas. – Mėšlo tenai bus iki kaklo.

– Kur tenai?

– Paplūdimyje, ir, žinoma, miškelyje. Su visais fotografais ir privačiais sekliais.

– Jūs veikiausiai teisus, – pasakė Van Vėterenas ir dar kartą atsiduso. – Šiaip ar taip, galvoju, jog man laikas eiti į policijos nuovadą ir užsirakinti.

– Sėkmės, – palinkėjo Krukshenkas. – Susitiksime šią popietę. Manau, aš dar pasiliksiu čia, lauksiu savo plunksnos brolių.

* * *

– Na, štai ir viskas, – tarė policijos viršininkas, klesteldamas atgal ant odinės sofos. – Turiu pasakyti, kad man labiau patinka tie vaikinai iš laikraščių.

Van Vėterenas pritarė tokiai nuomonei.

– Tos liežuvius pasigalandusios kalbančios galvos, kurias matome per televiziją, mane vimdo; iš tikrųjų, nuo jų pykina. Ar daug reikalų turite su ta kompanija?

Bauzenas nuspyrė batus ir gana atsargiai pakrutino kojų pirštus. Tarsi nebūtų tikras, ar šie vis dar savo vietoje.

– Nepasakyčiau, jog esu smarkiai suinteresuotas jiems padėti, – tarė Van Vėterenas. – Tiesą sakant, derėtų manyti, kad žurnalistai patys turėtų susidaryti savo nuomonę. Tačiau galvoju, kad jums puikiai pavyko su jais susitvarkyti.

– Dėkoju, – tarė Bauzeņas. – Kad ir kaip žiūrėtume, vis tiek turime bėdą. Ar Hileris su jumis susiekė?

Atsilošęs kėdėje, Van Vėterenas patogiai įsitaisė už policijos viršininko rašomojo stalo.

– Žinoma, – atsakė jis. – Hileris norėjo atsiųsti dešimt vyrų iš Zelštato ir dar dešimt iš Ostverdingeno bei teismo medicinos ekspertų komandą, kad šie visą bėgiojimo maršrutą iššukuotų tarsi smulkiausiomis šukomis.

Susinėręs rankas ant pakaušio Bauzenas pažvelgė pro langą.

– Nuostabus sumanymas šitokiu oru, – pastebėjo jis. – Ar Hileris pageidauja, kad visiškai perimtumėte vadovavimą? Noriu pasakyti, velniop viską, man liko vos penkios dienos. Kad ir kas nutiktų, penktadienį baigiu darbą. Praėjusią naktį galutinai apsisprendžiau – pradedu jaustis tarsi futbolo treneris, išgyvenantis dvejų metų trukmės pralaimėjimų laikotarpį.

– Klausimas dėl vadovavimo niekuomet nebuvo iškilęs, – paaiškino Van Vėterenas. – Vienaip ar kitaip, pažadėjau iki penktadienio išaiškinti visą šį reikalą.

Bauzenas visiškai neslėpė savo skeptiško požiūrio.

– Malonu girdėti, – pasakė jis, kimšdamas pypkę. – Liaukimės! Ar kalbėjote su jos tėvais?

– Su ponia Miork. Taip, – pasakė Van Vėterenas.

– Ar pokalbis gerai pavyko?

– Nelabai. Kodėl turėtų?

– Taip, nuo tada, kai viskas eidavosi sklandžiai, prabėgo nemažai laiko, – pastebėjo Bauzenas.

* * *

– Žiūrėjau televizorių, – pasakė Sin. – Jūs nesate labai gerai vertinami.

– Keista, – tarstelėjo Miunsteris. – Kažkas čia maloniai kvepia; ką valgysime?

– Kreolietišką vištieną, – pabučiuodama vyrą paaiškino Sin. – Ar manai, kad jinai negyva? – sušnibždėjo į ausį žmona; vis dėlto egzistuoja tam tikra riba, nustatanti, su kokiu informacijos kiekiu gali susidoroti policijos pareigūno vaikai.

– Nežinau, – atsakė Miunsteris ir akimirką viduje pajuto siūbtelėjusią dar vieną šaltą sielvarto bangą.

– Mačiau tėvelį per televizorių, – apkabindama tėvo šlaunį į pokalbį įsiterpė dukrytė. – O aš plaukiojau lietuje.

– Plaukiojai jūroje, kvaiša tu, – pasipiktino sūnus.

– Ar dar turime tų migdomųjų tablečių? – pasiteiravo Miunsteris.

* * *

Atsišliejęs į pagalves Van Vėterenas dar kartą pasiėmė Melniko ataskaitą. Užmerkęs akis, laikė ją rankoje ir svarstė.

„Šiurpu, – mąstė jis. – Visiškai klaiku."

Tačiau šiuo atveju galbūt geriau tiktų žodis „skaudu". Kažkur šiuose prakeiktuose dokumentuose slypi atsakymas, tačiau jo nepavyksta aptikti. Trisdešimt keturi lapai, juose – iš viso

septyniasdešimt penkios pavardės. Van Vėterenas pasibraukė visas ir dukart jas perskaičiavo: moterys, meilužės ir galimos meilužės, geri draugai, studijų laikų bendramoksliai, kolegos, kaimynai, to paties golfo klubo nariai – išvardyti visi iki atsitiktinių pažįstamų ir marginalinių asmenų, vienu ar kitu metu pasitaikiusių Moriso Riūmės kelyje. Ir dar įvairiausios progos: kelionės, egzaminai, baigiamieji darbai, dalykiniai susitikimai, vakarėliai, nauji mėginimai kažkam asistuoti, kongresai, klinika, kurioje gydoma nuo priklausomybės kokainui – viskas paminėta, viskas smulkiai surašyta šiuose sausa DVI Melniko proza primargintuose lapuose. Be abejonės, šita ataskaita – tikras detektyvo darbo šedevras, tačiau vis tiek nepavyksta padaryti jokių išvadų. Nė velnio neišeina!

Kas joje?

Po galais, ką pastebėjo Beatė Miork?

Gal žinojo kažką, ko nežino kiti? Ar galėtų taip būti? Ar įmanoma, kad nepaisant visko Van Vėterenas dar neperžengė Borkmano lūžio taško?

Prie lovos, ant naktinio stalelio, guli jos užrašų knygelės. Trys, kurių Van Vėterenas vis dar niekaip neprisiruošia peržiūrėti.

Kažkas čia ne taip. Jeigu tose knygelėse iš tiesų esama ko nors svarbaus, kodėl žudikas jas paliko? Jis turėjo apsčiai laiko ir, rodos, nėra iš tų žmonių, kurie dėl ko nors rizikuotų.

O jeigu, nepaisant visko, jinai iš tiesų dar gyva, ar tokiu atveju Van Vėterenas neįsibrautų į šventą tos moters asmeninio gyvenimo teritoriją? Sumindytų pačią švenčiausią jos žemę? Prieš atversdamas užrašų knygutes Van Vėterenas negalėjo

numanyti, kas patikėta šiems bloknotams. Akivaizdu, kad knygutės skirtos ne tam, kad jas skaitytų Van Vėterenas.

Ir jeigu jinai vis dar gyva, ar taikytini tie patys apribojimai?

Taip, žinoma. Galbūt netgi dar labiau.

Jis užsimerkė ir klausėsi, kaip teškena lietus. Tikriausiai lyja jau daugiau negu dvidešimt keturias valandas. Iš prakiurusio dangaus pila smarkiai ir nepaliaujamai. Iš švininio neperregimo dangaus. „Ar oras šioje prakeiktoje skylėje niekada nesikeičia?“ – mąstė Van Vėterenas.

Kad ir kaip būtų, tai visai neblogas būdas parodyti, su kuo tenka susidurti. Nesiliaujantis baksnojimas į tą pačią vietą. Trypčiojimas vienoje vietoje ir jokio judėjimo pirmyn. Bangavimas negyvoje jūroje...

Šv. Onos bažnyčios laikrodis išmušė dvyliktą. Van Vėterenas atsiduso, atsimerkė ir tada ketvirtą kartą sutelkė mintis į ataskaitą, atkeliavusią iš Arlacho.

40

– Po galais, ką turėjau daryti? – atsiduso Vilmotsenas, mąsliai žiūrėdamas į maketą.

– Gerai, – nutarė redaktorius. – Jeigu išspausdintume dvigubą tiražą, tuomet galėtume padvigubinti ir visa kita.

Žinia apie inspektorės Miork dingimą ir aplinkybes, kuriomis tai įvyko, tapo tikru vyriškumo išbandymu Vilmotsenui, *De Journaal* laikraščio antraščių maketuotojui. Kitoje pusėje spausdinamų skyrelių „Svarbi informacija“ ir „Didžiosios raidės“ tiesiog nebuvo įmanoma sukišti į turimą plotą, todėl pirmą kartą per aštuoniasdešimtmetę laikraščio istoriją teko paruošti dvi atskiras afišas.

Taip sakant tam, kad nebūtų pažeista prieiga prie išsamios informacijos. Tam, kad nebūtų nuvertintas šios iš siaubo plaukus šiaušti verčiančios dramos didingumas. Istorijos, nutikusios jų ramiajame gimtajame Kalbringeno miestelyje, kurios ketvirtasis (o gal penktasis?) veiksmas dabar prasideda.

KITA AUKA?

skelbia pirmoji antraštė, kurios tekstas užrašytas ant šiek tiek miglotos besišypsančios Beatės Miork nuotraukos.

AR MATĖTE RAUDONĄ „MAZDĄ“?

klausia antroji antraštė ir tuoj pat priduria, kad

SUTRIKUSI POLICIJA PRAŠO PAGALBOS.

Laikraščio viduje daugiau negu pusė ploto skirta naujam Kirvažmogio byłos posūkiui. Leidinyje – gausybė nuotraukų: prie rūkyklos įrengtos automobilių stovėjimo aikštelės palydovinė nuotrauka (su baltu kryželiu pažymėta vieta, kurioje Miork buvo palikusi automobilį; o pati „Mazda“ po aštuonias valandas užtrukusios Zelštato teismo medicinos ekspertų apžiūros nuo sekmadienio vakaro laikoma garaže policijos nuovados rūsyje); kitoje palydovinėje nuotraukoje – paplūdimys ir miškelis, taip pat įdėta daugiau Beatės Miork fotografijų bei nuotrauka iš Bauzeno ir Van Vėtereno spaudos konferencijos. Van Vėterenas sėdi atsilošęs, užmerkęs akis: pamačius tokį vaizdą pirmiausia į galvą šauna mintis, kad šitokia kūno padėtis labiausiai primena didžiulės ramybės būseną – mumijos arba į vidinius apmąstymus panirusio jogo – žmogaus, smarkiai nutolusio nuo šio gyvenimo įtampos ir beprotybių. Regint tokius vaizdus tikriausiai norisi paklausti, ar iš tiesų šitie asmenys geriausiai pasirengę surasti ir izoliuoti tokio kalibro žudiką, kokio ieškoma šiuo atveju.

Ir iš tiesų: ar kada nors būta tokio atvejo? Pagrobiama ir galbūt nužudoma policijos inspektorė! Įsibėgėjus tyrimui! Visiškai pagrįstai kylantis klausimas.

Teksto pobūdis irgi keitėsi: nuo objektyvaus vertinimo vedamajame straipsnyje, kuriame rašoma, kad susiklosčius dabartinėms aplinkybėms garbingoji vietos taryba gali padaryti tik vieną dalyką – prisiimti atsakomybę už Kirvažmogio skandalą ir paskelbti naujus rinkimus, iki iškalbingų (jeigu ne nukrypstančių nuo temos) spekuliacijų apie pamišėlį, beprotį (šaltakraujišką psichopatą) arba teroristą (pasamdytą smogiką, priklausantį kažkokiai neaiškiai žmogžudžių sektai) ir, žinoma, vis dar labai populiarios teorijos, pagal kurią žudikas vaizduojamas kaip absoliučiai normalus sąžiningas miestelio gyventojas, atsakingas šeimos galva, žmogus su blausia praeitimi, gyvenantis tame pačiame daugiabutyje.

Tarp patikimesnių ir, tikėtina, tyrimo atžvilgiu produktyviausių temų – atnaujintas ir skubus Bauzeno kreipimasis į visuomenę su prašymu pateikti bet kokią turimą informaciją.

Reikia itin išsamiai išstudijuoti kritinį penktadienio vakaro laikotarpį tarp 6.15 ir 7.15 – inspektorės Miork judėjimą nuo tada, kai moteris išėjo iš „Jūrų prieplaukos“ iki to momento, kai pradėjo bėgioti ir buvo pastebėta detektyvo vyriausiojo inspektoriaus Van Vėtereno. Jeigu pavyktų nustatyti šį šešiasdešimties minučių trukmės Beatės Miork maršrutą, nepriklausomai nuo to, ar ji ėjo, ar važiavo raudona „Mazda“, tuomet „būtų baisus skandalas, jeigu nepavyktų sučiupti to prakeikto šunsnukio“, rašo Hermanas Šalkė, tiksliai cituodamas policijos viršininko žodžius.

* * *

Jau ketvirtą valandą Bauzenas ir Kropkė užsidarė kabinete tam, kad galėtų peržiūrėti ir sugretinti iki to laiko gautus

pranešimus ir informaciją – iš viso ne mažiau kaip šešiasdešimt du pirminių šaltinių parodymus bei dar maždaug dvidešimt įvairiausių pranešimų, atkeliavusių iš netiesioginių šaltinių. Miunsteris ir Muzeras buvo išsiųsti surinkti ir apdoroti nenutrūkstamu srautu plūstančių parodymų, o pirmajame aukšte esančiame kabinete Bangas ir panelė deVit kruopščiai registravo visų atvykusiųjų pavardes ir asmeninius duomenis.

Niekas aiškiai nesuvokė detektyvo vyriausiojo inspektoriaus Van Vėtereno sumanymų. Po pietų jis išėjo iš nuovados „atlikti kelių apklausų“, tačiau niekam neatskleidė jų pobūdžio. Kita vertus, Van Vėterenas buvo pažadėjęs sugrįžti iki penktos valandos ir dalyvauti privalomoje nuveiktų darbų peržvalgoje. Pusę aštuonių buvo numatyta surengti trumpą spaudos konferenciją; toks laikas paskirtas priderinus prie vietos televizijos, kurios nuolatiniai žiūrovai tuo metu žiūri žinias. Visa kita, išskyrus tiesioginę transliaciją, žiūrovai suprastų kaip nesėkmę ir nusižengimą spaudos etikai, todėl televizijos kompanija labai įsakmiai įrodinėjo savo tiesą. Net ir galėdamas pamokyti jaunąjį žiniasklaidos guru vieno kito dalyko apie įstatymus ir teisingumą, šį kartą Bauzenas nurijo savo prieštaravimus ir patenkino prašymą.

– Prakeiktieji jėzuitai! – sušuko jis, padėjęs telefono ragelį. – Inkvizitoriai sidabriniais kaklaraiščiais, ką? Dėkui, ne!

Atsižvelgiant į aplinkybes, iš tokios beviltiškos padėties norėta išspausti kuo daugiau naudos.

41

– Po galais, kas čia? – palinkdamas virš stalo paklausė Van Vėterenas.

– Žemėlapis, – paaiškino Kropkė. – Smeigtukai rodo vietas, kuriose pastebėta inspektorė Miork ir jos „Mazda“ – tiksliau tariant, apskritai raudonos „Mazdos“.

– Kalbringene jų yra kelios, – paaiškino Bauzenas. – Galimas daiktas, kad penktadienio vakarą gatvėmis važinėjo mažiausiai dvi, neskaitant inspektorės mašinos.

– Smeigtukai raudonomis ir geltonomis galvutėmis reiškia, kad tose vietose pastebėtas automobilis, – dėstė Kropkė, trokštantis prisiimti garbę už šį išradimą ir ginti savo autorines teises. – Raudona spalva pažymėtas laikotarpis nuo 6.15 iki 6.45, geltona – nuo 6.45 iki 7.15 valandos.

Van Vėterenas dar labiau užsikniaubė virš stalo.

– Mėlynieji ir baltieji smeigtukai – liudytojai, teigiantys, jog asmeniškai matė inspektorę. Mėlynieji – pirmąjį pusvalandį, baltieji – antrąjį. Štai šitas, pavyzdžiui, – DVI Van Vėterenas.

Kropkė pirštu bedė į baltą smeigtuką paplūdimyje.

– Jaučiuosi pagerbtas, – tarė Van Vėterenas. – Kiek jų čia?

– Dvidešimt penki raudoni ir dvidešimt geltonų, – patikslino Kropkė. – Jie reiškia automobilį, be to, dar yra dvylika mėlynų ir penki balti.

Miunsteris pasislinko arčiau savo viršininko ir ėmė atidžiai studijuoti smeigtukų raštą. Reikia pripažinti, kad sumanymas neblogas, jeigu žinai, kaip tinkamai jį interpretuoti. Susidarė įspūdis, kad smeigtukai pasklidę gana plačiai; matyt, Miork pastebėta visose miesto dalyse, tačiau daugeliu atvejų įsmeigtas tik pavienis smeigtukas.

– Svarbu tai, – kalbėjo Kropkė, – kad mums nereikia rūpintis, ar vieno liudytojo pakanka, ar ne. Vietos, kuriose įbesti keli smeigtukai, turėtų tapti pakankamai aiškia užuomina.

Kropkė padarė nedidelę pauzę, leisdamas kitiems suskaičiuoti smeigtukus ir atpažinti šio metodo genialumo apraiškas.

– Gana aišku, – sumurmėjo Miunsteris. – Taip pat ir dėl baltųjų.

– Neginčijamai, – pritarė Van Vėterenas. – Be jokios abejonės.

– Būtent, – patenkintas atsiliepė Kropkė. – Kaip matote, yra tik trys susitelkimo taškai – Žvejo aikštėje prie „Jūrų prieplaukos“, Didžiojoje aikštėje ir prie rūkyklos. Dvidešimt keturi smeigtukai prie „Jūrų prieplaukos“, vienuolika čia ir aštuoni prie rūkyklos – keturiasdešimt trys iš šešiasdešimt dviejų. Likusieji, kaip veikiausiai pastebėjote, išsibarstę po visą miestą. Atrodo, kad po DVI Van Vėtereno niekas daugiau jos nematė. Išskyrus žudiką. Paplūdimyje veikiausiai buvo mažokai žmonių.

– Teisybė, – patvirtino Van Vėterenas.

– Hm, – įsiterpė Bauzenas. – Vis tiek nemanau, jog reikėtų pernelyg įsijausti – jeigu apskritai ką nors išmanau, tuomet trečdalis šitų pastebėjimų veikiausiai yra klaidingi.

– Na, – tęsė Kropkė. – Manau, suvokiate...

– Be to, ir apie „Jūrų prieplauką“, ir apie rūkyklą rašyta laikraščiuose.

– Taip, jūs teisus, – tęsė Kropkė. – Tačiau, mano galva, reikėtų tiesiai šviesiai pasakyti, kad tai nevaidina itin didelio vaidmens. Žinoma, įdomiausia yra Didžioji aikštė – vienuolika liudytojų teigia matę arba Miork arba jos mašiną prie policijos nuovados maždaug tarp pusės septynių ir septintos valandos. Du pastebėjo Miork išlipančią iš mašinos... štai šitie du balti smeigtukai.

Kropkė parodė smeigtukus, o Bauzenas linktelėjo. Nukandęs dantų krapštuką Van Vėterenas numetė jį Šv. Petro kapinėse.

– Kuria kryptimi jinai ėjo? – pasiteiravo jis.

Kropkė dirstelėjo į Bauzeną.

– Į šitą pusę, – atsakė Kropkė.

Bauzenas vėl linktelėjo galvą.

– Puiku, – tarė jis. – Vadinasi, yra ženklų, rodančių, kad Miork atėjo čionai. Atgal į nuovadą.

* * *

– Na ir? – prabilo Miunsteris, pasijutęs taip, tarytum būtų nesupratęs ilgo ir sudėtingo sąmojo esmės.

Van Vėterenas nieko nepasakė. Giliau susigrūdęs rankas į kišenes jis vėl atsistojo tiesiai ir kažką sušnypštė pro dantis.

Miunsteris prisiminė, kad viršininką kamuoja retkarčiais apie save primenantys nugaros skausmai.

Vyrai vėl susėdo aplink stalą. Kropkė vis dar atrodė patenkintas savimi, tačiau kartu ir kiek suglumęs, tarsi nelabai susigaudytų, ką savo pastangomis pavyko pasiekti. Miunsterio smilkiniuose kažkas suvirpėjo, tarsi spurdėtų drugelis – tokie virpesiai leidžia nuspėti, jog netrukus kažkas įvyks, jog artėjama prie kritinio taško. Kad bet kurią akimirką gali įvykti persilaužimas. Jis apsidairė po apšnerkštą kambarį. Priešais sėdėjo Bangas, išpiltas prakaito. Van Vėterenas snūduriavo. Įtraukęs skruostus ir tarsi paskendęs sapnuose, Bauzenas vis dar įdėmiai studijavo žemėlapį ir smeigtukus.

Galiausiai prabilęs policininkas Muzeras žodžiais išreiškė kambaryje tvyrojusį visuotinį suglumimą.

– Šičia? – sušuko jis. – Po perkūnais, ko jinai čia atėjo?

Praėjo trys sekundės. Tada aiktelėję Kropkė ir Muzeras beveik vienu metu riktelėjo:

– Jos kabinetas!

– Velnias! – atsiduso Bauzenas ir nusviedė ant grindų dar nepridegtą cigaretę. – Ar kas nors patikrino jos kabinetą?

Muzeras ir Kropkė jau buvo beeiną tenai, Miunsteris pakilo nuo kėdės, o Bauzenas atrodė taip, tarsi ką tik būtų susimovęs per policijos pradžiamokslio egzaminą. Tik Van Vėterenas neatrodė sutrikęs ir kažko įnirtingai knaisiojosi po krūtinės kišenę.

– Žinoma, – sumurmėjo jis. – Nieko tenai nebus. Tačiau vis tiek užmeskite akį; šešios akys pamatys daugiau negu dvi, bent jau to reikėtų tikėtis.

KETVIRTA DALIS

Rugsėjo 27-oji – spalio 1-oji

42

– Tikiuosi, žinai, kur esi? – ypatingai nuvargusiu balsu pasakė jis.

– Manau, kad žinau, – skendėdama tamsoje atsakė ji.

Jis užsikosėjo.

– Juk suvoki, kad be pagalbos neturi jokių šansų iš čia ištrūkti?

– Taip.

– Esi mano rankose. Ar galime dėl to susitarti?

Ji nieko neatsakė. Staiga paklausė savęs, kaip gali toks tvirtas ryžtas derėti su balse aiškiai girdima didžiule širdgėla. Mintyse svarstė ir kartu suprato, kad čia slypi viso reikalo raktas.

Širdgėla ir ryžtas.

– Ar galime dėl to susitarti?

– Taip.

Padaręs pauzę, jis pasitaisė kėdę. Ko gero, užsikėlė koją ant kojos, tačiau tai tebuvo spėjimas. Juos gaubė labai tiršta tamsa.

– Aš... – pradėjo ji.

– Ne, – kategoriškai nutraukė jis. – Nenoriu, kad kalbėtum, išskyrus tada, kai būtina. Jeigu norėsiu, kad kažką pasakytum, liepsiu. Pokalbio nebus, mano ketinimas – tiesiog papasakoti tau vieną istoriją. Prašau vienintelio dalyko – klausytis.

– Istoriją, – pakartojo jis.

Jis prisidegė cigaretę, ir akimirką jo veidą nušvietė blankiai raudona gaisa.

– Papasakosiu tau vieną istoriją, – pakartojo trečią kartą. – Ne todėl, kad prašyčiau supratimo ar atleidimo – tokie dalykai liko toli praeity, bet tiesiog todėl, kad, kol dar ne viskas baigta, noriu sau dar sykį ją priminti.

– Ką ketini padaryti su manimi? – paklausė ji.

– Nepertraukinėk, – sudraudė jis. – Maldauju visko nesugadinti. Galbūt dar neapsisprendžiau...

Ji girdėjo pro tirštą tylą ir tamsą besisunkiantį jo alsavimą. Maždaug už pustrečio metro ar trijų – ne toliau. Ji užsimerkė, tačiau jokio skirtumo nepajuto.

Karaliavo tamsa. Ir kvapai – pradvokusio dumblo ir šviežio tabako dūmo. Ir žudikas.

43

Iš lagaminėlio Bauzenas ištraukė du butelius alaus ir juos atkimšo.

– Nevalia pamiršti kitų pastebėjimų, – priminė jis. – Septyni ar aštuoni žmonės teigia esantys įsitikinę, jog matė ją visiškai skirtingose vietose. Galbūt jai pakako laiko dar kam nors. Liudytojai, kurie tvirtina matę ją nuovadoje, sako, jog tai vyko tarp pusės ir be penkiolikos, ar ne?

Van Vėterenas nieko neatsakė. Prisidegęs cigaretę jis sudėliojo figūras.

– Prieš išeidamas į namus, Kropkė susmaigstė daugiau negu šimtą smeigtukų, – papasakojo Bauzenas. – Beveik pritrūko raudonųjų, ir tas, atrodo, kelia jam šiokį tokį galvos sopulį. Na, o ką jūs manote?

Van Vėterenas gūžtelėjo pečiais.

– Sakykime, kad jinai iš tikrųjų buvo atėjusi į nuovadą, – samprotavo jis. – Jei ne dėl ko nors kitko, tai bent jau šiaip sau. Gerai, pone policijos viršininke, jūsų eilė pradėti. Kiek suprantu, siciliškoji gynyba?

– Žinoma, – šypsodamasis patikino Bauzenas ir perkėlė E vertikalėje stovintį pėstininką. – Po galais, ką ji veikė?

– Nežinau, – atsakė Van Vėterenas, – tačiau ketinu išsiaiškinti.

– Iš tiesų? – nustebo Bauzenas. – Kaip? Vargu ar jos kabinete kas nors galėjo užvesti ant kelio.

Van Vėterenas patraukė pečiais.

– Dovanosiu jums šitą, – pasakė jis. – Jūsų ėjimas. Jeigu laimėsiu, imsiuosi iniciatyvos. Tikiuosi, šitą žinote.

– Žinoma, – atsakė Bauzenas. – Ar prieš sicilišką gynybą irgi esate sukūręs kokią nors savitą sistemą? Būtų naudinga žinoti.

– Netrukus sužinosite, – pažadėjo Van Vėterenas ir leido sau nutaisyti tokią veido miną, kuri veikiausiai turėjo reikšti šypseną, tačiau iš tiesų privertė Bauzeną pagalvoti, ar kolegai neskauda danties.

„Vis dėlto gyvenimas – ne šachmatų partija, – spoksodamas pro langą mąstė jis. – Šachmatai suteikia žymiai daugiau galimybių."

Aikštėje buvo tamsu ir nė gyvos dvasios. Kelios minutės po vienuoliktos; jiedu buvo sutarę sužaisti šešiasdešimties minučių trukmės mačą, tačiau niekada nežinai... Šachmatų laikrodis stovi namie, knygų spintoje, o patekę į įdomią poziciją nė vienas, nė antras nebuvo nusiteikęs visko sugadinti vien dėl to, kad spaudžia laikas. Atvirkščiai. Esama tokių pozicijų, kurių niekuomet nereiktų žaisti toliau. Svarstydami apie tai vyrai jau anksčiau buvo pasiekę susitarimą: mačus reikėtų įšaldyti po

trisdešimt penktojo arba penkiasdešimtojo ėjimo ir niekuomet jų nebaigti. (Tokių, kaip Linkovskio prieš Kvelerį 1907 metais Paryžiuje. Po keturiasdešimt antrojo. Arba, jeigu atmintis nemeluoja, Mikojano prieš Andersoną 1980 metais Breste. Po trisdešimt penktojo ar, kad ir kaip būtų, po trisdešimt septintojo ėjimo.) Susitikimai, kurių metu susiklosto tokio grožio pozicija, kad tolesnis ėjimas viską sugadintų.

„Kaip ir gyvenime: kai norisi, kad laikas stabteltų, bent valandėlei, – mąstė jis. – Nors ir nėra pagrindo manyti, kad šis mačas galėtų susiklostyti kaip nors ypatingai. Visiškai jokio pagrindo."

Trys dienos? Po trijų dienų jis išeis iš šio kabineto ir niekada daugiau čia nebekels kojos...

Švelniai tariant, apėmė keistas jausmas. Knietėjo sužinoti, kaip susiklostys tos trys dienos. Žiūrint, kaip iškėlęs vieną ranką virš lentos, anapus rašomojo stalo lūkuriuoja Van Vėterenas, kažkokie balsai viduje ėmė kuždėti, kad šis detektyvas vyriausiasis inspektorius iš tikrųjų ištesės duotąjį pažadą ir iki penktadienio pasodins Kirvažmogį už grotų. Nelengva įsivaizduoti, kaip jis tai padarys, tačiau kolegos elgesio pokyčių neįmanoma nepastebėti: jis atrodo labiau susikaupęs, kartais netgi dirglus, ko anksčiau nebuvo, pasireiškia tam tikras paslaptingumas – ar kaip tai pavadinsi – visa tai, be jokios abejonės, rodo, kad jis kažką užčiuopė. Susidaro įspūdis, kad prakalbinti jo ta tema tiesiog neįmanoma; Miunsteris irgi ėmė pastebėti tuos ženklus ir suvokė, kad jie nėra neįprasti. Šie simptomai gana gerai pažįstami bet kuriam, kam yra tekę juos regėti anksčiau – tos

aiškios užuominos leidžia suprasti, kad kažkas bręsta, nes DVI Van Vėterenas yra įjungęs aukščiausią mąstymo pavarą. Kitaip tariant, kad susiklosčiusi padėtis atrodo lygiai taip, kaip Bauzenas spėja. Galbūt neišvengiamai artėja atomazga. Galimas daiktas, kad šis paniurėlis policijos pareigūnas netrukus surinks visas šios sudėtingos dėlionės detales.

„Na, ką gi, – svarstė Bauzenas. – Trys dienos? Ar jų iš tikrųjų pakaks?"

Žinoma, lemiamu momentu ne viską lemia tos trys dienos; jis – toji figūra, kuri penktadienį bus pašalinta nuo lentos. Tačiau šią paskutinę savaitę palaipsniui smelkėsi nuojauta, kad vyksta beatodairiškos lenktynės su laiku. Žudikas turi būti sugautas iki spalio 1-osios. Tą jie patys ir pasakė, o ta diena – penktadienį.

Penktadienį jis pasitrauks iš pareigų. Bauzenas išeina. Laisvas žmogus, turintis teisę paskirti savo gyvenimą tam, kas jam prie širdies. Kuriam Kirvažmogis bus nė motais. Kuris galės daryti ką panorėjęs.

O galbūt gavęs laisvę nepasijus pernelyg laimingas? Gal ta byla mes šešėlį ant sunkiu darbu užsitarnautos ateities? Visai įmanoma. Bauzenas mąstė apie savo vyno rūsį ir jo vertingąjį turinį.

Trys dienos?

Nužvelgęs svarią Van Vėtereno figūrą kitame rašomojo stalo šone, jis priėjo išvadą, kad neturi žalio supratimo, už kurį žirgą reikėtų statyti, jeigu prireiktų lažintis.

– Jūsų ėjimas, – paragino Van Vėterenas, prie lūpų kilstelėdamas savo butelį.

* * *

– Kokia jūsų pavardė? – įjungdamas magnetofoną paklausė Kropkė.

Priešais sėdintis stuomeningas vyriškis atsiduso.

– Puikiai žinai, kokia mano suknista pavardė. Dėl Dievo, mokykloje aštuonerius metus mokėmės toje pačioje klasėje.

– Čia vyksta oficiali apklausa, – paaiškino Kropkė. – Privalome laikytis formalumų. Taigi?

– Ervinas Langė, – prisistatė stuomeningasis vyriškis. – Gimęs 1951 metais. „Blykstės" fotoreikmenų parduotuvės Aukštojoje gatvėje savininkas. Už dvidešimties minučių turiu atidaryti parduotuvę, todėl būčiau dėkingas, jeigu galėtume pasiskubinti. Vedęs. Penki vaikai. Ar to gana?

– Taip, – atsakė Kropkė. – Gal galėtumėte papasakoti, ką matėte praėjusio penktadienio vakarą?

Ervinas Langė atsikosėjo.

– Be dešimties minučių septintą mačiau inspektorę Miork, išeinančią iš šios nuovados.

– Kitaip tariant, šeštą penkiasdešimt. Ar esate įsitikinęs dėl laiko?

– Įsitikinęs šimtu procentų.

– Iš kur galite būti toks tikras?

– Be penkiolikos aikštėje turėjau susitikti su dukra. Pasižiūrėjęs į laikrodį pamačiau, kad vėluoju penkias minutes.

– Ar esate tikras, kad matytasis asmuo yra inspektorė Miork?

– Neabejotinai.

– Buvote ją sutikęs anksčiau?

– Taip.

– Kokiu atstumu buvote nuo jos?

– Už poros metrų.

– Aišku, – tarstelėjo Kropkė. – Ar dar ką nors pastebėjote?

– Pavyzdžiui?

– Hm, pavyzdžiui, jos drabužius.

– Sportinis kostiumas... raudonas. Sportiniai bateliai.

– Ar nešėsi ką nors?

– Ne.

– Puiku. Nuoširdžiai dėkoju, – išjungdamas magnetofoną pasakė Kropkė. – Tikiuosi, kad per kelias ateinančias dienas nesirengiate išvykti iš Kalbringeno?

– Kodėl, po perkūnais, nori tai žinoti?

Kropkė gūžtelėjo pečiais.

– Galbūt prireiks užduoti jums dar keletą klausimų... niekada nežinai...

– Ne, – pakildamas nuo kėdės pasakė Ervinas Langė. – Va čia, vyručiai, ir yra visa jūsų bėda. Jūs niekada nežinote.

* * *

– Be dešimties septintą? – sumurmėjo Bauzenas. – Velnias, tai reiškia, kad ji puikiausiai galėjo dar ką nors nuveikti. O ką tu manai?

Kropkė linktelėjo galvą.

– Nusigauti nuo čia iki rūkyklos ilgiausiai užtrunka penkiolika minučių, – pasakė jis. – Vadinasi, lieka bent penkiolikos minučių tarpas.

– Kokia padėtis smeigtukų fronte? – pasiteiravo Miunsteris.

– Šimtas dvylika, – atsakė Kropkė. – Bet daugiau susitelkimo taškų nėra. Jokio modelio, jei norite – ir daugiau jokių naujienų iš paplūdimio.

– Prieš nuvažiuodama ji galėjo kurį laiką pasėdėti mašinoje, – svarstė Bauzenas. – Galbūt prie jūros. Arba prie nuovados. Tas variantas atrodo labiausiai tikėtinas.

– Nebūtinai, – įsiterpė Van Vėterenas. – Matyt, jinai bus kažkaip atkreipusi jo dėmesį. O gal manote, kad jis jau žinojo apie inspektorės sumanymą pabėgioti?

Keletą sekundžių niekas neištarė nė žodžio. Muzeras užgniaužė žiovulį. „Kur kava?“ – pagalvojo Miunsteris.

– Ką gi, – tarė Bauzenas. – Dievaži, nežinau. Tačiau tai, be abejo, svarbu.

– Labai svarbu, – pritarė Van Vėterenas. – Kada ji anksčiausiai pastebėta prie rūkyklos?

– Dešimt ar vienuolika minučių po septynių. Maždaug, – atsakė Kropkė.

Linktelėjęs galvą Van Vėterenas įsistebeilijo į savo nykščio nagą.

–Taigi, – sumurmėjo jis. – Manau, kiekvienas ėjimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į kontekstą. Visuomet egzistuoja kitas kelias.

– Atsiprašau? – nenugirdo Kropkė.

„Jis pradeda nukaršti,–pagalvojo Miunsteris.–Neabejotinai.“

44

– Ką pasakei? – paklausė Miunsteris.

– Ką? – sumurmėjo Bangas.

– Gal galėtum pakartoti ką tik pasakytus žodžius apie inspektorę Miork ir tą vaisių parduotuvę?

Pakėlęs akis nuo sąrašų Bangas atrodė taip, tarsi mėgintų truputį išsisukinėti.

– Nesuprantu... Tik pasakiau, kad sutikau ją ten praėjusį penktadienį – „Kuipers“ parduotuvėje, toje vietoje, kur Imelsporte išparduodami vaisiai.

– Kokiu laiku?

– Penkiolika minučių po penkių. Apytikriai. Mačiau prieš važiuodamas į „Jūrų prieplauką“. Savaime suprantama, būčiau paminėjęs, jeigu tai būtų nutikę vėliau.

– Ką ji ten veikė?

– „Kuipers“ parduotuvėje? Žinoma, pirko vaisių. Vaisiai ten iš tiesų pigūs... ir dar daržovių. Tačiau nesuprantu, kodėl tai svarbu.

– Minutėlę, – pertarė Miunsteris. – Iš nuovados ji išėjo tuojau po pusės penkių... gal be dvidešimties minučių penktą. Kiek laiko reikia nuvažiuoti iki Imelsporto?

– Mašina?

– Taip, mašina.

– Nežinau... sakyčiau, gal dvidešimties minučių.

– Matei ją tenai penkiolika minučių po penkių. Tai reiškia, kad inspektorė neturėjo laiko pirma užsukti į namus, ar ne?

– Sakyčiau, neturėjo, – bandydamas nutaisyti piktą miną pritarė Bangas.

– Kiek laiko jai prireiktų nuo „Kuipers“ mašina nuvažiuoti iki namų, iki Vrejsbako?

Bangas gūžtelėjo pečiais.

– Hm, sakyčiau penkiolikos minučių. Priklausomai nuo eismo. Tačiau nesuprantu, kodėl gvildeni tą temą.

Miunsteris mąsliai pažvelgė į kolegos rausvaskruostį veidą ir beveik gailiai šyptelėjo.

– Paaiškinsiu, kodėl, – jis kalbėjo lėtai, pabrėždamas kiekvieną žodį. – Jeigu inspektorė Miork lankėsi Imelsporte penkiolika minučių po penkių, vargu ar sugrįžo į namus anksčiau negu... sakykime, be dvidešimties minučių šeštą. O po šešių penkiolika, apsivilkusi sportinį kostiumą, užsuko į „Jūrų prieplauką“. Gal gali pasakyti, kada, po perkūnais, ji galėjo surasti laiko perskaityti tą Melniko ataskaitą?

Bangas akimirką susimąstė.

– Žinoma, jūsų teisybė, – galiausiai ištarė. – Vadinasi, neskaitė, ar ne?

– Būtent, – tarė Miunsteris. – Ataskaitos jinai neskaitė.

* * *

Pasibeldęs jis įžengė vidun.

Iš vienintelio kambaryje stovinčio fotelio Van Vėterenas buvo persikraustęs į balkoną. Sutemoms pradedant leistis virš įlankos vyriausiasis inspektorius sėdėjo balkone ir rūkė užsispoksojęs į Žvejo aikštę bei dygliuotus miesto pastatų kontūrus. Kėdė buvo pastatyta įstrižai; Miunsteris išvydo tik jo kojas, dešinįjį petį ir dešinįjį žastą. Tačiau ir to pakako, kad padarytų šiokias tokias išvadas.

Kažkas buvo įvykę. Ir ne todėl, kad būtų pakirstas senatvės. Atvirkščiai. „Privalau išmokti suteikti nuolankumo savo mintims, – nusprendė Miunsteris. – Ne tik poelgiams."

– Prisėsk, – mostelėjęs ranka, nuvargusiu balsė tarė Van Vėterenas.

Pastūmęs rašomojo stalo kėdę, Miunsteris prisėdo šalia detektyvo vyriausiojo inspektoriaus tokiu kampu, kuriuo, kaip tikėjosi, prireikus galėtų užmegzti bent šiokį tokį akių kontaktą.

– Paklausykime dar kartą! – pasakė Van Vėterenas.

Miunsteris atsikosėjo.

– Bangas sutiko Miork Imelsporte praėjusio penktadienio popietę penkiolika minučių po penkių.

– Ar jis tuo įsitikinęs?

– Taip. Jiedu persimetė keliais žodžiais. Net ir Bangui nepavyktų to nesuvokti.

Van Vėterenas pritariamai linktelėjo galvą.

– Nelabai žinau, kur tai yra. Ar laikas atitinka?

– Patikrinau, – atsakė Miunsteris. – Inspektorei nebuvo jokių galimybių perskaityti ataskaitą. Iš policijos nuovados ji išėjo lygiai ketvirtą trisdešimt penkios, kartu su panele deVit. Jos

išėjo paskutinės. Miork nuėjo prie mašinos, nuvažiavo į daržovių parduotuvę ir nusipirko įvairių prekių, parvažiavo į namus, persirengė, veikiausiai pamėgino paskambinti man, tačiau niekas neatsakė, todėl parašiusi raštelį atvažiavo čionai, o tada...

Van Vėterenas suniurnėjo ir fotelyje atsisėdo tiesiai.

– Užteks. Na, kokias iš to darai išvadas?

Miunsteris išskėtė rankas.

– Žinoma, kad kažką atrado neskaičiusi, kažką pačioje pradžioje. Galbūt pirmajame puslapyje... nežinau.

Padaręs pauzę jis stebėjo viršininką, žvelgiantį į vakarėjantį dangų ir lėtai kraipantį galvą iš vieno šono į kitą.

– Bangas? – giliai atsiduseęs paklausė jis. – Po velnių, ką darysime su Bangu?

– Atsiprašau? – nustebo Miunsteris, tačiau pareigūnui nekilo abejonių, kad dabar Van Vėterenas kalbasi su savimi. Vyriausiasis inspektorius dar kurį laiką murmėjo, vertikaliai tarp nykščio ir smiliaus laikydamas sudegusią cigaretę ir spoksodamas į pelenų stulpelį ilgumo sulig nykščiu. Tik vėjo gūsiui nupūtus pelenus, Van Vėterenas susivokė kambaryje esąs ne vienas.

– Puiku, štai, ką padarysime, – tarė jis mesdamas nuorūką į stiklinę su vandeniu, pastatytą ant balkono grindų. – Jeigu pavyks, tai pavyks... Miunsteri!

– Hm, taip, – numykė Miunsteris.

– Tu rytoj imi laisvadienį ir leidi laiką su Sin ir vaikais.

– Ką? – savo ausimis nepatikėjo Miunsteris. – Kodėl, po?..

– Čia įsakymas, – nurodė Van Vėterenas. – Tačiau pasirūpink, kad būtum pasiekiamas vakare. Manau, tuomet man reikės šnektelti su tavimi.

– Ką ketinate daryti?

– Ketinu leistis į nedidelę kelionę, – paaiškino Van Vėterenas.

– Kur?

– Pamatysime.

„Na štai ir vėl, – pagalvojo Miunsteris. Griežda mas dantimis jis nustūmė nuolankumą į šoną. – Štai ir vėl sėdi čia ir kvailioja apsigaubęs paslapties šydu. Tarytum seklys iš kokios knygos, filmo ar dar ko nors! Iš tiesų pasibjaurėtina. Nesuprantu, kodėl reikėtų tikėtis, kad taikstysiuos su tuo prakeiktu...“

– Turiu savų priežasčių, – tarsi sugebėjęs perskaityti Miunsterio mintis paaiškino Van Vėterenas. – Bėda ta, kad turiu sumanymą ir negaliu užsilipęs ant stogo jo garsiai išrėkti. Tiesą sakant, jeigu suklysiu, būtų geriau, kad niekas apie tai nesužinotų.

Miunsteris atsistojo.

– Gerai, – pasakė jis. – Rytoj man laisvadienis su šeima. Pasistengsiu vakare būti namie. Dar kas nors?

– Nemanau, – atsakė Van Vėterenas. – Na, sakyčiau, galėtum palinkėti man sėkmės. Jos veikiausiai prireiks.

– Geros medžioklės, – palinkėjo Miunsteris palikdamas Van Vėtereną likimo valiai.

* * *

Dar kurį laiką jis liko sėdėti fotelyje ir spoksojo į miestą. Surūkęs dar vieną cigaretę, mielai būtų kuo nors nuskalavęs nemalonų skonį burnoje.

„Vos tik pasibaigs ši byla, nenorėčiau, kad ją kas nors man primintų. Niekada gyvenime.“

Tada atsisėdęs prie rašomojo stalo telefonu paskambino dviem žmonėms.

Van Vėterenas uždavė du klausimus ir sulaukė daugiau ar mažiau tokių atsakymų, kokių ir tikėjosi.

– Būsiu apie vidurdienį, – pasakė jis. – Ne, negaliu pasakyti, dėl ko visa tai. Ištiktų klaiki katastrofa, jeigu suklysčiau.

Nusimaudęs po dušu Van Vėterenas atsigulė į lovą. Laikrodis rodė tik vienuoliktą, tačiau kuo anksčiau kitą dieną leisis į kelią, tuo bus geriau.

„Rytoj sužinosiu," – tarė sau.

„Poryt pasodinsime jį už grotų, o šeštadienį galėsiu keliauti namo."

Tačiau prieš užmiegant galvą užtvindė mintys apie Beatę Miork ir užsnūsti pavyko tiktai paryčiais.

45

– Blogis, – prakalbo jis, ir dabar jo balsas skambėjo giliau ir buvo vos girdimas tirštame ore. – Tai toks reiškinys, kurio neįmanoma išvengti, vienintelis neabejotinas dalykas. Jaunam žmogui gal ir sunku tai suvokti, tačiau tiems iš mūsų, kurie tai suprato, palaipsniui ima aiškėti. Tai, kuo galime neabejoti, kuo galime visiškai pasikliauti, yra blogis. Jis niekada mūsų nenuvilia. Gėris... gerumas tėra tik scenos dekoracija, fonas, kuriame veikia šėtonas. Niekas kitas... niekas.

Jis nusikosėjo. Prisidegė dar vieną cigaretę, o jos iki raudonumo įkaitęs galiukas virpėjo tamsoje.

– Kai palaipsniui įgyji šią įžvalgą, nepaisant visko, ji suteikia tam tikrą nusiraminimą. Sunkiausias dalykas – tiesiog atsikratyti visų senų vilčių, visų iliuzijų ir pradžioje statomų oro pilių. Mūsų atveju jos vardas buvo Brigitė, o būdama dešimties dukra pažadėjo niekuomet manęs neįskaudinti. Tąkart mergaitė atskuodė pas mane per smėlyną, diena buvo labai vėjuota. Gegužė ėjo į pabaigą. Buvome Gimsvejre. Atlėkusi

Brigitė įsikniaubė į išskėstą mano glėbį ir taip tvirtai mane apkabino, jog dar dabar prisimenu, kaip paskui sopėjo sprandą. „Mylėsime vienas kitą visą gyvenimą ir niekuomet vienas kitam neiškrėsime jokių paikysčių“... – būtent tokius žodžius tuomet ištarė Brigitė. Jokių kvailysčių... niekuomet vienas kitam neiškrėsime jokių paikysčių... Dešimtmetė, šviesiomis kasomis. Brigitė buvo vienintelis mūsų vaikas. Kai kurie žmonės sakydavo niekada neregėję tokio laimingo vaiko. Niekas nemokėjo kvatoti taip, kaip jinai. Kartais besijuokdama pro miegus jinai net pati išsibudindavo – kas gali kaltinti už puoselėjamas dideles viltis?

Jis dar kartą užsikosėjo.

– 1981-aisiais ji laikė baigiamuosius egzaminus, tada išvykusi į Angliją metus tenai dirbo. Kitais metais buvo priimta į Arlacho universitetą. Ten susipažino su tokiu vaikinu Morisu – Morisu Riūme – taip, mes jau priėjome tą vietą. Manau, Brigitė truputį pažinojo jį iš anksčiau; Morisas kilęs iš Kalbringeno. Studijavo mediciną. Užaugo aukštuomenės šeimoje. Labai patrauklus. Išmokė Brigitę vartoti kokainą... jis buvo pirmasis, bet pasilikau jį pabaigai.

Tamsoje vėl sužėravo cigaretė.

– Jiedu apsigyveno kartu. Drauge pragyveno maždaug metus, kol Morisas ją išmetė. Iki to laiko buvo išmokęs Brigitę kitokių dalykų: LSD, grynas morfinas, kurio pats niekuomet nevartojo, ir to, kaip jauna moteris gali lengviausiai ir efektyviausiai užsidirbti pinigų. Galbūt uždirbinėdavo jam pinigus, galbūt Morisas buvo jos suteneriu... Nežinau, niekuomet apie tai nekalbėjome. Galbūt nebuvo nueita taip toli, ne tuo metu.

– Arlache jinai viena pragyveno dar aštuoniolika mėnesių. Neturėjo nuolatinės gyvenamosios vietos, tačiau kraustydavosi nuo vieno vyro pas kitą. Tai patekdavo, tai vėl išeidavo iš ligoninių ir gydymo centrų. Detoksikuota pabėgdavo, vėl darydavo tą patį...

Jis nutilo. Jinai juto, kaip tas vyras sulaiko kvėpavimą.

– Labai trumpai ji pagyveno namuose, bet paskui neištvėrė. Kurį laiką išbuvo švari, tačiau netrukus pasikartojo ta pati sena istorija. Galiausiai ją prisiviliojo kažkokia sekta, tenai buvo apsaugota nuo narkotikų, bet palaužta kitų dalykų. Tarsi neturėtų jėgų arba vengtų bet kokio normalaus gyvenimo... Galbūt tos kasdienybės nebepakako – nežinau. Vis dėlto po dviejų metų Brigitė sutiko išvykti iš Arlacho ir vėl apsigyventi su mumis, tačiau dabar toji laimė jau buvo išblėsusi... Brigitė... Bitė. Jai buvo dvidešimt ketveri. Tik dvidešimt ketverių, tačiau iš esmės ji buvo žymiai senesnė už mane ir žmoną. Žinojo, manau, net ir tuomet suprato, kad sudegino savo gyvenimą... Ji vis dar mokėjo susipinti plaukus į šviesias kaseles, tačiau buvo sudeginusi savo gyvenimą. Ji tą suvokė, o mes – ne. Iš tikrųjų nežinau... gal vis dar ruseno menkutė vilties kibirkštėlė, tikimybė, kad viskas išsispręs. Tą sakydavome sau, bent jau privalėjome sakyti... Beviltiška bergždžios vilties iliuzija. Tikime tuo, kuo privalome tikėti. Būtent tą ir darome, kol išmokstame pamatyti tikrovę. Štai, kaip atrodo tas prakeiktas gyvenimas. Griebiamės bet ko, kas pasitaiko po ranka. Visiškai bet ko...

Jis nutilo. Atsimerkusi ir pamačiusi, kaip žybsinti cigaretė apšviečia jo veidą, ji dar tvirčiau susisupo į apklotus. Ji jautė nenutrūkstamai skindantį jo ypatingą beviltiškumą. Sklindantį

bangomis. Akimirką atrodė, kad neviltis suslegia tamsą, suteikia jai kietą pavidalą ir padaro nepralaidžią net žodžiams ir mintims.

„Aš suprantu," – bandė pasakyti ji, tačiau šie žodžiai taip ir liko neištarti. Užstrigo giliai viduje. Sušalę ir bereikšmiai.

– Tą patį rudenį nuvykau susitikti su Morisu Riūme, – sulaužė tylą jis. – Vieną dieną per tuos kelis mėnesius, kai Brigitė vėl buvo apsigyvenusi namuose su mumis, nuėjau pas jį.

Apsilankiau tame pačiame išpuoselėtame bute, kuriame kadaise jiedu buvo apsigyvenę kartu ir kuriame tuo metu jis jau gyveno su kita moterimi... Jauna ir gražia moterimi, dar išlaikiusia visą savo laimės pajautą ir niekada nesužinojusia mano apsilankymo priežasties. Riūmė pasistengė, kad toji moteris nesipainiotų po kojomis. Kai panorau su juo pasikalbėti apie Brigitę, nuėjome pasėdėti į barą. Sėdėjome ant ypatingos aksomu apmuštos sofos; jis mostagavo rankomis ir klausinėjo, kokio velnio aš noriu. Sumokėjęs už vyną paklausė, ar man reikia pinigų... Manau, kad būtent tada jis ir pasėjo savęs sunaikinimo sėklą, tačiau tai, kad jau pribrendo laikas, suvokiau tik tuomet, kai jis, kaip ir kiti, sugrįžo čionai. Kai jį nužudžiau, širdį užliejo gerokai didesnis malonumas. Kažkoks gilesnis ir stipresnis negu Egerso ir Zimelio atveju, dėl to visiškai nesistebiu. Nuo jo viskas prasidėjo, būtent gyvo Moriso Riūmės vaizdinys sukeldavo pačias didžiausias kančias tomis bemiegėmis naktimis, kol apsisprendžiau... Gyvas, besišypsantis Morisas Riūmė, sėdintis ant prabangios sofos, mosikuojantis rankomis tarsi spragilais ir apgailestaujantis, kad Brigitė nebuvo nudrėbta iš tvirtesnio molio. Kad taip smarkiai nupuolė ir taip sunkiai

susižalojo – to jis niekuomet neįsivaizdavęs, mažasis turtingasis berniukas, apsijuosęs tvirtu apsauginiu tinklu.

Dar kartą nutilęs jis pakeitė savo kūno padėtį ant kėdės.

– Dabar turiu tave palikti, – tarė jis. – Kitą sykį papasakosiu apie kitus. Jeigu nieko nenùtiks...

Ji girdėjo, kaip dar minutę pasėdėjęs savo vietoje, jis atsistoja ir atidaro duris. Girdėjo, kaip vėl sugirgžda uždaromų durų vyriai, kaip užstumiamas skląstis ir užrakinamos durys. Ir tik senokai nutilus jo žingsnių aidui, jai vėl atsileido liežuvis.

– O kaip aš? – sušnibždėjo ji.

Akimirką jai pasirodė, kad tie žodžiai, tarytum kokie simboliai, lieka kaboti tamsoje.

Mažytės, juodą naktį sparčiai gęstančios žiežirbos.

Tada susisupusi apklotais ji pamėgino užmerkti savo sielos akis.

46

Išsukant iš automobilių stovėjimo aikštelės, įrengtos už „Jūrų prieplaukos“, buvo ne vėliau kaip pusė aštuonių, saulė dar tik lindo pro rytų pusėje kyšantį skardį. Atrodė, kad laukia giedra diena, ir Van Vėterenas šiek tiek nekantravo, kada galės keletą valandų pasėdėti už vairo.

Sėdėti ir keliauti per rudens peizažą, išmargintą žaižaruojančiomis spalvomis ir tarsi adata išraižytomis aštrių kontūrų graviūromis. Gal ir būtų galima apsimesti eiliniu žmogeliu, atliekančiu kokį žemišką pavedimą – susiruošusiu į Bokhuizeną skaityti paskaitos apie šiuolaikinius valdymo metodus. Tikrinančiu sieros dioksido emisiją kokioje nors chemijos gamykloje. Oro uoste pasitinkančiu giminaitį.

Arba panirusiu į bet kokį paprasto žmogaus darbą.

Kažkada kovo mėnesį jis buvo paniręs į dvejones ir visai rimtai svarstė, ar reikėtų pakeisti automobilį ar užteks tik geresnės garso aparatūros. Palaipsniui nusprendė pasirinkti antrąjį variantą, o dabar, slinkdamas siauromis Kalbringeno gatvelėmis, džiaugėsi tokiu protingu sprendimu. Nusipirkęs naują automobilį, jis niekuomet nebūtų išgalėjęs skirti dar

kelių papildomų tūkstančių investicijai į kokius nors prašmatnius garsiakalbius.

Dabar garso aparatūros vertė gerokai viršijo tą sumą, kurios galima tikėtis už senąjį „Opel“, ir tokia padėtis jį puikiausiai tenkino.

Automobilis – transporto priemonė. Muzika – prabanga. Ir nekyla jokių abejonių dėl to, kam teikti pirmenybę.

Šiam rytui jis pasirinko kai ką šiaurietiško. Šalto, aiškaus ir romaus. Iš Sibelijaus ir Grygo repertuaro. Įdėjus kompaktinę plokštelę ir pasklidus pirmiesiems „Tuonelos“ garsams Van Veterenas pajuto, kaip ant rankų pasišiaušia plaukeliai.

Buvo akinančiai gražu. Tarsi atsidūrus Leminkaineno urve ir visam kalnui aidint nuo šios įkvepiančios muzikos. Pirmą kartą per keletą savaičių – iš esmės nuo tada, kai atvyko į Kalbringeną – jam pavyko iš galvos išmesti Kirvažmogį. Užmiršti jį. Migloms pakilus ir išnykus virš kalvotų kaimo tolių, tiesiog sėdėti užvaldytam muzikos... po krištolo skaidrumo garsų kupolu.

* * *

Tačiau trumpam stabtelėjus paprastoje ir niūrioje pakelės kavinukėje, įsikūrusioje viename aukštyje su Urdingenu, galvoje viskas staiga pasikeitė. Jis suvokė, kad važiavimą tolyn dabar ima keisti artėjimas prie tikslo. Vis labiau ir labiau tolsta kelionės pradžios taškas, o galutinis tikslas grėsmingai artėja... Kyla ir leidžiasi... kaip visuomet. Viršukalnė jau įveikta. Netrukus nuvyks tenai. Išniro laikas,* bet viskas netrukus stos į savo vietas.

---

* Išniręs laikas – aliuzija į Šekspyro „Hamletą“, kai laikas apibūdinamas kaip suluošintas, išnirusiais sąnariais, kuriuos Hamletui lemta atstatyti į savo vietas. *Vert. past.*

Arba subyrės. Prakeiktoji byla!

Nors ir mėgino dar kartą atsiriboti nuo bylos, išmesti ją iš galvos, istorija netikėtai vėl ir vėl iškildavo atmintyje, tačiau ne minčių, spėlionių ar išvadų, o vaizdinių pavidalu.

Visą laiką, kol skambėjo dramos dalys „Kalnų karaliaus oloje" ir „Anitros šokis", galvoje nepertraukiama srove plaukė aiškios, neretušuotos nuotraukos. Nors ir lėtai, tačiau vaizdai nuolatos nepaliaujamai veržėsi pirmyn. Staiga dingtelėjo mintis, kad jie kažkuo primena vieną iš senų filmų ištraukų, rodomų per istorijos pamokas. Nors turinys gerokai skyrėsi, buvo užtektinai laiko įvertinti kiekvieną rakursą.

Nenatūraliu kampu atlošta Ernsto Zimelio galva, padėta ant marmurinio patologo stalo, ir pastarojo baksnojimas šratinuku į pravirą gerklę.

Drebantis dvigubas advokato Klingforto smakras, tam vyrui išsižiojus iš nuostabos.

Krauju permirkęs prieškambario kilimas Moriso Riūmės bute. Ir mėsininko kirvis, kurio kilmės jiems taip niekuomet ir nepavyko nustatyti.

Luisė Meyer, smarkiai prisidažiusi Egerso kekšė, su kuria, bandydamas užmegzti pokalbį, sugaišo visą pusdienį, tačiau moteris buvo tokia apsvaigusi, kad visiškai nepavyko susikalbėti

Šaltos kaip ledas Žano Klodo Riūmės akys ir šilkiniai inspektorės Miork plaukai, kai moteris įžengė į kabinetą rankoje laikydama Melniko ataskaitą...

Daktaras Mandrijnas ir jo žmona, Seldono slaugos ligoninės teritorijoje tampantys tą suluošintą sutvėrimą.

Ir Lauridsas Reizinas. Įsivaizduotas ir niekada iš galvos neišblėstantis vyro, nedrįstančio iš namų iškelti kojos, vaizdinys.

Ir Kirvažmogis.

Paties Kirvažmogio vaizdinys. Bruožai vis dar migloti ir neatžįstami, tačiau, jeigu dabar iš tikrųjų pataikyta į teisingas vėžes, už kokios valandos puikiausiai išryškės taip trokštamas atvaizdas.

Dar reikia patikrinti keletą smulkmenų. Pasitvirtinus bjauriam įtarimui viskas baigsis.

Galbūt.

* * *

Jis sėdėjo už rašomojo stalo ir sukiojo ūsus. Lieknas, juodu kostiumu, į viršų sušukuotais išretėjusiais plaukais. Savo išvaizda labiausiai už viską jis priminė ne ką kitą, o laidotuvių organizatorių. Būtent toks jis ir įstrigo Van Vėtereno atmintyje. Susidarė įspūdis, kad per penkiolika metų jis paseno vienu, daugiausia dviem mėnesiais. Ir visiškai jokių ženklų, bylojančių, kad vos prieš savaitę teko ištverti operaciją.

Nežymiai, kažkaip rūgštokai šypsodamasis jis pasveikino svečią ir ranka mostelėjo į lankytojų kėdę, pastatytą tiesiai priešais nepriekaištingai sutvarkytą rašomąjį stalą.

– Po velnių, ką visa tai reiškia?

Van Vėterenas prisiminė, jog vyras garsėja tuo, kad be keiksmažodžio nesugeba suregzti sakinio. Atgręžęs delnus į lubas vyriausiasis inspektorius pasistengė atrodyti taip, tarsi norėtų atsiprašyti.

– Atleiskite, – ištarė jis. – Gal leistumėte tik užmesti akį į tą medžiagą, dėl kurios čia atvažiavau... Reikalas gana subtilus.

– Eina šikt! – atidaręs rašomojo stalo stalčių, vyras ištraukė rudą segtuvą.

– Prašom. Galit naudotis tuo suknistu daiktu!

Paėmęs į rankas segtuvą Van Vėterenas akimirką svarstė, ar turėtų skaityti čia pat, sėdėdamas ant lankytojo kėdės, tačiau dirstelėjęs į juodai apsirengusį vyriškį suprato, kad reikalas baigtas. Baigtas! Detektyvas vyriausiasis inspektorius taip pat prisiminė, kad jį priėmęs šeimininkas niekuomet nebuvo iš tokių, kurie linkę leistis į nereikalingas detales – pokalbius ir panašius dalykus. Pakilęs nuo kėdės, Van Vėterenas paspaudė ranką ir išėjo iš kabineto.

Visas apsilankymas užtruko mažiau negu dvi minutes.

„Žmonės, laikantys mane niurzgliu, turėtų susipažinti su šituo viskuo patenkintu vyruku," – skubiai leisdamasis laiptais, pagalvojo Van Vėterenas.

Perėjęs per gatvę jis atidarė automobilio dureles, tada, nuo galinės sėdynės pasiėmęs lagaminėlį, įsidėjo segtuvą. Apsidairė aplinkui. Už kokių penkiasdešimties metrų, ties gatvės kampu, pastebėjo kažką, kas, kaip paaiškėjo, buvo kavinės iškaba.

„Tiks," – nusprendė Van Vėterenas ir patraukė tenai.

* * *

Palaukęs, kol nueis padavėja, Van Vėterenas atsivertė segtuvą ir pasidėjo dokumentus ant stalo. Pervertęs kelis lapus linktelėjo galvą. Atvertęs kelis ankstesnius lapus, dar kartą linktelėjo.

Prisidegęs cigaretę ėmė skaityti nuo pirmojo puslapio.

Daug laiko neprireikė. Jau penktajame puslapyje aptiko patvirtinimą; gal ir ne visai tokį, kokio tikėjosi, tačiau, po galais,

vis dėlto patvirtinimą. Sudėjęs dokumentus į vietą, Van Vėterenas užvertė segtuvą.

„Dievaži," – pagalvojo detektyvas vyriausiasis inspektorius.

Tačiau motyvas toli gražu neatskleistas. Po galais, kaip su tuo susiję kiti du? Kaip, velniai rautų?..

Ką gi, ilgainiui turėtų paaiškėti.

Van Vėterenas pažiūrėjo į laikrodį. Kelios minutės po pirmos.

Ketvirtadienis, rugsėjo 30-oji. Priešpaskutinė policijos viršininko Bauzeno darbo diena. Ir staiga visai netikėtai bylos tyrimo eiga pakrypo teigiama linkme.

Kaip ir atrodė nuo pačių pradžių, bylos išaiškinimą vargu ar galima laikyti įprasto uolaus tiriamojo darbo rezultatu. Kaip ir manyta, sprendimas šovė į galvą daugiau ar mažiau netikėtai. Tenka pripažinti, kad jausmas keistokas: tarsi turėtų mažumėlę graužti sąžinę, tačiau, kita vertus, vargu ar taip nutinka pirmą kartą. Visa tai jau matyta anksčiau ir seniausiai suvokta: jeigu pasaulyje ir esama tokios profesijos, kur doras triūsas niekuomet nesulaukia deramo atpildo, tai tokį darbą atlieka policijos pareigūnas.

Kaip kadaise pareiškė Reinhartas, teisingumas mieliau pasirenka tuos farus, kurie slampinėja ir mąsto, o ne tuos, kurie pluša iki devinto prakaito.

Tačiau labiausiai apstulbino mintis, kad ateityje nebus jokio noro atsigręžti į tą bylą. Jis tikrai negalės pasididžiuoti savo indėliu. Veikiau visiškai atvirkščiai. Čia tas atvejis, po kurio norisi užbrėžti brūkšnį ir viską tučtuojau pamiršti.

Kitaip tariant, ne visai įprastas variantas.

47

Kažkas graužia iš vidaus? O gal sėlina sąstingis? Judėjimas į niekur?

Kažkas panašaus. Maždaug toks jausmas. Jeigu apskritai galima ką nors jausti.

Vis dar egzistuojantis laikas skirtas menkstantiems jos kūno ritmams ir poreikiams. Šioje bukinančioje tamsoje nebėra nei dienos, nei nakties; laikas suskyla į atkarpas: miego, pabudimo, būdravimo ir užmigimo. Neįmanoma nustatyti, kiek laiko jos tęsiasi, galimas daiktas, kad lauke dabar diena, o gal ir naktis... Gal miegota aštuonias valandas, o gal vos dvidešimt minučių? Alkis ir troškulys atsėlindavo tik kaip menkučiai prislopę signalai, atklydę iš to pasaulio, kuris tarytum su ja nesusijęs. Tačiau vis dėlto paimdavo maisto iš duonos ir vaisių dubens, kurį jis retkarčiais papildydavo. Ir gėrė iš vandens butelio.

Grandine surakinus rankas ir kojas, judėjimo galimybės buvo smarkiai suvaržytos. Ir ne vien dėl patalpos. Po apklotais

ji gulėjo susirietusi, beveik embriono poza. Atsistodavo tik prireikus pasinaudoti kibiru, pasilenkdavo ir grabinėdama slinkdavo į priekį. Iš pradžių kamuodavo kibiro dvokas, tačiau netrukus to nebejuto. Nenumaldomas dumblo tvaikas – vienintelis dalykas, kuris visuomet išliko galvoje. Dvokas, kurį įkvėpdavo vos prabudusi ir kuris visą laiką likdavo kyboti sąmonėje... Dumblas.

Užgožiamas tik malonaus tabako aromato, kai sėdėdamas kėdėje jis pasakodavo savo istoriją.

Ankstesnė milžiniška baimė jau buvo atslūgusi. Išblėsusios baimės vietą užėmė kažkas kitas: gilus snūdas ir nuobodulys, galbūt ne beviltiškumas, bet nuolatos stiprėjantis pojūtis, kad ima virsti kažkokia daržove, padaru, kuris palaipsniui nyksta ir tampa apatišku sustirusiu kūnu, kūnu, kuris darosi vis labiau abejingas visiems vidiniams sunkumams, mintims ir prisiminimams. Atrodė, kad viską apgaubianti tamsa graužiasi į vidų ir negailestingai skverbiasi per odą. Vis dėlto ji suvokė, kad tai, ko gero, vienintelis būdas išlikti gyvai, vienintelė galimybė neišprotėti. Tiesiog gulėti po apklotais ir kiek įmanoma stengtis išlaikyti kūno šilumą. Leidžiant sapnams ir fantazijoms nevaržomai užplūsti ir pranykti, nekreipiant į juos pernelyg daug dėmesio nei būdraujant, nei užmigus.

Ir nieko nesitikint. Nemėginant įsivaizduoti ar pagalvoti apie galimą baigtį. Tiesiog gulint. Ir laukiant, kol jis sugrįš ir pratęs savo istoriją.

Apie Haincą Egersą ir Ernstą Zimelį.

* * *

– Ne, – ištarė jis, o ji išgirdo, kaip nuo naujo cigarečių pakelio nuplėšiamas celofanas. – Nežinau, ar jau viskas buvo baigta jai sugrįžus iš Arlacho. Gal vis dar buvo šansas. Žinoma, dabar, po visko, jau nėra jokio skirtumo, beprasmiška spėlioti... Viskas susiklostė taip, kaip susiklostė. Ir tiek.

Jam prisidegant cigaretę žiebtuvėlio šviesa ją beveik apakino.

Jinai sugrįžo, o mes nežinojome, ar puoselėti viltis, ar abejoti. Žinoma, darėme'ir viena, ir kita; juk negalima toliau gyventi kaustomam nuolatinės nevilties, kol galutinai nepraregi, tačiau net ir tuomet tai neįmanoma. Vienaip ar kitaip, ji atsisakė gyventi su mumis namuose. Suradome jai butą Diuningene. Tenai ji persikraustė kovą; tik vienas kambarys ir virtuvė, tačiau butas vis tiek atrodė gana erdvus. Šviesus ir švarus, penktame aukšte, su balkonu, iš kurio atsiveria vaizdas į jūrą. Ji vis dar turėjo nedarbingumo lapelį ir galėjo dirbti tik ne visą darbo dieną. Detoksikuota, lankė psichoterapijos užsiėmimus, todėl viskas lyg ir turėjo būti gerai... Popietėmis dirbdavo pas Henkersą. Vėliau išsiaiškinome, kad nepavyksta susitvarkyti, tačiau tuo metu nieko nežinojome. Nesikišome, nenorėjome sudaryti įspūdžio, kad tikriname. Viskas turėjo vykti pagal ją, ne pagal mus – to primygtinai reikalavo kažkoks suknistas susireikšminęs visažinis socialinis darbuotojas. Todėl mes pasilikome antrame plane, nesipainiojome po kojomis... Visa tai velniškai beprasmiška. Tą pavasarį ji gyveno tenai, o mes manėme, kad sugeba susitvarkyti. Pajamų, pinigų, kurių jai reikėjo tiems dalykams, kurių, mūsų manymu, jai nebereikėjo... Na, jų gaudavo iš tokių vyrukų, kaip Ernstas Zimelis. Ernstas Zimelis...

Padaręs pauzę jis giliai įtraukė dūmą. Stebėdama, kaip tamsoje juda žybsintis taškelis, staiga pati užsigeidė parūkyti. Paprašytas jis tikriausiai būtų davęs cigaretę, tačiau ji neišdrįso.

– Vieną balandžio pabaigos vakarą sėdęs į mašiną dėl kažkokių priežasčių nuvažiavau jos aplankyti. Vargu ar apskritai buvau lankęsis nuo to laiko, kai dukra apsigyveno tame bute. Neatsimenu, kodėl nuvykau; vienaip ar kitaip, tikriausiai ne dėl kažkokio labai svarbaus reikalo, o vos įžengus vidun tas dalykas visiškai išgaravo iš galvos...

Dar viena pauzė. Dar kartą žybtelėjo cigaretė. Jis keletą kartų nusikosėjo. Prišliejusi galvą prie sienos ji laukė. Laukė ir žinojo.

– Nuspaudžiau durų skambutį. Šis neabejotinai buvo sugedęs, todėl pamėginau spustelti durų rankeną... Durys nebuvo užrakintos, todėl žengiau vidun. Įėjęs į prieškambarį apsidairiau. Miegamojo durys buvo pusiau praviros, išgirdęs kažkokius garsus negalėjau nepažvelgti. Na, ir pamačiau, kad tas vyras veltui pinigų nešvaisto...

– Zimelis? – sušnibždėjo ji.

– Taip.

Stojo dar ilgesnė tyla. Atsikosėjęs jis įtraukė dar vieną dūmą. Ant žemės užspaudęs cigaretę koja užmynė žioruojančius pelenus.

– Kai stovėjau tarpduryje, mūsų akys susitiko. Pro to šūdžiaus petį ji žvelgė tiesiai į mane... Jiedu stovėjo prisispaudę prie sienos. Manau, jeigu tą akimirką būčiau turėjęs ginklą, kirvį, peilį arba dar ką nors, būčiau tuoj pat vietoje jį nudėjęs. O gal būčiau pasijutęs pernelyg suparalyžiuotas... Jos akys, Brigitės akys, kai leido tam vyrui tenkinti visus įgeidžius. Tas pats kartą anksčiau regėtas žvilgsnis. Kaipmat jį atpažinau; tada

jai buvo septyneri ar aštuoneri, bene pirmą kartą ji išvydo badaujančius, mirštančius vaikus ir suprato, dėl ko tai vyksta... Per televiziją pamatė kažkokį reportažą iš Afrikos. Tos pačios akys, žvelgusios į mane prieš šitiek metų. Ta pati neviltis. Tas pats bejėgiškumo jausmas stojus akistaton su pasaulio blogiu... Manau, sugrįžęs namo visą mėnesį nesudėjau bluosto.

Padaręs pauzę jis prisidegė kitą cigaretę.

– Ar tai nutiko tais pačiais metais, kai Zimelis išsikėlė į Ispaniją? – pasiteiravusi ji nustebo, kad nepaisant visko, išliko tokia smalsi. Supratusi, kaip atidžiai klausėsi pasakojimo ir pasijutusi tokia sujaudinta, tarsi tos žaizdos būtų jos pačios, suvokusi, kad jos patiriami keblumai ir neviltis veikiausiai tėra tik menkas atspindys ir pavyzdys kažko gerokai didesnio.

Per amžius sukauptos pasaulio kančios visuma?

Visuotinė blogio jėga?

O galbūt tas prakeiktas užsispyrimas, apie kurį visi kalba? Manasis užsispyrimas ir mano ypatingoji stiprybė... ir tas faktas, kad visuomet į ateitį nukeliu kūdikio atėjimą...

Gal po truputį ir vieno, ir kito? Tas pats dalykas?

Jeigu taip ir yra, po perkūnais, kam tai rūpi? Mintims nuklydus į šalį ji nebegalėjo sugauti siūlo galo. Ji sugniaužė kumščius, o po kelių sekundžių jų nebejautė. Kumščiai sustiro ir išnyko; taip pat neišvengiamai kaip ir bergždžios pastangos nepamesti minties gijos.

– Taip, – pagaliau tęsė jis. – Tais pačiais metais. Jis išnyko tą pačią vasarą, sugrįžo praėjusį pavasarį – kaip ir kiti du. Be abejo, čia turi būti kažkoks ženklas, juk staiga per kelias savaites vienas paskui kitą Kalbringene pasirodo visi trys. Ir nebandyk sakyti, jog čia tik paprasčiausias sutapimas. Čia Bitės siųstas

ženklas. Bitės ir Helenos – viskas taip velniškai akivaizdu, kad neįmanoma nepaisyti... Ar kas nors sugebės tai suprasti?

Staiga jo balsas įgavo visai kitokį atspalvį. Pasipiktinimo, jog buvo suklaidintas. Tarsi iš esmės už viso to stovėtų ne jis. Tarsi ne jis būtų atsakingas už tas žmogžudystes. Tarsi...

Tik paprasčiausias įrankis.

Jos atmintyje atgijo tai, ką kadaise pasakė Vundermasas – galbūt ne visi sakiniai, tačiau pati esmė – tai, kad už daugelio žmogžudysčių slypi būtinybė, neįveikiamas potraukis, kuris būna stipresnis už tai, ką slepia kiti poelgiai; kitokiu atveju jos niekada nebūtų įvykdytos, niekuomet neprireiktų jų įvykdyti.

Jeigu egzistuotų alternatyva.

Būtinybė. Sielvartas, ryžtas ir būtinybė... Taip, ji suprato, kad viskas susiklostė būtent taip.

Sielvartas. Ryžtas. Būtinybė.

Ji laukė tęsinio, bet taip ir nesulaukė. Girdėjosi tik sunkus jo kvėpavimas, praskrodžiantis tamsą. Ir staiga jai dingtelėjo, kad kaip tik šią akimirką, šią sekundę, sustojus laikui, sprendžiamas jos likimas.

– Ką darysi su manimi? – sušnibždėjo ji.

Galbūt klausimas nuskambėjo per anksti. Galbūt nenorėjo suteikti jam laiko viską apmąstyti.

Jis nieko neatsakė. Atsistojo ir atatupstas išėjo pro duris.

Uždarė ir užrakino. Užstūmė skląsčius.

Ji vėl liko viena. Klausėsi tolstančių jo žingsnių ir susirietusi atsirėmė į sieną. Užsitempė apklotus.

„Liko dar vienas, – pagalvojo. – Turi pasakoti apie paskutinį. O tada?“

O tada?

48

Jeigu tik jis būtų gebėjęs pažvelgti į ateitį, pažiūrėti nors keliomis valandomis į priekį, galimas daiktas, kad ilgai nesvarstęs būtų atsisakęs priešpiečių. Ir kuo greičiausiai būtų išskubėjęs į Kalbringeną.

Vis dėlto, nors šios ilgai išsitęsusios bylos sprendimas ir buvo aiškiai pasiekiamas ranka, jis nusprendė užsukti į „Arno rūsį" ir pasimėgauti *Canaille aux Prunes* patiekalu. Šis nedidelis jūrų gėrybių restoranėlis išliko atmintyje nuo tų laikų, kai prieš daugiau negu dvidešimt metų čia užsukdavo atvykęs į tuose kraštuose surengtus savaitės trukmės kursus.

Vienaip ar kitaip, jam reikėjo kelių valandų, kad galėtų viską tyliai ir ramiai apmąstyti; paskutinio šios dramos veiksmo režisūra turės tam tikros svarbos – tiesą sakant, nemenkos svarbos. Kirvažmogį reikia suimti kiek įmanoma neskausmingiau; taip pat labai svarbu kuo išsamiau ištirti ir išsiaiškinti motyvus. Ir dar, žinoma, išlieka opi problema dėl inspektorės Miork. Tikriausiai apstu galimybių padėti koją netinkamoje vietoje, o šioje byloje, anot Bauzeno, jau seniai nebūta nieko gero.

Vis dėlto jam nepavyko sugalvoti, kas kitas, išskyrus gerą maistą, galėtų sudaryti puikesnę draugiją.

* * *

Suvalgęs kriaušę su brendžio padažu ir išgėręs kavos, jis apsisprendė, kaip tvarkysis su įvairiausiomis problemomis – atrodė, kad tokia strategija turėtų pasiteisinti ir, tikėtina, apsaugoti inspektorę Miork nuo sužeidimo.

Žinoma, jei daroma prielaida, kad moteris vis dar gyva. Savaime suprantama, norėjosi tuo tikėti, tačiau šiuo atveju tikimybėms tenka ne itin didelis vaidmuo.

„Tikimybėms? – paklausė savęs. – Iki šiol jau turėčiau šitą žinoti."

Laikrodis rodė pusę keturių. Sumokėjęs sąskaitą ir pakilęs nuo kampinio stalelio, vestibiulyje jis okupavo telefono būdelę.

Trys skambučiai. Pirmiausia – Bauzenui į jo gūžtą; paskui Miunsteriui – namelyje niekas neatsiliepė: be abejo, šis vis dar paplūdimyje su Sin ir vaikais. Tada – Kropkei į policijos nuovadą. Pastarajam pokalbiui prireikė pusės valandos; iš pradžių inspektoriui sunkokai sekėsi susigaudyti, kas vyksta, bet pagaliau baigus kalbėti Van Vėtereną apėmė nuojauta, kad viskas pavyks puikiai.

* * *

Tuoj po keturių jis leidosi į kelią, tačiau nuvažiavęs dvylika ar trylika kilometrų ir vos pasiekęs Ulmingą, Van Vėterenas pastebėjo mirksinčią įspėjamąją generatoriaus lemputę. Netrukus,

pranašaudama bėdą, lemputė pradėjo šviesti be perstojo, o vairuotojo keiksmai ir daužymas kumščiu į prietaisų skydelį nedavė jokios naudos. Atvirkščiai, tas nevykėlis automobilis ėmė kosčioti ir lėtinti greitį, o privažiavęs automobilių aptarnavimo punktą vyriausiasis inspektorius buvo priverstas pripažinti neturintis jokio pasirinkimo.

Paleidęs dar kelis keiksmažodžius, Van Vėterenas įjungė dešinįjį posūkį ir išsuko iš greitkelio.

* * *

– Reikalingas naujas generatorius, – užmetęs akį po kapotu, pasakė jaunas mechanikas. – Šiandien, ko gero, neįmanoma nieko padaryti.

Susikišęs rankas į kišenes, mechanikas pažvelgė atsiprašančiu žvilgsniu. Van Vėterenas nusikeikė.

– Na, gerai, jeigu reikalas toks skubus ir esate pasiruošęs išlaidoms.

Hm. Gali prireikti kokių keturių ar penkių valandų... Žinoma, tektų važiuoti į miestą pirkti naujo generatoriaus, bet jeigu klientas skubąs, mechanikas, savaime suprantama, galėtų paskolinti mašiną. Vienas ar du automobiliai šiuo metu esą laisvi.

– Ir čia palikti savo aparatūrą? – suriaumojo detektyvas vyriausiasis inspektorius, plačiu mostu įvertinęs slogų dirbtuvių vaizdą. – Po perkūnais, kuo mane laikote?

– Gerai, – tarė mechanikas. – Ar galėčiau pasiūlyti luktelti kavinėje? Prie spaudos stendo galėtumėte nusipirkti knygų ir žurnalų.

„Prakeikimas! – tyliai piktinosi Van Vėterenas. – Suknistas automobilis! Į Kalbringeną negrįšiu anksčiau negu pirmą ar antrą nakties.“

* * *

– Telefonas! – suspiegė Bartas.

Miunsteris su šeima leido laiką paplūdimyje, kol vakaruose už medžių voros ėmė leistis saulė. Visą dieną žaidę, ilsėjęsi ir džiaugęsi susitikimu, jie buvo vos spėję įžengti pro duris. Miunsteris atsargiai į lovą paguldė miegančią keturmetę, o Sin nuėjo atsiliepti į skambutį.

– DVI Van Vėterenas, – sušnibždėjo žmona, uždėjusi ranką ant ausinės ragelio dalies. – Iš jo kalbos atrodo, kad tuojau susprogs parako statinė. Kažkas atsitiko mašinai.

Miunsteris paėmė ragelį.

– Alio? – tarė jis.

Per maždaug dešimt minučių tai buvo turbūt vienintelis Miunsterio ištartas žodis. Jis stovėjo atsirėmęs į palangę, klausėsi ir lingavo galvą, o žmona ir sūnus šmirinėjo aplinkui nuolatos mąžtančiais ratais. Tačiau vieno žvilgsnio pakako, kad Sin viską suprastų ir šią žinią perteiktų šešiamečiam sūnui, jau anksčiau ne kartą patyrusiam tokias situacijas.

Jokių abejonių. Automobilis – tikrai ne toji tema, apie kurią sukasi pokalbis. Tą Sin suprato išgirdusi savo vyro viršininko balsą kitame laido gale: prislopintą, tačiau nesustabdomą tornadą. Tą išvydo ir sutuoktinio veide – apie tai bylojo kūno kalba bei žandikaulio sąkandis. Įsitempęs, kupinas ryžto. Nedidelė balta dėmelė paausyje...

Išmušė laikas.

Pamažėle plūstantis nerimo jausmas galop užliejo visą moters kūną. Jausmas, apie kurį nevalia kalbėti netgi su savo vyru. Sin puikiai žinojo, kad tokią pat būseną išgyvena visų policininkų žmonos visame pasaulyje.

Galimybė, kad... Galimybė, kad kažkas atsitiks...

Sin tvirtai sučiupo sūnaus ranką ir jos nepaleido. Dėkinga, kad nepaisant visko, turėjo galimybę čia atvažiuoti.

– Apie antrą valandą? – galiausiai paklausė Miunsteris. – Taip, suprantu. Susirinksime čia, taip... Puiku, galiu sutvarkyti tą reikalą.

Tada padėjęs ragelį neregio žvilgsniu užsispoksojo kažkur į tolį.

– Tai pats prakeikčiausias... – sumurmėjo Miunsteris. – Bet, žinoma, jo teisybė...

Miunsteris papurtė galvą, tada suprato, kad žmona ir sūnus stovi įbedę akis su tuo pačiu neištartu klausimu veiduose.

– Rytoj ryte suimsime Kirvažmogį, – paaiškino jis. – Šįvakar visi atvažiuoja čionai susitarti dėl taktikos.

– Renkatės čia? – nustebo Sin.

– Nuostabu, – nudžiugo šešiametis sūnus. – Eisiu su tavimi.

* * *

Pusę penkių viskas buvo suplanuota. Vyrai užtruko kiek ilgiau, negu įsivaizdavo Van Vėterenas; vis mėginta atsakyti į klausimą dėl nusikaltimo motyvo, tačiau nė vienas negalėjo

aiškiai pasakyti, kaip visa tai galėtų būti susiję. Tačiau vyrai padarė tai, ką galėjo. Nors toliau nukeliauti ir nepavyko, nors ir trūko kelių dėlionės detalių, bendras paveikslas niekam nekėlė abejonių.

– Beprasmiška ilgiau delsti, – pareiškė Van Vėterenas. – Visi žino, ką privalo padaryti... Nemanau, kad smarkiai rizikuojame, tačiau vis tiek reikėtų imtis tam tikrų saugumo priemonių. Muzerai?

Muzeras pliaukštelėjo per išsipūtusią šlaunį.

– Miunsteri?

Miunsteris linktelėjo.

– Policijos viršininke?

Dar vienas vyras linktelėjo galvą, ir Van Vėterenas užvertė bloknotą.

– Gerai. Eime!

49

Mintis apie mirtį atėjo tarsi įkyri viešnia, tačiau vos įsileista nusprendė pasilikti.

Toji mintis kaipmat apsigyveno su ja. Nekviesta ir nenumaldoma. Tarsi per juosmenį spaudžianti ranka. Tarsi pamažu išsiplečiantis auglys. Pilkas debesis, pasklindantis po visą kūną, užliejantis mintis dar beviltiškesne tamsuma.

Mirtis. Staiga mirtis tapo vienintele jos tikrove. „Čia – pabaiga," – tarė sau, mintis nesukėlė pernelyg didelės traumos ar liūdesio. Numirs... arba nuo jo rankos arba savo pačios noru. Gulėdama čia, susirietusi ant grindų po apklotais, geliančiu kūnu ir kenčiančia siela, pačia trapiausia savo esybės dalimi... Štai, kas pirmiausia pasiduos – dabar tai suvokė labai aiškiai; atvėrus mirčiai duris gyvybės kibirkštėlė pamažėle ima blėsti. Liko gal tik šimtas ar septyniasdešimt ar vos dvidešimt įkvėpimų, o tada toji kibirkštėlė bus užgesinta. Dabar ji pradėjo skaičiuoti; puikiai žinodama, kad kalėjimuose žmonės tą daro visuomet. Buvo skaičiusi apie kalinius, dėl šio nuolatinio skaičiavimo išsaugojusius sveiką protą; vienintelis keblumas – nėra ką skaičiuoti. Jokių įvykių. Jokių garsų. Jokio laiko.

Tiktai jos kvėpavimas ir pulsas.

* * *

Dabar jinai laukė jo. Ilgėjosi tarsi meilužio... sargybinio, egzekutoriaus, žudiko? Nesvarbu. Bet kokio pokyčio, bet kokio įvykio, bet kokio įsivaizduojamo pertrūkio... bet ko, išskyrus šį nuolatinį bendravimą su mirtimi.

Su savo įkyria ir reiklia viešnia.

Maisto indas stovėjo puspilnis, tačiau ji neįstengė nieko praryti. Retkarčiais suvilgydavo liežuvį vandeniu, tačiau nesijautė nė kiek ištroškusi. Dėl kibiro stengėsi kiek įmanydama, tačiau nieko padaryti nepavyko... visos kūniškos funkcijos apleidžia ją viena po kitos – štai, kaip viskas paprasta.

Kodėl jis neateina?

Net jeigu laikas ir nustojo egzistavęs, neapleido nuojauta, kad jis tikriausiai bus kažkur užgaišęs. Ji nusprendė suskaičiuoti iki keturių tūkstančių širdies dūžių, o jeigu nepasirodys iki to laiko, tada...

... skaičiuos dar keturis tūkstančius širdies tvinksnių.

Ar įmanoma atskirti vieną tūkstantį širdies dūžių nuo kito tūkstančio? Ar tai padaroma? Jeigu taip, kokia prasmė?

Beskaičiuojant toji ranka spaudė vis tvirčiau ir tvirčiau.

Debesis didėjo.

Jos kūnas prisipildė mirties.

* * *

– Vėluoju, – pasakė jis, tačiau jinai vos išgirdo jo balsą.

– Taip, – sušnibždėjo ji.

Jis sėdėjo ir tylėjo, o jinai pagavo save, kad skaičiuoja jo įkvėpimus, kaip visuomet džeržgiančius tamsoje, tačiau vis dėlto jo, ne savo... kažką sklindančio ne iš savęs.

– Papasakok savo istoriją, – išdrįso paprašyti jinai.

Jam prisidegus cigaretę, ji staiga pajuto, kaip tas blankus žybsnis didėja ir skverbiasi vidun, kaip visas kūnas prisipildo šviesos, o po akimirkos prarado sąmonę. Ji nubudo baltai žėrinčiame pasaulyje, kur tvinksintis ir virpantis šviesos mirgėjimas pasirodė toks stiprus ir galingas, kad tiesiog spengė jos viduje. Galvoje raizgėsi spiralių vijos, ji metėsi į tą sūkurį, įsiurbta bei nešama šio pragariškai besisukančio baltumo, šio nirtulingo šviesos srauto...

Paskui toji šviesa ėmė trauktis. Jos srovė prislopo ir įgavusi lėtai siūbuojantį ritmą palengva pradėjo banguoti; pasklido dumblo kvapas. Dumblo ir dūmų. Vėl regėdama tik tamsą ir virpantį raudoną taškelį ji suvokė, kad kažkas buvo nutikę. Nežinojo kas, tačiau suvokė, kad buvo išklydusi kažkur kitur ir dabar sugrįžta atgal. O tas debesis daugiau nebeplinta.

Kažkas buvo atsitikę.

– Papasakok savo istoriją, – paprašė ji. Dabar jos balsas nuskambėjo tvirtai, kaip ir anksčiau. – Papasakok apie Haincą Egersą.

* * *

– Haincas Egersas, – tarė jis ir, kaip visuomet, iš pradžių nesiryžo pradėti. – Taip, pasakosiu ir apie Haincą Egersą. Tik bėda, kad jaučiuosi toks pavargęs, toks nuilsęs... tačiau, žinoma, padarysiu viską iki galo.

Jai pristigo laiko apmąstyti, ką galėtų reikšti šitie žodžiai. Atsikosėjęs jis ėmė pasakoti.

– Tai nutiko Zelštate... ji persikėlė tenai. Arba buvo perkelta. Pakliuvo į socialinių tarnybų rankas ir buvo apgyvendinta Trykberge; ar žinai Trykbergą?

– Ne.

– Viena iš tų bendruomeninių prieglaudų, kurios sugeba padėti norinčiam pasveikti ligoniui. Neleidžia iškrypti iš kelio, tada vėl sugrįžti, vėl iškrypti ir vėl sugrįžti, kol galiausiai žmogus miršta nuo perdozavimo arba nešvarios adatos. Tenai sugebama pagelbėti tokiam ligoniui, kuris nori išsikapanoti. Tuo metu... mes palaikėme ryšį, buvome užmezgę gerus santykius, važiuodavome aplankyti, ir jinai jautėsi visai neblogai. Vėl įsižiebė šviesos kibirkštėlė, tačiau po kelių mėnesių išgirdome, kad paspruko... ir tik po labai ilgio laiko kažkas užsiminė, kad dukra galėtų būti Zelštate. Trykbergas visai netoli nuo tos vietos. Nuvažiavau į Zelštatą ir ieškojau... Po kelių dienų atkapstęs adresą nuėjau tenai. Žinoma, radau narkomanų lindynę. Gyvenime esu nemažai visko matęs, bet niekuomet neteko regėti ko nors blogesnės būklės už Brigitę ir dar vieną moterį tame Hainco Egerso tvarte... Taip jis vadino tą vietą – savo tvartu. Jis pamanė, kad atvykau trumpam pasismaginti su viena arba abiem jo kekšėmis. Tiesą sakant, Egersas galėjo turėti jų ir daugiau...

Jis trumpam nutilo.

– Ką darei? – po valandėlės paklausė ji.

– Tvojau jam. Trenkiau į nosį. Pristigau jėgų padaryti ką nors daugiau. Jis dingo. Iškvietęs greitąją pagalbą išgabenau abi į ligoninę... Po trijų savaičių jinai mirė. Bitė užgeso Zelštato ligoninėje. Atleisk, esu pernelyg pavargęs leistis į detales.

– Kaip?

Vėl mažumėlę luktelėjęs jis giliai įtraukė dūmą. Nuspriegęs cigaretę ant grindų, koja užgesino žiburiuką.

– Persirėžė gerklę iššokdama pro langą iš šešto aukšto, norėjo būti garantuota. Tai įvyko 1988 metų rugsėjo 30-ąją. Jai buvo dvidešimt septyneri.

* * *

Šįkart jis pasiliko ilgiau nei paprastai. Kaip visuomet, skendėdamas tamsoje sėdėjo už kokių trijų ar keturių metrų ir sunkiai alsavo. Nė vienas nepratarė nė žodžio; ji suprato, kad nebėra ko pridurti. Baigta.

Jis atkeršijo.

Istorija papasakota.

Viskas baigta.

Jiedu sėdėjo tamsoje, staiga jai pasirodė, kad jiedu tik paprasčiausi du aktoriai, vis dar likę scenoje, nors uždanga jau seniai nusileidusi.

„Kas dabar? – knietėjo paklausti. – Kas bus toliau?“

Ką darys Horacijus po Hamleto mirties?

Gyvens ir, kaip paprašytas, dar kartą papasakos istoriją?

Mirs, kaip pats norėjo, pakėlęs prieš save ranką?

Galiausiai ji išdrįso užduoti klausimą:

– Ką ketini daryti?

Ji išgirdo, kaip jis krūptelėjo. Galimas daiktas, kad iš tiesų buvo užsnūdęs. Vienaip ar kitaip, susidarė įspūdis, kad jį užplūdo begalinis nuovargis. Nieko nelaukdama ji panoro duoti patarimą.

Norėjosi kažkaip paguosti. Tačiau to padaryti neįstengė.

– Nežinau, – prakalbo jis. – Savo vaidmenį atlikau. Turiu gauti ženklą. Privalau nueiti tenai ir laukti ženklo...

Jis atsistojo.

– Kokia šiandien diena? – staiga paklausė ji pati nežinodama kodėl.

– Ne diena, – atsakė jis. – Naktis.

Tada jis vėl paliko ją vieną.

„Aš vis dar gyva, – nustebusi pagalvojo ji. – O naktis – dienos motina...“

50

Van Vėterenas ėmėsi iniciatyvos.

Jis pirmas patraukė per pamažu sklaidytis pradedančią tamsą. Siauras pilkšvas priešaušrio ruožas buvo spėjęs prasiskverbti po medžiais, tačiau ką nors įžiūrėti, išskyrus miglotus siluetus, kažkokius mirgesius ir šešėlius, vis dar buvo pernelyg anksti. Garsai vis dar gožė šviesą, todėl ausis teko įtempti labiau negu akis. Vyrams skinantis kelią per tamsą, iš po kojų sprunkančių gyvūnėlių šnaresiai ir spiegesiai susiliejo į tikrą maišalynę. „Keista vieta," – pagalvojo Miunsteris.

– Nepersistenkite, – primygtinai pareikalavo Van Vėterenas. – Geriau penkiolika minučių pavėluoti negu būti pastebėtam.

Galiausiai pasukę už kampo vyrai žengė akmeniniu grindiniu. Van Vėterenas pravėrė duris. Jos tyliai cyptelėjo, ir Miunsteris suvokė, kaip tai svarbu jam pačiam. Per pusę minutės visi sugužėjo vidun.

Vyrai išsiskirstė. Du – laiptais į viršų. Jiedu su Miunsteriu ėmė leistis žemyn.

Buvo taip tamsu, kad nors į akį durk, todėl jis uždegė prožektorių.

– Čia tik spėjimas, – per petį sušnibždėjo jis. – Tačiau vis tiek tegul mane skradžiai, jeigu klystu!

Miunsteris linktelėjo ir žengė Van Vėterenui įkandin.

– Žiūrėk! – sušuko Van Vėterenas ir sustojo. Jis nukreipė prožektoriaus šviesą į seną lėlių namelį, prigrūstą įvairiausių žaislų: lėlių, pliušinių meškiukų ir visko, kas tik galėtų šauti į galvą. – Net tada galėjau susigaudyti... tačiau tikėtis to, manau, būtų buvę per daug.

Vyrai leidosi dar žemiau. Miunsteris atsiliko per pusę žingsnio. Dumblo tvaikas stiprėjo – dumblo ir beišsivadėjančių cigarečių dūmų. Praėjimas siaurėjo, lubos žemėjo, todėl vyrams teko mažumėlę susikūprinti ir nepaisant mirgančios prožektoriaus šviesos pasilenkus apgraibomis ieškoti kelio.

– Šičia! – staiga pasakė Van Vėterenas. Sustojęs jis pašvietė į tvirtas medines duris su dvigubu skląsčiu ir griozdiška pakabinama spyna. – Štai čia!

Van Vėterenas atsargiai pabeldė.

Jokio garso.

Jis pamėgino dar kartą, šįkart kiek smarkiau, ir iš anapus Miunsteris išgirdo silpną garselį.

– Inspektore Miork? – paklausė Van Vėterenas, prispaudęs skruostą prie drėgnų durų.

Dabar jiedu išgirdo aiškiai ir tvirtai ištartą „Taip“, ir tą pačią akimirką Miunsteris pajuto, kaip kažkas jo viduje sprogo. Veidu pasipylė ašaros, ir niekas pasaulyje nebūtų sugebėjęs jų sustabdyti. „Esu keturiasdešimt dviejų metų faras, o stoviu ir raudu tarsi mažvaikis. Velniai griebtų!“

Bet tai Miunsteriui rūpėjo mažiausiai. Jis stovėjo už Van Vėtereno nugaros ir verkė pasislėpęs po tamsos šydu. „Ačiū," – mintyse padėkojo Miunsteris nenutuokdamas, kam skiriama toji padėka.

Išsitraukus laužtuvą po kelių nesėkmingų bandymų Van Vėterenui pagaliau pavyko priversti pakabinamąją spyną pasiduoti. Atstūmęs skląsčius jis pravėrė duris...

– Patraukite šviesą, – sušnibždėjo Beatė Miork, o Miunsteris teįžvelgė grandines, jos suveltų plaukų kupetą ir rankas, kuriomis buvo prisidengusi akis.

Prieš išpildydamas inspektorės prašymą Van Vėterenas per kelias sekundes prožektoriumi perbėgo sienas.

Tada sumurmėjęs kažką nesuprantamo išjungė šviesą.

Miunsteris apgraibomis nusigavo iki moters. Pakėlė ją ant kojų... Moteriai visu kūnu atsišliejus į jį paaiškėjo, kad teks ją nešti. Atsargiai pakėlęs inspektorę Miunsteris susizgribo, kad dar tebeverkia.

– Kaip tu? – tesugebėjo leptelėti, kai Beatė padėjo galvą jam ant peties. Šįkart jo balsas nuskambėjo stebėtinai tvirtai.

– Ne itin puikiai, – sušnibždėjo ji. – Dėkui, kad atėjote.

– Viskas gerai, – pasakė Van Vėterenas. – Vis dėlto privalėjau greičiau susigaudyti... Deja, teks dar truputį paturėti grandines. Nepasiėmėme reikiamų įrankių.

– Nesvarbu, – atsakė Beatė Miork. – Kai jas nuimsit, norėsiu tris valandas mirkti vonioje.

– Savaime suprantama, – patikino Van Vėterenas. – Užsidirbote daugybę viršvalandžių.

Tada Van Vėterenas pradėjo rodyti jiems kelią atgal.

* * *

Kropkė ir Muzeras jau laukė vidiniame kiemelyje.

– Jo nėra namie, – pasakė Kropkė.

– Ak, velnias, – sumurmėjo Van Vėterenas.

– Jei nori, gali mane paleisti, – pasakė Beatė Miork. – Galbūt sugebėsiu paeiti...

– Net nesvajok apie tai, – pareiškė Miunsteris.

– Po perkūnais, kur jis? – suniurnėjo Van Vėterenas. – Dabar pusė šešių ryto... Argi neturėtų trūnyti savo prakeiktoje lovoje?

Beatė Miork buvo atsimerkusi, tačiau ranka slėpė akis nuo blankios aplyaušrio šviesos.

– Visai neseniai jis buvo pas mane, – pasakė ji.

– Neseniai? – nustebo Kropkė.

– Man kebloka nustatyti laiką, – paaiškino ji. – Prieš valandą... gal dvi.

– Jis nepasakė, kur eina? – pasiteiravo Van Vėterenas.

Beatė Miork ėmė raustis atmintyje.

– Ne, – atsakė ji. – Tačiau sakė norįs gauti ženklą...

– Ženklą? – nustebo Muzeras.

– Taip.

Po šių žodžių Van Vėterenas kurį laiką mąstė. Prisidegęs cigaretę jis ėmė nervingai vaikščioti akmeniniu grindiniu pirmyn ir atgal.

– Hm, – sumurmėjo jis ir pagaliau stabtelėjo. – Taip, visai įmanoma, žinoma... Kodėl gi ne? Miunsteri!

– Klausau.

– Pasirūpink, kad būtų nuimtos grandinės ir nugabenk inspektorę Miork į ligoninę.

– Į namus, – paprašė Beatė Miork.

Van Vėterenas suniurnėjo.

– Gerai, – sutiko jis. – Tuomet atsiųsime gydytoją.

Ji linktelėjo.

– Kropke ir Muzerai, eime su manimi!

* * *

– Kaip manote, kur jis? – išvykus Miunsteriui ir Miork paklausė Kropkė.

– Su savo šeima, – atsakė Van Vėterenas. – Ten, kur ir pridera būti.

51

– Man viskas bus gerai, – patikino Beatė Miork.

– Ar tikrai?

– Žinoma. Kurį laiką pagulėsiu vonioje ir vėl žydėsiu kaip rožė.

– Gydytojas atvyks už pusvalandžio. Iki tol norėčiau pasilikti.

– Ne, dėkoju, – nežymiai šyptelėjusi pasakė ji. – Dabar grįžk pas savo šeimą.

Uždėjęs ranką ant durų rankenos Miunsteris stabtelėjo.

– Ta ataskaita... – tarė jis. – Tiesą sakant, kokią jos dalį perskaitei?

Ji nusijuokė.

– Gerai, prisipažinsiu. Nieko neskaičiau. Mane suintrigavo puslapių numeracija. Kai perdaviau originalą, pažiūrėjau į paskutinį puslapį ir pamačiau, kad lapo apačioje parašytas skaičius trisdešimt penki... Man atrodo, tuomet kažką pasakiau.

– Teisybė, – prisimindamas tą momentą pritarė Miunsteris.

– Kopijoje nebuvo numerių... Štai ir viskas. Pažiūrėjusi į puslapio apačią pamačiau numerį. Jis tikriausiai išėmė

inkriminuojantį lapą ir tada nukirpo kitų lapų apačias, kad neliktų puslapių numeracijos. Važiuodama į nuovadą visiškai nieko nežinojau apie jo dukrą. Dirbu čia tik ketverius metus. Kai pradėjau dirbti, dukra jau buvo mirusi. Aš tiktai norėjau pasižiūrėti, ar pavyks ką nors aptikti kopijavimo kambaryje. Sakyčiau, jis veikiausiai pamatė mane atvažiuojančią arba išvažiuojančią... Tik tiek. Gal čia tik gryniausias atsitiktinumas, nežinau, ar pagalvojo, kad kažką žinau. Dar kas nors domina?

Miunsteris papurtė galvą.

– Tiesą sakant, gana nemažai, – atsakė jis. – Bet tai gali palūkėti.

– O dabar eik, – paragino ji. – Tik pirmiau apkabink mane, jeigu galėsi ištverti dvoką.

– Baik, visą rytą tave nešiojau, – apglėbdamas ją pasakė Miunsteris.

– Oi, – aiktelėjo Beatė Miork.

– Iki pasimatymo, – atsisveikino Miunsteris. – Saugok save.

– Tu irgi.

* * *

Van Vėterenas pastebėjo jį iš nemenko atstumo.

Blankioje apyaušrio šviesoje jis stovėjo toje pačioje vietoje kaip ir tą vakarą, pačioje pradžioje.

Tada, kai nusprendė prie jo neprieiti. Netrikdyti jo sielvarto.

Kaip ir tada, stovėjo giliai susigrūdęs rankas į kišenes. Nuleista galva. Stovėjo visiškai ramiai, plačiai pražergęs kojas, tarsi būtų ilgai laukęs ir norėtų užsitikrinti, jog nepraras pusiausvyros.

„Smarkiai susikaupęs. Giliai į kažką paniręs, galbūt į maldą, – pagalvojo Van Vėterenas. – O gal tik paprasčiausiai laukia. Laukia, kol kažkas įvyks."

Gal tai paprasčiausias sielvartas. Iš nugaros buvo aiškiai matyti, kad nenori būti trikdomas, todėl prieš prieidamas Van Vėterenas sudvejojo. Rankos mostu parodė Kropkei ir Muzerui laikytis atokiau, kad bent trumpą valandėlę galėtų pabūti su juo vienas.

– Labas rytas, – likus vos keliems metrams pasisveikino Van Vėterenas, o Bauzenas tikriausiai girdėjo jį žengiantį per žvyrą. – Dabar ateinu.

– Labas rytas, – nekrustelėjęs atsakė Bauzenas.

Van Vėterenas uždėjo ranką Bauzenui ant peties. Kurį laiką ramiai pastovėjo skaitydamas, kas parašyta ant paminklinio akmens.

BRIGITĖ BAUZEN
1961 m. birželio 18 d. – 1988 m. rugsėjo 30 d.
HELENA BAUZEN
1932 m. vasario 3 d. – 1991 m. rugsėjo 27 d.

– Vakar? – paklausė Van Vėterenas.

Bauzenas linktelėjo.

– Prieš penkerius metus. Kaip matote, jos motina ne visai suspėjo... pritrūko trijų dienų.

Kurį laiką jiedu stovėjo neištardami nė žodžio. Išgirdęs, kaip tolumoje kosčioja Kropkė, Van Vėterenas nesidairydamas pakėlė ranką ir pasiuntė įspėjimo ženklą.

– Privalėjau greičiau susigaudyti, – pasakė jis. – Jūs davėte man keletą ženklų.

Iš pradžių Bauzenas nieko neatsakė. Gūžtelėjęs pečiais papurtė galvą.

– Ženklai, – pagaliau prabilo. – Negaunu jokių ženklų... Stoviu čia, ilgokai laukiu, ir ne tik dabar...

– Žinau, – pasakė Van Vėterenas. – Galbūt... galbūt ženklo nebuvimas jau pats savaime yra ženklas.

Bauzenas pakėlė akis.

– Dievo tyla? – jis krūptelėjo ir pažvelgė Van Vėterenui į akis. – Apgailestauju dėl Miork... Ar išleidote ją?

– Taip.

– Man reikėjo kažko, kam galėčiau viską paaiškinti. Prieš sučiupdamas to nesuvokiau, tačiau taip jau susiklostė. Niekuomet neketinau jos nužudyti.

– Žinoma, ne, – pasakė Van Vėterenas. – Kada toptelėjo mintis, kad supratau?

Kurį laiką Bauzenas nesiryžo atsakyti.

– Ko gero, kai paskutinį kartą žaidėme šachmatais. Bet nebuvau įsitikinęs...

– Ir aš nebuvau tikras, – sutiko Van Vėterenas. – Niekaip nesuradau motyvo.

– Dabar žinote?

– Manau, taip. Vakar Kropkė atliko šiokį tokį tyrimą... Kokia šlykšti painiava.

– Miork viską žino. Galite jos paklausti. Neturiu jėgų vėl viską iš naujo perkratyti. Jaučiuosi pavargęs.

Van Vėterenas linktelėjo.

– Tas vakarykštis telefono skambutis... – pasakė Bauzenas. – Manęs neapkvailinote. Atleiskite, juk skambinote labiau iš mandagumo?

– Viskas gerai, – atsakė Van Vėterenas. – Tai buvo mano sugalvotas gambitas.

– Labiau žaidimo pabaiga, – pataisė Bauzenas. – Pamaniau, užtrukote kiek ilgokai, nors ir...

– Sugedo mašina, – paaiškino Van Vėterenas. – Gal eime?

– Taip, – atsakė Bauzenas. – Eime.

PENKTA DALIS

Spalio 2-oji

52

Paplūdimys driekėsi be galo.

Stabtelėjęs Van Vėterenas įdėmiai pažvelgė į jūrą. Šėlo didžiulės bangos. Bent kartą. Vėjas ėmė įsismarkauti, o ties horizontu telkėsi grėsmingi debesų kalnai. Be abejonės, iki vakaro prapliups lyti.

– Manau, dabar reikėtų grįžti, – tarė jis.

Miunsteris pritarė galvos linktelėjimu. Jie vaikščiojo ilgiau negu pusvalandį. Sin buvo pažadėjusi paruošti valgį trečiai valandai, o dar prieš leidžiant vaikams sėsti prie stalo, juos, be jokios abejonės, pirmiausia reikės gerokai apšvarinti.

– Bartai! – mojuodamas suriko Miunsteris. – Grįžtame!

– Gerai! – sušuko šešiametis, užbaigdamas savo paskutinę ataką prieš smėlyje užkastą priešą.

– Pavargau, – pasiguodė Miunsterio dukrytė. – Panešk mane!

Tėvas užsikėlė mergaitę ant pečių ir visi lėtai patraukė paplūdimiu atgal.

– Kaip jis jaučiasi? – pasiteiravo Miunsteris, pajutęs, kad Mariek užsnūdo, o Bartas gerokai išsiveržęs į priekį.

– Ne itin blogai, – atsakė Van Vėterenas. – Jis pernelyg nesijaudina dėl ateities. Jam svarbiausia, kad atliko tai, ką privalėjo padaryti.

– Ar jis norėjo būti sučiuptas?

– Ne, tačiau dėl to pernelyg nekvaršino sau galvos. Kai Miork ėmė lipti ant kulnų, jis atsidūrė nepavydėtinoje padėtyje.

Valandėlę Miunsteris mąstė.

– Tiesą sakant, kiek eilučių Melniko ataskaitoje prirašyta apie Brigitę Bauzen? – paklausė jis. – Neturėtų būti pernelyg daug...

– Lygiai vienas puslapis. Užsiminta apie tuos metus, kai šeima gyveno kartu. Jos vardas paminėtas dukart. Žinoma, Melnikas nieko nenutuokė; jis juk negali žinoti visų šalies policijos viršininkų pavardžių. Jeigu Bauzenas būtų turėjęs truputį daugiau laiko, užuot pašalinęs visą puslapį, būtų galėjęs tą pavardę pakeisti kokia nors kita. Tokiu atveju, ko gero, būtų išsisukęs. Bet mes visi stovėjome ir visą laiką jo laukėme. Dievaži, būtume pastebėję, kad vyksta kažkas neįprasto.

Miunsteris pritariamai linktelėjo.

– Man sunku įvertinti, ką baisaus padarė Bauzenas, – svarstė Miunsteris. – Turiu omenyje, moraliniu požiūriu...

– Taip, – samprotavo Van Vėterenas. – Galima sakyti, turėjo visišką teisę – na, gal nereikėjo nukirsti galvų trims žmonėms, tačiau kažkaip atsiteisti už tą begalinį sielvartą.

Pagrabinėjęs po kišenes Van Vėterenas išsitraukė cigarečių pakelį. Buvo priverstas sustoti ir delnu apgaubti žiebtuvėlį, nes tik tokiu būdu pavyko įžiebti liepsną.

– Milžiniškas sielvartas ir milžiniškas ryžtas, – pasakė jis. – Tai pagrindiniai šio patiekalo ingredientai. Čia ne mano, o Miork žodžiai, tačiau jie neblogai tinka apibendrinimui. Sielvartas ir ryžtas – ir būtinybė. Pasaulis, kuriame gyvename, nėra puiki vieta, tačiau mums tai senokai žinoma, ar ne?

Kurį laiką jie žingsniavo tylėdami. Miunsteris prisiminė ir dar šį bei tą, ką Beatė Miork buvo pasakojusi apie savo pokalbius su Bauzenu rūsyje.

Anot jos, Bauzenas sakė, kad gyvenimas mums primeta tam tikras sąlygas. Jeigu nepriimame iššūkio, suakmenėjame. Mes neturime jokio tikro pasirinkimo.

Suakmenėjame? Ar tai tiesa? Ar iš tiesų viskas taip ir atrodo – ši bergždžia kova prieš blogį? Nors rezultatas, kad ir koks jis būtų menkas, vis dėlto svarbus; o reikšmė suteikiama tik pačiam poelgiui, pačiam principui.

Ir vienintelis atlygis – išvengti suakmenėjimo. Vienintelis?

Galbūt to pakanka.

O trijų žmonių gyvybės?..

– Kaip manai, – Van Vėterenas nutraukė Miunsterio minčių tėkmę, – jeigu priklausytų nuo tavęs, kokią baudą paskirtum?

– Pačią tinkamiausią visais atžvilgiais?

– Pačią tinkamiausią visais atžvilgiais.

– Nežinau, – atsakė Miunsteris. – O ką jūs manote?

Van Vėterenas kurį laiką mąstė.

– Nelengva pasakyti, – tarė jis. – Galbūt užrakinčiau rūsyje, kaip jis pasielgė su Miork. Tik gerokai žmogiškesnėmis sąlygomis: lempa, keletas knygų... ir kamščiatraukis.

Vyrai vėl nutilo. Žingsniavo vienas šalia kito palei vandens pakraštį ir skandino savo suvestines. Vėjas įsismarkavo. Atskriedavo tokie gūsiai, į kuriuos, kaip pamanė Miunsteris, kartais beveik galima atsišlieti. Pribėgo Bartas nešinas naujais radiniais, kuriais papildys savo akmenukų kolekciją. Iškroveęs juos į tėvo kišenes, berniukas dar kartą pasileido į priekį. Vėl prieš akis išnirus nubalintai trobelei, Van Vėterenas krenkštelėjo.

– Vienaip ar kitaip, – prakalbo Van Vėterenas, – jis yra pats maloniausias kada nors mano sutiktas žudikas. Ir nedažnai pasitaiko galimybė šitiek daug su jais pabendrauti – taip sakant, prieš pasodinant už grotų.

Miunsteris pakėlė akis. Van Vėtereno balse nuskambėjo naujas atspalvis, visiškai nustebinanti saviironijos gaidelė. Kažkas tokio, ko anksčiau nėra tekę pajusti ir ką vargu ar galėjo įsivaizduoti. Staiga pasidarė sunku sutramdyti šypseną.

– Kaip sekėsi žaisti šachmatais? – pasiteiravo jis.

– Žinoma, laimėjau, – pareiškė Van Vėterenas. – Ką, po galais, manai? Tik prireikė šiek tiek laiko, štai ir viskas.

* * *

Po kelių valandų jis dar kartą – šįkart paskutinį – nuėjo prie vandens. Prisidegęs paskutinę cigaretę stovėjo vienut vienas ir laukdamas, kol ši sudegs, mąstė apie į krantą besiritančias didžiules nerimastingas bangas.

Vėl viskas įgavo naują kvėpavimą. Ir dangus, ir jūra – toji pati grėsminga pilkai violetinė dermė, toji pati nenugalima jėga. Pajutęs ant rankos nukritusius pirmuosius lietaus lašus, Van Vėterenas viskam atgręžė nugarą ir patraukė link automobilio.

„Laikas nešdintis iš čia," – nusprendė jis.

Uždanga nusileido. Tragedija baigta.

Išeina Edipas. Išeina Van Vėterenas.

Jis užvedė automobilį. Įjungė priekinius žibintus, nes sparčiai temo. Ir leidosi į kelią. Tolyn nuo jūros.

* * *

Tačiau gal ir ne visiems laikams. Galbūt Kalbringenas dar patirs malonumą jį vėl čia išvysti...

Kadangi net ir į pensiją išėjusiems kirvažmogiams laikui bėgant reikia suteikti teisę lygtinai išeiti į laisvę. O šachmatuose net ir pati mažiausia užuomina reiškia iššūkį.

Ir ko tik nepadarysi dėl padorios taurės vyno?

Taip mąstė detektyvas vyriausiasis inspektorius Van Vėterenas, pirštinių dėtuvėje pradėjęs apgraibomis ieškoti Penderecko kompaktinės plokštelės.

Nesser, Håkan

Ne-157 Lūžio taškas : romanas / Håkan Nesser ; iš anglų kalbos vertė Helga Gavėnaitė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2016]. – 367, [1] p.

ISBN 978-609-04-0167-5

Kalbringene, tykiame pajūrio miestelyje, kirviu žiauriai užkapojami du žmonės, ir netoliese per atostogas nuobodžiaujantis vyriausiasis inspektorius Van Vėterenas siunčiamas padėti kompetentingiems vietos specialistams. Policijos viršininkas, kuriam iki išėjimo į pensiją liko vos kelios dienos, tikisi, kad suspės greitai užbaigti bylą. Tačiau aiškių sąsajų tarp abiejų aukų nematyti. Ar inspektorius Van Vėterenas nepavėluos mėgindamas įminti dar vieną mįslę?..

UDK 821.113.6-31

Håkan Nesser
LŪŽIO TAŠKAS

Iš anglų kalbos vertė *Helga Gavėnaitė*
Redagavo *Raimonda Kavaliauskienė*
Tekstą tvarkė *Aušra Tamošiūnienė*
Viršelį pritaikė *Andrius Morkeliūnas*
Maketavo *Daiva Širvaitienė*

23 sp. l. Užsakymas Nr.
Išleido Obuolys®
(OBUOLYS yra registruotas leidybinis ženklas,
kurį pagal sutartį naudoja UAB MEDIA INCOGNITO)
Butrimonių g. 9, LT-50220 Kaunas
knygos@obuolys.lt | www.obuolys.lt

* Akcijos ir nuolaidos
* Nemokamas katalogas
* Knygų ištraukos
knygos.lt

SKANDINAVIŠKO DETEKTYVO ELITAS

Borkmano taisyklė griežta; narpliojant painią bylą iš esmės ji veikiau primena komentarą arba orientyrą... Borkmanas tvirtindavo, kad kiekviename tyrime prieinama prie tokio taško, kai daugiau informacijos nebereikia. Pasiekus tą tašką jau žinoma pakankamai, todėl galima išaiškinti bylą tinkamai mąstant...

Kalbringene, tykiame pajūrio miestelyje, kirviu žiauriai užkapojami du žmonės, ir netoliese per atostogas nuobodžiaujantis vyriausiasis inspektorius Van Vėterenas siunčiamas padėti kompetentingiems vietos specialistams. Policijos viršininkas, kuriam iki išėjimo į pensiją liko vos kelios dienos, tikisi, kad suspės greitai baigti bylą.

Vis dėlto aiškių sąsajų tarp abiejų aukų nematyti. Tada pradingsta Van Vėtereno bendradarbė, puiki jauna detektyvė. Galimas daiktas, kad inspektorė anksčiau už kitus bus prisikasusi iki lūžio taško... Ar šachmatais žaisti mėgstantis inspektorius Van Vėterenas nepavėluos mėgindamas įminti dar vieną mįslę?..

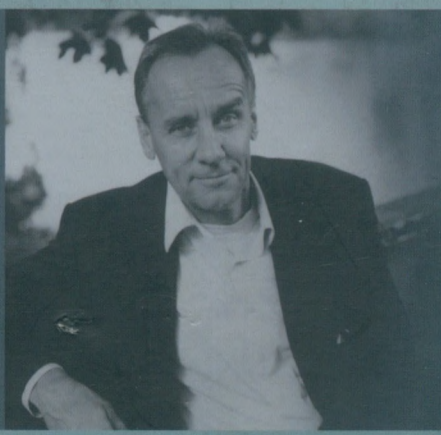

Håkanas Nesseris (g. 1950) yra vienas iš geriausių ir skaitomiausių švedų kriminalinių istorijų autorių, prieš rašytojo karjerą ilgai dirbęs mokytoju. Šis jo kūrinys, gimtinėje išleistas 1994-aisiais, pelnė Švedijos detektyvų akademijos apdovanojimą kaip geriausias metų kriminalinis romanas.

Skaityk komentarus, patikrink kainą!

Kas yra QR kodas? Sužinok: www.knygos.lt/qr

ISBN 978-609-04-0167-5

OBUOLYS

facebook.com/obuolys.lt

• Akcijos ir nuolaidos
• Nemokamas katalogas
• Knygų ištraukos

knygos.lt

Viršelio nuotrauka: © Shutterstock